

هه‌ئه باوه‌كان ده‌بى له‌به‌ر پۆشنايى
قورئان و سوننه‌ت دا پاست بكرينه‌وه
هه‌ئه باوه‌كان ده‌بى له‌به‌ر پۆشنايى
قورئان و سوننه‌ت دا پاست بكرينه‌وه

أخطاء شائعة يجب تصحيحها
في ضوء الكتاب والسنة

ناما ده‌كردنەى:

محمد جميل زينر

وه‌رگێرانی:

نەحمەد میرزا پۆستەمەى ئى ژيرو

١٤٢٩/٨/٩ هـ - ٢٠٠٨/٨/١٠ م.

موبایل: ٠٧٧٠١٤٨٦٧٤٠

کارتی زانیاری ئەم نامیلکهیه:

٢٤١ زینو، محمد جمیل (رحمه الله تعالى)
٤٨٣ هه‌له باوه‌کان ده‌بێ له‌به‌ر پۆشنای قورئان و
سوننه‌ت دا پاست بکرینه‌وه، نوسینی محمد جمیل زینۆ،
وه‌رگێڕانی أحمد میرزاپۆسته‌می ی ژێرو، بیروت/ لبنان، دار
المعرفة، ١٤٣١ ک. ٢٠١٠ ل.
٢٣٦ ل.
١- ئایینی پیروزی ئیسلام - بیروباوه‌ر.
أ - میرزاپۆسته‌می ی ژێرو، ئەحمەد (وه‌رگێڕ). ب - ناوینشان.

پیناسه‌ی ئەم نامیلکهیه:

ناوی نامیلکه: هه‌له باوه‌کان ده‌بێ له‌به‌ر پۆشنای قورئان و سوننه‌ت دا پاست
بکرینه‌وه.

ناوی نوسه‌ر: محمد جمیل زینو.

ناوی وه‌رگێڕ: أحمد میرزاپۆسته‌می ژێرو.

شوێنی چاپ: بیروت/ لبنان

سالی چاپ: ٢٠١٠

ناوی چاپخانه: دارالمعرفة.

تیراژ:

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده ولا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

أما بعد:

له ناو خه لکی دا گه لیک هه له ی مه ترسی دارو ترسناک بلاو بونه ته وه ، که ترسناکیه که ی زور له نه خووشیه په تاو درده کوشنده کان مه ترسی دار ترو ترسناک ترن، ئه ویش به هوئی ئه وه مو نه فامی ولی حالی نه بونه ی که له نیوان چین و توژیژو تاک تاکه کانی ئوممه تی ئیسلامی دا بالی سامناک و ره شی کاریگری خوئی به سه ر ئه م ئوممه ته دا کیشاوه، زورییک له ئیمه ئه وه له و گوناخانه به ساده وسوک و ساکارانه ده زانین و بی ئه وه ی لای لی بکه ی نه وه، که چی لای خوای گه وره گه لیک گه وره ن، بو؟ چونکه هاو به شی

گوره و بچوکی تیدایه، جوئی له مهش ده بیته هوی گه لی گوناح و کاری خراپ و خراپه کاری ترو بلاو بونه وهی فیتنه و ناشوب که ده بیته هوی سه رشوری و زیانمندی موسلمانان له دنیا و له قیامه تدا.

خوای گوره ده فه رموی: ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ (۱). وه له ابي هريره وه رضي الله عنه ئه ويش له پيغه مبهروه صلى الله عليه وسلم كه فه رمويه تي: {إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقَى لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي

(۱) أ. سورة النور: (۱۵).

ب - واته: ئيوه به بي بير لي كردنه وه و تيرامان ، به بي ئه وه بزانن داخو ئه وشته راسته يان نا به زمان و پر به دهم ئه و بوختانه تان ده گوت و ده تان گوته وه و به ناو خه لكي دا بلاوتان ده كرده وه، ئه م به وي ده گوت و ئه و به مي ده گوت و له يه كتر يه وه بلاوتان ده كرده وه، بي ئه وه ي هيج زانباري و ناگاداريه كتان ليوه هه بيت، به س به ده ليين و ده يان گوت. واتان ده زاني شتيكي زور ساده و ساكارو ئاساييه و هيج گوناحيكي تيدا نيه. به لي لاتان شتيكي سوک و ئاسايي بو واتان ده زاني هه روا به سه رتاند ا تي ده په ري و بايه كه و به بن گويتاندا ده پروات، نه خير ئه مه لاي خوا زور گه وره يه و گوناحيكي گه وره يه و ليتان ده پيچيته وه و هه روا به ئاساني به سه رتاند ا رانابوريت. وه رگير، به سوه وه رگرتن له ته فسيري گولشه ن ب ۸۹۴.

جَهَنَّمَ} (٢). ههروهها پیغه مبهەر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرمویه تی: { مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَعْبُرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ } (٣)

(٢) أ. رواه البخاري.

ب - واته: بهنده زۆر جاری واهیه ههندی قسهی نابه جی و پرو پوچ و خراپ دهکات ههر گویشی پی نادات و له لای شتیکی ساده و ساناو ساکارو ئاساییه، به لام لای خوای گه وره زۆر گه وره یه و به هوی ئه و قسانه ی ده چیتته ناو ئاگری دۆزه خه وه. وهک قسهی فشقیات و بۆ پی که نین واته هه بۆ ئه وهی خه لکی پی ی پی بکه نن و بلین به خوا کوریک یا کچیک یا پیاو یا ژنیکی خۆش و سوچهت چی یه، بی ئاگا له وهی ئه و قسانه ی که ئه و به شتیکی ئاسایی ده زانیت به رو دۆزه خ ره پیچه کی ده دهن خوای گه وره په نامان بدات. ههروهها وهک ئه و قسه و باسانه ی که له ناو خه لکی دین و ده چن جاله هه رویه که وه بیته به ده یان گوت و ده لین ئه و قسانه له ناو خۆ یاندا بلار ده که نه وه بی ئه وهی هه چ زانیاری و ئاگاداریه کیان له باره یه وه هه بیته، که نه مه به قال و قیل به ناو بانگه. اوهرگێڕ.

(٣) أ. رواه مسلم.

ب - واته: ههر که سیک خراپه کاریکی بینی کاری خراپه دهکات با فرمانی چاکه ی پی بکات به ده دست بیگێڕیته وه، خۆ ئه گه ر به ده دست نه ی توانی و مه ترسی ئه وه ی هه بو توشی فیتنه و دهردی سه ری ده بیته بابه قسه و به زمان پی ی بلیت و ئامۆژگاری بکات که نه مه کاریکی خراپ و بی شه رعیه و مه ی که، خۆ ئه گه ر به زمانیش نه ی توانی و نه ی ویرا پی ی بلیت له ترسی فیتنه و ئاژاوه و چه رمه سه ری هه ر نه بی بابه دل پی ی ناخۆش

هه‌ندی له و هه‌لانه پێویسته راست بکڕینه‌وه و هه‌ندیکیشیان چی یان تیدا نیه و پێگه پێدراون (مستحب). له‌م نۆره چاپه‌یاندا هه‌ندی زانیاری تازه و نویم خستۆته سه‌رو چاکسازیم تیدا کردوه، که‌به‌ویستی خوا سود به‌خش ده‌بن بۆ خوینه‌رانی ئازیز، داوامان له‌خوای گه‌وره‌یه که‌موسلمانان سویدی چاکێ لێ وهر بگرن و بیکاته نیاز پاکیش (خالصة) له‌پوی پیرۆزو به‌خشنده‌یی خۆی.

ئهو هه‌لانه‌ی که‌کوفرن (أخطاء من الکفر)

١- هه‌له‌: (جنیو دان به‌خوا، یا لۆمه‌ کردن و نه‌فرین کردنی، جنیو به‌ئایینی ئیسلام دان یانه‌فرین لێ کردنی)
ئهم هه‌له‌ و ده‌ربهرینه‌ که‌به‌سه‌رده‌می موسلماناندا دین گه‌وره‌ یابچوک، ده‌بیته‌ هۆی له‌ئیسلام ده‌رچون، ئهم کاره‌ قیزه‌وانانه‌

بیت، دیاره‌ هه‌روه‌کو پێغه‌مبه‌ر ﷺ فرمویه‌تی ئه‌مه‌ بێ هیژ ترینی ئیمان له‌دلی ئه‌وه‌ که‌سه‌دا و ته‌نیا تروسکاییه‌ک بڕوای له‌دل دایه‌ و هه‌ر ئه‌مه‌نده‌ کار ده‌کات و له‌مه‌ پتر بڕ ناكات، ده‌نا بابای موسلمانێ بڕوا به‌هیژ ده‌بی راستی هه‌ر بلێت ئه‌گه‌ر توشی مه‌ترسی و ئه‌شکه‌نجه‌ش ببییت والله اعلم. وه‌رگێز.

له شه‌یتانه‌وه‌ن که‌هه‌میشه‌ ده‌یه‌ویّت موسلمانان له‌دنیاو
 له‌قیامه‌تدا به‌ره‌و کوفرو به‌هیلاک دان به‌ریّت، هه‌روه‌کو خوی
 گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
 قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿١٧٠﴾ فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا
 أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧١﴾.

(١) أ. سورة الحشر: (١٦، ١٧).

ب - واته: وینه‌ی دپروه‌کان له‌گه‌ل جوله‌که‌کانی به‌ره‌بابی (بنو‌نضیر) وه‌کو وینه‌ی
 شه‌یتان وایه‌که‌ریگی‌ی بی‌باوه‌ری بۆ مرۆفه‌کان خۆش ده‌کات و کرده‌وه‌کانیان بۆ
 ده‌پازینیته‌وه‌و بانگه‌شه‌ی خراپه‌کاری و بی‌باوه‌ری یان ده‌کات و فرمان به‌مرۆفه‌کان
 ده‌کات که‌کوفر بکه‌ن و بی‌باوه‌ری بن، جاکاتی‌ک که‌بی‌باوه‌ری بون و شوین شه‌یتان
 که‌وتن وه‌ه‌ل گه‌پانه‌وه‌و به‌هۆی وه‌سوه‌سه‌کانیه‌وه‌ه‌لی خه‌له‌تاندن و له‌خشته‌ی بردن و
 هه‌لی داشتن، ئه‌و دوژمنه‌ی نه‌فرین لێ کراوه‌ له‌و مرۆفانه‌ پاده‌کات و ده‌لی: من خۆم له‌تق
 به‌دور ده‌گرم و له‌کرده‌وه‌کانت بی‌به‌ریم، من له‌خوی په‌روه‌ردگاری جیهانیان ده‌ترسم.
 جا ئه‌و کاته‌ سه‌رنجانی شه‌یتانی دوژمن و نه‌فرین لیکراوو ئه‌و که‌سه‌ی ده‌که‌ویته‌ شوینی و
 فرمانه‌کانی جی به‌جی ده‌کات ناو ئاگری دۆزه‌خه‌و هه‌تا هه‌تایه‌ تۆی دا ده‌مینه‌وه‌و
 نه‌مر ده‌بن له‌ناو ئه‌و ئاگره‌ به‌سفت و سوئییه‌دا، هه‌میشه‌ ئه‌مه‌ش سزای له‌خوا یاخیان و
 سه‌رپیچی که‌ران و سته‌مکارانی مله‌وره‌ . وه‌رگێر، به‌سود وه‌رگرتن له‌ته‌فسیری گۆلشه‌ن
 ب١٤٥٧-١٤٥٨.

۱ - راستیه‌که‌ی: (نه‌فرین کردن له‌شه‌یتان و په‌نا گرتن به‌خوا

له‌شه‌یتانی نه‌فرین لیکراو و دوزمنی خوا و مروّقه‌کان)

چونکه هر شه‌یتانه ده‌بیته هوی تیک به‌ردان و ده‌مه‌قالی و
 ناشوب نانه‌وه و لادان و هل داشتن و وه‌سوه‌سه‌ی مروّقه‌کان و
 به‌کافر کردنیان. بویه ده‌بی نه‌فرینی لی بکریت، هه‌روه‌کو خوی
 گه‌وره له‌قورئانی پیروزدا نه‌فرینی لی کرده، هه‌روه‌ها
 پیغه‌مبه‌روسیه‌که‌له (صحیح مسلم) دا هاتوه که نه‌فرینی لی کرده و
 فه‌رمویه‌تی: ﴿إِنَّ عَدُوَّ اللَّهِ إبليس جاء بِشَهَابٍ مِنْ نَارٍ لِيَجْعَلَهُ فِي
 وَجْهِ فَقُلْتُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ ثَلَاثَ مَرَاتٍ ثُمَّ قُلْتُ أَلْعَنَكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ
 التَّامَّةِ﴾ (٥).

پیویسته له‌سه‌رمان نه‌گه‌ر هه‌ر که‌سیک جنیوی به‌خوا و به
 نایینی خوا دا ناموژگاری بکه‌ین که‌توبه بکات و په‌نا به‌خوای

(٥) واته: دوزمنی خوا ئیبلیس ده‌سته چیله‌یک ناگری به‌ده‌سته‌وه بو بۆ سه‌روپی منی
 ده‌هینا منیش سی جار له‌سه‌ر یه‌ک پیم گوت: خو په‌نا ده‌گرم به‌خوای گه‌وره له‌تۆ نه‌ی
 نه‌فره‌ت لیکراو، نه‌مجار گوت: نه‌فره‌ت لی ده‌که‌م به‌و نه‌فرینه ته‌واوه‌ی که‌خوای گه‌وره
 لی کردویت. وه‌رگنیر.

گهوره بگریټ له شهیتانی نه فرین لیکراوو دهر کراو له پرهمهت و بهزهیی خوا، و واز بهینیت له قسهی خراپو پړو پوچ و کوفر کردن. ئه مهش یه کیکه له هه له کان که به مروقیکی توره له کاتی تورهیی و که لله گهرمی دا پی ی بلّیت: (سلاوات له پیغه مبه رسول الله ﷺ لی بده، چونکه له وانه یه جنیوی پی بلّیت و تو بیته هوی ئه و جنیو پی گوتنه ی).

۲ - هه له ی دوهم:

(جنیو دان به پیغه مبه رسول الله ﷺ یابه سوک دانان و سوکایه تی پی کردن و گالته پی کردنی): چونکه بپروا بون به پیغه مبه رایه تی محمد ﷺ یه کیکه له پایه کانی ئیسلام هه روه کو خوی فهرمویه تی: {بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَالْحَجُّ وَصَوْمُ رَمَضَانَ} (١).

(١) أ. رواه البخاري.

ب - واته: ئیسلام له سهه پینچ پایه دامه زراوه شه هاده تی (أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وه محمد ﷺ په یامبه رو نیردراوی خویه، وه کردنی نو یژه کان، زه کاتی مال دان، حه جی مالی خوا بو ئه و که سانه ی توانای جهسته یی و مالی یان هه یه له گه ل گرتنی رۆژوی مانگی په مه زان. وه رگریټ.

حوکمی ئەو کەسە ی کە جنیۆ بە پیڤغه مبه‌رۆست^ﷺ دەلی کوشتنه
 هه‌روه‌کو شیخی ئیسلام له‌کتیپی (الصارم المسلول فی حکم شاتم
 الرسول) دا باسی کردوه ده‌توانن سه‌یری بکه‌ن.

۲- راستیه‌که‌ی نه‌فرین کردن له‌شه‌یتان و په‌نا گرتن به‌خوای
 گه‌وره له‌شه‌یتان. چونکه شه‌یتان بو به‌هۆی ئەم کوفر کردنه.
 بۆیه پیویسته نه‌فرینی لی بکریت و داوای یارمه‌تی له‌خوا بکریت
 که‌له و نه‌فرین لی‌کراوه و له‌ده‌ستی دوژمنی سه‌رسه‌ختی خواو
 مروّقایه‌تی پزگاران بکات.

وه‌پیویسته له‌سه‌رمان که‌به‌بابای توپه بو بلیین: (په‌نا به‌خوا
 بگره له‌شه‌یتانی ده‌رکراو له‌په‌حمه‌تی خوا، له‌و کاته‌دا که‌که‌لله‌ی
 گه‌رمه نابی پیی ی بلیین سلّوات له‌پیڤغه مبه‌رۆست^ﷺ بده، له‌به‌ر
 ئەوه‌ی نه‌بادا هه‌له‌ بکات و جنیۆ به‌پیڤغه مبه‌رۆست^ﷺ بلیت، هه‌روه‌کو
 چۆن پیڤغه مبه‌رۆست^ﷺ مامۆستای مروّقایه‌تی فی‌یری ئەم په‌وشته
 جوانه‌ی کردوین.

۳- هه‌له‌یه و کوفره ئەوه‌ی ابن هانئ الأندلسی به‌حاکمه‌که‌ی گوت:

ماشیت لاماشاءت الأقدار فاحكم فأنت الواحد القهار(٧)

هر ئەم گۆتەیه بو، بو بەهۆی لە دەست دانی ئەندەلس و
 موسلمانان کە وتنە ژێر دەستی فەلەکان (النصاری). ئەو هی ابن
 هانی بە حاکمی ئەندەلسی گوت هەمان قسەش بە انورالساداتی
 میسر گوترا کە هەندیک کەسی نە فام پی یان دەگوت: (لایسأل عما
 یفعل) واتە کێ هەیه لە کردەوه کانی تو پرسیتەوه، خۆت
 سەرورە. دیارە گومانی تیدا نیە کە ئەمە گوناحیکی گەلیک
 گەرەیه، چونکە ئەم سیفەتە تەنیا تاییبەتە بە خۆی
 پەروردگاری جیهانیان و بەس، هەر ئەو کەس ناتوانیت
 لە کارەکانی پرسیتەوه، و کارەکانی هەمو لە جی ی خۆی دان و
 لە سیفەتی تەواویەتی دان و کەم و کورپیان تیدا نیە وە
 مرقەگان و سەرەرای ئەمەش کەس لە خوا گەرەترو بە دەسەلات
 ترو زاناو دانا تر نیە، بە لکو ئەو مرقەگانن لە لای خۆی

(٧) واتە: ئەو هی تو دەتەوێت و دەی کەیت راستە نە ک ئەو هی قەزاو قەدەری خوا
 دەیکات، بە کەیفی خۆت حوکم بکە، تۆی بە سەر هەمو شتیکدا زالی، کێ یە لە بەر
 دەستت دەرچی. کە لە گەل حاکمی ئەندەلسی بو. وەرگێڕ.

گه وره وه لى يان ده پرسريته وه، به لى ئه وه بهنده كانى خوان له لايه ن پهروه ردگارى خويان لى يان ده پرسريته وه، چونكه كارو کرده وهى مرؤفه كان هه مو پرن له كه م و كورپى و ناته واوى، مرؤف هه ر خودى خوى كه م و كورپو ناته واوه جا چ جاى كارو کرده وه كانى!!

٣- راستيه كهى (تاكى به سهر هه مو كه س و هه مو شتيكدا زال بو، ته نيا زاتى (الله) و به س وهه رخوى زال وهه ره ئه وه لى ي ناپرسريته وه و جوئ له ئه وه هه مو شتيك له دنيا و له قيامه تدا لى يان ده پرسريته وه . خواى گه وره ده فه رموى: ﴿ وَ بَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴾^(٨) . هه روه ها ده فه رموى: ﴿ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴾^(٩) .

(٨) أ. سورة إبراهيم: (٤٨).

ب - واته: ئه و پؤژهى زهوى و ناسمانه كان ده گورين و اته پؤژى قيامه ت و زيندو بونه وه و هه ستانه وه هه مو مرؤفه كان و جنؤكه كان به لكو هه مو بونه وه ره له به رده م خواى گه وره دا كۆده كرينه وه و ناماده ده كرين بو لى پرسينه وه و حساب له گه ل كردن. وه رگير.

(٩) أ. سورة الأنبياء: (٢٣).

- ٤- هه‌له: (قورئان، فه‌رموده‌ی خوا دروست کراوه).
- ٤- پاستیه‌که‌ی (قورئان، فه‌رموده‌ی خوای گه‌وره‌یه و دروست کرا نیه). چونکه فه‌رموده‌کانی خوای گه‌وره یه‌کیکه له‌سیفه‌ته‌کانی و سیفه‌ته‌کانی خواش دروست کراو نین:
- أ- ئیمامی أحمد گوتویه‌تی: (فه‌رموده‌کانی خوای گه‌وره له‌خۆی جیا نین (البائن) و به‌شیکن له‌خۆی).
- ٢- عمرو کوری دینار گوتویه‌تی: (الله دروستکه‌رو به‌دی هیئهره، دروستکراو نیه، جوئ له‌ (الله)ش هه‌مو شتیک دروست کراون ته‌نیا قورئان نه‌بیئت، قورئان فه‌رموده‌ی خوایه و دروست کراو نیه، هه‌ر له‌خواوه سه‌ری هه‌لداوه‌وه‌ر بو ئه‌ویش ده‌گه‌رپتته‌وه واته ئه‌وه‌ی گوتویه‌تی ته‌نیا خوایه.
- ج - شیخی ئیسلام گوتویه‌تی: سیفه‌ت بریتیه له‌ذات واته خودی خۆی، جا ئه‌گه‌ر بلّیین خوا دروستکراو نیه که‌واته به‌قورئانیش

ب - واته: هه‌چ که‌سێک و هه‌چ شتێک نیه له‌کارو کرده‌وه‌کانی خوا بپنجپتته‌وه و خوا به‌سه‌ر هه‌مو شتێکدا زاله، به‌لکو ئه‌وه مرۆفه‌کانن که‌خوای گه‌وره له‌کارو کرده‌وه‌کانیان ده‌پنجپتته‌وه و خوای گه‌وره حسابیان له‌گه‌ل دا ده‌کات. وه‌رگێر.

ده گوتريت فهرموده‌ی خواو دروست کراو نيه، چونکه خوا دروست کراو نيه.

د - که خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ (۱). ابن کثیرو الطبری له ته فسیره کانی خویاندا

(۱) أ. سورة الزخرف: (۳).

ب - واته: خوی بالا ده ست و کار به جی سویند به قورئان ده خوات، ئو قورئانه‌ی که ئایینی ئیسلام و بهرنامه و په‌یره و پروگرامی خوی گه وره‌ی بۆ مرؤفه کان پون کردۆته وه، ده فهرموئ سویند به و کتیبه رون که ره وه یه - که مه بهستی له قورئانه - ئیمه قورئانمان به زمانی عه‌ره‌بی ناردۆته خوار که پریه‌تی له زمان پاراوی و په‌وانبێژیه‌کی تیرو ته‌سه‌ل و پریه‌تی له ئیعجاز، بۆ ئه‌وه‌ی له‌واتا و مه‌به‌سته‌کانی به‌جوانی و به‌ئاسانی تی بگن، وه‌به‌پێی ئه‌و یاسا و رێسا و به‌رنامه‌یه‌ په‌وتی ژیانتان ببه‌نه‌ سه‌ر.

دیاره شتیکی به‌لگه‌ نه‌ویست و بێگومانه سویند خواردن خا به‌قورئانی پیروژ نیشانه‌ی به‌رزی و پله و پایه‌ بلندی ئه‌و قورئانه‌یه‌ و به‌لگه‌ی شکومه‌ندی و مه‌زنی قورئانی پیروژه، هه‌روه‌کو گوتمان ئه‌و قورئانه‌ بریتیه‌ له‌ به‌رنامه‌ و یاسا و رێسا و په‌یره‌ و پروگرامی ژیانی مرؤفه‌کان، هه‌ر که‌ سێک شوینی بکه‌ ویت و ده‌ستی پیوه‌ بگریت سه‌ر به‌رزی و سه‌رفرازی و به‌خته‌ وه‌ری دنیا و قیامه‌تی ده‌ست ده‌که‌ ویت، خوی گه‌ وره‌ بۆی هه‌یه‌ به‌هه‌ر شتیکی سویند بخوات، سویندی پێ ده‌خوات به‌لام ئیمه‌ی مرؤفه‌ بنده‌کانی خوی گه‌ وره‌ بۆمان نیه‌ له‌ خودی‌خوا به‌ولاوه‌ سویند به‌هه‌یج شتیکی تر بخۆین واته‌ دروست نیه‌ سویند به‌غه‌یری خوا بخۆین. وه‌رگێڕ. به‌سود وه‌ر گرتن له‌ ته‌فسیری گولشه‌ن ب ۱۲۸۰.

وشه‌ی (جعلناه) یان به (آنزناه) لیک داوه‌تو وه واته نارودمانه‌ته خوار.

۵ - هه‌له (له‌ئاییندا داهینانی (بدعة) ی چاک و داهینانی خراب هه‌یه) .

پیغه‌مبه‌ر صَلَّىٰ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: { وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ } (۱۱) .

۵ - پاستیه‌که‌ی: له‌ئایینی پیروزی ئیسلامدا ته‌نیا سوننه‌تی چاک (سنة حسنة) هه‌یه . پیغه‌مبه‌ر صَلَّىٰ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: { مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرٌ مِنْ عَمَلِ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجْوَرِهِمْ شَيْءٌ } (۱۲) .

(۱۱) . صحیح رواه النسائي.

ب - هه‌مو داهینان و تازه‌گه‌ریه‌ک له‌ئایینی ئیسلامدا داهینانه (بدعة) یه و هه‌مو داهینانیکیش سه‌ر لی‌ش‌ی‌واویه، هه‌مو سه‌ر لی‌ش‌ی‌واویه‌کیش ده‌بی له‌ئاگردا بسوتیت. وه‌رگیز.

(۱۲) . أ. رواه مسلم.

ب - واته: هه‌ر که‌سێک سوننه‌تیکی باش له‌ئیسلامدا دابه‌یتیت، ئەوا ئەو که‌سه پاداشتی خۆی و پاداشتی ئەو که‌سانه‌شی که‌له‌دوا خۆی کار به‌و سوننه‌ته‌ باشه‌ ده‌که‌ن بۆ دنوسریت بی‌ئوه‌ی له‌پاداشتی هه‌یجان که‌م ببیته‌وه. وه‌رگیز.



هه له كان له بواری هاوبهش دانانی گه وردها (أخطاء من شرك الأكبر)

۱- (هاوار ئه‌ی ره سولی خوا، پیغه مبه‌ر هاوار، یاپیغه مبه‌ر، ئه‌ی پله و پایه‌ی پیغه مبه‌ر هاوار، یا شیخی به‌دهوی فریام که وه له‌نه خووشی چاکم بکه‌وه و شیقام بو بینه، چاکه‌سورو ماموستا هاوار، غه‌وسی گه‌یلانی هاوار، شیخ بایزی باقلان هاوار، شیخ زه‌ردی سه‌ر به‌نی فریام که وه، ئه‌ی حسین داوای هانات لی ده‌که‌م، هاوار بو لای تو ئه‌ی عبدالقادری گه‌یلانی.....تد.) .

ئه‌مانه و چه‌ندان دوعاو پارانه‌وه و نزای تر که بریتین له دوعاو نزاو پارانه‌وه‌ی هاوبه‌ش په‌یدا که‌ران و هاوبه‌ش په‌یدا کردنه بو خوای گه‌وره و دوعاو داوا کردنه له‌غه‌یری خوای به‌رزو بی هاوتاو به‌ته‌نی و به‌شیکن له‌هاوبه‌ش په‌یدا کردنی گه‌وره (الشرك الأكبر) که خوای په‌روه‌ردگارمان لی ی حه‌رام و قه‌ده‌غه کردوین:

أ- خَوَايَ گه وره ده فه رموی: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ (۱۳). مه به ست له وشه ی (الظالمین) هاوبه ش په یدا که رانه.

چونکه نه و داوا لی کراوانه هیچیان به ده ست نیه و توانای وه لام دانه وه یان نیه و هیچیان له ده ست نایه نه ده توانن سود یا زیان نه به خویمان و نه به که سی تر بگه یه نن و اتا نه سود و قازانچ و زیانیان نه بو خویمان هه یه و نه بو که سی تر، نه له خویشی داو نه له ناخویشی دا. نه وانه هیچ ناگایان له و دوعا و پارانه وه و داوا لی کردنانه نیه که داوایان لی ده کریت و لی یان بی ناگان. هه روه کو خوی گه وره ده فه رمویت:

ب - ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنِ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ﴾ وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً

(۱۳) أ. سورة یونس: (۱۰۶).

ب - واته: له غه یری خوا داوا له هیچ شتیک و له هیچ که سیک تر مه کن، چونکه نه و شتانه نه ده توانن سودت پی بگه یه نن نه زیان، ده ی نه گه تر و ات کرد که واته تو له هاوبه ش په یدا که رانیت. وه رگتیر.

وَكَاثُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٤﴾. مه به ست له وشه ی (بعبادتھم) دوعاو

پارانه وه و داوا ئی كردن و هاوار كردن و هانا بؤ بردنه .

(٤) أ. سورة الأحقاف: (٦٠٥).

ب - واته: توخوا کي له و که سه گومړا ترو سهر ليشيو ترو ويلتره که شتيکی تری غهیری خوا بپرستیت و داوی هینانی خیرو چاکه و لادانی شه پو خراپه و زیانه کانی ئی بکات، داوا له شتيک یا له که ستيک بکات که هه تا پوژي قیامت ناتوانیت هیچ وه لامیکی بداته وه و هیچیکي بؤ بکات، نه که هه ر نه مه به لکو دوعاو نزاو پارانه وه کانی هه ر ناش بیستیت و گوئی ی هه ر ئی نیه، و بی خه به ره له داواو پارانه وه کانیا ن. جا پوژي قیامت کاتی هه مو خه لکی زیندو ده کړينه وه و له ده شتی مه حشره کؤ ده کړينه وه په رستراوه کان له و که سانه بی بیری ده بن و نه ستو پاکي خو یان ده ر ده بن له و که سانه ی که له دنیا دا په رستویانن جانئ و په رستراوانه بت بن یا خود فریشته و جنوکه و شه یاتین بن یاسه رکړده و بهرنامه و مالی دنیا بیټ.

دیاره بنگومانه که بت په رستی هه ر بت په رستی سهرده می نه فامیه تی پاردو نیه به لکو بت په رستی برده وامه هه تا دنیا دنیا یه، جا له هه ر سهرده مه و له هه ر شوینیکي سهر پوی نه م زه مینه دا بیټ و له هه ر بهرگیگ دا بیټ، نه وانه ی شوین سهرکړده و بهرپسانی سته مکارو ملهورو خوانه ناسه کان ده که ون و به مو له فرمان و جی به جی کړدی داوا نا په واکانیا ن لاندن و هه رچی خراپه و خراپه کاریه ک و فیتنه و ناشوبیک هه یه به فرمانی نه وان جی به جی ی ده که ن و له سهر زه وی بلاوی ده که نه وه و له ژیر په رده ی یاساو باوی سهرده میانه و پیش که وتن و جیهانگریه وه نه وه ش هه ر جوړیکه له بت په رستی وه که بت په رستی سهرده می نه فامیه ت و هیچ جیاوازیه کی نیه ته نیا له پوی شکل و شیوه و فورمه وه

ج - خوی گه وره ده فهرموی: ﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ
وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ﴾^(١٥). هه روه ها خوی گه وره له سهر زمانى ئیبراهیم
ده فهرموی: ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ﴾^(١٦).

نه بیټ، چونکه ئه وانه که وتونه ته شوین سته مکارو له خوا یاخیان و چه پله ی ناهه قیان بۆ
لی ده دن و کۆمه لى ده ست له ملان دان و ئه شه ه دو بیلان له پیناو بری مالى دونیا و
کاسه لپسی دا، یان ئه وانه ی که وتونه ته دوی بیرو باوه ریکی له خودا یاخی و بیرو
باوه ریکی دژه خوی و قرچوک و بی ناوه رۆک بۆش، و ده یانه ویت ره و اج و بره و به و بیرو
باوه ره ناهه قه بدن، یان باوه ش کردن به مالى دنیا و بی ناگا بون له خوی گه وره و یاخی
بون و سه ریچی کردنی خوی گه وره به م هویه وه یان هه شتیکی ترو له هه به رگو
ره نگیکی تری له م جورانه دا بیټ، ئه مانه هه مویان بت په رستین و کاره کانیشیان جاله پیناو
هه شتیکی دابیټ بت په رستیه و هیچ جیاوازیه کی نیه له گه ل بت په رستی سه رده می
نه فامیه ت و پۆزی قیامه ت هه مان چاره نویسیان ده بیټ، خوی گه وره په نامان بدات.
ئامین. ته فسیری گوئشه ن ب ۱۳۱۹. وه رگتیر.

(^{١٥}) أ. سورة النمل: (٦٢).

ب - واته: ئه وه کى یه دیت به هانای لی قه وماوان و دامواوان و فریایان ده که ویت و
وه لامی دوعا و نزاو پارانه وه کانینان ده دات، له کاتیکدا هیچ په نا و په ساریکی نه ماوه و
هه مو ده روازه کانی لی داخراون و هیچ ئومیدیکی نه ماوه و ته نگو چه له مه کانی له سهر
لا ده بات و کیتشه و ئاریشه کانی بۆ حه ل ده کات؟ جا له و ته نگانه ناخۆشه دا کى هه یه
فریای بکه ویت و له نارپه حه تی و ناخۆشیه کان پرگاری بکات ته نها خوی گه وره نه بیټ؟

۱ - راستیه که ی ئه وه یه که ئه م دوعا و نزایانه بخوینیت (**يَا حَيُّ يَا قَيُّمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ**). (۱۷). ئه مه و چه ندان دوعای تر که له پیغه مبه ره وه **وَعَلَى اللَّهِ** پیمان گه یشتون، چونکه شیفا هینهر ته نیا خوای گه وره یه و به س و جوئ له و که سی تر توانای شیفا هینانی نیه . هه روه ها له دوعا کانی تری پیغه مبه ره **وَعَلَى اللَّهِ** : { **اللَّهُمَّ رَبِّ النَّاسِ مُذْهِبِ الْبَأْسِ إِسْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَشَافِي إِلَّا أَنْتَ شِفَاءٌ لَا**

وه ئایا کئ مروفی کردوه به جئ نشین له م زه ویه دا ، تا به و هیزی ژیری و عیلم و زانسته ی که خوا پسی ی داوه زوی ئاوه دان بکاته وه و شارستانییه تی خوئی تیدا دابمه زینیت و گه شه ی پی بدات؟ پیمان بلین ئایا له گه ل ئه م خوای تا کو ته نیایه هیچ خواجه کی تر هه یه ئه م کارانه تان بۆ رابه پینیت؟ دیاره نه خیر هیچ خواجه کی تر نین له (الله) گیان به ولاره ، به لام ئیوه نه فامن و هیچ بیر ناکه نه وه و تیرا نامینن و به راستی ورد نابنه وه تا کو تا کو ته نیایی و گه وره یی و زانیی و دانایی و زالیه تی خواتان بۆ دهر بکه ویت. وه رگێر، به سود وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ۹۸۳.

(۱۶). أ. سورة الشعراء: (۸۰).

ب - واته : ئه و خوای تا کو ته نیایه یه که ئه گه ر نه خووش که وتم شیفا م بۆ دینیت و چاکم ده کاته وه و له و دهر دو ئازارو ئیشه پرگامر ده کات. وه رگێر.
(۱۷). أ. حسن رواه الترمذي.

ب - واته : ئه ی هه میشه زیندوی راگیر به ره حمه ت و به زه یی تو هانا ده به م و داوای یارمه تی و پاریزیت لی ده که م. وه رگێر.

يُعَادِرُ سَمًّا} (١٨). ههروهها پیغه مبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرمویه تی: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا مُسْلِمًا رَبَّهُ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ} (١٩).

(١٨) أ. متفق عليه.

ب - واته: خویاه ئه ی په روه ردگار ی هه مو خه لکی و هه مو بونه وه، ئه ی په وینه روه ی هه مو ناخوشی و نارپه حه تیه کان و ئه ی شیفا هینه ری هه مو دهر دو به لاو نه خو شیه کان، شیفا بهینه، چونکه ته نیا تو شیفا هینه ری، جوئ له شیفا ی تو هیچ شیفا یه کی تر نین، شیفا یه کی یه کجاره کی و که بو جار یکی تر توشی نه خو شه کان نه بیته وه ئه ی په روه ردگار ا. وهر گنیر.

(١٩) أ. صحیح أحمد.

ب - واته: بانگ کردن و دعای (زُی النُّون) که یونس پیغه مبره وه له شاری موس ل بوه، پی ی هاواری کرده خویا په روه ردگار کاتیک له ناوتاریکایی شه وو تاریکایی دهر یاو تاریکایی ناو سکی ماسی دا بو گوتی: خویاه گیان له تو به و لاوه هیچ په رستراویکی تر نین که به هق بپه رستریت، تو پاک و بیگه ردیت و له هه مو عه یب و خه وشیک به دوری و، هه رگیز شتی نا به جو و نارپک ناکه یت، ئه ی خویا په روه ردگار ی من، من سته مکارو نه فام بوم و هه له م کردو سته م له خو م کرد، خویاه گیان بم بوره و من په شیمانم و له م ناخوشی و نارپه حه تیه رزگارم بکه. نه م دیوه موسلمان به م دعایه له بهر په روه ردگار ی خو ی پارا بیته وه و خویا گه وره وه لای نه دا بیته وه، به لکو خویا په روه ردگار وه لای نه داوه ته وه و دعوا نزالکانی لای خویا گه وره وهر گراون و مه به سته که ی بو جی به جی کراوه. وهر گنیر.

۲- هه‌له (لا حول لله) واته هیچ هیزو توانایهك بۆ خوا نیه .
 ئه‌م گۆته‌یه، هیزو تواناو ده‌سه‌لات له‌خوای گه‌وره‌ داده‌پرنیته‌ و
 نه‌فی ده‌کات، دیاره‌ ئه‌مه‌ش هیچ گومانیکه‌ تیدا نیه‌ کوفریکه‌
 دیارو ئاشکرایه .

۲- راستیه‌که‌ی (لا حول إلا بالله، ولا حول ولا قوة إلا بالله) (۲۰)
 ئه‌مه‌ چه‌ سپاندن و سه‌ لماندن هیزو ده‌سه‌لاتی خوا ی گه‌وره‌یه
 به‌ته‌نیا . ئه‌وه‌ته‌ پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: {لَا خَوْفَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا
 بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ} (۲۱).

۳- هه‌له: (خوا له‌هه‌مو شوینیك دا هه‌یه، الله له‌دلّم دایه):

(۲) واته: هیچ هیزو ده‌سه‌لاتیک نیه‌ بگاته‌ هیزو ده‌سه‌لاتی خوا و هه‌موی مولکی خوا یه‌ و
 که‌س توانای یارمه‌تی و به‌هاناوه‌ هاتن و پرگار کردن و شیفا هینانی نیه‌ ته‌نیا خوا ی گه‌وره
 نه‌بیته‌ . وه‌رگیز.

(۲۱) أ. رواه البخاري ۶۳۸۴.

ب - واته: هیچ هیزو تواناو ده‌سه‌لاتیک له‌هیزو ده‌سه‌لاتی خوا به‌هیژ تر نیه‌ و هه‌موی
 به‌ده‌ست خوان و وه‌ ئه‌م ده‌ربهرینه‌ گه‌نجینه‌یه‌ که‌ له‌گه‌نجینه‌کانی به‌هه‌شت بۆ هه‌ر که‌سیك
 ده‌ستی پێوه‌ بگریته‌ و هه‌میشه‌ له‌سه‌ر زمانی بیته‌ . وه‌رگیز.

ئەم گۆتەيەش فرە خوایی دەگەيەنیت و دەبی چەند (الله) هەبن
یا وادەگەيەنیت کە خوای گەورە بە خودی خۆی لە هەمو شوینیکدا
هەبیّت و ئامادە بیّت، هەتا لە جیگا پیس و پۆخ و ناپاکەکانیش دا
هەبیّت وەك گەرماو و شوینە پیسەکانی تریش، ئاشکرایە کە خوای
گەورە و پاک و بیگەرد دورە لەو شتانە .

۳ - پاستیە کە ی (خوای گەورە هەمیشە لە ژور هەمو
ئاسمانەکانە و یە و لە سەر عەرشی خۆیەتی، بە لام بە زانستی خۆی
لە هەمو شوینیک لە گەلماندایە، چاوی لیمانە و گووی ی لیمانە و
ئاگای تەواوی لیمانە چی دەکەین و چی ناکەین و چی بە دلەکانمان
دادیّت - بە لام بە جەستە و لەش لامان نیە و لە گەلماندا نیە .
هەر وەکو خوای گەورە دەفەر مویّت: ﴿... .. ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ
.....﴾ (۲۲). واتە: بەرز بوو و سەر عەرشی کەوت.

(۲۲) أ. سورة البقرة: (۲۹).

ب - واتە: خوای گەورە دواي ئه وهی زهوی دروست کرد ئینجا پوی کرده
ئاسمانەکان و ئاسمانەکانی دروست کردن و بۆ سەروی هەمو ئاسمانەکان بەرز بویه و
سەر کەوتە سەر کورسی حوکم واتە سەرکەوتە سەر عەرشی پەر وەر دگاریتی، بە لام ئیمة

هروه کو له فه رموده کانی راستی البخاری وله به شی (وکان عرشه علی الماء) دا هاتوه که أبو العالیة گوتویه تی: واتای (استوی إلى السماء) بهرز بوه وه بو سهروی ئاسمانه کان وه (فسواهن) واته: دروستی کردن. وه مجاهدیش گوتویه تی: (استوی) واته بو سهر کورسی حوکم بهرز بوه وه. بپوانه: (الفتح ۱۳/۴۰۳). هروه ها پیغه مبرو^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} فه رمویه تی: {أَلَا تَأْمَنُونَ وَأَنَا أَمِيرٌ مَنْ فِي السَّمَاءِ} (۲۳). وه (من في السماء) واته ئه وهی له سهروی ئاسمانه کانه وهیه که مه بهستی له خوای گه ورهیه. خوای گه وره به زانستی خوای له هه مو شوینیک دا له گه لمانه ده بیسی و ده بینی. هروه کو خوای گه وره به موسا و هارونی برای ده فه رموی: ﴿قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى﴾ (۲۴).

چۆنیه تی ئه و سهر که وتنه نازانین ته نیا زاتی خوای نه بیته، بویه پرسیار کردن له چۆنیه تی سهر که وتنه که ی بو ئیمه بیدعه یه و نابی لی بکۆلینه وه. وه رگێر. (۲۳) أ. متفق علیه ب. واته: ئه وه ئیوه له من ئه مین نین؟ من ئه مینم له وهی که له ئاسمانه واته له الله. وه رگێر. (۲۴) أ. سورة طه: (۴۶).

٤- هه‌ له: (خوا له پیناو محمد ﷺ دا دنیای دروست کردوه):

ئهم بیرو بۆچونه و ئهم گوته یه ته‌واو پیچه‌وانه‌ی
 فه‌رموده‌کانی قورئانی پیروژه، خوای گه‌وره دنیای له‌پیش بون و
 په‌یدا بونی محمدیش داوﷺ دروست کردوه و دنیا و ئه‌وه‌یشی
 که‌تی‌ ی دایه به‌محمدیشه‌وه ته‌نیا بۆ به‌ندایه‌تی کردنی خو‌ی
 دروستی کردون بۆ په‌رستشی خو‌ی بی‌هاوه‌ل و هاو‌وینه‌یه
 دروستی کردون نه‌ک له‌پیناو ئه‌م و ئه‌ودا وه‌ک نه‌فامه‌کان ده‌لین.
 پیغه‌مبه‌ریش وه‌ک باقی مروّفه‌کانی تر مروّقه و هیچ جیاوازیه‌کی
 نیه ته‌نیا ئه‌وه نه‌بییت ئه‌و سروش (وحي) بۆ دیت له‌لایه‌ن خوای
 بالا‌ ده‌ست و کار به‌جیوه. هه‌روه‌کو خوای گه‌وره و به‌رزو بی
 هاوتا ده‌فه‌رموی: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ
 وَاحِدٌ﴾ (٢٥).

ب - واته: کاتی‌ خوای گه‌وره به‌موسا و ها‌پونی برای فه‌رمون برۆن بۆ لای
 فرعه‌ون و بانگی بکه‌ن بۆ خوا‌په‌رستی و یه‌کتا په‌رستی خوا، به‌لام ئه‌وان ترسان له‌وه‌ی
 که‌فرعه‌ون شتیکیان به‌سه‌ر ببنی، به‌لام خوای گه‌وره پی‌ی فه‌رمون: برۆن و مه‌ترسن من
 ناگام لیتانه و ها‌ریکاریتان ده‌که‌م، من ده‌تان بینم و گویشم لیتانه. وه‌رگێر.
 (٢٥) أ. سورة الكهف: (١١٠).

۴ - راستیه که ی: خوی گه وره دنیا و ئه وهیشی که تیاشی دایه تی
 بۆ په رستش و به ندایه تی بۆ کردنی خۆی دروستی کردون. ئه وه ته
 خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا
 لِيَعْبُدُونِ﴾ (۲۶).

۵ - هه له: خوی گه وره محمدی ﷺ له نور دروست کردوه، وه له
 نوری ئه ویش هه مو شتیکی دروست کردوه.

ئه مه ش درۆیه کی زلی شاخداره و بوختانیکی گه وره و بی
 پاساوه که به خوی په روه ردگار ده کریت. قورئان و سوننه ت و
 واقعی حالیش ئه مه به درۆ ده خه نه وه و پیچه وانه و دژی ئه م قسه
 چه په له ن. ئه وه ته له قورئانی پیروژدا خوی گه وره

ب - واته: ئه ی محمد ﷺ به و بیباوه رو هاوه له په یدا که رو مله ورا نه بلی: منیش وه ک
 ئیوه مروفیکم، ته نیا ئه وه نه بی که من نیردراو و پیغه مبه ری خوام و سروش (وحی) م بۆ
 دیت له لایه ن خوی په روه ردگاری جیهانیانه وه، بۆ ئه وه په یامی خواتان پی پگه یه نم و
 بۆتان پون بکه مه وه که به دلنیا ییه وه خوی گه وره تا ک و ته نیا یه و هیچ هاو شیوه و
 هاوه له هاو وینه ی نین و به ته نی یه، وه رگێر.
 (۲۶) أ. سورة الذاریات: (۵۶).

ب - واته: جنۆکه و مروفه کانم ته نیا بۆ به ندایه تی کردون و په رستشی خۆم دروست
 کردون. وه رگێر.

ده فەرمویت: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ (٢٧).

وشەى (مثلکم) واتە وەکو هەمو مرۆفەکانى تر لە تۆوى پیاو (نطفە) دروست کراو. توشى نەخۆشى دەبیّت، دەخواو دەخواتەو، دلخۆش و دل تەنگ دەبیّت، توشى بىر چۆنەو وەو سىفەتە مرۆیەکانى تر دەبیّت. وە لە سوننەت و لە فەرمودەکانى پىغەمبەر دا ﷺ هاتو کە فەرموئەتى: ﴿إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ أَنَسَىٰ كَمَا تَنسَوْنَ﴾ (٢٨). دياره ئه و له بىر چۆنەو وەیه لە بواریه کانی غەیری سروش (وحى) دایه. دنا لە باقى سىفەتە مرۆیەکانى تر دا لە پىغەمبەریش ﷺ وەك باقى مرۆیەکانى تر پو دەدات.

لە واقعى حال و لە عەقلیەتى مرۆفیشدا هاتو کە پىغەمبەر ﷺ هەمان سىفاته مرۆیەکانى بە سەر دادین. جوئ لە سروشت و تەبیات و کارە فیتریه کان تەنیا ئەو هیان نەبیّت کە پەيوەندە

(٢٧) أ - و تاکە یمان لە پەراویزی ژماره (٢٥) دا لیک داوئەتەو. وەرگێڕ.

(٢٨) أ. رواه البخاري.

ب - واتە: منیش مرۆفیکم وەکو ئیو، شتم لە بىر دەچیتەو هەروەکو چۆن ئیو لە بىرتان دەچیت. وەرگێڕ.

به سرروش (وحي) و موعجزه كانى كه پال پشتى بانگه شهى
ئىسلام و... تد. وه هه بىت.

ئايا مرؤقى ئاقل هه رگيز ده لى: خوا مارو دوپشك و گيانداره
درنده و زيان به خشه كان كه ئىسلام فرمانمان پى دهكات بيان
كوژين له نورى محمد ﷺ دروستى كردون؟! !!

۵ - راستیه كه ی: محمد ﷺ مرؤقیكه و له دایك و باوكیك له دایك
بوه و خوای به رزو بى هاوتا تاییه تی کردوه به سرروش (وحي) ی
خوی و بهرنامه ی بو بو ناردۆته خوار كه قورئانى پیروژه، ئه
نوریکه پیگه ی ته نیا خواپه رستی نیشانی مرؤقه كان ده دات و
بانگی خه لك دهكات بو ئایینی ئىسلام و دهست گیرۆیی و
پینوما یی بو پیگه ی راستی خوایی دهكات له سه ر قورئان و
سوننه ت، نهك پوناکیهك بىت ده ورو بهری خوی پوناك و پۆشن
بكاته وه واته تیشك و پوناکی نیه.

۶ - هه له: فلان بورج و ئه ستیره بارانی بو بارندین، یان
فلانه كه لوه، یانه ستیره بوه هوی باران بارین.

ئەمەش كوفره و ھەر كەسك بىرو باوھرى وابىت كە ياران
 بەھۆى كەلو ئەستىرە و ھەسارەكانەو ھەبارىت، ئەو پى ى
 كافر دەبىت و پى ى لەدین دەردەچىت. لەفەرمودەى قودسى دا
 ھاتو ھەرموى: {أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ وَ كَافِرٌ فَأَمَّا مَنْ قَالَ
 مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوَاكِبِ وَأَمَّا مَنْ
 قَالَ مُطِرْنَا بِنُورِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي مُؤْمِنٌ بِالْكَوَاكِبِ} (٢٩).

٦ ت راستى كەى: تەنیا بەسۆزو بەزەى خۆى گەورە بارانمان بۆ
 دەبارىت، چونكە تەنیا خۆى بى ھاوتا و بەتەنى دەتوانىت باران
 دروست بكات و بۆمان ببارىنىت و لەتواناى كەسى تردا نىە (٣٠).

(٢٩) أ. متفق عليه.

ب - واتە: بەندەكانم ھەيانە بپروادارە بەمن و ھەشيانە كافر، ھەر كەسك بلى
 بەبەخشندەبى و بەبەزەبى و پەحمەتى خوا بارانمان بۆ بارىو ھەو ئەو كەسە بپرواى
 بەمن ھەيە و بپروادارە، بەلام ئەو كەسەى بلى يابىرو باوھرى وابىت كە بەھۆى فلان كەلو
 فلان ئەستىرە ھەسارەو ھەبارانىان بۆ بارىو ھەو كارىگەرى دروست كراو ھەكانى خوا لەسەر
 باران بارىن ھەيە، ئەو ئەو كەسانە بپرواىان بەخو نىە و كافر بەخو بپرواىان بەو كەلو
 ئەستىرە و ھەسارانە ھەيە. وەرگىر.

(٣٠) نازانم لەپەنجاكان دا بويا لەشەستەكان دەگىرنەو ھەمىكا گوتى: جائەو چى يە
 باران لەئاو پى ھاو ھەو ھاوئىش لەگازى دوھم ئوكسایدى كاربۆن و ئوكسجىن پىك ھاتو

۷- هه‌له: فلان شته سروشت دروستی کردوه، یان ئه‌وه له دروست کردنی سروشته، سروشت ویستی له‌سه‌ر بوه، سروشت پی‌ی به‌خشی، سوننه‌تی سروشته.

دیاره ئه‌مه‌ش هاوبه‌ش په‌یدا کردنه بۆ خوای گه‌وره. سروشت نه‌شتی پی‌ی دروست ده‌کریت و نه‌دروستکه‌ره و نه‌سوننه‌تی هه‌یه، به‌لکو بۆ خۆی دروستکراوه. خوای گه‌وره و بی‌هاوتا ده‌فه‌رموی:

﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ (٣١). هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: ﴿فَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ (٣٢).

ئهو گازانه له‌ئاسمان لیک ده‌ده‌ین و ئاو دروست ده‌بیته و ده‌بیته باران و به‌سه‌رماندا دیته‌وه خوار. بۆ ئهم مه‌به‌سته پاره‌یه‌کی یه‌کجار زۆریان ته‌رخان کردو خۆیان ئاماده کردو چه‌ندان فێرکه‌ی کشتوکالیان به‌کار هێنا و ئهو دو گازه‌یان له‌ئاسمان تیکه‌ل به‌یه‌کتری ده‌کرد به‌لام خوای گه‌وره هه‌موی به‌ئاسماندا کرده ته‌پو تۆزی به‌هه‌وادا (چو‌ه‌باوا منپوره) و زیانیکی زۆری ماددیان لێ‌که‌وت و شلو و شه‌که‌ت بون و ئاواته‌که‌یان به‌ده‌ریادا چوو سه‌رشۆر هاتنه‌ ده‌ر له‌به‌رده‌م خوای تا‌ک و ته‌نیا و به‌توانادا. وه‌رگێڕ.

(٣١) أ. سورة الأنعام: (١٠٢).

ب. واته: ئه‌ی نه‌فامه‌کان ئهو خوایه‌ی که‌زانایه به‌هه‌مو شتیک و ئاگای له‌هه‌مو شتیک هه‌یه له‌م بونه‌وه‌ره‌دا، چونکه بۆ خۆی هه‌مو شتیک له‌م بونه‌وه‌ره‌دا دروست

کردوه، ته نیا ئه و خوای ئیوه یه و دروستکری هه مو شتیکه هه ی گه وجینه، ئه ی که واته ئه و خویه پهره رداگرو دروستکری ئیوه یه چۆن شتی تری له گه ل دا ده پهرستن و هاوه لئ بۆ داده نین، به چ عه قل و ویزدانیک ده لئین جنۆکه هاوبه شی خوان، له کاتیکدا ئه و جنۆکانه یانه و فریشتانه یا هه ر که سو هه ر به رنامه و پچکه و شتیکی تر که ئیوه ده یان پهرستن و ده یان که نه هاوبه شی خوا هه ر هه مو یان دروست کراوی خوان، ده ی هه ر ئه و خویه بپهرستن و هاوه ل و هاو شیوه و هاو وینه ی بۆ دامه نین، ئه و خویه ی که هه مو شتیکی دروست کردوه و جله وی هه مو شتیکی هه ر به ده ست ئه وه، هه ر ئه وه رۆزیتان ده داو سیاسه ت و کارو باری ژیا نتان له دنیا و له قیامه تدا بۆ هه ل ده سو پینیت و بارانتان بۆ ده بارینی و هه مو کاره کانتان بۆ هه ل ده سو پینیت، پارێزگاریتان لێ ده کات و چاو دیره به سه رتانه وه به قودره تی خۆی هه مو شتیکتان بۆ پام دینیت. ده ی که واته له و به ولاره هه یچ شتیکی تر له غه یری خوا مه پهرستن. وه رگێر، به سو د وه ر گرتن له (المکتبه الشامله / التفاسیر / تفسیر القرطبي / سورة الأنعام: ۱۰۲. قرص سیدی).

(۲۲) أ. سورة فاطر: (۴۳).

ب - واته: ئه ی محمد ﷺ ئه و هاوبه ش په یدا که رو ببیاوه پانه سه ریان دای له به رد ئه وه ی ئه وان ده یانه وی که به هه واو ئاره زوی ئه وان بچولئینه وه شتی وا هه رگیز نیه، چونکه گۆرپانکاری له سوننه ت و له به رنامه و حوکه مه کانی خوادا نیه، چونکه کاره کانی خوا له جی ی خۆی دایه تی و بی که م و کوپن و له هه مو رویه که وه ته وایه تی خۆیان وه رگرتوه، ئیدی تازه گۆرپانکاری له به رنامه و سوننه ت و ده ستوو یاساو پئسا و شه ریه تی خوادا نایه ته گۆرپی. به پێچه وانه ی یاساو ده ستوری مرۆقه کان له هه ر ئان و ساتیکدا ده بی چه ندان بره گه و یاسای لێ بگۆرن، چونکه وه ک مرۆقه کان ناته واوو نا پێکن. وه رگێر، (المکتبه الشامله / التفاسیر / تفسیر الطبري / سورة فاطر: ۴۳، قرص سیدی).

۷- **پراستییه که:** ئەو شتانه همویان خوای پاک و بیگهرد دروستی کردون، ئەمه سوننهتی خوایه له دروست کردندا، ئەوه سوننهتی خوایه له بونه وهردا.

۸- **هه له:** هندی کهس له بنده کانی خوا هه ن که به هر شتیك بلیت ببه ده بیئت (کن فیکون).

ئهمهش هاوبهش پهیدا کردنه بۆ خوای کاربه جی و درۆیه کی بی سهر بنه و پیچه وانه ی قورئان و سوننهتی پیغه مبه ر وَسِعَتْهُ واقعە. له قورئانی پیروژدا هاتوه که ده فهرموئ: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾^(۳۳). ئەگەر ئەمه وابایه پیغه مبه ر وَسِعَتْهُ له هه مو کهس له پیشتەر بو ئەم کاره ی به ده ست بایه .. وئه و پله و پایه ی هه بایه، به لام لئ ی بی بهش بو چونکه ئەمه ته نیا به ده ست خوای گه وره یه و بهس.

(۳۳) أ. سورة يس: (۸۲).

ب - واته خوای گه وره ویستی له سهر شتیك بو، که دروستی بکات و بیهننیته بون پی ی ده فهرموئ ببه ئەو شته بۆ خۆی یه کسه ر ده بیئت دیته بون له نه بونه وه. وهرگێڕ.

خوای گوره به پیغه مبره که ی ده فهرمویت: ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَأَسْتَكْبَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ (۳۴).

(۳۴) أ. سورة الأعراف: (۱۸۸).

ب - واته: نهی محمد ﷺ به و که سانهی که پرسپاری رۆژی قیامتت لی ده کهن بلی: به هیچ شیوهیه که من ناتوانم سود و قازانج و زیانه کان له خۆم لابه دم بۆ خۆ خۆمیان بینم ته نیا نه وه نه بی که خوای گوره ویستی له سهر بییت. وه نه گهر من غه بیم زانیبایه نه واهرچی شتی باش هه بو بۆ خۆم ناماده ده کردو کۆم ده کرده وه وهرچی زیان و خراپه شه هه بو له خۆم لاده دا. زانایان ده لاین (الخیر) مه به ست له کرده وهی چاکه یه، وه نه گهر غه بیم زانیباو بمزانیبا که ی ده مرم کرده وهی چاکم ده کردو و سهر پیچی و خراپه کانم له خۆم لاده دان. وه مه به ست (نفع وضر) ریگه ی هیدایه ت و سهر لی شتی وتی ده گریته وه. یا مه به ست له وه یه نه گهر غه بیم زانیبایه نه واپیش نه وهی ساله وشک و گرانیه کان بین نه واپیشه کی خۆم بۆ ناماده ده کردو زه خیره یه کی رۆرم بۆ نه و گرانیه داده کرد. منیش هه ره که ئیوه مروفتیکم ته نیا نه وه نه بییت که من پیغه مبره ی خوام و په یامی خواتان پی ده گه یه نم و ده تان ترسینم له سهر پیچی کردنی خوا و هه ره که سیک له بهرنامه ی خوا لاهدات نه وان توشی سزای سه ختی خوای گوره ده بییت، هه روه ها مرگینی ده رم بۆ نه و که سانه ی که شوین بهرنامه که ی خوا ده که ون بپروا دینن به وهی که من پی یان راده گه یه نم له بهرنامه ی خوای گوره به پاداشت دان وه و به به هشت له رۆژی قیامتدا. بۆکی ترسینه رو مرگینی ده ره؟ بۆ نه و که س و گه ل و کۆمه له ی که بپروا ده یینن به و به نامه و په یامه ی که پیغه مبره پی یان راده گه یه نیت و سهر پیخی فرمانه کانی

وهله سوننه تيشدا هاتوه كه پيغهمبه رسول الله ﷺ كاتى خواى گه وره قورئانى بو نارده خوار فرمانى بانگه شه كردنى لى كرد فه رموى :

﴿ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴾ (٣٥). وهله فه رموده دا هاتوه كه ده فه رموى: { يَا مَعْشَرَ قَتْرِيشٍ أَوْ كَلِمَةً حَوْهَا اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً يَا عَبَّاسُ بَنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً وَيَا صَفِيَّةُ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً وَيَا فَاطِمَةَ هُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَلْبِي مَا شِئْتِ مِنْ مَالِي لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً } (٣٦).

خواو پيغهمبه رى خوا ناكه ن. وه رگيڤي. له (المكتبة الشاملة/ التفاسير/ تفسير الطبري/ سورت الأعراف: ١٨٨).

(٣٥). سورة الشعراء: (٢١٤).

ب - واته: نهى محمد ﷺ ئيدى ده ست بكه به بانگه شه بو گه ياندنى په يامى من به مرؤفه كان و سه رها تا له خزم و كه س و كار ه نزيكه كانت و دوسته كانى خؤته وه ده ست پى بكه و ناوى خواى لى بيئنه ، بو نه وهى واز له بيباوه پى و بت په رستى و هاوبه شه په رستى بيئنو و بيئنه سه ر به كخوا په رستى زاتى (الله). وه رگيڤي.

(٣٦) واته: پيغهمبه رسول الله ﷺ كاتى بو ده كاته هؤزه كه سى خؤى پيان ده لى: نهى كؤمه لى قورپه يشيان ، يا هر وشه به كى ترى له م جورانه سى به كار هيناوه - ئيوه خؤتان به وه ول و كؤششى خؤتان، خؤتان بكرنه وه به خوا دلنيا بن من له لاي خوا هيچم پى ناكريت و

وهله هاوبهش پهيدا كه رانه هر كه سيك بلی: (خوای گوره
 بهنده ی هه ن ئه گهر به شتیك بلین ببه ده بیئت)، ئه مه درویه کی
 شاخداره و قورئان و فهرموده و سوننه تی پیغه مبه ر صلی الله علیه و آله پی ی
 رازی نین. خویه گیان ئه وه بوختانیکی زور گوره یه به زاتی تو
 ده کریت. نه كه هر ئه مه به لكو واقعیش راشکاوانه پیچه وانه ی
 ئه مه یه، ئه گهر ئه م کاره و ابایه ئایا كه س بیستویه تی كه دؤستانی

دهسه لاتی هیچ شتیك نیه، وه ئه ی کوران و وه چه کانی عبدالمناف من هیچم بو ئیوه پی
 ناکریت لای خوای گوره بو خوتان فریای خوتان بکه ون له دنیا دا پیش ئه وه ی بمرن،
 وه ئه ی عه بیاسی کوری عبدالمطلب وریابه و فریای خوت بکه وه به خوا من هیچم بو توش
 پی ناکریت له باره گای خوای گوره دا، وه ئه ی صفیه پوری نیردراو پیغه مبه ری صلی الله علیه و آله (خوا
 خوت فریای خوت بکه وه له دنیا دا بگه ریوه لای خوای گوره و بیباوه مه به و هاوبه ش
 بو خوا پهیدا مه که و خوا به ته نیا بپه رسته چونکه من له و نیای تر هیچم پی ناکریت
 له لای خوای گوره و بی دهسه لاتم، تا له دنیا دا ماویت خوت هه ولی خوت بده، وه ئه ی
 فاهگه ی کچی محمد چیت دهویت له دنیا یه و له مالی دنیا داوام لی بکه، به لام بو ریوی
 قیامت چم بو توش پی ناکریت و لای خوای گوره هیچ دهسه لاتیکم نیه، هر که س به
 کرده وه ی خوی له گه ل ده کریت و ده چیت به هه شت و به هه شت ده باته وه، ده ی ئیوه
 هه موتان له دنیا ئه ستوپاکی خوتا له بیباوه ری و هاوبه ش پهیدا کردن و گومرایی و سه ر
 لیشیوایی دهر بېرن و خوتان له شه یتان و کرده وه کانی به خوای گوره ی خوتان بپاریزن.
 وه رگنېر.

خواب (أولياء) هەرگیز موسلمانانیاں له تهنگو چه له مه و کیشه و تاریشه و ناخۆشی و دل تهنگه کان و نه هاهمه تیه کان پرگار کرد بیئت.

۸- راستیه که ی: (الله گیان ته نیا خۆی هه ر شتیکی بوی پی ی

ده فهرمویت ببه ده بیئت. ئه وه ته خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ (۳۷).

۹ - هه له: (پیاو چاکان غه یب ده زانن).

ئه مه ش گونا حیکی زۆر گه وره و درۆیه کی زلو پون و ئاشکرایه.

خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

الْغَيْبِ إِلَّا اللَّهُ﴾ (۳۸). هه روه ها پیچه وانه ی واقعیسه چونکه بریتیه

له قسه و بیروبا وه پری سو فیه کان.

(۳۷) أ. سورة النحل: (۴۰).

ب - واته: به دلنیا بییه وه ئیمه ویستمان له سه ر بیئت به هه ر شتیکی بلئین و فرمانی

پی بکه ین و بلئین ببه یه کسه ر بو خۆی دیته بون و ده بیئت. وه رگتێ.

(۳۸) أ. سورة النمل (۶۵).

ب - واته: ئه ی محمد ﷺ پی یان بلئ: هه رچی له زه وی و له ئاسمانه کانه هه یه غه یب

نازانن ته نیا خوی گه وره نه بیئت، وه هه ر خوی گه وره ده زانیت که ی پۆژی قیامه ت دیت و

مردوه کان زیندو ده کاته وه. وه رگتێ، به سو د وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ۹۸۴.

۹- پاستیه کهی: (له خوا به ولأوه هیچ کهسی تر غیب نازانیت).

ههروه کو له رابردودا چه ندان فەرموده مان بۆ هینانه وه ئه وه نه بی خوی گه وره بری غه ییی نیشانی هه ندی له پیغه مبه ران و نیردراوه کانی خوی داوه بۆ نیشان دانی موعجیزه کانی پیغه مبه رایه تیه که یان و سه ر خستنی فەرموده ی خواو په یامه که ی به سه ر به رنامه و ریچکه ده ست کردو پوچه له کانی تر.

ههروه کو خوی گه وره ده فەرموی: ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلٰی غَيْبِهِ اٰحَدًا﴾ إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْئَلُكُم مِّن بَيْن يَدَيْهِ وَمِمَّنْ خَلْفَهُ رَصَدًا ﴿٣٩﴾.

(٣٩) أ. سورة الجن: (٢٧،٢٦).

ب - واته: ئە ی محمد ﷺ به و یاخی و بیباوه پانه بلئ: ئە و سزایه ی که خوی گه وره په یمانی پی داوون من نازانم که ی دیته سه رتان و ده ی چیژن، چونکه ئە مه شتیکه له شته په نهان و شاراوه کانه و ته نیا خوی گه وره خوی ده یزانیت، خوی گه وره هه رگیز شته غه ییی و شاراوه کانی خوی بۆ که س ده رناخات و ئاشکرای ناکات. ههروه کو گوتمان خوی گه وره کاره غه ییی و شاراوه کانی خوی بۆ که س ده رناخات، مه گه ر بۆ هه ندی له پیغه مبه ره کانی گه ر خوی ویستی له سه ر بیته و بۆ به زانندن و به درق خستنه وه ی بیباوه پان و هاوبه ش په یدا که ران و خوانه ناسان و به رپه رچ دانه وه یان، وه خوی گه وره چه ندان فریشته له هه مو لایه کی ئە و پیغه مبه ره

۱۰ - هه‌له: (خوايه بۆچى ئه‌وه‌ت به‌سه‌ر هه‌ينام)، چيم كردوه

تائه‌مه‌م به‌سه‌ر بېئى؟.

دياره ئه‌مه‌ش كاريكى خراب و نابەخى يه، چونكه ره‌خنه و په‌لپ گرتنه له‌كارو كرده‌وه ته‌قديريە‌كانى خواى گه‌وره و ئه‌مه‌ش به‌هه‌يچ شيوه‌يه‌ك دروست نيه و كوفره . خواى گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (٤٠).

ته‌رخان ده‌كات بۆ پاراستنى له‌ده‌ستى ده‌ست دريژكه‌رانى خوانه‌ناس و مله‌په‌ره‌كان. ته‌فسىرى گولشه‌ن ب ١٥٢٦ل٣. وه‌رگيڤ.
(٤٠) أ. سورة البقرة: (٢١٦).

ب - واته: ئه‌ى موسلماينه‌ وا هه‌يه ئيوه‌ حه‌ز به‌شتيک ناكه‌ن و رقتان لى يه‌تى كه‌چى به‌پېچه‌وانه‌وه سودو قازانجىكى زورى تىدايه بۆ ئيوه، وه‌جارى واش هه‌يه زۆرتان حه‌ز به‌شتيک ديت و زورى هه‌ول بۆ ده‌ده‌ن كه‌چى زيانى بۆ ئيوه تىدايه، ئه‌وه بو ئيوه جه‌نگو و تيکو‌شاننان له‌سه‌ر واجب كرا كه‌چى ئيوه پىتان ناخۆش بوو حه‌زتان لى ي نه‌بو، ئاخ‌ر له‌جه‌نگو كوشتار كردن له‌گه‌ل كافران و بىباوه‌پاندا خه‌يرى تىدا بو بۆ ئيوه هه‌م ده‌ست كه‌وتى مالى دنيايى تىدا بو هه‌م قيامه‌ت كه‌پله‌ى شه‌هيدتان ده‌ست ده‌كه‌ويت و هه‌م سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ر كافران و خونه‌ناساندا و ده‌رکه‌وتنان به‌سه‌رياندا له‌جه‌هاندا. ئاخ‌ر ئيوه چ ده‌زانن . ئه‌وه ته‌نيا خوايه ده‌زانى چ شتيك خيرو قازانجى بۆ ئيوه تىدايه و چ شتيكىش زيان و شه‌رى تىدا بۆ ئيوه . وه‌رگيڤ.

وهيَّغه مبهراً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كاتِي دهرباره ي بروا پرسياريان لِي كَرْد فهرموى :

{ أَنْ تَوْمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ
وَشَرِّهِ }^(٤١).

(٤١) أ. رواه مسلم.

ب - واته: پروكنه كانی ئیمان شهشن كه له م حالانه دا كورتیان هه ل دینین:

- بروا بون به خوی گه وره په روه ردگاری جیهانیان.
- بروا بون به فریشته كانی خوا.
- بروا بون به کتیبه ئاسمانیه كانی خوا كه بۆ پیغه مبهران و نیردراوانی خوی گه وره له سهر زهوی كه بهرنامه و شه ریعت و یاساو پرسیای خوا بون بۆ مرؤفه كان، كه بریتین له: ته وړات، زه بور، ئینجیل، و قورئانی پیرۆز كه بۆی ئیمه ی موسلمان ئوممه تی محمد هاتوه، له گه ل چه ندان لاپه ره (الصحف).
- بروا بون به پیغه مبهران (عليهم الصلاة والسلام) كه په یامی خویان راگه یاندوه و پینومایی و دهست گیرویی مرؤفه كان بون له سهر لیئشیوای و گومرایی بۆ پیگه ی پۆشنی خوی و پیگه ی سه ره رزی و سه رفرازی دنیا و قیامت، كه كۆتا پیغه مبهریان پیغه مبهری ئیمه بوه كه محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.
- هه روه ها بروا بون به پۆژی دوایی، واته پۆژی زیندو بونه وه و هه ستانه وه و كۆبونه وه له دهشتی مه حشه رداو دوایی راوه ستان له بهر دهستی خوی په روه ردگاری جیهانیان و حساب له گه ل كردن و لیئینچانه وه.
- هه روه ها بروا بون به قه دهری خوا چا كه و خراپه ی واته خیر و شه پی. وه رگپړ.

۱۰- راستیه که ی: خوا دیناوه، خوی گوره چی بویت و مه یلی لی
 بیت دهیکات (إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ - ئیمه هه موان مولکی خواین
 نه نجام هه ر بو لای ئه و ده گه ریینه وه: اللَّهُمَّ أَجْرِنِي فِي مَصِيبَتِي
 واخلف لي خيراً منها) (۴۲).

وه له سه ر ئه و که سه پیویسته که توشی به لاو موسیبه ت و تاقی
 کردنه وه کانی خوی گوره ده بیت که خو پراگرو ئارام گرتو بیت و
 سوپاس گوزاری خوا بکات و شوکرانه بژییر بیت. بو نمونه نه گه ر
 دهستی بشکیت ده بی سوپاسگوزاری خوا بیت که قاچه کانیشی
 نه شکاون و ساغن، یاخود پشتی نه شکاوه، چونکه نه مه تاقی
 کردنه وه ی خوی، ئایا خو پراگرو ئارام گری یان نا؟ نه وه ته
 خوی گوره ده فه رموی: ﴿وَلَنْبَلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
 وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿٤٢﴾ الَّذِينَ إِذَا
 أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٢﴾ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ

(۴۲) أ. رواه مسلم.

ب - واته: خویه گیان له م موسیبه ته م پاداشتم به یته وه، و خویه گیان شتیکی

باشترم پی ببه خشی. وه رگنیر.

مَنْ رَزَمَهُمْ وَرَحْمَةً وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿٤٣﴾. ههروهها پێغه مبهری
 خوار صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرمویه تی: {فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَ كَذَا وَلَكِنْ قُلْ
 فَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلِ الشَّيْطَانِ} (٤٤).

(٤٣) أ - واته: من تاقیتان ده که مه وه به به سه ره هینانی ترسو و بيم و نائاسایی و پشپوی
 به سه ره هینان و به برسیایه تی و وشکه سالی و به گرانی و نائارامی ههروهها لای گرتنه وه و
 له ده ست دانی مال و سامان و دارایی و له ده ست دانی خۆشه و بیستانتان و اته به مردنی
 خزم و خوه یش و دۆستانتان و ههروهها به له ده ست دانی به رو بوم و کشتوکاله کانتان
 له کاتی توش بونیان به ناهه ت و ده ردو به لا وه ک ناردنی کولله یا گه رده لولو . . تد، ده ی
 حمد ﷺ مزگینیی بده به و که سانه ی که ئارام گرتوو خۆ راگرو شوکرانه بژیری من ده که ن
 له سه ره ئه و تاقی کردنه وانه که لای ده رده چن، ئه وانه ی که توشی به لا و موسیبه ت ده بن و
 شوکرانه ی خوا ده که ن و ده لئین: خواجه گیان، ئه ی پهروه ردگار ئیمه هه موان هی تۆین
 هه ره ده گه پێنه وه بۆ لای تۆ و هه مو کارو کرده وه و گیانمان و سه ره سامان و مال و
 مندالمان هه موی مولکی تۆن و هه ره بۆ لای تۆ ده گه پێنه وه و چاره نوس هه ره بۆ لای تۆیه ،
 ئانه وانه په حمه ت و به ره که تی خواجه یان به سه ردا ده پڑیت و خوا لایان پازیه، وه ئه وانه ن
 که پێگه ی راستیان دۆزیوه ته وه و به سه ری داده پۆن و هیدایه ت دراو و له لایه ن خوا وه
 پشنتیان گیراوه و پالپشتیانه . وه رگێر. به سود و هه رگرتن له ته فسیری گولشه ن / ته فسیری
 سوره تی (البقره).

(٤٤) أ. رواه مسلم.

ب - واته: ئه گه ر شتیکت به سه ره هات مه لئ: ئای ئه گه ر وام بکر دایه و وام نه کرد
 بایه، یا ئه گه ر وا نه پۆیشته بام و وا پۆیشته بام توشی ئه و ده ردو به لایه نه ده بوم، نه خیر

۱۱- هه‌له: (بروام نیه که خوی گه‌وره فلان شته یافلانه کاره

ته‌واو بکات یان بهینیتته دی).

له‌م قسه‌یه‌دا بی‌توانایی و په‌ک که‌وته‌یی ده‌ده‌یته پال‌خوای
په‌روه‌ردگار په‌نا به‌خوا ئه‌مه‌ش کوفره. خوای گه‌وره له‌ه‌مو
که‌سێک گه‌وره ترو به‌تواناترو به‌سه‌ر هه‌مو شتێکدا زال‌ه و
به‌توانایه هه‌روه‌کو بۆ خوای له‌قورئانی پی‌رۆزدا ده‌فه‌رمویت: ﴿مَا
نَسَخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسَخَ نَأْتٍ بِخَيْرٍ مُنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَمْ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾^(٤٥). به‌لام ئه‌گه‌ر مه‌به‌ست له‌دره‌نگ به‌ده‌ست

به‌لکو بلی: ئه‌وه ته‌قدیری خوی‌هه و هه‌ر ده‌بو بیته پی‌گه‌م و توشم ببیت هه‌ر چۆنیک بایه،
چونکه خوای گه‌وره هه‌رچی ویستی له‌سه‌ر بیت هه‌ر ده‌بیت و له‌ته‌قدیری خوادا
نوسراوه ویستی خوی‌هه و پی‌پازیم و شوکرانه بی‌ژیم، ئه‌گه‌ر وانه‌که‌یت ئه‌وا شه‌یتان
ده‌رگای بۆ ده‌کریتته‌وه و کاری خوی ده‌کات و هه‌لت ده‌دیریت و توشی سه‌رلێشی‌واوی و
گومرپیت ده‌کات. وه‌رگێر.

(٤٥) أ. سورة البقرة: (١٠٦).

ب - واته: ئایا نازانی خوی په‌روه‌ردگاری جیهانیان به‌سه‌ر هه‌مو شتێکدا به‌توانا
زال‌ه و هه‌رچی بیه‌ویت ده‌یکات و هه‌چ شتێک له‌به‌ر ده‌ستی ئه‌و پرزگاری نابیت، خۆ
که‌سه‌ش ناتوانیت له‌ژێر ئاسمان و له‌سه‌ر زه‌وی ئه‌و ده‌ربچیت. وه‌رگێر.

هينانی بيٽ له دواى هه ولّ دان و ماندو بونىكى زور ئه مه كوفر نيه و پيچه وانهى حاله تى يه كه مه .

۱۱- راستيه كهى: (الحمد لله على كلّ حال ماتوقعتُ أن يُقضى الأمر الفلاني - سوپاس و ستايش بو خواى گوره له سه ره مو حاله تيک (باريک)، من وام بير نه ده كرده وه كه فلانه كاره وابه ئاسانى و زو ته واو بيٽ).

۱۲- هه له: (زه مانه پوت رهش بيٽ، يا هيووا براو بيٽ، ئاي چه ند زه مانىكى رهش و چاره قورسه، زه مانىكى غه داره، ئاي كه چه ند زه مانىكى تال و تفت و خراپه كه تى دا ده ت بينم).

دياره ئه مهش جنيو گوتنه به كات و زمان و سه رده م. كه ئه ويش حه رامه و دروست نيه وا بلييت. ئه وه ته خواى گوره له فه رموده يه كى قودسى دا ده فه رمويٽ: {يُؤذِنِي ابْنُ آدَمَ يَسْبُ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي الْأَمْرُ أَقْلَبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ} (٤٦). هه روه ها پيغه مبه روست^{صلى الله عليه وسلم} فه رمويه تى: {لَا تَقُولُوا حَبِيبَةَ الدَّهْرِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الدَّهْرُ} (٤٧).

(٤٦) أ. رواه البخاري.

۱۲- راستیه‌ک‌ه‌ی: خاوه‌ن به‌لاو موسیبه‌ت یا ئه‌و که‌سه‌ی که‌ توشی به‌لاو دهرده‌ سه‌ری بوه‌ بابل‌ی: (الحمد لله، قَدَّرَ اللهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا رَاجِعُونَ - سوپاس و ستایش بۆ خوی گه‌وره‌، ئه‌وه‌ ته‌قدیری خوی‌وه‌ پی‌ ی‌ پازیم‌ و هرچی خوی گه‌وره‌ ویستی له‌سه‌ر بی‌ت ده‌یکات و ئیمه‌ش هیچ‌ ده‌سه‌لاتی‌کمان له‌ئاست خوی گه‌وره‌دا نیه‌، چونکه‌ ئیمه‌ هی خواین‌ و هر بۆ لای ئه‌ویش ده‌گه‌رینه‌وه‌). هه‌روه‌ها خوی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموئیت: ﴿اللَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ (٤٨).

ب - واته‌: وه‌چه‌ی ئاده‌م ئازاری من ده‌دات کاتیک جنیو به‌کات و زه‌مانه‌ و سه‌رده‌م ده‌دات، وه‌له‌کاتیکدا من زه‌مانه‌م وه‌مو کاروباریکتان، هه‌مو شتیک له‌م بونه‌وه‌ره‌دا به‌ده‌ست منه‌، شه‌وو پوژ هه‌ل گئیرو وه‌رگئیرو ده‌که‌م واته‌ شه‌وو پوژ به‌دوای یه‌کتری دا دینم. وه‌رگئیرو.
(٤٧) أ. رواه البخاري.

ب - واته‌: مه‌لئین زه‌مانه‌ ئومید براو بیت، یازه‌مانه‌ له‌ناوچیت، چونکه‌ زه‌مانه‌ خوی گه‌وره‌یه‌. وه‌رگئیرو.
(٤٨) أ. سورة البقرة (١٥٦).

ب - واتاکه‌ یمان له‌ په‌راویزی ژماره‌ (٤٢) دا نویسه‌وه‌. وه‌رگئیرو.

۱۳- هه‌له: (ناوانان به عبدالنبي، عبدالرسول، عبدالصادق

ودهه‌روه‌ها).

چونکه ئه‌مه دانه پالێ به‌ندايه‌تی بۆ غه‌یری خوا تێدایه که
کوفره. ئه‌وه‌ته خوای گه‌وره‌و به‌رزو بێ هاوتاو به‌ته‌نی
ده‌فه‌رموی: ﴿إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ
عَبْدًا﴾ (٤٩).

۱۳- پاستیه‌که‌ی: ناوی به‌ (عبد ربّ النبي، عبد ربّ الصادق، عبد

ربّ الرسول) بنی.

۱۴- هه‌له: (هه‌ندی که‌س ده‌لێن: ئه‌گه‌ر پێغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌بوايه

نه‌پۆژو نه‌مانگیش نه‌ده‌بون، یان دروست نه‌ده‌کران.

ئه‌مه‌ش گۆرانیه‌که‌ که‌ (عبدالرحمن الأبنودي) هۆنه‌ری میسیری خوا

هیدایه‌تی بدات و بیهینیتته‌وه سه‌ر پێگه‌ی خوای گه‌وره، پێگه‌ی

(٤٩) أ. سورة مريم: (٩٣).

ب - واته: هه‌رچی له‌ئاسمان و زه‌وی دا هه‌ن هه‌موی به‌نده‌ی خوان و ئه‌و به‌دی

هینان و له‌ژێر ده‌ستی ئه‌و دان و ته‌نیا ده‌بی به‌ندايه‌تی بۆ ئه‌و بکه‌ن و له‌ژێر فه‌رمان و

بپیری خوای گه‌وره‌دان و له‌ژێر نه‌خشه‌ و پلانی ئه‌و ده‌جولێنه‌وه‌ و هه‌رگیز بۆیان نیه‌ لێ

ی ده‌ر بچن. وه‌رگێڕ. ته‌فسیری گولشه‌ن ب ٢ ل ٧٨١.

قورئان و سوننت. دياره ئه مه ش درۆيه كه و به خوا و به
 پيغه مبهري صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده لیت. چونکه مانگو و پوژ له پيش پيغه مبهري صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 هر هه بون و خوي گه وره دروستي كرد بون. ئه و پيغه مبهري
 كه فه رمويه تي: {لَا تَطْرُقُونِي كَمَا أَطْرَقَتِ النَّصَارَى ابْنُ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ
 فَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ} (٥٠).

١٤- راستيه كه ي: (ده بي بليين ئه گه ر خوا نه بوایه مانگو و پوژ
 دروست نه ده کران).

١٥- هه له: (ناو نانی هه ندي كه س به پاشای پاشايان (ملك الملوك))
 ١٥- راستيه كه ي: (پاشای سعودي، پاشای مهراكيش (المغرب)،
 پاشای ئه رده ن، و غه يري ئه وانيش له و ناوانه ي كه دروستن و پيغه
 پي دراون). پيغه مبهري صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رمويه تي: {أَخْتَعُ الْأَسْمَاءَ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ

(٥٠) أ. رواه البخاري.

ب - واته: ئه وه نده م به رز مه كه نه وه كه له سنوري خۆم ده ر بچم هه روه كو چۆن ديانه
 نه سرانيه كان كوري مه ريه ميان به رز كردوه، به لكو من به نده يه كي خوام و پيتم بليين
 به نده و نيتر دراوي خوا واته پيغه مبهري خوا. وه رگيتر.

تَسْمَى بِمَلِكِ الْأَمْلاَكِ} (٥١). (أخنع: ناشیرین ترین و خرابترین،
الأملاك: پاشایان).

۱۶- هه‌له: (من فه‌له م بم، من جوله‌که بم، من بی به‌ری بم
له‌ئایینی خۆم نه‌گه‌ر نه‌و شته یانه‌و کاره بکه‌م).
دیاره نه‌مه‌ش هه‌له‌یه‌کی بی ئابروییه، که هه‌ندی که‌س
به‌سویند خواردن نه‌م جوړه قسانه ده‌که‌ن، چونکه نه‌و جوړه
که‌سانه واده‌زانن که نه‌م جوړه قسانه سویند خواردنه به‌خوای
بالا ده‌ست و کار به‌جی، به‌م قسانه یان ده‌یان‌ه‌وی خه‌لکی
له‌خویان د‌لنیا بکه‌ن. خو گه‌ر مه‌به‌ستیان به‌رزو پیروزی نه‌و
جوړه قسانه بیته نه‌و کوفره و دروست نیه و هه‌له‌یه‌کی گه‌وره و
مه‌ترسی دار ده‌که‌ن. به‌لام نه‌گه‌ر مه‌به‌ستیان وا نه‌بیته و نه‌فامانه
نه‌و قسانه بکه‌ن و بیان‌ه‌وی خو له‌و کاره یاله‌و شته بدزنه‌وه و خو
دور بخه‌نه‌وه نه‌وه گه‌ر خوای گه‌وره ویستی له‌سه‌ر بیته کوفر نابیته.

(٥١) أ - متفق عليه.

ب - واته: خرابترین و قیزه‌ون ترین ناویک لای خوای گه‌وره نه‌و که‌سه‌یه که‌به‌پاشای
پاشایان خوی ناو بنیته، یا ناو بنریت، یا ناز ناوی بیته. وهرگیز.

١٦- پاستیه‌که‌ی: (سویند خواردن به (والله)، قه‌سه‌م به په‌روه‌ردگاری که‌عبه٠٠ و له‌م جوّره سویندانه). پیغه‌مبه‌رو^{صلی‌الله‌علیه‌وسلم} فه‌رمویه‌تی: {من کان حالفاً فلیحلف بالله أو لیصمت} (٥٢). هه‌روه‌ها فه‌رمویه‌تی: {من حلف بغير ملة الإسلام فهو كما قال} (٥٣)..

ئیمامی نه‌وه‌وی گو‌تویه‌تی: ئه‌م جوّره سویندانه‌ده‌رخستنی گه‌وره‌یی و حه‌رامی سویندی خراپی تیدایه. وه‌سویند خواردن به‌غه‌یری ئایینی ئیسلام - وه‌ک بلی: ئه‌وه جوله‌که‌یه، ئه‌وه فه‌له‌یه، ئه‌گه‌ر ئاواو ئه‌وا بیٲت.

منیش ده‌لیم پی‌ویسته له‌سه‌ر بابای موسلمان که‌له‌م جوّره وشانه‌ دور بکه‌ویٲته‌وه که‌ده‌بنه هۆی ده‌رچون له‌ئیسلام.

(٥٢) أ. متفق علیه.

ب - واته: هه‌ر که‌سێک که‌سویندی خوارد به‌خوا سویند بخوات، ده‌نا بابی ده‌نگ بیٲت. وه‌رگێٲ.

(٥٣) أ. متفق علیه.

ب - واته: هه‌ر که‌سێک به‌غه‌یری ئایینی ئیسلام سویند بخوات ئه‌وه چی گو‌توه له‌سه‌ر ئه‌وه‌یه. واته‌له‌سه‌ر ئه‌و بیرو باوه‌ر‌یه‌وه له‌ئیلام به‌ده‌ره. وه‌رگێٲ.

۱۷: هه‌له: (هه‌ندی کهس کهسه‌ره‌تای قسه‌و باس، یاسه‌ر و تاریان ده‌که‌نه‌وه‌و ده‌لین: (به‌ناوی عه‌ره‌باهیه‌تی (باسم العروبة)، به‌ناوی نیشتمان (باسم الوطن)، به‌ناوی گه‌ل و نه‌ته‌وه (باسم الشعب أو القومية). ئەم جووره کرده‌وه‌و قسه‌و گفتارانە به‌م ناوانه هه‌ر هه‌مویان پوچه‌ل و بی ناوه‌رۆکن و لای خوا و هه‌رناگیرین و پیچه‌وانه‌ی قورئان و سوننه‌تن. هه‌روه‌ها سۆشیا‌لیسته‌کان و کۆمۆنیسته‌کان و عه‌لمانیه‌کانیش ئەم جووره و شانە به‌کار ده‌هینن خوای هیدایه‌تیاں بدات و بیان هینیتته سه‌ر ریگای خوایی..

وه‌له‌به‌ر ئەوه‌ی کردنه‌وه‌ به (باسم الله) پیروزی و به‌ره‌که‌تی خوا ده‌گه‌یه‌نیت، دروست نیه به‌هیچ شتیکی تر ئاهه‌نگه‌کان و هه‌مو کارو کرده‌وه‌یه‌ک و گفتاریک بکرینه‌وه‌و ده‌ست پی بکرین.

۱۷- پاستیه‌که‌ی ده‌بی بلی ی: (بسم الله الرحمن الرحيم، و حمد الله و ثنائه‌ علیه).
وه‌پینغه‌مبه‌ر ^{صلى الله عليه} بۆ پاشا و سه‌رکرده‌ بیباوه‌ر په‌کانی ده‌نوسی و ده‌ی فه‌رمو:

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(من محمدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى عَظِيمِ الرُّومِ.....) (٥٤)

شیخ محمد الحامد السوری زانای شار حماه دهلی که نه مه دهقه که یه تی: (وا باوه له دست پیکی کردنه وهی ناهه نگه کان ناهه نگیز بلی: بسم الله العلی القدير - به ناوی خوی به رزو به توانا، بسم العروبة - به ناوی عه ره بایه تیه وه، بسم الوطن - به ناوی نیشتمان وه. ناهه نگه کان ده کاته وه. دیاره کردنه وه به ناوی خوی به رزو بی هاوتا شتیکی چاکه و زور زور له جی ی خوی دایه تی و که س ناتوانی لومه ی بکات. خوی گه وره پاداشتیش ده داته وه نه گهر نیه ت پاکی له گه ل دابیت و هیچ کاریکی ناشه رعی نه خزینریته ناو ناهه نگه که.

به لام به ناو عه ره بایه تی یان (کور دایه تی - وه رگیژ-) به ناوی گه ل و نیشتمان بی شه رعیه و به هیچ شیوه یه ک دروست نیه، چونکه ده بیته هوی تیک دان و شیواندنی یه کتاپه رستی خوی گه وره (الله) که ته نیا مافی خوی له سه ره به نده کانی.

(٥٤) رواه البخاري.

هەر هاوبەش پەیدا کردنیکی لە فزی لەم جۆرە لە پال ناوی
 خوادا ناوی هەر کەسیک لە کاتی سەر بریندا بربیت ئەو گوشتە
 حەرام دەبیت و وەکو گوشتی مردارەوە بوی ئی دیت جابا ئەو ناو
 براوە کە لە گەل ناوی خوادا دەربیت پیغەمبەر بیت یافریشتە،
 یا هەر بونە وەرێکی تر بیت. (بۆ نمونە: لە کاتی سەر بریندا بلی
 بە ناوی خواو پیغەمبەر یاپیغەمبەرەن ئەوە دروست نیە و
 گوشتە کە ی حەرام دەبیت... وەرگێر.)

لە گەل رژماندا بۆ عەرەبایەتی و نیشتمان کە شەریعەتی خوای
 بەرزو بی هاوتاو زانست و زانیاری بەرزو پیرۆزەکانی لە باوەش
 گرتووە - لە گەل رژمان بۆیان و هیوای سەرکەوتنیان بۆ دەخوازین
 - بەلام لە گەل ئەمەشدا سازش بۆ کاری بی شەری ناکەین و
 دەلێین بە هیچ شیوەیەک دروست نیە لە پال ناوی خوادا ئەم
 جۆرە ناوو زاراوانە بەکار بهێنرین، چونکە ئەمە دەبیتە هۆی
 لە کە دار کردنی و شیواندن و پושاندنی پوخساری یەکتا پەرستی و
 بەتەنیا پەرستی خوای گەرە. کە پایە یەکی سەرەکی و بنەمای
 خوا پەرستی یە و کۆڵە کە ی بەهیزی یەکتا پەرستی خوای

گه وره یه و به گه وره ترين داواو داخوازی خواى گه وره یه که هه مو پیغه مبه رانی نیردراوی پی ناردون و په وانه کردون. هه تا ئیره ته واو بو ئه وه ی که له کتیبی (ردود علی أبطیل) وه رگیرا بو.

منیش ده لیم: له کتیبی ناوبراودا گه لیک هه له ی هاوبه شی په یدا کردنم بینی که پیچه وانه ی یه کتا په رستین. ئه وه ش له کاتیکدا که پرسیار کراوه: ئایا جه مسه ره کان (أقطاب) و فریا په سه کان (أغواث) و یارمه تی ده ر هه ن؟ له وه لامدا گوتویه تی: به لئی، فریا په سه و یارمه تی ده ر هه ن، به لام ئه و فریا په سه پی ی ناگوتریت فریا په سه هه تا کو پوی تی نه کریت و داواى لی نه کریت و په نای بو نه بریت و هانای بو نه بریت و هاواری نه کریتی. (ته واو بوده رباره ی کتیبی رابردو. إنتهى من الكتاب السابق).

هه روه ها له م هاوبه شی په یدا کردنه گه وره تریش هه یه که زۆریک له سو فیه کان تی ی که وتون، که زۆریکیان له پیرو پیاو چاک و فریا په سه هه ن له کاتی ته نگانه و لی قه ومان و ته نگو چه له مه و ناخوشیه کاندایان بو ده بن په نایان پی ده گرن و هاواریان ده که نی، خواى گه وره ش به رپه رچیان ده داته وه و

به درویمان ده خاته وه کاتی ږو ده کاته پیغه مبه رسول ﷺ و هاو له
 به ږیزه کان و پی یان ده فهرموئ: ﴿إِذْ تَسْتَعِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ
 أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ﴾ (٥٥). هه روه ها ده فهرموئ: ﴿وَزُطُّوا أَن لَّا مَلَجَأَ مِّنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ﴾ (٥٦). دهی که واته فریا ږه سو
 یارمه تی ده رو به هاناوه هاتو ته نیا خوی پهره ردگاری
 جیهانیانه و به س. داوام له کورپه که ی عبدالرحمن کرد که تی بینیه ک
 له سر ئه و کتیبه بنوسیئن به لام ئه و ږازی نه بوو گوتی: باوکم

(٥٥) أ. سورة الأنفال: (٩) .

ب - واته: کاتی ئیوه هانانان بولای خوی پهره ردگاری خوتان هیناو پهره ردگاریستان
 وهلامی دانه وه و یارمه تی و هیزی فریشته کانی بو ناردن که هه زار فریشته ی پال پشت و یه ک
 له دوا ی یه ک بو ناردن و هیزی بیباوه رانانان شکاندو به سه ریاندنا سه رکه و تن. وهرگیږ.
 (٥٦) أ. سورة التوبة: (١١٨).

ب - واته: ئه وانه ی له جه ننگ دوا که وتبون وا په شیمان ببونه وه چونکه خوا و
 پیغه مبه رو هه مو موسلمانان ئی یان توږه بوبون و دهنکیان ئی وهر گرتبون، له مهرانان
 دنیا یان هه مو ئی ویک هاتبوه وه و کورد گوته نی کونه مشکیان ئی ببوه قه یسه ری، ئه وانه
 زانیان که هیچ په ناو په ساریک نیه خوی تی بگن جگه له په ناو نوای خوا ، بویه په شیمان
 بونه وه و داوا ی ئی خوځش بونیان له خوا کردو خوی گه وره ش ئی یان خوځش بو. وهرگیږ.
 ته فیسری گولشه ن ١ب / ته فیسری سوره تی (التوبة).

باخۆی بهرپرسیاریتی ئه و کتیبه هه ل بگریت و ئوبالی به ئه ستۆی خۆی.

۱۸- هه له: (فلان کهس شایسته ی خیر و چاکه و تا قی کردنه وه ی خوا یی نیه).

دیاره گومانی تیدا نیه که په خنه گرتنه له خوا ی گه وره که گوایه دادپه روه رو لیزان نیه، به لآو تا قی کردنه وه به سه ر که سیك دینی که شایسته ی نیه و له جی ی خۆی دا نیه (۵۷)، یان نازو نیعمه ت ده داته که سانی که شایسته نین، چونکه له وانیه ئه و په خنه گرتنه ببیته هۆی کوفریك که پی ی له ئیسلام ده رده چیت چونکه خیر و شه ر زۆر جار له وانیه له تا قی کردنه وه کانی خوا دا هه بیت که توشی به لآو موسیبه ت ده کات. هه روه کو خوا ی گه وره ده فه رمویت: (وَنَبَلُّوْكُمْ بِالْشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ) (۵۸).

(۵۷) یا وه که ئه وه ی زۆر جار به سه ر ده می خه لکدا دیت و گویمان ئی ده بیت که ده لئین: خوا مال ده داته به هه مو کهس!! یا زۆر جار ده لئین: (ده بوایه که که سیك گونا حیک ده کات خوا ی گه وره له جی ی خۆی په قی بکات) دیاره ئه مانه ش گونا حیکی گه وره ن و په خنه گرتنه له کاره کا نی خوا ی گه وره. وه رگری.

(^{۵۸} أ. سورة الأنبياء: (۳۵)).

۱۸- پاستیه‌ک‌ی: (فلان که‌س خ‌وای گ‌وره به‌تاقی کرد‌وته وه ب‌ؤ
 ئه‌وه‌ی بزانیّت ئارام‌گرو خ‌ؤ راگرو شوکرانه ب‌ژیره یان نا ، پی‌ویسته
 ئارام گرو خ‌ؤ راگ‌ر بیّت و له‌تاقی کردنه‌وه‌کانی خوا ده‌ر ب‌چیت).

خ‌وای گ‌وره ده‌فه‌رمویّت: ﴿وَلَنبَلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
 وَنَقْصِ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿٥٩﴾ الَّذِينَ إِذَا
 أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ
 مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿٥٩﴾.

۱۹- هه‌له: گ‌وته‌ی هه‌ندی که‌س که‌ده‌لین: (په‌رستراوی
 جه‌ماوه‌ر، خ‌وشم ده‌وی به‌پله‌ی په‌رستن و به‌ندایه‌تی ب‌ؤ کردن).
 دیاره ئه‌مه‌ش هاوبه‌ش په‌یدا کردنی گ‌وره‌یه، چونکه په‌رستش

ب - واته: ئیمه به‌خ‌وشی و ناخ‌وشیه‌کانی ژیا‌نی دنیا‌ییان تا‌قی‌تان ده‌که‌ینه‌وه و
 ده‌تانخه‌ینه ژیر تا‌قی کردنه‌وه و ئه‌زمون‌ه وه ب‌ؤ ئه‌وه‌ی بزانی‌ن کامتان خ‌ؤ راگ‌رو به‌ئارام و
 شوکرانه ب‌ژیرن ب‌ؤ خ‌وای گ‌وره، دوا‌یش له‌پ‌ؤژی قیامه‌تدا هه‌موتان ده‌گه‌رینه‌وه لای
 ئیمه و لی‌تان ده‌پ‌چینه‌وه و هه‌ر که‌س حسابی خ‌ؤی به‌گ‌ویره‌ی کرده‌وه‌کانی خ‌ؤی و
 خ‌ؤ راگ‌ری و پله‌ی ده‌رچونی له‌و تا‌قی کردنه‌وه و ئه‌زمون‌ه‌دا وه‌رده‌گ‌ریته‌وه. وه‌رگ‌یر.
 به‌سود وه‌رگ‌رتن له‌ته‌فسیری گ‌ولشه‌ن ب‌آل ۸۱۷.

(^{۵۹}) أ. سورة البقرة: (۱۵۷، ۱۵۵).

ب - واتا که‌یمان پ‌یشتر نوسیه‌وه. وه‌رگ‌یر.

تهنیا بۆ خوای تاك و تهنیا ده كریت و بهس، خوای گه ورهش بونه و هه مو دروست كراویكى تهنیا بۆ په رستش و به ندایه تی كردنی خۆی دروست كردون، هه روه كو ده فه رمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ (٦٠).

١٩- راستیه كه ی: پێویسته كه یه كێك مرۆقیكى چاك و خوو په وشته به رزو برودار بو پێی ی بلی ی: خۆشه ویستی خه لكه، زۆر زۆرم خۆش ده ویت.

دیاره ئەم قسه یه تهنیا به و كه سانه ده گوتریت كه شایه نی ئەو خۆشه ویستی و پرێز لێنانه بن. وهك براو باوك و دایك و كه سانێكى تری كه شایسته بن. و به گویره ی به رنامه كه ی خوا برۆن به پرۆه له هه مو بواره كانی ژیانى دنیا یاندا، به و كه سانه ناگوتریت كه له دین ده رچون و گوێ رایه لی خوای گه وره ناكه ن و هه میشه خه ریکى بیدعه و بیدعه كاری بن له دینه كه یاندا. كه فپی به سه ر دینه كه یانه وه نیه. وه هه رگیز به ئافره تان ناگوتریت (خۆشه ویستی

(٦٠) أ. سورة الذاریات: (٥٦).

ب - واتا كه یمان پێشتر لێك داوه ته وه. وه رگێز.

خه لکی - محبوبة الجماهير) چونکه ژنان و یاکچان ته نیا ده بی
میژده کانیان خویشیان بون، یاته نیا خو شه ویستی میژدو
مه حره مه کانیان بن.



هه له کان له بواری هاوبه ش په پیدا کردنی بچوک دا

۱- هه له: نه گهر خواو تو ویستتان، یانه گهر خواو تو بتانه وییت -
ما شاء الله وشئت، یا نه وه له خواو له تو وه یه- هذا من الله ومنك، یا
نه گهر خواو فلان که س نه بییت - لولا الله وفلان، یا له ئاسمان خواو
هه یه و له سهر زه ویش تو- الله لي في السماء وأنت لي في الأرض.
یا خود نه وه له به خشنده یی و به زه یی خواو تو یه- هذا من فضل الله
وفضلك، یا من له خو شه ویستی خواو له خو شه ویستی تو دام - أنا
في حب الله وحبك، یا من له پشتیوانی خواو تو دام، یا من له خواو
هی تو م - أنا بالله وبك. نه مه و چه ندان هه له و په له و سه رکیشی

ترکه له م بواره دا موسلمانان تى ى كه وتون و له سر زمانيان بوته شتيكى ناسايى و زور به ساده و سانايى به سرياندا تى ده په پيټ.

دياره ئه م ده برينانه ش هه له يه كى گه وره و ترسناكن كه بى موبالاتانه موسلمانان پوژانه به سرده مياندا ديټ، بى ئه وهى تى ى رابمينن و لاي لى بكه نه وه كه گوناخه و ده بيته هوى هاوبه ش پهيدا كړدى بچوك و هاوهل بو خوا دانان.

دياره ئه مه ش له هاوهل دانانى ونن (الحنفي) كه زوريك له خه لكى هر هه ستيشى پى ناكه ن. بى گومان ده بى ئه م گوتانه له نيوان ناوى خواو ناوى كه سان دا به وشه ى (ثم واته له پاش خوا) به كار به يرنين واته ئه گه ر خوا ويستى له سر بو پاشانيش يا ئه مجار توش پيټ خوش بيت به كار ده هينرين.

پياويك هاته لاي پيغه مبه ر صلى الله عليه وسلم وپى ى گوت: ماشاء الله وشئت،

قال: {أجعلني لله ندا؟ بل قل ماشاء الله وحده} (٦١).

(٦١) أ. صحيح رواه أحمد.

ب - واته: ئه وه منت كرده هاوهل و هاو وينه ى خوا؟ جاريكى تر وا نه لى ى، به لكى بلى: ئه گه ر خوا خوى به ته نيا ويستى له سر بيت. وه رگير.

۱- راستیه که ی: ماشاء الله ثم شاء فلان - ئەگەر خوا خۆی به تەنیا
 ویستی له سەر بیټ ئەمجار یاپاشانیش فلان که س حەزی لی بیټ.
 پیغه مبهەر ﷺ فه رمویه تی: } لاتقولوا ماشاء الله و شاء فلان و لکن
 قولوا: ماشاء الله ثم شاء فلان } (٦٢).

۲- هه له: والنبي - به پیغه مبهەر یا سویند به پیغه مبهەر ﷺ، بالشرف -
 به ناموسم، بالذمة - به زیممت، بالكعبة - به کابه ی پیروز، بالأمانة -
 به ئەمانەت، و حیاة سیدی فلان - به ژیا نی به پریز فلان که س، و حیاة
 اولادی و آبی - سویند به ژیا نی مندالە کان و به ژیا نی باو کم) ئەمانە و
 گه لی هه له و گوناحی تر که له م بواره دا پۆژانه پو د ه دهن.

ئەمانە گشتیان له شیرکی بچوکن، له وانە یه به ره و شیرکی
 گوره ش برۆن و سه ر بکیشن. ئەگەر سویند خۆر مه به سستی ئە وه
 بیټ که سویند پی خورا وه که وه لی خوا یه، یا هه ر شتیکی تر
 ده توانیت سو دو قازانچ و زیانی پی بگه یه نیټ و فریای بکه و یټ

(٦٢) أ. صحیح أبوداود ٤٩٨٠.

ب - واتاکه یمان له سه ره وه رۆن کردۆته وه. وه رگێر.

یاوه لآمی هاوارو سوینده که ی ده داته وه، یا خود لی ی بترسی
 نه گهر به درو سویندی پی بخوات و دهی هه نگیویت.

پیغه مبه روسته^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} فه رمویه تی: {مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ} (٦٣).

هروه ها فه رمویه تی: {مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا} (٦٤).

٢- راستیه که ی: (وربّ النبی - سویند به پهروه ردگاری پیغه مبه ر

وَسَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وربّ الکعبه - سویند به پهروه ردگاری که عبه، والله - سویند

به خوا، وبالله - به خوا) وهاو وینه کانی. به پی ی فه رموده ی

وَسَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که فه رمویه تی: {أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَأكُمْ أَنْ تُحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ فَمَنْ كَانَ

حَالِفًا فَلْيُحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ} (٦٥) عمر فه رموی: له دوا ی نه م

(٦٣) أ. رواه البخاري.

ب - واته: هر که سیک به غه یری خوا سویند بخوات نه وه هاوبه شی بو خوی گه وره

به یدا کردوه. وه رگتیر.

(٦٤) أ. صحيح رواه أبو داود.

ب - واته: هر که سیک سویند به ئه مانه ت بخوات نه وه له ئیمه نیه واته موسلمان نیه. وه رگتیر.

(٦٥) أ. رواه البخاري.

ب - واته: ئایا ده زانن که خوی گه وره قه ده غه ی کردون که سویند به بابو باپیرانتان

بخون، هه رکه سیک ویستی سویند بخوات با ته نیا سویند به خوی گه وره بخوات یان با بی

دهنگ بی ت واته با سویند نه خوات. وه رگتیر.

فهرموده‌یه‌ی پیغمبر ﷺ ئیدی من سویندم نه خواردۆته‌وه چ ئاگام له خۆم بوبیّت و چ له کاتی وروژاندندا واته له کاتی توپه بوندا بوبیّت.

۳- هه‌له: (شاءت الظروف أن يحصل كذا - ئە‌گه‌ر زه‌مانه‌ و‌یستی له‌سه‌ر بیّت كه‌فلانه‌ شته‌ پو‌بدات، شاءت الأقدار أن يصل كذا وكذا - ئە‌گه‌ر قه‌ده‌ر و‌یستی فلان شته‌ و‌ فلان شته‌ و‌ پو‌بدات یا ببیّت).

دیاره‌ ئە‌مانه‌ش قسه‌ی خراپ و‌ بی‌زراون و‌ دروست نیه‌ بکریّن، چونکه‌ بارو‌ دۆخیش هه‌ر کات و‌ زه‌مانه‌ و‌ (الأقداریش) کۆی (قدر) ه‌و نه‌کات و‌ نه‌قه‌ده‌ریش هیچ و‌یست و‌ ئاره‌زویه‌کیان نیه‌ و‌ هیچ‌یشیان به‌ده‌ست نیه‌ و‌ هیچ‌یان له‌ده‌ست نایه‌ . و‌یست و‌ ئاره‌زوو ئە‌نجامدان و‌ جی‌ به‌جی‌ کردنی کاره‌کان و‌ به‌پۆه‌بردن و‌ هه‌لسۆپاندنی بونه‌وه‌ریان به‌ده‌ست نیه‌ و‌ سود‌گه‌یاندن و‌ زیان‌پی‌ گه‌یاندن و‌ تاقی‌ کردنه‌وه‌ و‌ به‌لآو به‌سه‌ر هه‌تیان و‌ پزگار کردن له‌به‌لآو موسیبه‌ت ته‌نیا و‌ ته‌نیا به‌ده‌ست خوای گه‌وره‌ن.

هه‌روه‌کو خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ (٦٦).

(٦٦) أ. سورة الإنسان: (٣٠).

۳- راستیه که ی: (قدر الله و ماشاء فعل - ته قدیری کارو فرمانه کان
ته نیا به ده دست خوان و هر خوی چی ویست ده یکات و که س
ناتوانیت ره خنه ی لی بگریت، چونکه هه مو کاره کانی له جی ی
خوی دان و شایه نی ره خنه گرتن نین. هه روه کو له فهرموده دا
هاتوه: { وَلَكِنْ قُلْ قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنْ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلِ الشَّيْطَانِ } (۶۷).

ب ۵۸- واته: ئیوه هیچ ویست و ئاره زویه کتان نیه و به ده دست ئیوه نیه و بۆتان
نایه ته دی مه گر خوی گه وره ویست و ئاره زوو مه یلی له سه ر بیته هه مو کاریک هه ر
به ده دست خوی گه وره یه و هه ر بۆ لای ئه و ده گه ریته وه . خوی گه وره زۆر ژیرو زاناو
دانا یه و زانست و زانیاری خوا ئه وه نده زۆره بی ئه ندازه یه هه ر بۆ خوی ده زانیت چه نده .
خوا هه ر خوی ده زانیت کی پو له ریگه ی پاست و هیدایه تی خوا ده کات و کیش پشت هه ل
ده کات و ریگه ی سه ر لی شینواوی و گومرایی ده گریته به رو سه ر گه ردان و ویل ده بیته .
دیاره خوی گه وره هه ر کاریکی بیکات به مه به ست و حکیمانه ده یکات و کاره کانی
هیچیان بی هوده و بی سود نین و هه مو یان له جی ی خوی دان . خوی په روه ردگار زاناو
دانا یه . وه گپړ . له ته فسیری گولشه ن ب ۱۵ل ۱۰۰ .
(۶۷) أ . رواه مسلم .

ب - واته: هه مو شتیک قه ده ری خوی وه هه ر شتیکی بیه وی ده یکات . نه گه ر
نه لئین و ابیر نه که نه وه ئه وه ده رگا بۆ شه یتان ده کریته وه به که یفی خوی هه لئان
ده سو ری نیت و کوفرتان پی ده کات . وه رگپړ ...

٤ - هه‌له: قسه‌ی هه‌ندی کەس بۆ به‌رپه‌رچ دانه‌وه‌ی هه‌سوودی یا باشت‌ر بلیین بۆ چاوه‌زار ده‌لێن: (خمسة وخميسة).

بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش له‌په‌ ده‌ستێکی دروست کراو یاخود پیللاویک یا ناڵه‌ که‌ریا هی و لاخه‌ به‌رزه‌، یا روه‌کیکی درکاوی دینن و هه‌لی ده‌هاوه‌سن گوايه‌ بۆ لادانی زیان و پاراستن و پوچه‌ل کردنه‌وه‌ی چاوه‌زار، جاییان به‌سه‌ر ده‌رگاوه‌ هه‌لی ده‌هاوه‌سن یان به‌سیاره‌ یا له‌ناو ده‌رمال و کشتوکاله‌کنیان یا له‌هر شوینیکی تری مه‌به‌ستی خۆیان هه‌لی ده‌هاوه‌سن.

پیغه‌مبه‌ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ } (٦٨). (التمیمه)
 هه‌ر شتیك به‌نیه‌تی چاوه‌زارو لادانی زیانه‌كان وه‌ك به‌لاو موسیبه‌ت و ئه‌و جووره‌ شتان هه‌لبهاوه‌سریت وه‌ك: پیللاو، ناڵه‌ گوی درێژو و لاخه‌ به‌رزه‌، موروه‌ شینکه‌ و کوژه‌که، که‌لله‌ سه‌ری

(٦٨) أ. صحیح أحمد ١٦٩٦٩.

ب - واته‌: هه‌ر که‌سیك هه‌ر شتیك به‌نیه‌تی چاوه‌زار هه‌ل بهاوه‌سیت ئه‌وه‌ هاوبه‌شی بۆ خوا ی گه‌وره‌ په‌یدا کردوه‌. وه‌رگێر.

ولآخ وپیسایی سهگو هیلکه شهیتانوکه و گویچکه ماسی و نهو
جوړه شتانه .

۴- راستیه که ی:

أ- خویندنی هه ردو سوره تی (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ).

ب - گوتنی ماشاء الله، لَأَقُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. خوای گه وره دهه فرموی: ﴿

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتِكَ قُلْتِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ (٦٩).

هه روها پیغه مبرور ﷺ ده فرمویه تی: { لا حول ولا قوة إلا بالله کنز من

کنوز الجنة } (٧٠)

(٦٩) أ. سورة الكهف: (٣٩).

ب - واته: نه گه ده چوپته ناو باخچه و باخاته که تبتگوتایه : دهک لیت به زیاد

بیته هی خوای په ره دگار نه م نازو نیعمه ته هه موی له به خشنده یی و که ره می تویه

نه گه تر تو نه م نیعمه ته ت به من نه خشبیا هه رگیز نه ده بو، خواجه گیان هه رچی تو چه زو

مه یلت لی بیته ده بیته و هه رچی تو چه زو لی نه بیته هه رگیز نابیته، هیزو تواناو دهسه لات

هی تویه و به دهست که س نیه و هی که س نیه، ئیمه هچ تواناو دهسه لاتیمان نیه له ناست

هیزو تواناو دهسه لاتی تو هی په ره دگارا، وه شوکرانه بژیژی خوات ده کرد گه لیک

باشتر ده بو نه و به ره که ت و نازو نیعمه ته هی خوا به ره ده و ام ده بو له پتر بوندا ده بو.

وه رگیژ. ته فسیری گولشه ن ب ٢/ سوره تی الكهف: ٣٩.

(٧٠) أ. صحیح رواه أحمد.

ج - خویندنی ئه و نزاو پارانه وانه ی که له پینعه مبه ره وه و ^{صَلَّى} هاتون

له سبه پینان و ئیواراندا:

{ مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تُصِبْهُ فَجَاءَةٌ بَلَاءٍ حَتَّى
يُصْبِحَ وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ تُصِبْهُ فَجَاءَةٌ بَلَاءٍ حَتَّى
يُمْسِيَ } (١)

ب - واته: گوئنی (لاحول ولا قوة إلا بالله) که نجینه یه که له گه نجینه کانی

به ههشت. وهرگێڕ.

(١) ١. صحیح أبوداود ٥٠٨٨.

ب - واته: هه رکه سێک ئه و دوعایه ی سه ره وه بخوینیت ئیواران سێ جارو
به یانیا نیش سێ جار ئه وه له ئیواریه ههچ شتیکی به سه ر نایه وه ههچ شتیکی توخون
ناکه ویت هه تا به یانی ده بیته وه، هه ره ها له به یانی وه تا ئیواره دادیت ههچ شتیکی توش
نابیت و ههچ شتیکی نزیک نابیته وه، که واته هه مو بیست و چوار کات ژمیره کان له هه مو
به لا و کیشه یه ک پرگاری ده بیته مه گه ر قه ده ری خوای له سه ر بیت. ئه مه ش واتای
دوعایه که به کوردی: (به ناوی خوای به خشنده و مبه ره بان که ههچ شتیکی له گه ل ناوه
پیرۆزه کانی خوادا زیا نی پێ ناگات نه له سه ر زه وی و نه له ئاسماندا، ئه و خوایه ی بیسه رو
ببنا و به رزو بی هاوتا و به ته نی یه.) وهرگێڕ.

۵ - هه‌له: نوسینی وشه‌ی(الله، محمد) له‌یه‌ک ئاستدا له‌سه‌ر دیواره‌کان، له‌ناو کتێبه‌کاندا، ناو پۆژنانه‌و گوڤاره‌کاندا یا له‌سه‌ر لوحه‌و تابلۆکاندا. و له‌هه‌ر شوێنێکی تر دا بی‌ت.

چونکه‌ ئه‌مه‌ وا گو‌مان ده‌کرێت که‌ محمد ﷺ هاوتای خوا بی‌ت له‌ پله‌و پایه‌دا خوا په‌نامان بدات. دیاره‌ ئه‌مه‌ش شتیکی نه‌گونجاوه‌ و هه‌رگیز شتی وانا بی‌ت و دروست نیه‌. خ‌وای گه‌وره‌(الله) دروستکه‌رو به‌دیهێنه‌ره‌، وه‌ محمد ﷺ دروستکه‌راوه‌.

۵ - راستیه‌که‌ی: (لا إله إلا الله، محمد رسول الله - جگه‌ له‌خ‌وای گه‌وره‌ هیچ خ‌وایه‌کی تر نین به‌ه‌ق بپه‌رستری‌ت، محمدیش به‌نده‌و نێردراو و پێغه‌مبه‌ری خ‌وایه‌).

چونکه‌ ئه‌م رسته‌یه‌ له‌فه‌رموده‌ی پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ ﷺ هاوتوه‌ که‌ فه‌رمویه‌تی: {الإسلامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ} (٧٢). هه‌روه‌ها ئه‌م رسته‌یه‌ ده‌یسه‌ لمینێت که‌ خوا

(٧٢) أ. رواه مسلم.

پهروهردگاری جیهانیان ته نیاو تا که خواجه که به هق بپه رستریّت
که (الله) یه و محمدیش ره وانه کراو و پیغه مبهری خواجه .

هه له له بواری پی شیل کردنی مافه کانی خوی به رزو بی هاوتادا

۱- هه له: (فلان ربا افتکره -) وشه یه که بو که سیك ده گوتریّت
که خوی گه وره دهی مرینی. گوتنی ئه م وشه یه کوفره و به هیچ
شیوه یه ک دروست نیه چونکه ئه م دهسته واژه یه بی ناگایی و
له بیر چونه وه ده داته پال خوی گه وره، دیاره ئه مهش ده بیته
که م کردنه وهی هیزو توانا و سیفته ته پیروزه کانی خوی گه وره و
پهروهردگاری جیهانیان حاشا خوی گه وره له مه به دوره . خوی
گه وره ده رباره ی چهره کانی سه ره تاو له چیرۆکی به سه رهاتی
موسا ده فه رموی: ﴿قَالَ عَلَّمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا

ب - واته: بنچینه و بنه مای ئیسلام ئه وه یه شایه دی بدهیت که بیجگه له خوی گه وره
(الله) هیچ خواجه کی تر نین به هق بپه رستریّت، وه محمد ﷺ پیغه مبهرو نیردراوی خواجه .
وه رگنیر:

يَنْسِي ﴿٧٣﴾. ههروهه خوی گه وره دهه فرمویت: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ ﴿٧٤﴾.

١ - راستیه که ی: (فلان توفاه الله - خوی گه وره مراندی) وله م جوړه دهسته وازانه.

٢- هه له: گوته ی هه ندی که س به خه لکی تر: (خوا له حالی تو ده پرسیتته وه - الله یسأل عن حالک).

٢- راستیه که ی: (له خوا ده پارپیمه وه که لات لی بکاته وه و به زه یی پیئتدا بیته وه - أسأل الله أن یحتفی بک) یا (له خوا ده پارپیمه وه که له گه لدا میهره بان و نه رم و نیان بیته - یلطف بک) یا خوی

﴿٧٣﴾ أ. سورة طه: (٥٢).

ب - واته: موسا له وه لامی فرعه وندا که پرسیاری له گه له کانی پیش خویان لی کردبو چی یان لی به سه هات له دوی مردنیان، خو ئه وانش خوی ئیوه یان نه ده په رست که مه به سستی له خوی گه وره بو گوته: زانیاری ئه وانه لای خوی گه وره یه، ئه و خوی به په روه ردگارمه و هیچ شتیکی لی تیک ناچیت و هیچ شتیکیشی له بیر ناچیت. وه رگپړ. ته فسیری گوشه ن ب ٧٩٢.

﴿٧٤﴾ أ. سورة مریم: (٦٤).

ب - واته: خوی په روه ردگاری تو هیچی له بیر ناچیت و هر کارو هر شتیکی بویت له کاتی خوی دا ده ی هیئتته دی. وه رگپړ. ته فسیری گوشه ن ب ٢/ سوره تی مریم: ٦٤.

گوره لوتفو ریزو به زهیی خوئی به سهردا برپیزی و به ره کهت بخاته ژیانته وه. ئەمه و گه لیککی تری له م جورانه. چونکه گوتنی ئەم ده برپینه یادهسته واژهی (الله یسأل عن حالک - خوا له حالئ تو ده برسیته وه) گومان واده بریت که خوای گوره (الله) کارو بارو پیداوستی ژیانئ مرقفه کانی بیر ده چیتته وه و پیوستی به پرسیار کردن و داوا کردنی له م و له وهیه. خوای گوره ده فه موی: ﴿

لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (٧٥).

٣- هه له: (فلان کهس نمونهی بهرزو سیفتهی بهرزو بلندی ههیه - فلان له مثل الأعلى). گوتنی ئەم دهسته واژهیهش دروست نیه و

(٧٥) أ. سورة الطلاق: (١٢).

ب - واته: خوای گوره حهوت ئاسمان و حهوت زهوی دروست کردوه پانی و فراوانی هه مویان و ئەو هه مو شتانهی که تیا یاندا هه ن هه رخوا خوئی ده زانیت فرمان و برپاره کانی خوا له ناو ئەو هه مو زهوی و ئاسمانانه دا به رده وام دیت و ده چیت تارپوژی قیامهت و ئەم زانیاریانه تان بۆ پون ده کریتته وه، بۆ ئەوهی بزائن که خوای گوره به سهه هه مو شتیك زال و به توانایه. هه روه ها چاک بزائن که زانست و زانیاریه کانی خوای گوره ده ردهی هه مو شتیکی داوه له م بونه وه ره پان و پوره دا. ته فسیری گولشه ن ب ١٣٠١٤٩٠، وه رگتیر.

هرگیز نابی بگوتريټ. چونکه ئه وهی که به تانک و ته نیا نمونه ی پله و پایه ی به رزی له زه وی و ئاسمانه کاندایه بیټ ته نها (الله) یه و به س. ئه وه ته خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (٧٦).

٣- راستیه که ی: فلان که س به نمونه ی به رز ده هینریټه وه له فلان شته و له فلان کاره دا. بو نمونه له ئه خلاق و له ره و شتدا، له ئازیه تی و له پال و انیټی دا، له پیاوه تی و له به خشنده یی دا، له ئه ده بو له ئا کاردا، له م جوړه شتانه دا.

٤ - پاریززوی ته نیا بو خویه — العصمة لله وحده. ئه م ده سته وازیه ش ده برپینیکی هه له یه. چونکه ده بی هه میشه پاراستن له سه رچاوه ی پاراستنه وه سه رچاوه بگریټ و که سیټ

(٧٦). أ. سورة الروم: ٢٧.

ب - واته: خوی گه وره له زه وی و ئاسمانه کاندایه نیا هه رخی خاوه نی پله ی به رز و بلنډو سیفته ی جوانه، به لی به رزی و توانای خوا له ئاستیک دایه هیچ که س و هیچ شتیک نایگاتی و ناتوانیټ له ئاستی دا بوه ستیټ، خوا ئه و خویه یه که له گشت و کارو فرمانه کانی دا ژیری و حکمه ت و دانایی هه یه و مه به سته ی به رزی بیان تیدایه. ته فسیری گولشه ن ب ١٠٤٣.١٠ وه رگیټ.

له ژور ئه ودا هه بیټ بیپاریزیت. لای هه موانیش ئاشکرایه و شتیکی به لگه نه ویست و دلناییه که ئه و سه رچاوه به هیزو به تواناو پاریزره ته نیا خوا (الله) گیان خۆیه تی و له ژور ئه و وه هیه که سی تر نیه که پی ی بگوتریت پاریزه رو ئه ویش پاریزراو (معصوم) بیټ. (والله) ته نیا خۆی دروستکه رو به دهیننه ر (خالق) ه و جوئی له ویش هه مو که سی ک و هه مو شتی ک دروستکه رو به دهیننراون. ئه وه ئه گهر مه بهستی له (العصمة) پاراستن (معصوم) بیټ.

٤- راستیه که ی: (پاریزراوی ته نیا بو نیردراوان و پیغه مبه رانی خوایه له سروش (الوحي). (والمعصوم من عصم الله - پاریزراو ئه و که سه یه که خوای گوره بیپاریزیت یا پاراستبیټی) رواه البخاري.

٥- هه له: (له توانادا نیه دابهینم له وهی که هه یه).

٥- راستیه که ی (له توانادا هه یه داهینان بکه م له وهی که هه یه ئه گهر خوا ویستی له سه ر بیټ و مه یلی لئ بیټ).

چونکه ده بی وای بریار بدهیت و وا هه ست بکه یت که له توانات دا نیه خه ملاندن و داهینان له پیش بینی کردن و غه یب زانین. چونکه پیش بینی و غه یب زانین و کارو باره کانی غه یبی ته نها

له قودرته و توانای خوادان و تهنهها خوا دهیان زانیت. هه وه کو
 خوای گه وره بۆ خۆی ده فهرمویت: ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا
 إِلَّا هُوَ﴾ (٧٧). خوای گه وره زۆر چالاک و کارایه و هه رشتیکی
 مه یلی لى بیته و ویستی له سه ر بیته خیرا و ده ست به جی دروستی
 ده کان و نه نجامی ده دات و ده ی هینیتته بون له نه بونه وه. خوای
 گه وره ده فهرمویت: ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ﴾ (٧٨).

٦- هه له: قسه و گوته ی هه ندی که س که ده لاین: (الله کبیر، ربنا کبیر-
 خوا گه وره تره، په روه ردگارمان گه وره یه). به بی به کار هینانی
 (الألف واللام) ی پی ناسینه وه (التعريف).

(٧٧) أ. سورة الأنعام: (٥٩).

ب - واته: کلله کانی غه یب و غه یب زانی و شته په نها و شاراوه کان له خوا به ولاره
 که سی تر نایان زانیت په یان پی نابات. زانست و زانیاریه کانی خوا گه لیک فراوانن و له و
 به ولاره که سی تره هیچ شتیکی تر نایان گاتی. وه رگنێ.
 (٧٨) أ. سورة القصص: (٦٨).

ب - واته: خوای گه وره هه رشتیکی بویت و هه ز لى بیته و دروستی ده کات و هه لى
 ده بژیریت. وه رگنێ.

٦- پاستیه که ی: (الله الکبیر - خوی گوره، خوا گوره یه). چونکه به خسته سهری (أل التعریف) واته ئه لفو لامی پی ناسینه وه ده ست نیشانی زاتی خوی گوره ده کات و مه به ست ته نیا (الله) یه که گوره یه و هیچ گوره یه کی تر له و به ولاره نین. ئه وه ته خوی گوره ده فه رمویت: ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ (٧٩).

هه روه کو له پیشه وه ئا ماژه مان بو کرد که ئه گه ر (الله کبیر) به (نکر) واته نادیارو نه ناسین بیّت. ئه وا ده بیته هوی په یدا بونی گومان له نیوان خوی گوره وه هه ندی له دروست کراوه کانی به رامبه ری و هاوتایی واته به راورد کردن دروست ده بیّت.. دیاره هیچ که سیّک ناگاته خوی گوره وه به سه ر هه مو دروست کراوه کانی خوی دا گوره تره. ئه و دروست که رو خالقه و جوئی له ویش هه موی دروست کراوو بی ده سه لات و بی هیّزن له ئاست خوی گوره دا. وه له گه ل ئه مه شدا ناوه کانی خوا جیگیرو براوه ن (توقیفیه)، وه یه کیکه له ناوو سیفه ته کانی خوی گوره وه

(٧٩) أ. سورة سبأ: (٢٣).

ب - واته: خوی گوره به رزو بی هاوتاو گوره یه. وه رگیژ.

وهیچ کهس و هیچ شتیکی تر ناکریتته هاوشان و هاوتا له گهل زاتی خوادا به گویره ی ئه و دهقه شه رعیا نه که له م بواره وه و له جیگیر بون و نه گوپی سیفته به رزو ناوه جوانه کانی خوی گه ورده دا هاتون.

وه ابن فارس گوتویه تی: نابی بگوتریت (الله کبیر- خوا گه ورده یه) ئه ویش له بهر ئه وه یه چونکه وشه ی (أكبر) بالآ ترین و گه وره ترین پله ی هه ره سه رو ده گه یه نیت. واته: له به رزی و بالآ دهستی و کار به جی ی دا هیچ کهس و هیچ شت و لایه نیک له (الله) بالآترو به رز تر نیه. بو ئه م مه به سته ده توانی سهیری کتیبی (حلیة الأولیاء ص ۷۶) بکهیت.

۷- هه له: (أنا عبدالمأمور- من بهنده ی فرمانداره که مم) مه بهستی له وه یه که که سیك له و به ره و ژور تر بیت و فرمانی پی بکات وه ک خاوه ن کاره که ی.

۷- راستیه که ی: من بهنده ی خوام و بهنده ی هیچ کهس و هیچ شتیکی تر نیم. به لگه ش له سه ر ئه مه ئه م فه رموده یه ی خوی

پهروهردگار ه که ده فهرموی: ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ (٨٠).

٨- هه له: (أنا عبدك ومخدومك - من بهنده و خزمه تکاری تۆم) .

زۆر جاری وا هه یه که سیك به که سیکی تر ده لی: من بهنده و نۆکه ری تۆم یا خزمه تکاری تۆم. دیاره ئه مه ش هه له یه کی تری گه وره یه که مرؤف زۆر بی موبالاتانه تی ی ده که ون و ئه م گوناح و سه ریچی یه گه وره یه ده که ن. زۆریک هه ن بی ئه وه ی هه ستیشی پی بکه ن هاوبه ش بۆ خوی پهروهردگار پهیدا ده که ن، چونکه گوتنی خودی ئه م دهر برینه هاوبه ش پهیدا کردنه بۆ خوی

(٨٠) أ. سورة آل عمران: (٧٩) .

ب - واته: هه یچ که سیك نیه که خوی گه وره کتیب و زانیاری و پیغه مبه رایه تی پی به خشی بی، که چی ئه وه هه ستیت و بلیت: ئه ی خه لکینه وهرن من به رستن و به ندایه تی بۆ من بکه ن له بری خوی گه وره، هه رگیزاو هه رگیز هه یچ پیغه مبه ریک شتی وای نه گوتوه . دیانه کان بروایان وایه که عیسا کورپی خوی، بۆیه ئیستاشی له گه ل دابیت له که نیسه کاند له رۆژی یه که شه مماندا به رامبه ر به په یکه ری عیسا و مه ری می دایکی دا راده وه ستن و لی یان ده پارینه وه و سوژده یان بۆ ده بن، دیاره هه مو ئه مانه ش له مافه کانی خوان و ده بی ته نیا بۆ ئه وه ئه نجام بدرین. وه رگتیر، به سود وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ال ١٤١.

گوره و تاكو ته نیا، چونكه (الله) ته نیایه و هر ئه و خوامانه همو بونه و هریك بهندهی خوای گوره یه و همومان بهندهی خواین، نهك بهندهی یه کیکی تریا بهندهی یه کتری بین. ئه وه ته خوای گوره ده فهرموی: ﴿إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا﴾^(۸۱).

دروست نیه گوتنی ئه م دهسته واژه یه بۆ جوئی له و که سانهی بهراستی مولکی که سانی ترن. ههروه کو خوای گوره ده فهرموی: ﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾^(۸۲).

(^{۸۱}) أ. سورة مريم: (۹۳).

ب - واته: هه رچی له ئاسمانه کان و زهوی دا هه ن هه ره همویان بهندهی خوای پهروه ردگارن و ئه و بهدی هیناون و دروستی کردون، هه ره همویان له ژێر فرمانه کانی ئه ودا ده جولیئنه وه و به پیی ی نه خشه و پیلانه کانی خوای گوره کارو فرمانه کانیان جی به جی ده که ن و به پیوه ده چن. وه رگێر، به سود وه رگرتن له ته فسیری گوشه ن ب ۲ ل ۷۸۱.

(^{۸۲}) أ. سورة النور: (۳۲).

ب - واته: ئه ی موسلمانینه ئا فره تانی بی میرد یامیرد نه کردو جاچ که بن و یا بیوه ژن به میرد بدهن و ژنیش بۆ پیاوانی بی ژن چ کور بن و چ بیوه پیاو بهینن، ههروه ها چاکه کانی که نیزه ک و بهنده کانتان بهینن و به شویمان بدهن و ژنیان بۆ بینن. (الایامی) کۆی (أم) ه که مه بهست له و که سانه یه که میردیان نیه چ که بن یا بیوه ژن میردیان

۸- پاستیه که ی: من به ندهی خوام و خرمه تکاری تو. چونکه خرمه تکار
 ئه و که سه یه که خرمه تی خه لکی تر ده کات، لی ره دا مه به سستی
 له خرمه تکاره بۆ به رام به ره که ی، وه قسه که ر که ئه م ده سته واژه یه
 ده لئ مه به سستی له وه یه که خرمه تی ده کات و پیزی لئ ده گریت و
 مه به سستی هیچ شتیکی تر نیه. بۆیه پیویسته ئه م ده سته واژه ی
 سه ره وه بلت که له راست کرنه وه که دا له سه ره وه نوسیمان.

۹- هه له: (هه مو شتیکی به فرمانی خواو به ویست و ره زامه ندی خویه
 - کُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ اللَّهِ وَرِضَاهِ).

خوای گه وره ده فه رموی: ﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ (۸۳).

مردوه یان ته لاق دراو، هه ره ها کورانی ژن نه هیناوو پیاوانی بی ژنیش ده گریته وه
 که ژنیان مرد بیت یا خود ژنیان ته لاق دابیت. وه رگتی. به سود وه رگرتن له (المکتبه الشاملة/
 التفاسیر/ تفسیر القرطبي وابن کثیر/ تفسیر سورة (النور) الآية: ۳۲. وه هه روه له ته فسیری
 گولشه ن ب ۲ ل ۹۰۲.

(۸۳) أ. سورة الزمر: (۷).

ب - واته: خوای گه وره به هیچ شیوه یه ک پازی نیه که به نده کانی کافر بنو
 پیگهی کوفرو گومرایی و سه ر لی شتیوتوی هه ل ببژین. وه رگتی.

۹- راستیه که ی: همو شتیك به مؤلّه ت و به ویستی خواو قه زاو
 قه دهری خوایه . هه روه کو خوی ده فه رمویت: ﴿وَإِذَا قُضِيَ أَمْرًا فَإِنَّمَا
 يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ (۸۴).

هه له و زیده روویه کان له ناوه پیروزو به رزه کانی خوادا

۱- هه له: (یا هو، یا موجود -)

ئه مهش به هیچ شیوه یه ک نابیت و دروست نیه، چونکه نه (هو) و
 نه (موجود) له ناوه پیروزه کانی خوادانین، ته و قیفین . هیچ به لگه یه ک
 نه له قورئانی پیروزو نه له سوننه تی پیغه مبه روست^{صلى الله عليه وسلم} دا نین که ئه مه
 بسه لمینی. وه جوئی له خواش شتی تر هه ن که له بونه وه ردا
 بونیان هه یه وه ک رۆژو مانگو ... تد.. خوی گه وره ده فه رموی:
 ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ
 سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (۸۵).

(۸۴) أ. سورة البقرة: (۱۱۷).

ب - واته: ئه گهر خوی گه وره ویستی و فه رمانی له سه ر هه رشتیک بو ببیت
 فه رمانی پی ده کات که ببیت، ئه ویش یه کسه ر واته کتو پر ده ببیت و له نه بونه وه دیته
 جیهانی بونه وه . وه رگتیر.

(۸۵) أ. سورة الأعراف: (۱۸۰).

۱ - راستیه که ی: (یاالله، یارحمن، یارحیم) و ناوه جوانه کانی تری خوا که له قورئان و سوننه تدا هاتون چونکه (توقیفی)ن. ههروه ها نابئ به ته نیا وشه ی(الله، الله، الله) بگوتریت. ههروه کو هه ندیک له سوؤفیه کان ده یلین و هاواری ده که نی و اته ئه و به ناو زیکره ی که سوؤفیه کان ده یکه ن له کوؤری زیکره کانیا نندا. چونکه ئه مه نه له قورئاندا و نه له سوننه تدا به لگه ی له سه ر نیه و هیچ شتیکیش له پیغه مبه روه نه گپدراره ته وه که ئه و خوئ گوتبیئی یا کردبیئی و فرمانی به موسلمانان کرد بیئ که ئه م جوؤره زیکرانه بکه ن.

۲- هه له: (یاساتر، عبدالساتر، عبدالموجود). ئه مه ش بوئه هه له یه و دروست نیه چونکه (ساترو موجود) له ناوه جوانه کانی خوا نین.

ب - واته: خوی گه وره چه ند ناویکی جوان و به رزو پیروزی هه ن، هه ر ناوه واتا و مه دلوی خوئ هه یه . خوی گه وره ده فه رموی به و ناوانه هاوار بکه نه خوا و داوی لئ بکه ن و بیکه ن به هوکار(الوسيله) و وه لامتان ده داته وه، واز بیئن له که سانه ی که له ناوه پیروژه کانی خوا لایان داوه و لاده دن و بته کان و په رستراوه کانی خوئان ده په رستن و به خویان ده زانن، ئه ویش به گوؤرینی ناوه کانی خوا وه ک گوؤرینی (الله) به (لات)، (عزیز) به (عوززا).. له وانه گه رین، ئه وانه سزای کرده وه خراپه کانی خوئان وه ر ده گرنه وه و لئ یان به سه ره وه ناچیت. وه رگتیر. ته فسیری گوئشه ن ب ۱۲۳ع.

۲- راستیه که ی: (یاستیر، عبدالستیر، عبدالواحد).

پیغه مبه رسول الله ﷺ فه رمویه تی: {إِنَّ اللَّهَ عَزَّ زَجَلًا حَلِيمٌ حَيِّيٌّ سِتِيرٌ يُحِبُّ
الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتِرْ} (۸۶).

۳- هه له: هه ندی که س داواو هاوار ده که نه (الله) وبه ناوانیک
که هیچیان له ناوه جوانه کانی خوا نین ووه ک (یاخفی الألفاف) یا
ناونانی خوی گه وره به (ئه نندیازیاری بالای گه وره . المهندس
الأعظم) که د. مصطفی محمود له یه کی له کتیبه کانی دا ئه م ناوه ی
بو خوی گه وره داناه. ئه مهش هه له یه کی ناشکراو دیارو
گه وره یه. چونکه ناوه جوانه کانی خوی بالآ دست چند ناویکن
دیاری کراو تایبه تین و ته وقیفین. هه تا هه تایه هیچ ناوه یکی
تریان ناخریته سهر به بی مؤله ت و ویستی خوی گه وره
که له قورئان و سوننه تدا هاتون ناتوانریت ناویکی تر بو (الله)

(۸۶) أ. صحیح رواه النسائي وغيره.

ب - واته: خوی گه وره نهرم و نیان و هیدی و هیمن و له سه رخویه و زیندوه و
داپوشه ری عیبو عارو گوناچه کانه و حیا و شهرم و رهوشتی بهرزو ناکاره جوانه کانی
خوش دهویت کاتیک هر یه کیک له ئیوه خوی شوشت باپه رده بگریته وه و که س نه بیینی
له کاتی خو شوشتندا. وهرگیږ.

دابتاشریت و دابنریت. ههروهکو خوای گهوره بو خوی دهفهرمویت: ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُّوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (٨٧).

خوای گهوره بو خوی زانا تره بهناوه جوانهکانی، ئهوهی کهپی ی راگه یاندوین پیویسته بروامان پی ی هه بیته و پی یان له بهر خوا بپارینه وه و بیان کهینه وه سیله. به لام ئهوهی له ژیر په رده ی په نامه کی خوی دا ده مینیتته وه و که وتونه ته ژیر عیلم و زانستی خوی وه ئه وانه په نامه کین (غیب) ین و نابی پیش بینی تیدا بکه ین و سهره رۆییان تیدا بکه ین.

٣- راستیه که ی: (یارحمن، یارحیم، یاغفور) ئه مانه و گه لیکی تر که به لگه یان له سهره.

٤- هه له: (هل أنت صائم أم فاطر - ئایا تو به پوژوی یابه دیهینه ری؟).

(٨٧) أ. سورة الأعراف: (١٨٠).

ب - واتا که یمان پیشتر لیکداوه ته وه. وه رگتیر.

ئەم دەستەواژە يە ھەلە يە و اتاكانيان تيك ناکەنە وە، چونکە وشە ي (فاطر) بە واتاي (خالق) دروستکەر بە ديهينەر ديت. دروستکەر يش تەنيا (الله) يە و بەس. خواي گەرە دەفەر موييت: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾^(٨٨)

٤. راست يە کە ي (هل أنت صائم أن مفطر - ئايا تۆ بەرؤؤوي يان نا؟).
٥. ھەلە: (فلان المتوحيّ - مريئەر) بە داناني ژيئر (الكسرة) لە ژيئر پيتي (ف) دا.

چونکە وشە ي (المتوحيّ) بە (کسر) ي پيتي فايە کە ناوي بکەرە (إسم فاعل) ھ و بە واتاي مريئەر ديت، کە ئە ويش تەنيا خوا (الله) يە و بەس. ئە و تە خواي پەر وەر دگار دەفەر موييت: ﴿اللَّهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا﴾^(٨٩).

(٨٨) أ. سورة فاطر: (١) .

ب - واتە سوپاس و ستايش بۆ ئە و خوايە کە زەوي و ئاسمانە کاني لە نە بونە وە ھيئاونە بون و دروستي کردون. وەرگيئر.

(٨٩) أ. سورة الزمر: (٤٢) .

۵- پاستیه کهی: (فلان متویئ - فلان که س مردوه) به فته تحی فایه که له و کاته دا ده بیته (إسم المفعول) واته بهرکار یا کار پیکراو ئه و که سه یه یا ئه و گیانه یه که مردنی به سه ردا دیت. وه ئه گهر مه به ست له وشه ی (المتوی) به واتای (المستوی) بیت واته گیشتن به ئه جه ل و کاتی هاتنی مردنی خوی بیت ئه وه ئه و کاته دروسته و چی تیدا نیه.

هه ئه و زیده رهویه کان له واتای په رستراو (الإله) دا

۱- هه ئه: واتای (لإله إلا الله - هیچ دروست کراویک نیه بیجگه له (الله)، وه هیچ پهروه ردگارێک نیه بیجگه له (الله). چونکه وشه ی خوا واتای پهروه ردگارو پۆزی دهر ناگه یه نیت. ههروه کو سو فیه کان و ئه شعهریه کان وفه یله سوفه کان به یه کتا په رستی پهروه ردگاریتی ناو ده بن و هاوبه ش پهیدا که رانیش ددانیان به م جوړه یه کتا په رستی یه دا هیناوه، خوی گه وره ده فه رموی: ﴿

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنْتَ يُؤْفَكُونَ﴾ (۹۰)

ب - واته: ته نیا خوی گه وره نه فسه کان واته ئه وانه ی گیانیا ن له به ره ده مرینیت هه ر کاتیک کاتی مردن و ئه جه لیان هاتو له ده ست که سو هیچ شتیکی تردا نیه. وه رگتێ.

(۹۰) أ. سورة الزخرف: (۸۷).

پيغمبر ﷺ ئەم جوره يه كتا پرستي يه ي لى وەر نه گرتن و شه پى له گه ل دا كردن، چونكه ددانيان به يه كتا پرستي خوا دا نه ده هينا. خواى گه ورهش ده رباره ي هاوبهش پهيدا كهران ده فه رموى: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ و يَقُولُونَ أَنِنَّا لَنَنصُرُكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٩١﴾.

ب - واته: ئەو بيباوه پرو هاوبهش پهيدا كهر و بت پرستانه كه لى يان بپرسيت كى ئيوه ي دروست كرده؟ به دلنابيه وه له وه لامدا ده لىن (الله). ئەى كه وا ده زانن بۆ ئەو بوختانه گه وره و تاوانه گه وره ده كهن و هاوه ل بۆ خوا پهيدا ده كهن و بت پرستي ده كهن و خواى پهروه دگار به تاكو ته نيا ناپه رستن. وه رگنې.
(٩١) أ. سورة الصافات: (٣٧،٣٥).

ب - واته: ئەو ياخى و سه رپيچى كهرانه كه به و گوږه گيروده ي سزاي خوا ده بن، ئە گه ر له دنيا دا پى يان بگوترايه بيجگه له (الله) هيج خوايه كى تر نيه به هه ق بپه رستريت، ده ي له و خوايه به و لاوه هيج په رستراوئىكى تر مه په رستن. ئەوان لوت به رزى و له خۆ بايى بون ده ي گرتن و هيج گوى يان پى نه ده داو بپروايان نه ده هينا. ده يان گوت: وه كو ده لىن ئيمه بۆ قسه ي بۆ كا براهه كى شيت و خله فاو كه مه به ستيان له پيغمبر ﷺ بو واز له خودا كانى خۆمان به ينين و ته نيا يه ك خوا بپه رستين؟! خواى گه وره له ده ميان ده داته وه و ده فه رمويت: نه خير ئەى بت پرستينه، ئەى هاوبهش پهيدا كهران، ئەى مولحيدو خوا نه ناسه كان ئەو قسه ي ئيوه هيجى راست نيه، به لكو ئەوه ي پيغمبر ﷺ

۱- راستیه که ی: واتای (لا إله إلا الله) بریتیه له وهی که هیچ خواجه کی تر نین که به هق بپه رستریّت و شایه نی په رستن بیّت جگه له (الله) یا جگه له خوی گه وره هیچ خواجه کی تر به هق نیه. چونکه واتای (إله) په رستراوه، جاهر شتیّک بپه رستریّت ئه و شته پیّ ی ده لّین په رستراو راست بیّت یان ناراست. دیاره هیچ گومانیشی تیّدا نیه که ته نیا و ته نیا (الله) په رستراوی به هق و ئه وانی تر هر شتیّک بن هر ه مویان ناراست و پوچه لّ و ناهه قن و کاریکی بیّ عه قلی و گه وجهیی و نه فامی و سهر لیثیوی و اووی بوده له ییه هر که س و شتیّکی تر جگه له (الله) بپه رستریّت.

چونکه په رستراوه کان له جیهاندا زۆرن، هندیّ که س هه ن نه فامانه و گه و جانه مانگا ده په رستن وه ک ئاگر په رسته کان له هیند، هه شیانه پیاو چاکان ده په رستن، هه یانه گۆر په رستن و

بۆتانی هیناوه، ئه و په یامی که ئه و پیتانی راده گه یه نیت راسته و هق و ته واوه و هه روه ها راستیه تی و هه قیه تی هه مو پیغه مبه ره کانی تری پیش خوشی ده خاته به رچاو و دیدی ئیوه، که هه مویان له سهر یه ک راسته رینگاو رینگه ی هه قی خوایی بون که هر هه مویان له سهر ریبازی یه کخوا په رستی بون و خه لگیان بانگ ده کرد بۆ یه کتاپه رستی خوی تاک و ته نیا و به ته نی. وهرگتپ، به سود وهر گرتن له ته فسیری گولشه ن ب ۱۱۴۷.

هاوريان دهكهنى و له بهريان ده پارينه وه و له برى خوا هاوار دهكهنه ئه و پياو چاكانه و هانايان بۆ ده بن. ههروهكو سوڤيه كان و جوئ له وانيش زۆريك هه ن هانايان بۆ ده بن و ده يان په رستن.

پيوسته له سه رمان كه باش له وشه ي (بحق) بگه ين كه له رسته ي (لا معبود بحق إلا الله) دا هاتوه، بۆ ئه وه ي هه مو په رستراوه پوچه ل و نابه هه قه كان له په رستراوى هه ق كه (الله) يه جيا بكرينه وه . چونكه بونى وشه ي هه ق دژه كه شى هه يه كه ناهه قه، جا هه مو په رستراوه كان كه له لايه ن مرؤقه كانه وه ده په رسترين ناهه قن جگه له (الله) نه بييت كه په رستراوى راسته قينه و هه قه و مافى خو شيه تى په رستراو بييت. چونكه هه ر خوئ خولقينه رو به ديهينه رى زه وى و ئاسمانه كان و ئه وه شى كه تيا ياندايه به گه شتى و هه مو بونه وهر به گه شتى. ئه وه ته خواى گه وره ده فه رموى: ﴿ذَلِكَ

بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ﴾ (٩٢).

(٩٢) أ. سورة الحج: (٦٢).

ب - واته: به راستى هه ر ئه و خوادايه كه (الله) يه خواى به هه ق و په رستراوى راسته قينه يو، ببجگه له (الله) هه رچى ئه و بت په رست و هاوبه شى پهيدا كه رانه به خوا و په رستراوى خوئيانى ده زانن و هاواريان دهكهنى و داواى سوڊو قاونچ و لادانى زيانه كانيانى

جاپه رستراویک که به هق هه بیته نیا و ته نیا (الله) جاهه ر
 که سیک هاوار بکاته غه یری خوا (الله) گیانو له بهری بیارپته وه و
 هانای بو بهریت ناهه ق و پوچه له و هه تاکو نه گه ر نه و که سهی
 که هاواری ده کریتی و هانای بو ده بریت پیغه مبهری پایه به رزو
 نزیک له خواهش بیت، یاپیاو چاک بیت نه و ا دعوا و نزا که ی ناهه قه و
 نابه جی یه و دروست نیه، چونکه دعوا و پارانه وه و هانا بو بردن
 جوریکه له جوره کانی به ندایه تی بو کردن. ههروه کو پیغه مبه
^{صَلَّى} ^{عَلَيْهِ} ^{وَسَلَّمَ} ده فمویه تی: { الدعاء هه العبادة } رواه الترمذی. واته دعوا و
 پارانه وه خوئی له خوئی دا به ندایه تی بو کردنه. وه به ندایه تی
 کردنیش بو غه یری خوی به رزو بی هاوتا هاوبه شی په یدا کردنی
 گه وره یه بو خوی گه وره وه مو کرده وه چاکه کانیشی هه ل
 ده وه شینه وه. ههروه کو خوی گه وره ده فمویه: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ

لِ ده که ن پوچه ل و بی ناوه رۆک و بی بایه خن، به راستی ته نیا خوی گه وره (الله) به رزو بی
 هاوتا و بلندو به ته نی یه. وه رگتیر. به سود وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ۸۵۰.

الظَّالِمِينَ ﴿٩٣﴾. وه ليرهدا مه به ست له (الظالمين) هاوبه ش په یدا
 که رانه (المشركين). هه روه ها ده فه رموی: ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا
 كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (٩٤).

هه له کانی که په یوه نندن به زانستی په نهانیه وه (الغیب)

١- هه له: (هذا ولد شقي - ئەو کورپیکي به دبه خته).
 ١- راستیه که ی: (هذا ولد مهمل - ئەو کورپیکي که مته رخه مه، زور
 گالته چی و یاری زور ده کات و زور ده ست بازه خوای گه وره چاکی
 بکات و هیدایه تی بدات). ئەم دوعایه زور به که لکه بو چاک کردنی
 زاروکان. ئەگه ر به قه تعی بلی ی فلانه که سه به دبه خته هه له یه و

(٩٣) أ. سورة یونس: (١٠٦).

ب - واته: بېچکه له خوای گه وره داوا له که سو له هیچ شتیکی تر مه که که ناتوانن
 نه سودت پی بگه یه نن و نه زیانیش لئ بدن، ده ی ئەگه ر وات کرد بی گومانه که ده چیه
 ریزی سته مکارانه وه، ئەو سته مکارانه ی که له ریگه ی راسته قینه ی خوا لایان داوه. وه رگړې.
 (٩٤) أ. سورة الأنعام: (٨٨).

ب - واته: ئەگه ر هاوبه شی بو خوا په یدا بکن ئەو هه رچی کرده وه ی چاک هه یه و
 کردوتانه هه موی هه ل ده وه شیتته وو پوچهل ده بڼه وه. وه رگړې.

گوناحه چونکه ئەمه کارو زانستیکی غەیبیە و غەیبیەش تەنیا
 خوای گەورە دەیزانیت و کەسی تر نازانیت، هەر وەکو خوای
 گەورە دەفەرموی: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا
 اللَّهُ﴾ (٩٥). هەر وەها پیغمبەر ﷺ فەرمویەتی: {لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ
 إِلَّا اللَّهُ} (٩٦). شەقاوەت و بەدەختی خراپی حال و هەڵ گەپانەوی
 بارو دۆخیکی ژیانی مڕۆڤ و یەکیکە لە زانست غەیبیەکان و لە خوا
 بە و لاوە کەسی تر نازانیت، هەر وەکو خوای گەورە دەفەرمویت:
 ﴿يَوْمَ يَأْتُ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمَنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ﴾ (٩٧).

(٩٥) أ. سورة النمل: (٦٥).

ب - واتە: ئەو پیغمبەر ﷺ پێی یان بێی: ئەو هی لە ئاسمانەکان و لە زەوی دا هەن
 لە غەیب نازانن و تەنیا خوا نەبیت و سەر لە کارە غەیبیەکان دەر ناکەن و هەر خوا دەزانیت
 کە هی رۆژی قیامەت دیت و کەسی خەلکی زیندو دەکرێنەو. وەرگێڕ. بەسود وەرگرتن
 لە تەفسیری گۆلشەن ب ٢ ل ٩٨٤.

(٩٦) أ. رواه البخاري.

ب - واتە: زانست و کارە پەنھانیەکان (الغیب) تەنیا خوا نەبیت کەسی تر و هیچ شتیکی
 تر نازانن و پێی ناهەن. وەرگێڕ.

(٩٧) أ. سورة هود: (١٠٥).

۲- هه‌له: (المغفور له - خوا لى خۆش بو، المرحوم - په‌حم پى كراو
يا به‌زه‌بى پيدا هاتوه‌وه، الشهيد - شه‌هيد).

ئه‌مانه‌ش به‌شيكن له‌زانستى په‌نهان (الغيب) و له‌خوا به‌ولاه‌ش
كه‌سى تر نازانيت.. تو چۆن ده‌زانيت كه‌فلانه كه‌س خوا لى
خۆش بوه‌و به‌ر په‌حمه‌تى خوا كه‌وتوه يا شه‌هيد . ئه‌مانه
له‌كارو بارى غه‌يبين له‌ (الله) به‌ولاه‌وه كه‌س نايزانيت و كه‌سى تر
ئاگاي لى نين و په‌ى به‌زانسته غه‌يبه‌كان نابهن، ئه‌وه‌ته خواى
گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ﴾ (٩٨). بوخاريش له‌ (باب لا يقال فلان شهيد) ده‌لى:

ب - واته: كه‌پۆژى قيامه‌ت هات كه‌س ناتوانيت قسه بكات و تواناي قسه كردنيان نيه
مه‌گه‌ر خواى گه‌وره مؤله‌تى له‌سه‌ر بيت و ويست و ئاره‌زوى هه‌بيت ، خه‌لكى له‌پۆژى
قيامه‌تدا ده‌بن به‌دو گروهه‌وه گروهه‌كيان به‌دبه‌خت و ريسوان و گروهى دوه‌ميش
به‌خته‌وه‌رو سه‌ربه‌رزو سه‌ر فراز. وه‌رگيز.
(٩٨) أ. سورة النمل: (٦٥) .

ب - واتا كه‌يمان له‌په‌راويزى ژماره (٩٥) دا نسيوه . وه‌رگيز.

عن أبي هريرة عن النبي ﷺ قال: { اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ } (٩٩). واتای (يُكَلِّمُ) بریندار بییت.

٢- راستیه که ی: (فلان نرجو له المغفرة - فلان که س خوی گه وره لی ی خوش بییت، نرجو له الرحمة - ده بی به شیوه ی دوعا داوی په حمه تی خوی بو بکه یین). (به لی، ده بی به شیوه ی دوعا و پارانه وه له بهر خوا داوی لی خوش بون و پزانی په حمه تی خوا بو ئه و مردوه بکه یین، یابلیین (إنشاء الله خوا لی ی خوش بوه). چونکه تو چون ده زانی که خوا لی ی خوش بوه یان نه؟ .. وه رگیږ).

هه له کان له بواری مافه کانی پیغه مبه ریش ﷺ

١- هه له: سه فه رو گه شت کردن بو زیاره تی کردنی گوری پیاوچاکان، جابا بو سه ر گوری پیغه مبه ریش ﷺ بییت، چونکه

(٩٩) أ. رواه البخاري.

ب - واته: هر خوی گه وره ده زانیت ئه و که سه ی له پیناو خواو له ریگه ی خودا بریندار ده بییت یابریندار بوه، یا خود هر خوی گه وره ده زانیت کی له پیناو خودا شه هید ده بییت یابریندار ده بییت. له و به ولاره که سی تر نازانیت ئه وه ی له جه نگو جهاد دا ده کوژئی یابریندار ده بییت له پیناو خودا یه یان نا، چونکه ئه مه کاریکی ته نی و په نهانه (غیب) ه و له خوا به ولاره که سی تر نازانیت . خواش له هموان زانا تره . وه رگیږ.

سه‌فه‌ر کردن و کاروان ساز کردن و پویشتن بۆ زیاره‌تی گۆره‌کان یا بۆ سه‌ر مه‌زارو گلکۆی پیغه‌مبه‌ران و پیاو چاکان دروست نیه . پیغه‌مبه‌رمان، نوری چاومان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له‌م بواره‌وه فه‌رمویه‌تی: {لَا تُشَدُّ الرِّحَالَ إِلَّا إِلَىٰ ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الرَّسُولِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى} (١٠٠).

١- راستیه‌که‌ی: سه‌فه‌ر کردن بۆ مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌و جار بۆ گۆری پیغه‌مبه‌ر قال صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: {صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيَمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ} (١٠١)

(١٠٠) أ. متفق عليه.

ب - واته: سه‌فه‌ر کردن و کاروان ساز کردن بۆ زیاره‌تی گۆره‌کان و مه‌زارو گلکۆی پیغه‌مبه‌ران و پیاو چاکان دروست نیه ته‌نیا بۆ سیّ مزگه‌وت نه‌بیّت: مزگه‌وتی حه‌رام واته مالی خوا، وه‌مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له‌شاری مه‌دینه‌ی منه‌وه‌ره و مزگه‌وتی (القصی) له‌شاری قودس له‌فه‌له‌ستین. جا نه‌و زیاره‌ت و کاروانسازیه له‌ناو ولّات دا بیّت یان له‌ولّاتانی تر دا بیّت. وه‌رگنێ.

(١٠١) أ. رواة البخاري.

ب - واته: کردنی نوێژنک له‌ ئەم مزگه‌وته‌ی مندا خێری هه‌زار نوێژی مزگه‌وته‌کانی تری هه‌یه‌ مزگه‌وتی حه‌رام نه‌بیّت. وه‌رگنێ.

۲- هه‌له: هه‌ندی که س دوعا ده‌که‌ن و دلّین: (یاربَّ اکرنا بجاه النبی ﷺ) - ئه‌ی په‌روه‌ردگارم بۆ خاتری پیغه‌مبه‌ره‌که‌ت په‌حم و به‌زه‌ییت پیمان دابیته‌وه‌و پرێزمان بگریت). ئه‌م دوعایه‌ داهینراوه‌و نه‌له‌قورئان و نه‌له‌سوننه‌تدا به‌لگه‌ی له‌سه‌رنیه‌، و نه‌هاوه‌له‌کان و نه‌له‌شوین که‌وتوان و نه‌زانا پایه‌به‌رزه‌ تیکۆشه‌ره‌کانیش کردویانه‌. ئه‌وانه‌ی پشت به‌م فه‌رموده‌یه‌ ده‌به‌ستن که‌ده‌لی: (توسلوا بجاهي فإن جاهي عند الله عظیم) باباش بزنان که‌ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ دانراوه‌ (موضوع) و هیچ بنه‌ره‌تیکی نیه‌.

۲- راستیه‌که‌ی: (یارب اکرنا بجنابنا وایماننا بمحمد ﷺ) - ئه‌ی په‌روه‌ردگارا بۆ خاتری خۆشه‌ویستی و ئیمانمان به‌محمد ﷺ به‌زه‌یی و په‌حمت پیماندا بیته‌وه‌، پرێزمان بگریت و پله‌مان به‌رز بکه‌یته‌وه‌).

۳- هه‌له: (خویندنی سوره‌تی فاتحه بۆ گیانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ)، چونکه‌ قورئان خویندن بۆ زیندوانه‌ نه‌ک بۆ مردوان. قورئانی پیروژ که‌بۆ مروّقه‌کان هاتۆته‌ خوار بۆ ئه‌وه‌یه‌ که‌له‌ه‌مو بواره‌کانی ژياندا کاری پئی بگریت نه‌ک ته‌نیا له‌کۆری پرسه‌و

ماتەمینیەکانداو لەسەر گۆری مردووەکاندا بخوینریت بۆ
 رێکخستن و هەلسۆراندنی ژیانی مرۆف لەگشت بوارەکانی ژیاندا،
 قورئانی پیروۆز بۆ ئەم مەبەستە یە نەك بۆ پارە پەیدا کردن و
 لە ژور سەری مەلۆتکەکاندا دابنریت. یا تەنیا بۆ نوشتە و
 نوشتەکاری و پارە و پۆل پەیدا کردن و قۆل پئی برینی خەلک و
 لەولاهش یەك ئەلفیش کار بە بەرنامە و ناوهرۆکی ئەم قورئانە
 پیروۆز نەکەیت. ئەو هەتە خوای گەورە دەفەرموی: ﴿لِيُنذِرَ مَنْ
 كَانَ حَيًّا وَيَمِيقَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ (١٠٢).

٣- راستیە کە ی: (سەلەوات دان لەسەر پیغەمبەر ﷺ) لە سوننەت
 دا هاتووە. خوای گەورە دەفەرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى

(١٠٢) أ. سورة يس: (٧٠).

ب - واتە: خوای گەورە دەفەرموی ئیمە پیغەمبەرمان ﷺ ناردووە و ئەم قورئانە
 پیروۆزەشمان بۆ ناردۆتە خوار بۆ ئەو ی ئەو کەسانە وریاو ئاگادار بکاتەو کە دلەکانیان
 زیندووە و هۆشیارو وریاو ئاگادارن و زانست و زانیاریەکان و قسە وەر دەگرن، هەر وەها
 ئەو ی هەقە لە پۆژی قیامەتدا جیگە ی خۆی بگریت کە بریتیە لە سزاو عەزابی بەسفت و
 سوئی ی خوای گەورە بۆ ئەو کەسانە ی کە بپروا بە خواو بە بەرنامە کە ی خواو
 بە پیغەمبەرە کە ی خوا ناھینن و لە دنیا دا هەرگیز نامادە نەبون رێگە ی خوای گەورە بگرنە
 بەر. وەرگرتی، بەسود وەرگرتن لە تەفسیری گۆلشەن ب ١٣ ١١٥٩.

النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا^(۱۰۳) . ههروهها
 پیغه مبهرو^{صَلَّى عَلَيْكَ} فهرمویه تی: { مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَّى صَلَاةً صَلَّى عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا
 }^(۱۰۴) .



هه ئه كان له بواری به ندایه تی کردن دا

۱- هه له: (هه ندی) له نویژکه ران دواى له نویژ بونه وه به یه کتری
 ده لئین (حَرَمًا - له ئاگری دۆزه حه رام بیت) یا هه ندیکی تریان

(^{۱۰۳}) أ. سورة الأحزاب: (۵۶).

ب - واته: خواو فریشته کانی خوا سه لاوات له سه ر پیغه مبهرو^{صَلَّى عَلَيْكَ} لى دهن، ده ی
 نه ی بپواداران ئیوه ش سللاوات له سه ر پیغه مبهرو^{صَلَّى عَلَيْكَ} لى بدن و درودر په حمهت و سه لام و
 به ره که تی خواى بۆ بنیډن. وه رگنږ، ته فسیری گولشه ن ب ۱۱۰۶.
 (^{۱۰۴}) أ. رواه مسلم.

ب - واته: هه ر که سیک سللاواتیکم له سه ر لى بدات ئه و خواى گه وره ده سللاواتی
 له سه ر لى ده داته وه، واته ده چاکه ی بۆ ده نوسیت. وه رگنږ.

دهلین (جمعاً - هه مو لایه ک) یاده لین خوا لیت قبول بکات، و نه وی تریشیان وه لām ده داته وه و ده لیت: (منا و نکم - خوا له ئیمه و له ئیوه ش قبول بکات). چونکه گوتنی ئه م دهسته واژه یه ده بیته هوی سه رقāl کردنی نویتزه که ران له ویردو زیکره کانیا نداو زوریکیش وان له نویتزه داو نویتزه کانیا ن لی تیک ده چیت. هه روه ها پیغه مبه رسول ﷺ و هه واله به ریزه کانی ئه م دهسته واژه یان نه ده گوت. به لām سه لام کردن له فه رموده ی ئه و که سه ی که نویتزه نه ده زانی (المسیء صلاته) دا چه سپاوه، که پیغه مبه رسول ﷺ فه رمویه تی: { السَّلَامُ عَلَیْكُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ اَرْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجِعْ } (۱۰۰).

۱- راستیه که ی: (ئه وه یه که نویتزه که ر ده بی ته نیا به ویرده کانی نویتزه سه لام کردن له نویتزه خوینان له کاتی هاتنه ژورو ده رچونی له مزگه وت سه رقāl بیت و وه لāmی سه لامه که ش له لایه ن ئه و

(۱۰۰) أ. متفق علیه.

ب - واته: سه لامی خوات له سه ر بیت ئه ی ره سولی خوا، سه لامی خوا له سه ر توش بیت بگه رپوه نویتزه که ت بکه وه، چونکه تو نویتزه نه کرد، ئه ویش گه رپاوه. وه رگنیر.

که سانه‌ی له‌نوویژدان به‌ئامازه کردن و به‌زمان له‌لایه‌ن ئه‌و که سانه‌ی که له‌نوویژدا نین ده‌دریته‌وه .

۲- هه‌له: (له‌کاتی ده‌ست نوویژ هه‌لگرتن به‌ده‌ست نوویژ هه‌لگر ده‌لین: (زمزمین او زمزم - به‌ئاوای زه‌مزه‌م ده‌ست نوویژت هه‌لگرتبیت ، چونکه هیچ به‌لگه‌یه‌ک له‌م باره‌وه نه‌هاتوه ته‌نیا ئه‌وه‌ی له‌م باره‌یه‌وه هاتبیت ئه‌م فه‌رموده‌ی پیغه‌مبه‌ره ﷺ که فه‌رمویه‌تی: {مَاءٌ زَمَزَمٌ لِمَا شَرِبَ لَهُ} صحیح رواه أحمد. واته: پیروزی و به‌ره‌که‌تی ئاوای زه‌مزه‌م بو ئه‌و که سه‌یه که ده‌یخواته‌وه .

۲- پاستیه‌که‌ی: (السلام علیکم) له‌ده‌ست نوویژ هه‌لگران ده‌کریت، وه‌له‌کاتی ده‌ست نوویژ هه‌لگرتندا دروسته ئه‌م دوعایه بخویندریت که له‌و فه‌رموده‌ی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ: {أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ} رواه مسلم.

۳- هه‌له: (صدق الله العظيم) خویندن کاتی له‌قورئان خویندن ده‌بنه‌وه .

۳- پاستیه‌که‌ی: (ئه‌م ده‌سته‌واژه‌یه ناگوتریت کاتی ده‌ست له‌قورئان خویندن هه‌ل گرت، چونکه نه‌له پیغه‌مبه‌ره وه ﷺ

ونه له هاوه له بهر پیره کان و نه له شوین که وتوانه وه و نه له پیشینه ی
 پیاوچا کان (السلف الصالح) عليه السلام نه هاتوه و نه وان هیچیان نه یان
 گوتوه و هیچ به لگه یه کی له سر نه. و هیچ ده قیک نه
 بیسه لمینیت که واته شتیکی داهینراوه و بیدعه یه. خوی گوره
 ده فهرموی: ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾^(۱۰۶). هه روه ها
 پیغه مبر عليه السلام هه رگیز نه مه ی نه گوتوه وله وه وه نه چه سپاوه و
 نه هاوه له بهر پیره کانی نه مه یان گوتوه، دیاره نه م بیدعه یه
 سوننه تیکی مراند، که بریتیه له دوعا کردن دوی دست هه ل
 گرتن له قورئان خویندن به گویره ی فهرموده ی پیغه مبر عليه السلام که
 فهرمویه تی: ﴿مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَلْيَسْأَلِ اللَّهَ بِهِ﴾^(۱۰۷). بویه نیمه ش
 ده لیین: نه ی خویه گیان، نه ی په روه ردگارا به و قورئانه ی

(۱۰۶) أ. سورة النساء: (۸۷).

ب - واته: کی هه یه قسه و گفتاری له خوی گوره راستر بیت، واته خوی
 گوره راستگویه و به توانا و خاوه نه سه لاته. وهرگتیر.
 (۱۰۷) أ. حسن رواه الترمذي.

ب - هه رکه سیک که قورئانی خویند با نه و خویندنی قورئانه بکانه هؤکاریک (الوسيلة)
 بو پارانه وه له بهر خوی گوره که لی ی قبول بکات و لی ی خوش بیت و سری بخت. وهرگتیر.

که خویندمان داوات لی ده کهین و له بهرت ده پارپینه وه
 که رپنوما ییمان بکهیت و له گوناچه کانمان خوښ بیت و سه رمان
 بخت به سه ر نه فس و شهیتان و به سه ر هه مو کافران و هاوبه ش
 په یدا کران و بیدعه چی یه کان و عه لمانیه کاندا.

۴- هه له: (کاتی که خه ریکی نویت دابه ستنن ده لئین: نوبت اصلی
 الظهر - مثلاً - بو نمونه نیه تم وایه چوار پکات نویت نیوه پویه
 ده که م) ئه مه دروست نیه و بیدعه یه، چونکه پیغه مبه رسول الله ﷺ نه ی
 نه گوتوه کاتی که نویت دی داده به ست. به لکو جیگی نیه ت ناو
 دلّه و به زمان گوی ناکهیت. به لام له نیه ت هینانی چه جدا نیه ت
 ده گوتیت (لبیک اللهم حجة وعمره - له خزمه ت دام نه ی خودای
 په روه ردگار بو چه ج و عه مره کردن و وه لامی بانگه وازه که تم
 دایه وه).

۴- راستیه که ی: (له سه ر موسلمان پیویسته به دل و له ناو دلدا - بو
 نمونه - نیه تی کردنی نویت نیوه پویه ی هه یه، وه ئه مه هه رگیز
 به دهم یابه زمان نالیت)، وه پیغه مبه رسول الله ﷺ فه رمویه تی: { إِنَّمَا
 الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ } واته ئه نجامدانی هه مو کرده وه یه که به نیه ته.

دیاره هیچ گوماتنیشی تیدا نیه که جیگه‌ی نیه ت ناو دلّه
هروه‌کو زانا به‌پرزو سه‌ربه‌رزه‌کانی ئیسلام فہرمویانہ.

۵- هہ‌لہ: (ئامازہ کردن به‌دو په‌نجه له‌کاتی شه‌ہادہت هینان و
غہیری ئہ و کاتہ‌ش).

۵ - راستیہ‌کە‌ی: (ئامازہ کردن تہ‌نہا بہ‌پہ‌نجه‌ی شه‌ہادہت و
جولاندنی له‌کاتی شه‌ہادہت هینان و ہر کاتیکی تر، چونکہ
نیشانہ‌ی یہ‌کتابہ‌رستی یہ واتہ واتای یہ‌کخوا پہ‌رستی
دہ‌گہ‌یہ‌نیت.

۶- هہ‌لہ: (گوتنی) استعنت بالله - پشتم بہ‌تو بہ‌ست ئہ‌ی خوی
پہ‌رہ‌ردگار) له‌لاین نویژکہ‌رانہ‌وہ کاتی ئیمام دہ‌لی: (إِيَّاكَ تَعْبُدُ
وَإِيَّاكَ نَسْتَعِين).

۶- راستیہ‌کە‌ی: (بیّ دہ‌نگ بون تائیمام له‌خویندنی فاتیحہ
دہ‌بیٹہ‌وہ، ئہ‌مجار کہ‌ئیمام بیّ دہ‌نگ بو توش دہ‌ست بکہ
بہ‌خویندنی فاتیحہ). ئہ‌وہ‌تہ خوی گہ‌ورہ دہ‌فہرموی: ﴿وَإِذَا قُرِئَ
الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (۱۰۸).

(۱۰۸) أ. سورة الأعراف: (۲۰۴).

وله أبي هريره رضي الله عنه ده گيرنه وه كه گوتوپه تي پينغه مبه صلى الله عليه وسلم فهرمويه تي: { إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوا وَإِذَا قَالِ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ } (١٠٩).

٧- هه له: (گوتنی) رب اغفر لي وارحمي) له لایه ن نویتز خوینانه وه کاتی ئیمام ده گاته (ولا الضالین) نه مجار دواى نه وه وشه ی ئامین ده خوینی. دیاره نه مهش هه له یه وکاریکی بیدعه یه، به لکوده بی له جیگه ی نه مه دا بگوتریت (آمین - ئامین).

٧- راستیه که ی: (بی دهنگی گوی گرتن بو ئیمام که سوره تی فاتیحه ده خوینیت، چونکه سوره تی فاتیحه به راستی پریه تی له

ب - واته: نه گهر قورئان ده خوینرا بی دهنگ بن و گوی ی بو بگرن و له واتاکانی ورد ببنه وه و بیر له گه وره بی و راستگویی خوی گه وره بکه نه وه بو نه وه ی خوی گه وره به زه بی پیتان دا بیته وه و له گوناچه کانتان ببوریت و لیئان خوش ببیت. وه رگپر. (١٠٩) أ. صحیح رواه النسائي.

ب - واته: به دلنیا بی وه ئیمام بو یه دانراوه تا کو ئیوه شوینی بکه ون له نویتزه کانتاندا و پیشه واتانه ده بی وشه به وشه و هه نگا و به هه نگا دواى بکه ون و له هیچ شتیکدا لی ی لانه دن، نه گهر (الله اکبر) ی کرد ئیوهش (الله اکبر) بکه ون و شوینی بکه ون، وه نه گهر قورئانی خویند واته فاتیحه یاسوره تیکی تری له دواى فاتیحه خویند ئیوه بی دهنگ بن و گوی ی بو بگرن، وه نه گهر گوتی (سمع الله لمن حمده) ئیوهش بلین: (اللهم ربنا ولك الحمد). وه رگپر.

سوپاس و ستایش و حمدی خواو به‌ریزدانان و شکومه‌ندی خوای گه‌وره و پریه‌تی له‌دوعاو نزاو پارانه‌وه‌یه‌کی کاریگه‌ر له‌به‌ر دهم خوای گه‌وره‌داو ملکه‌چی و خو‌به‌که‌م دانان له‌به‌ر دهم خوای په‌روه‌ردگاری جیهانیان که به‌راستی شایسته‌ی ئامین بو‌کردنه .

پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: { خوای به‌رزو بی‌هاوتاو به‌ته‌نی فه‌رمویه‌تی: { قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نَضَعِيْنَ وَلِعْبَدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: حَمْدِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: ﴿الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: ﴿مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ﴾ قَالَ: مَجْدِي عَبْدِي، وَقَالَ مَرَّةً: فَوْضَ إِلَيَّ عَبْدِي، فَإِذَا قَالَ: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعْبَدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعْبَدِي مَا سَأَلَ } (۱۱۰).

(۱۱۰) أ. رواه مسلم.

ب - واته: خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: نو‌یژم له‌نیوان خو‌م و به‌نده‌کانمدا دابه‌ش کردو‌بو دو‌به‌ش و به‌نده‌که‌م بو‌ی هه‌یه هه‌رچی داوا بکات، داوا بکات، جا نه‌گه‌ر به‌نده‌که‌م

۸- هه‌له: (ئاماژه کردن بۆ لای راست به‌دهستی راست له‌کاتی سه‌لام دانه‌وه له‌نوویژدا وه‌ئاماژه کردن به‌دهستی چه‌پ بۆ لای چه‌پ له‌کاتی سه‌لام دانه‌وه له‌کووتایی نوویژدا). به‌پیی فه‌رموده‌ی پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که فه‌رمویه‌تی: {مَاشَأْنُكُمْ تَشِيرُونَ بِأَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شَمْسٍ} (۱۱).

۸- راستیه‌که‌ی: (ئاوردانه‌وه به‌مل بۆ لای راست و بۆ لای چه‌پ له‌کووتایی نوویژدا بۆ سه‌لام دانه‌وه).

گوئی: ﴿الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: هه‌ها ئه‌وه به‌نده‌که‌م سوپاس و ستایشم ده‌کات، وه‌ئه‌گه‌ر گوئی: ﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ ده‌فه‌رموی: به‌نده‌که‌م ریزی ئی گرتم و به‌گه‌روو شکومه‌ندی دانام، وه‌جاریکی تر خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: به‌نده‌که‌م سه‌رپشکی کردم ، ئه‌گه‌ر گوئی: ﴿إِنَّكَ نَعْبُدُ وَإِنَّكَ نَسْتَعِينُ﴾ خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ئه‌مه له‌نیوان من و به‌نده‌که‌مدایه و به‌نده‌که‌م بۆی هه‌یه هه‌ر شتیکی بیه‌وی داوام ئی بکات وه‌لامی ده‌ده‌مه‌وه، وه‌ئه‌گه‌ر گوئی: ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ئه‌مه‌یان بۆ به‌نده‌کانی خۆمن و به‌نده‌کانم چیان بویت داوای بکه‌ن وه‌لامیان ده‌ده‌مه‌وه. وه‌رگێڕ.

(۱۱) أ. رواه مسلم.

ب - واته: ئه‌وه چیتانه وابه‌ده‌ست ئاماژه ده‌که‌ن و ده‌ستتان هه‌ل ده‌وه‌شینن؟ ده‌لی ئی کلکی ئه‌سپی به‌ر خۆرن. واته وه‌ک ئه‌و ئه‌سپه‌ی که له‌به‌ر خۆر به‌ستراوه‌ته‌وه کلک پاده‌وه‌شینیت بۆ فینک کردنه‌وه‌ی خۆی. وه‌رگێڕ.

له عامر كورپی سعیده وه ئه ویش له باکیه وه که گوتویه تی: (كُنْتُ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ حَتَّى أَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ) (۱۱۲)

۹- هه له: (زیندو کردنه وه ی شهوی نیوه ی شهعبان):

چونکه پیغه مبهروم ﷺ و هاوه له به پیزه کانی، و شوین که وتوان، و زانا و پیشه و تیکۆشه ره کان ئه مه یان نه کردوه و شهوی نیوه ی شهعبان یان زیندو نه کردۆته وه و به هیچ جوړه به ندایه تیه کی تایبته زیندویان نه کردۆته وه ئه وه تا پیغه مبهروم ﷺ فرمویه تی: {مَنْ أَحَدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ} (۱۱۳).

۹- پاستیه که ی: (ویردو زیکر کردنی خوای گه وره له سی یه کی کۆتایی شه ودا به شیوه یه کی گشتی و به دریزایی سال نه ک هر له شهوی نیوه ی شهعباندا). پیغه مبهروم ﷺ فرمویه تی: {يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ

(۱۱۲) أ. رواه مسلم.

ب - واته: پیغه مبهروم ﷺ ببینی که سه لامی بو لای پاست و بو لای چه پ ده دایه وه به جوړیک هه تا کو سپیایی رومه تیم ده دیت. وه رگتیر.

(۱۱۳) أ. رواه البخاري.

ب - واتا که یمان له پاردودا نویسه. وه رگتیر.

يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأَعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَعْفِرُنِي فَأَعْفِرَ لَهُ { (١٤) }.

١٠- هه‌له: (تایبه‌تی کردنی مانگی ره‌جبه و هه‌ر مانگیکی تر به‌رؤژو گرتن تیادا).

١٠- راستیه‌که‌ی: پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هه‌رمویه‌تی: {أفضل الصَّوْمِ صَوْمُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى} (١٠). ١١- هه‌له: (خود خوده (وسوسه) له‌کاتی ده‌ست نویژ هه‌لگرتندا چه‌ند جار پتر له‌سیّ جارن یان ئایا سیّ جاری شوشتوه یان نا؟ یادلتیا نه‌بون له‌خوی

(١٤) أ. رواه البخاري.

ب - واته: خوی په‌روه‌ردگارو به‌رزو بیّ هاوتا له‌سیّ یه‌کی هه‌مو شه‌ویک داده‌به‌زیته ئاسمانی دنیا و ده‌فه‌رمویت کیّ هه‌یه داوام لی بکات، داوای لی خوش بون، داوای هه‌ر شتیک تاوه‌لامی بده‌مه‌وه و لی ی خوش بیم، یایی ی ببه‌خشم . نه‌گه‌ر داوای لی خوش بونم لی بکات نه‌وه لی ی خوش دهم، وه‌نه‌گه‌ر داوای هه‌ر شتیکم لی بکات پیّ ی دابه‌خشم. دابه‌زینی خوا ئاوا به‌ده‌ق سه‌لماوه به‌لام چۆنیه‌تی دابه‌زینه‌که‌ی ئیمه‌ نازانین چۆنه، نه‌وه خوی گه‌وره هه‌ر خوی ده‌زانیت، دابه‌زینیک که‌شایسته به‌خوی بیت. وه‌رگیز.

(١٥) أ. صحيح رواه الترمذي والنسائي.

ب - واته: باشترین پؤژو پؤژوی داود بو که‌رؤژیک پیّ ده‌بو وپؤژیک پیّ نه‌ده‌بو. وه‌رگیز.

ثایا دهشت نویژی شکاوه یان نا، یا زیده رویه کردن له به کار هیئانی ئاودا).

۱۱- راستیه که ی: (شوشتنی ئه ندامه کانی دهست نویژی سی جار به لانی زوره وه). پیغه مبه ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که دهست نویژی هه ل ده گرت سی جار سی جار ئه ندامه کانی دهست نویژی ده شوشت و دهی فه رمو: {هَكَذَا الْوُضُوءُ فَمَنْ زَادَ فَقَدْ أَسَاءَ وَ تَعَدَى وَ ظَلَمَ} (۱۱۶).

وه له سه ر بابای برودار پیویسته که له به کار هیئانی ئاودا ئابوری بکات و ئاو زور به کار نه هیئیت و زیده رویی تیدا نه کات.

۱۲- هه له: (خویندنی قورئان له چه مینه وه (الركوع) و له سوژده دا (السجود)). ئه مه له کتیبی (الدعاء المستجاب من الكتاب والسنة) دا هاتوه که هه له یه کی زوری تیدان.

(۱۱۶) أ. صحیح.

ب - واته: ئانه وه ده بیئت دهست نویژی هه ل گرتن، جاهه ر که سیک له سی جار پتریان بشوات و ئاو به کار بهیئیت ئه وه هه له و خراپی کرده وه و سته می له خوی و دهورو بهری کردوه. وه رگیزی.

۱۲- راستیه که ی: گوئنی: (سبحانک اللهم ربنا ولك الحمد اللهم اغفر لی). ههروه کو له فه رموده یه کی (المتفق علیه) دا هاتوه که له عائشه وه ده گپرنه وه که پیغه مبه رسول الله ﷺ فه رمویه تی: {أَلَا إِلَهِيَّ هَيْتُ أَنْ أَقْرَأَ زَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعَظُمُوا فِيهِ الرَّبِّ، وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهَدُوا فِي الدُّعَاءِ فَقَمِنَ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ} (۱۱۷).

۱۳- هه له: چاو بهرز کردنه وه بۆ ئاسمان له کاتی نوێژ کردندا.
۱۳- راستیه که ی ته ماشا کردنی شوینی کپنوش بردن، چونکه ئەوا له ترسو ملکه چی بۆ خوای پهروهردگار نزیک تره.

(۱۱۷) أ. رواه مسلم.

ب - واته: ئایا پیتان بلیم که من قه دهغه کرام له چه مینه وه (الركوع) و له سوژده دا (السجود) قورئان بخوینم، که واته قورئان خویندن له چه مینه وه و کپنوش بردندا نابیت. به لام له چه مینه وه دا (الركوع) بلیین (سبحان رب العظیم و بحمده) و پهروهردگاری خۆتان به گه وره دابنن، وه له کپنوش بردندا (السجود) بلیین: (سبحان ربّ الأعلى و بحمده) وه ههروه ها ههول بدن دوعاو پارانه وه نۆز بکن، چونکه مرقف له کپنوش بردندا له هه مو کاتیکی تر له خوای خۆیه وه نزیک تره و هه رچی داوا بکه یه له خوای خۆت لیت وهرده گریت و وه لامت ده داته وه... وهر گپتر

بِیَغِهِ مَبْرُورٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرْمُوه تَى: { لَيْتَهُنَّ أَقْوَامٌ يَرَفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي الصَّلَاةِ، أَوْ لَا تَرْجِعُ إِلَيْهِمْ أَبْصَارُهُمْ } (١١٨).

١٤- هه له: { گوتنی (لا قدر الله - خوانه کا) }. چونکه نه مه گومانی بهرپه رچ دانه وهی تقدیری خوی تیدایه، که خوی گه وره به زانستی خوی بری هه مو شتیکی داناوه تازه رهت بونه وهی نیه، . هه روه ها له پیشینه ی پیاو چا کانه وه هیچ به لگه یه کی له سر نه هاتوه .

١٤- راستیه که هی: (قَدَّرَ اللهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ - خوی گه وره هه مو شتیکی داناوه وهرچیه کیشی بویت دهی کات).

چونکه خوی گه وره رازه و رادده و نه اندازه و بری هه مو شتیکی داناوه، نه و دست نیشان و دانا نه شی له پیش دروست کردنی زهوی و ناسمانه کاند ا بوه . بِیَغِهِ مَبْرُورٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرْمُوه تَى: { الْإِيْمَانُ أَنْ

(١١٨) أ. رواه مسلم.

ب - واته: نه وه نه وانیه که له کاتی نویژ کردندا چاویان بو ناسمان بهرز ده که نه وه واو ناهینن واته چاویان نزم ناکه نه وه و ته ماشای شوینی کرپوش بردنه که یان بکن، دنا بابترسن که کاتی چا و بهرز ده که نه وه بو ناسمان و سهیری شوینی کرپوش ناکه ن چاویان نه گه ریته وه شوینی خوی و چاویان هر له ناسمان بیت به دریدی ژیانیان. وهرگپر.

تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ
وَشَرِّهِ { (١١٩) .

۱۵- هه‌له: (سه‌لاوات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لیدان پیش بانگ دان و قامه‌ت کردن و به‌کومه‌ل و به‌ده‌نگی به‌رز دواى بانگ دان).
۱۵- راستیه‌که‌ی: نابى له‌پیش بانگ و قامه‌ت کردندا سه‌له‌وات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لى بدریت یا بگوتريت، وه‌له‌دواى بانگ دانیش به‌نهینى بو خوت سلاوات لى بده یا بخوینه. ئەمه کاریکى بیدعه‌یه چونکه هیچ به‌لگه‌یه‌کی له‌سه‌ر نیه و دانه‌مه‌زراوه. به‌لام له‌دواى بانگ دان یا له‌کاتى بانگ داندا پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تى: { إِذَا سَمِعْتُمُ الْمِؤَذَّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يُقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ } (١٢٠). دواى ئەمه‌ش

(١١٩) أ. رواه مسلم.

ب - واته: بپوا بون (الایمان) ئەوه‌یه که بپوات به‌خواو به‌فریشته‌کانی و به‌کتیبه‌کانی و به‌پیغه‌مبه‌ره‌کانی و به‌پوژدی دواى هه‌بیت و هه‌روه‌ها بپوات به‌قه‌ده‌رى خوا هه‌بیت خیر و شه‌رى. وه‌رگیز.

(١٢٠) أ. رواه مسلم.

ب - واته: ئەگه‌ر گویتان له‌بانگ ده‌ر بو بانگی ده‌دا، بانگ ده‌ر چى گوت ئیوه‌ش بیلینه‌وه. دواى سلاوات له‌سه‌ر من لى بده‌ن. به‌لام ئەو سلاوات لیدانه به‌نهینى و له‌به‌ر

ئەمە لە پېڭەمبەرەو صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نە هاتووە کە بە ئاشکراو بە دەنگی بەرز نە گوێراو و نە هاو لە بەرپزەکانیش بە دەنگی بەرزو بە ئاشکرا گوێوانە (الجهر بها) . دەبێ ئەوێش بزانی کە پېڭەمبەر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سلاواتی ئیبراهیمی فیری هاو لە بەرپزەکان و برواداران کردووە و لە وانیشەو بە ئیمەش هاتووە کە بریتیه له: {اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ} (١١).

خۆتەو یە نە ک بە ئاشکرا، چونکە ئەمە واتە بە ئاشکراو بە دەنگ لە پېڭەمبەرەو نە هاتووە هەرەکو نوسەری ئەم کتێبە لە سەرەو پونی کردۆتەو . وەرگێڕی . (١١) أ . رواه البخاري .

ب - واتە: خوایە گیان پەرحەت و بەرە کەت و بەزەیی خۆت برپزە بە سەر محمەدو ئەهل و مال و خێزانی محمەد هەرەکو چۆن رشتت بە سەر ئیبراهیم و مال و خا و خێزانی ئیبراهیم، هەرەها پیبت و بەرە کەت و پیرۆزی برپزە بە سەر محمەدو مال و خا و خێزانی محمەد دا هەرەکو چۆن رشتت بە سەر ئیبراهیم و مال و خا و خێزانی ئیبراهیم لە جیهاندا، ئەو خاوی پەرەدگاری ئیمە تۆ هەمیشە سوپاسر ستایش کراو بەرزو بالا دەست و کار بە جی و شکۆمەند و خواوەنی پلە و پایە ی بەرز ی . وەرگێڕی .

منیش ده لیم: سلاوات لیدان له سهر پیغه مبه رسول الله ﷺ (یا زیکر کردن و ویرده کانی دواى سه لام دانه وه له نویژه کاندای - وه رگیپر) به دهنگی به رزو به کورس و به ناشکرا (جهرأ) ده بیته هوی ته شویش و سهر لی تیک دانی نویژکه ران نه وانهی که نویژی سوننهت ده کن یان نه وانهی به ته وای به نویژی به کومه ل (الجماعة) رانه گه یشتون و چه ند پکاتیك دوا که وتون و نویژه که یان لی تیک ده چیت و لی یان هه له ده بیته. نه وه ته پیغه مبه ری خوشه ویستمان رسول الله ﷺ له م باره یه وه فهرمویه تی: { لا يَجْهَرُ بِعُضُكُمَ عَلَى بَعْضٍ بِالْقِرَاءَةِ فِي الصَّلَاةِ } (۱۲۲).

۱۶- هه له: (بردنی ته له فونی موبایل بو ناو مزگه وت به کراوه یی).
 ۱۶- راستیه که ی: (داخستنی موبایل له ناو مزگه وتدا). چونکه نویژ له خوی و له نویژکه ره کان تیک ده دات و سه رقالیان ده کات به زهنگی موبایله که ی و ناگایان له نویژه کانیا ن نامینیت.

(۱۲۲) أ. رواه أحمد.

ب - واته: له کاتی نویژ کردندا باهیچتان دهنگ به سهر نه وی تراندا به رز نه کاته وه تانویژه کانتان لی تیک نه چیت و نویژه کانتان به ته وای نه نجام بدن. وه رگیپر.

۱۷- هه‌له: (باویشك دان له‌ناو نووژداو دهم دانه خستن و دهم به‌ش كردنه‌وه).

۱۷- راستیه‌كه‌ی: (پووسته نووژكه‌ر له‌كاتی باویشك دان له‌نووژدا دهمی بگریت و ده‌ست له‌سه‌ر دهمی دابنیت و دهمی پیکه‌وه بنیت). بۆ جی به‌جی كردنی فهرموده‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ كه فهرمودیه‌تی: أ- {ئه‌گه‌ر یه‌كێك له‌ئیه‌وه له‌نووژدا باویشكی هاتی، بائه‌وه‌نده‌ی ده‌توانیت خوی بگریت و نه‌هیلێ باویشكی بیتێ واته‌ بیگریته‌وه، واته‌ هه‌تا بۆی ده‌گریت باده‌می به‌یه‌ك دابدات یاده‌می دابخات، چونكه‌ شه‌یتان ده‌چیته‌ ناو ده‌متانه‌وه‌}. [فلیكظم: واته‌ هه‌ردو لیوه‌كانی به‌یه‌كه‌وه بنیت، و ده‌ست له‌سه‌ر دهمی دانه‌نیت] (۱۲۳).

ب- {ئه‌گه‌ر یه‌كێك له‌ئیه‌وه باویشكی هاتی، باده‌ستی له‌سه‌ر دهمی دابنیت، چونكه‌ شه‌یتان ده‌چیته‌ ناو ده‌متانه‌وه‌}. [ده‌ست له‌سه‌ر دهمی دابنیت بۆ ئه‌وه‌ی شه‌یتان یامیش و مه‌گه‌ز نه‌چیته‌ ناو ده‌میه‌وه‌] (۱۲۴).

(۱۲۳) رواه مسلم.

(۱۲۴) متفق علیه.

ج - { ئەگەر یەككە لە ئۆیو لە نوێژدا باویشکی هات ئەو ئەندە دەتوانیت با باویشکە کە ی بگریته وە، ئەگەر یەككە لە ئۆیو باویشکی هات و گوتی (ها) شەیتان پی ی پی دەکە نیت }^(۱۲۰).
 مەبەست لە (ها): ئەو دەنگە یە کە لە کاتی باویشک داندا رو دەدات کاتی کە ئەو کەسە ی باویشکی دیتی و دەمی دەکاتە وە].

هە ئەکان ئە بواری مافەکانی ئیسلامدا

۱ ت هە ئە: وشە ی (ئازادی بیرو پا) یا (ئازادی عەقیدە و ئایین).
 ئەمە وشە و زاراوێه زۆر جارن دە ی بیستین و دە ی خوینینە وە، کە بریتیه لە بانگە وازیکی ئاشکرا و بی پیچ و پە نا بو ئازاد بون و بەرە لا بونی بیرو باوەر (الإعتقاد) ی مروف، واتە هەر کە سیک ئازادە بو خۆ ی چ عەقیدە و بیرو باوەر چ ئایینیک دەگریته بەرو شوینی دەکە ویت، دیارە ئەمەش بەکو پای زانایان کوفرە و هەر کە سیک ئەمە بیرو باوەری بیت کافرە. چونکە هیچ کە سیک بو نیه هەر ئایینیکی تر لە خۆیە وە و بەویستی خۆ ی بە گوێرە ی هەواو ئارەزوەکانی خۆ ی دابتاشیت و دوا ی بکە ویت و

(^{۱۲۰}) رواه البخاري.

شویئ ئایینی محمد ﷺ نه که ویت که ئایینی پیروزی ئیسلامه .
چونکه جوئ له ئایینی ئیسلام هیچ ئایینیکی تر له که س
وه رناگیریت ههروه کو خوی گه وره ده فهرموئ: ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ
اللَّهِ الْإِسْلَامُ ﴾ (۱۲۶).

به لام ئه وهی به پی ئی ئه م ئایه ته پیروزه ده روات و خراپ لی ی
حالی بوه که ده فهرموئ: ﴿ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ مَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ
وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ ﴾ (۱۲۷) سورة الکهف: (۲۹). مه به ست له م ئایه ته

(۱۲۶) أ. سورة آل عمران: (۱۹).

ب - واته: ئه وه ئایینهی که لای خوی پهروه رداگار وه برگیریت ته نیا ئایینی
پیروزی ئیسلامه و به س، بیجگه له و دینه هیچ دین و هیچ به رنامه یه که تر وه رناگیریت.
خوی گه وره ده فهرموئ: ﴿ وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾
سورة آل عمران: (۸۵) واته: هه ر که سیک بیجگه له ئایینی ئیسلام و پربازی شه ریه تی خوا
هه ر ئاین و هه ر پربازیکی تر بگریته به ر ئه و لی ی وه رناگیریت و له کورتایی دا هه ر خوی
دو پراوه وله زیامه ندانه . وه رگیر.
(۱۲۷) أ - سورة الکهف: (۲۹).

ب - واته: ئه ی پیغه مبه ر ﷺ به و بت په رست و ببیاوه رو مولحید و ملهورانه بلی:
هه ق و راستی ئه وه یه که له لایه ن خوی پهروه رداگارتانه وه بو تان هاتوه که بریتیه
له قورتانی پیروزی به رنامه و یاسا و پئسا و شه ریه ته که ی خوا جا هه رکه سیک ده یه ویت
بابروا بینیت و ریگه ی خوا بگریته به ر و چاکه کار بیت، هه رکه سیکیش پی ی خۆشه

پیرۆزه لیږدهدا سه‌رپشکی نیه که به‌نده بپروا بون هه‌ل ده‌بژیریت
 یان بی بپروایی واته بی ئیمان هه‌ل ده‌بژیریت یا کوفر هه‌روه‌کو
 محمد علي الصابوني له پوخته یا کورته‌ی ته‌فسیری الطیري دا
 گوتویه‌تی، به‌لکو لیږدهدا مه‌به‌ست ترساندنو هه‌ره‌شه‌کردن و
 په‌یماندا نه به‌به‌نده‌کانی خوی ئه‌ویش به‌به‌لگه‌ی فه‌رموده‌ی خوی
 گه‌وره که پراسته‌وخو له هه‌مان نایه‌تدا هاتوه که ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّا
 أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهَا﴾ (١٢٨). به‌لی لیږدهدا مه‌به‌ست

باریگه‌ی کوفر بگریته به‌رو بابروا نه‌هینیت به‌لام له‌نه‌نجامدا هه‌ر خوی زیان ده‌کات و
 ده‌خړیته ناو ناگری دۆزه‌خه‌وه خوا په‌نامان بدات. وه‌رگێڤ.
 (١٢٨) أ. سورة الكهف: (٢٩).

ب - واته: ئیمه بو سته‌مکاران و بی‌باوه‌پان ناگری‌کمان ناماده کردوه که وه‌ک
 شوره‌یه‌ک وایه له‌هه‌مو لایه‌که‌وه ده‌وره‌یان ده‌دات یان وه‌ک فرینه‌ک وایه که‌تی ی
 ده‌هاوێژین ده‌رگایان له‌سه‌ر داده‌خړیت و له‌هیچ لایه‌که‌وه هه‌وا نادات و وه‌ک ماسی له‌و
 فرنیه‌دا ده‌سوتین و ده‌پیشین، جا که له‌و ناگری دۆزه‌دا سوتینران و پیشان تینویتی
 زۆریان بو دینی، چونکه مروف که سوتا یان بریندار بو هه‌میشه وایه تینو ده‌بیت، ئه‌گه‌ر
 داوای ناویان کرد، ئه‌وه ئاوکی له‌کول که به‌گه‌رما توینراوه‌ته‌وه بو دین، که هینده
 له‌کول هه‌ر که له‌ده‌میان نزیکه‌ی ده‌که‌نه‌وه هه‌ر دوره‌وه دم و چاویان ده‌برژین و
 داده‌پلۆخین و هه‌مو گۆشتی دم و چاو و پومه‌تیان هه‌ل ده‌وه‌پینیت!! که به‌پراستی ئه‌وه

له وه نیه خه لکی ئازاد بن چ ئاین و بهرنامه یه که هل ده بژیرن و چ دینیکیان ده ویت بیگرن و ئازادی ئاین بیت ئیدی ته و او ههروه کو عه لمانیه کان ده لئن، نه خیر مه بهستی خوی گه وره له م ئایه ته دا گالته پی کردن و ترساندنه نه که به ره لا کردن و به که یفی خوی بیت چ بیرو باوه ریگ هل ده بژیرن و ئیدی لیان ناپرسریتته وه، ههروه ها بو سه ریشک کردنی خه لکه که نیه ریگه ی باش هل ده بژیرن یا هی خراپ، نه خیر ئازاد نین به لکو ده بی ئایینی ئیسلام بگرن نه گه ده یانه وه ی خوی گه وره لی یان رازی بیت و سود وهر بگرن و بچنه به هه شته وه.

۱- راستیه که ی: (حرية العمل للخیر أو الشر - واته خه لکی ئازادن له کار کردن بو خیر و چاکه کردن و کاری باش نه نجام دان یا هی خراپ، سه ریشکه چاکه ده کات سود وهر ده گریت، خراپه ده کات زیان ده کات و سزاکه ی وهر ده گریتته وه، واته (حرية جزء والإختیار) به ده ست مرؤفه کانه وه یه. چونکه خوی گه وره ریگه ی باش و

خراپترین خواردنه وه و ناخوشتترین شوین و جیگه ی تندا هه وانه وه یه خوی گه وره په نامان بدات. وهر گیپر. به سود وهر گرتن له ته فسیری گولشه ن ب ۷۴۲.

رېڼگه ی خراپی بۆ پون کردویته وه ئه و جار تو کامیان ده گریته
 که یفی خوته و کویت پی خوشه ئه وی هه ل ببژیږه. ئه گه ر رېڼگای
 راست بگریته پاداشتی چاکه ی خوت وهرده گریته وه، وه ئه گه ر
 رېڼگای خراب ده گریته یا کافر ده بیته ئه وه سزای خراپه و
 کوفره که ی خوت وهرده گریته وه. هه روه کو خوی گه وره
 ده فهرموی: ﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾ (۱۲۹). واته رېڼگه ی راستی نیشان
 داو، ئیدی مرؤفه کان بوخویان سه ر پشکن رېڼگای پست بگریته
 پاداشتی خوی وهرده گریته وه، خو ئه گه ر رېڼگای ناراست و
 پوچه لی گرته بهر ئه واکافر ده بیته و سزای کرده وه خراپه که ی

(۱۲۹) أ - سورة البلد: (۱۰).

ب - واته: ئیمه رېڼگای ئیمان و بیباوه ریمان بۆ پون کردونه ته وه، رېڼگه ی راست و
 رېڼگه ی ناراستمان بۆ لیک جیا کردونه ته وه، رېڼگه ی کوفر و رېڼگه ی خواناسی، جامرؤفه کان
 به ویست و ئاره زوی خویانه کام رېڼگایه ده گرنه بهر که یفی خویانه. رېڼگای ئیمان و
 خواناسی بگرنه بهر ئه و سه ربه رزو سه رفرازو سه رکه وتوو به خته وه ر ده بن له دنیا و
 له قیامه تدا پاداشتی کاره باشه کانیان وهرده گرنه وه، رېڼگه ی بیباوه ری و رېڼگه ی خراپیش
 بگرنه بهر ئه و به دبه خت و چاره رش و سه رشورش ده بن و سزای خویان وهرده گرنه وه.
 وه رگتێږ.

خۆی وەردەگرێتەو، هەروەکو خۆی گەورە دەفەرمویت: ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ (١٣٠).

٢- هەلە: (دەربڕینی دەستەواژەى سۆشالیستی ئیسلامی - اشتراکية الإسلام) یا دەربڕینی (دیموکراسیەتی ئیسلام - ديموقراطية الإسلام) لەلایەن هەندى لەنوسەران و دانەرانهوه. (زۆرێك لەنوسەران و دانەران ئەم جۆر دەستەواژانە بەکار دەهێنن و ئەم جۆرە بەرگانە بەبەر ئایینی پیرۆزى ئیسلام دا دەکەن بەبى زانستى و بەنەفامى و لەئایینی ئیسلام حالى نەبون - وەرگێر -)

(١٣٠) أ. سورة الإنسان: (٣).

ب - واتە: ئیئمه بەهۆى ژیری و هەستەوهریهکانى خۆی و وەبەهۆى ئەم ئایینه پاکی ئیسلام واتە بەرنامەو شەریعەتەکەى خۆیەوه پێگەى راستى ژيانى بۆ مرفهەکان پون کردۆتەو، جا مرفه خۆی ویست و ئارەزوى خۆیەتی پێگەى راستى خواى دەگرێتە بەر و سوپاسگوزارى خوا دەکات لەسەر ئەو هەمو نازو نبعمەتەى کەخوای گەورە پى ى بەخشیوه، یان پێگەى ناراست و چەوت و خواری سەرلێشێواوی و کوفر هەل دەبژیریت و پێگەى کارى خراپ و گوناخ دەکاتە پێشەى خۆى سەرپشکە. وەرگێر. بەسود وەرگرتن لەتەفسیری گولشەن ب ١٣٠٢.

۲- راستیه که ی: (حوکمه کانی ئیسلام، نهرم و نیانی ئیسلام - سماحة الإسلام، دادپهروه ری ئیسلام) و گه لئ سیفه تی تری باش له سیفه ته ئیسلامیه کان.

سۆشیا لیست (الإشتراکية) له پراستی دا بریتیه له کۆمۆنیستی (الشيوعية) که بریتیه له ریبازیکی پوخینه رو تیک دهر، له پوآله ت و له بهرگی دهره وهی دا فرمان ده کات به هاوبه ش بون و به شداری هه مو چین و تویره کانی گه له خواردن و خوراک و جل و بهرگ و له خانوو به ره و نیشته جییدا به بریکی یه کسانی، حکومه تیش هه ل دهستیت به دابه ش کردنی به سهر ئەندامانی گه ل دا. هیهچ کامیک له ئەندامه کانی شی خاوه نی هیهچ که ل و په ل و مال و خانوو به ره و زهویه ک نین. به لکو ئەوانه هه ره هه موی مولکی ده وله تن ههروه کو بو خویان ده لئین.

به لام له پراستی دا دیوی ناوه وهی سۆشیا لیستی (الإشتراکية) بریتیه له حوکمیکی زوره ملی یه به سهر گه له وه و ته نیا به رژه وهندی چینی ده سه لآندار دئینتیه دی. یه که ئامانجی سه ره کیان ئەوه یه که به ناوی سۆشیا لیستی و یه کسانی و هاوبه شی

یه وه دهست به سهر سهرو مال و مولك و سامانی ده وه له مه نده كاندا بگرن و به هه ژاری و په ق و پوتی بیان هیلنه وه .
واقیعی حالیش گه واهی (شاهیدی) ئه م بیرو بۆچونه مانه که به چاوی سهری خۆمان دهی بینین . پوسیای کۆمۆنیستی هه فتا سال حوکمی یان کرد . له میانهی ئه و هه فتا ساله دا پوسه کان جۆره ها ئازارو ئه شکه نجه و ده ردی سهری و توندو تیژی و برسایه تیان چیشته . له هه مان کاتدا حیزبی ده سه لاتدار سه روسامانیکی زۆریان له سهر حساب و جهسته و که ولّی گه ل کۆ کرده وه .

به لام ئایا حوکمی کۆمۆنیستی ئاوا له سهر ئه م حاله مایه وه و به رده وام بو هه تا سهر؟ بی گومان نه خیر، هه ر کاتیگ گه یشته لوتکه ی سته م و سته مکاری رِق و قینه ی زه حمه تکیشان و به ش خوراوان و سته م لیگراوانی په نگ خواردو ته قیه وه و به هه مو توانای خۆیانه وه به ره له ستیان کردو که وتنه به ربه ره کانی کردو حوکمی تاغوتی کۆمۆنیستی سۆشیالیستی له بهر ده م ئه م شالاوه ی رِق و قینه توندو تیژه خۆی رانه گرتو هه ره سی هیئا .

شیخ محمد قطب له کتیبه که ی خوئی دا (واقعنا المعاصر) و کتیبی (مذاهب فکریه معاصره) باسی کردوه هر که س مه بهستی بیت ده توانیت سهیریان بکات. زوریک له خه لکی به م کتیبانه فریویان خواردوه، به داخوه هه تاکو هه ندیک له نوسه ره کانیشیان بهر ئه فریو خواردنه که وتون. وه ههروه ها شیخ (مصطفی السباعي) کتیبیکی به ناوی (إشتراکیه الإسلام - سوشیالیستی ئیسلام) نوسیوه. شیخ (محمد الحامد) ره خنه و توانج و تیبنی له سهر شیخی السباعي وله ژیر ناوی (نظرات فی کتاب: إشتراکیه الإسلام) نوسیوه، ئه و ره خنه و توانجانه ی که له سهر ئه م کتیبه نوسیونی به م جوړه ی خواره وه یه:

ئهمه و یه که م ره خنه یه که له پیش هه مو شتیکه وه که له شیخ (السباعي) م گرت ناو نانی کتیبه که یه تی که به ناوی (إشتراکیه الإسلامیه) نوسیویه تی، هر چه نده پیش ده سته کی نوسیوه و تیایدا پاساوی هیناوه ته وه که خوینه ری خوئی پی رازی بکات و دهرونی خوینه ره کانی پی نارام بکاته وه. به لام له گه ل ئه وه شدا خوا سه ری بخت و پتر بیهینته وه سهر ریگه ی راست. ئه گه ر

تۆزى فامیده بايه ده بوايه بزانیّت كه ئەو گروپه چهپ رپه وانەى كه هەندى له زانا ئایینی یه كان واته ئەهلى زانست و زانیاری به بیانوی پارستنی ئایینی خواو داكۆكى كردن لى ی به رگریان لى ده كەن. ئەوانه واته چهپ رپه وه كان ئامانج و ئاواتى خویان هه یه هه میشه بۆ ئایینی ئیسلام له سه نگرەدان و ناحەزى ئیسلام و ئایینخوازان، واقعی حالیش شاهیده و هەر له سه ره تای سه ره له دانیانه وه مل ملانى و زۆرانبازی فیکری له نیوان هه ردو لادا هه یه و به رده وامه . ئەو چه پرپه وانه به ناوانانى ئەم کتیبه به و ناوه زۆر دلخۆش بون و باله فری یان پی كه وت بۆ؟ چونكه له ژیر په رده ی ئەم ناوه دا عه قلیه تی زۆریك له عه قل نه خۆش و ئیمان لاوازو فشه لۆكه كان كار تی ده كەن و توشی لاری و هه لدیرانیان ده كەن كه هه میشه هه ست به ئامانجی ئەو سیخورانه له ژیر په رده ی ئەو ناوینشانه دا ده رك پی ناکەن.

منیش ده لیم: ئەگەر تۆزى فامیده بايه .. هه لویسته وتى بینیه کی له و ناو لینانه ده بوو بیرى له ناویکی باشتر ده کرده وه بۆ کتیبه که ی كه ئامانجه کانی له پروانگه ی ئەم ناوه ده هینايه دی و

رېښه ښی به هه ل په رستان نه ده دا که بۆ ئامانجه گلاوه کانی خوږیان له دژى ئىسلامى به کار بهيئن.

ئىسلام ئىسلامه و له هه مو پويه که وه ته واوه و پيوستى به هيچ که س و به هيچ شتيک نيه و بى نيازه . پيويستى به هه ول و لالانه وه و لارې بونى که س نيه ، چونکه ئىسلام نه و ئىسلامه يه و خاوه نى عه قیده و بيرو باوه ريکى پاک و پاراوو تيرو ته سه ل و پته وه و خاوه ن نه حکام گه ليکى دادپه روهر و راست و په وانه و به به زه يى و نه رم و نيان و به ويژدانه ، بۆيه بانگه شه کردن به ناوى پاکی خوږيه وه وه ک ئىسلام گه ليک باشتر و به هيژ تره له وهى که ناوو نيشانى ترى سه يرو سه مه رهى بۆ دابريژريت و پاساوى نابه جى و قيژه ونى بۆ بيننه وه که سويندى به شان و بال و سه رى بخوريټ . نه م ئىسلامه قانون و ياسا و شه ريعه تى خواى هه کيم و په روه ردگارى جيهانيان (الله) گيانه له هه مو هه له و په له و که م و کورپه ک به ده رو بى خه وشه . ((نظرات في کتاب اشتراکية الإسلام))

محمد کورپى جميل زينو گوتويه تى: شيخ محمد الحامد به رپه رچ دانه وه و په خنه و تيبينيه کى زورى له سه ر نه م ناو نيشانه

واته (إشتراكیة الإسلام) ههیه و له کتیبه که ی خۆی دا (ردود علی
أباطیل - واته بهرپه رچ دانه وه کان له سه ر شته پوچه ل و بی
سه ره و به ره کان) دا نویونی و باسی لیوه کردون.

جوئی له مه ش (السباعی) کۆمه لئ هه له ی تری هه ن، ئه وه ته
ده لئ: بابای ناموسلمان بو ی هه یه به رز ترین کورسی حوکم
له ده وه لته دا وه ده ست بی نیته یا بگریته ده ست !!) (بروانه
گۆفاری ((الحضارة الإسلامية)) که ئه م وشه یه ی له وه وه پاگواستوه)
دیاره ئه مه ش قسه یه کی خراپ و هه له یه کی گه وره و زه به لاحه
چونکه ناموسلمان بریتیه له کافر، ئاگر په رست و جوله که، ئایا
ئه مانه بو یان هه یه سه رو کایه تی و به رپر سیاریتی و حوکمی
موسلمانان بگر نه ده ست و بی نه سه ردارو برا گه وره ی موسلمانان و
جله وی حوکمی ده وه لته ی ئیسلامی بگر نه ده ست؟ له کاتیکدا
خوای بالا ده ست و کار به جی ده فه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلْيَدُونَ أَنْ يَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ
سُلْطَانًا مُبِينًا﴾ (١٣١).

(١٣١) أ. سورة النساء: (١٤٤).

دیموکراتیش بریتیه له حوکمی گهل به گهل و بۆ گهل واته ده بی
 گهل بۆ خۆی بریار دهر و حوکم گئیرو یاسا و شه ریععت دانهر بیّت.
 ناخر خوای گوره به وه پازی نیه و ده بی حوکم و فرمانره وایه تی
 گهل به پی ی شه ریععتی خوای په روه ردگاری جیهانیان بیّت.

ب - واته: ئە ی برواداران هه رگیز بیباوه پان و خاوه ناسان مه که ن به پشتیوانی
 خۆتان و پشتیان پی مه به ستن و به دۆستی خۆتانیان دامه نین له بری ئە وه ی پشت
 به برواداران و به موسلمانان به ستن و برواداران بکه ن به دۆست و پارگری خۆتان، نایا ئیوه
 به م کرده وه خراپه ی خۆتان ده تانه ویت به لگه و ئە نجهت و بیانو بدن به ده ست خوا
 تاله پۆژی قیامه تدا به و گوناچه تان بتان خاته ناو ناگری دۆزه و سزاتان بدات. زۆر
 به داخوه بۆ ده سه لاتدارانی ئە مرۆی موسلمانان که به راستی ئە مرۆ ئە م فره مایشته ی خوا
 ده یان گرێته وه چونکه به ته وای وازیان له به رنامه ی خوا و له موسلمانان هیناوه و
 ده ستیان خستۆته ناو ده ستی کافران و به ته وای بونه ته شوینکه و ته و مل که چی
 ده و له تانی پۆژتاواو پۆژ هه لات، به پی ی خواست و ئاره زوه کان و پهیره وو پرۆگرامی ئە وان
 کارو باری ولاته کانیان هه ل ده سوپینن و به رپۆه ده بن و به رنامه ی قورئان و سوننه تیان
 وه لا ناوه و به رنامه ی عملانیه تیان هیناوه ته کایه وه و به ناوی دۆستایه تی و پشتگیری
 ئە وان و پیزانیی جیهانی دهر وه به دۆزو کیشه کانیان ده ستیان خستۆته ناو ده ستیان و
 پیلانه گلاوه کانی ئە وان جی به جی ده که ن، نه ک هه ر ئە مه به لکو له پینا و
 به رزه وه نديه کانی کوفری جیهانی دۆژمنایه تی موسلمانان ولاتانی تری موسلمانان
 ده که ن، ده بی ئە وانه له پۆژی قیامه تدا به چ پویه که وه له به رده ست خوای گوره دا
 بوه ستن و چ چا و پویه کیان هه بیّت. ته فسیری گو لشه ن ال ۲۰۷. وه رگیز.

ههروهكو خواى گهوره دهفه رمويت: ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٣٢﴾. ههروهها خواى گهوره لهسه ر زمانى يوسف دهفه رمويت: ﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ﴿١٣٣﴾.

ههروهكو ديموكراسيهت فرمان به نازادى بيروباوهرو عه قيدهو
 نايين دهكات، واته هه ر كهس بو خوى نازاده چ نايين و چ بيرو

(١٣٢) أ. سورة الأنعام: (١٦٢، ١٦٣).

ب - واته: ئەى محمد ﷺ بهو بيباوهرو خوانه ناسانه بلى: بيگومان نويزو هه مو
 په رستشى يه كانمو گشت به ندايه تيه كانمو ژيان و مردنم هه موى هى خوان و بو ئه ون،
 خواى گهوره هيج شهريك و هاوبه شو و هاوتايه كى نيه و دهى خواى په روه ردگار به وه
 فه رمانى پى كردوم. من يه كه مين موسلماننكم كه به ته واوى رو ده كه مه ئه وو دهى
 په رستم و هه مو فرمانه كانى جى به جى ده كه مو له فه رمايشته كانى هه رگيز ده رناچم. وه رگيز.
 (١٣٣) أ. يوسف: ٤٠.

ب - واته: فه رمان دان و حوكم هه ر هى خوايه و فرماندانى په رستنيش هه ر بو
 خودايه و فرمانى داوه كه له و پتر كه سى ترو هيج شتىكى تر نه په رستن، ئه مه يشى
 كه پيتان راده گه يه نم پيتازى راست و دروست و نايينى راوه ستاو و پايه قايم و پته وى
 خوايه. وه رگيز. ته فسيري گولشه ن ٢ بل ٥٩٤.

باوه پړك و چ فكره يه ك ه ل ده بڅيريت و شويني ده كه ویت و كی ده په رستیت چ شتیک ده په رستیت، به لام نه مه له ئیسلامدا قبول نیه ده بی ته نیا یه كخوا بپه رستن كه (الله) په روه ردگاری هه مو جیهانیانه. نه وه ته خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (۱۳۴).

شتیکي به لگه نه ویست و بیگومانه كه له نیوان ئیسلام و دیموكراسیه تدا هیچ خالیکی به یه ك گه یشتن و لیک نزیکی نین، به لكو دژی یه كن و ته واو له یه ك جیان یان باشت ر بلین ئیسلام و دیموكراسیه ت ته واو پیچه وانه ی یه كیرین و له یه ك جیان و دوری نیوانیان ئاسمان و پړسمانه. بو پتر زانیاری ده كړی سه یری

(۱۳۴) ا. سورة آل عمران: (۸۵).

ب. واته: هه ر كه سیک بیجگه له نایینی ئیسلام هه ر ناین و هه ر پړچكه و پړیازو به رنامه و فكریه تیکي تر بگریته به ر و باوه یری پی هه بیت و به كرده وه ش بیسه لمینیت نه وه به دلنیا ییه وه لی و ورنه گریته و لی قبول ناکریت و له پوژی قیامه تداو له به ر دم خوی گه وره دا زیانمنده و به ره و ئاگری دوزه خ په پیچكه ده دریت و سزای سه رپیچی خوی وهرده گریته وه. وهر گری.

سه رچاوهی رابردو بکریټ که بریتیه له (مذاهب فکریه معاصره) وه (واقعا المعاصر) له نویسنی بانگه واز خواز محمد قطب.
 ۳- هه له: (گۆتهی هه ندی کهس که ده لئین (نایین سرکه ر) نافیونی) گه لانه).

ئه م گۆته تفت و تال و ناشیرین و قیزه ونه گۆتهی (کارل مارکس) ه که یه کی که له هه ره ناوداره بانگه شه کاره کانی سه ره تای کۆمۆنیستی، مه بهستی له وه یه که نایین وه ک (نافیون) وایه که جۆری که له ماده سه رکه ره کان و ئه ندامانی کۆمه ل بهنج ده کات و له حاله تی کی هه لامی ناسه نگ یان وه ک خه ون و خه والویه ک و که سی کی وړ ده ی هیلی ته وه. دیاره ئه مه ش پوشاندن و خه وش گرتن و په خنه گرتنه له نایینی پیروزی ئیسلام (۱۳۰). به لام ئه م گۆته بۆگه نه پیچه وانه که ی راسته واته

(۱۳۰) له پوانگه یه وه راسته نایین نافیونی هه مو کهس و تاکیکی گه لانه چونکه به هیچ شیوه یه ک ناهیلی ئه ندامانی گه ل و کۆمه لگا که ی خراپه و خراپه کاری و نائه مینی و داوین پیس و دهست پیس و دزو جه رده و قۆل بپو بی ئه خلاق ی بکات، به لکو به پیچه وانه وه ته نیا به ره و چاکه و چاکه کاری و چاکخواری و خواپه رستی و دادپه روه ری و دهست پاک ی و داوین پاک ی و یه کسانی و برایه تی و خۆشه ویستی و یه کگرتن و یه ک ریزی و دل و دهرون

ئەو ئىسلام بو كە ھەمو گەلانى جىھانى چەوساۋە و ستەم لىكراوى لەخەوى بى ئاگايى و سستى ۋە گا ھىنايە و پراى پەپاندن و گورپو تىنى ۋە بەرنان و چوست و چالاكى كردنە ۋە و بەپوى ستەمكاران و ماف خورانى گەلانى جىھانى ھەل شاخاندنە ۋە و مىلى تاغوتان و ملھورەكانى شكاند و بەرەو زىلدانى ميژوى بردن، لە جىگەى ئەو ھەمو ستەم و ستەمكارىيە دا دادپەرەرى و يەكسانى بو گەلانى جىھان ھىنايە دى. ھەر گەل و كورپو كۆمەلەك دەست بەپەتى ئەو ئايىنە ۋە بگرىت لە دنيا و لە قىيامەتدا سەربەرزو سەر فرازو بەختە ۋەر دەبىت، بەپىچە وانە ۋەش سەرشورپو پەزىل و بەدبەخت دەبن. ئەم ئايىنى پىرۆزى ئىسلامە لە ميژوى مرقاىيەتى دا تۆمارىكى پىرشەنگ و پىر سەرەرى تۆمار كردو لە پالە وانىتى و

پاكي مرقەكان ھەل دەنيت. دەى ئەوانىش ئەمەيان ناويت و لەكۆمەلگە يەكى ئاوا پاك دا جىگەيان نابىتە ۋە، ئەدى ئەگەر زەرياي زەلكاوى بى ئەخلاقى و ستەمكارى نەبىت ئەوان چۆن ئامانجە گلاو بوگەنەكانى خۇيان دابىن بكن. ئەوان كەسكىيان دەويت ھەميشە مەى خۆرە ۋە پياو كورژو دزو جەردە و رىگرو تالانچى و بخۆ بپۆ بى ئەخلاق بىت. بۆيە ناچارن لەدورە ۋە تەشەنە و پىلارو توانج بگرنە ئايىنى پاكي ئىسلام و بلىن ئايىن ئافىونى گەلانە. ۋەرگىز.

سه‌بره‌ری و سه‌رفرازی‌دا، هرچی ئیمپراتۆریه‌ته پوچه‌ل و سته‌مکارو مله‌وره‌کانی جیهان هه‌بو ملی شکاندن و به‌سه‌ریه‌کی دا ته‌پاندن و له‌جیگه‌ی ئه‌وانیش دا خه‌لافه‌تی به‌رچاو پون و فامیده و دادپه‌روه‌رو خواناسی خاوه‌ن عه‌قیده و بیرو باوه‌ری پاکی خواناسی یه‌کتاپه‌رستی دامه‌زاند که هه‌مو ئه‌و گه‌لانه‌ی تیدا به‌شدار بون که برپوای ته‌واویان به‌ئایینی پیروزی ئیسلام هینا بو. وه‌هه‌مو مافی‌ک که به‌رژه‌وه‌ندی گه‌لان و دادپه‌روه‌ری و بریاهه‌تی و هه‌ق و ئاسایش و هیمنی و ئارامی هه‌یه بو هه‌موانی تیدا ده‌سته‌به‌ر کرد، دوای ئه‌وه‌ی چه‌رخانیکی زۆر بو له‌چه‌رخه‌کانی نه‌فامیدا ون بو بو.

۲- راستیه‌که‌ی: (ئایینی ئیسلام، به‌نامه‌و وه‌رچه‌رخانی‌ک بو بو چاک کردن و راست کردنه‌وه‌و پی‌ دامه‌زراوی و به‌رده‌وامی و پی‌ راگری گه‌لان له‌سه‌ر ریگه‌ی راست و خوا په‌رستی بو هه‌مو گه‌لانی جیهان).

۴- هه‌له: گۆته‌ی هه‌ندی‌ که‌س که‌ده‌لین (فلاسفة الإسلام - فه‌یله‌سوفه‌کانی ئیسلام). که‌بو هه‌ندی‌ که‌س به‌کاری دینن که‌تۆزی

زانست و زانیاریان به دهست هیئاوه و هندی کتیبی ئیسلامیان
نوسیوه .

۴- راستیه که ی: (فهیله سوفه کانی سه رده م).

چونکه له ئیسلامدا فهیله سوف نین . هیچ زمان پاراویش نین و
نه ره وانبیزیشن . ئیسلام زانایانی هه ن به لام فهیله سوفی نین .
بروانه (مجموع الفتاوی) له نویسنی شیخی ئیسلام ره زاو ره حمه تی
خوای لی بیت .

منیش ده لیم: زانستی فهلسه فه یه کیکه له زانسته بی
نرخه کان . که زۆربه ی زانایانی ئیسلام برپوی پی ناکه ن و نکۆلی لی
ده که ن و به حه رامی ده زانن . زۆربه یان که له رابردودا برپویان پی
هه بو له ژیانیاندا ، وه لی ئیستا وازیان لی هیئاوه و بی به رین لی ی
وه کو غه زالی و گه لیکی تریش بیجگه له و . ئه مه ش له بهر ئه وه ی
چونکه فهلسه فه میشکی مروؤ تیک ده دات و ده ی شیویینیت ، و
پارایی و دو دلی ده خاته ناو دلی موسلمانانه وه و له بنه پرت و
له بناغه ی راسته قینه ی یه کتاپه رستی خوا لایان ده دات و دوریان
ده خاته وه و به ره و لادان (الإنحراف) ده رۆن . وه له شه ریه تی پاکی

ئىسلام دوريان دەخاتەوہ . زۆرۈك لہ وانہى كہ بہ فہ لہ سہ فہ ہل
 خہ لہ تینراون لہ كۆتایی دا بہرہ و كوفرو ئیلحادی بردون وەك ابن
 سینا، فارابی، بن عربی، ئەوہ تہ ابن سینا دەى گوت: (من و باوكم
 لہ خەلكانى بانگەواز خوازانى حاكمین (من أهل دعوة الحاكم)،
 كہ ہەردوكمان لہ قہرامیتەكانین(الباطنية - پەنھانی) لہ وانہى كہ
 بپروایان نہ بە چەمك و سەرەتاكان و نہ بە ھەستانەوہ و زیندو بونەوہ
 ھەيە لہ پۆژى قیامەتدا، و نہ بپروایان بە پەرەردگارو دروستكەر
 ھەيە، ونە بپروایان بە پیغەمبەر و نیردراویك لہ لایەن خوا ھەيە)
 قسەكانى ابن القیم پەزاو پەحمەتى خوائى لى بىت تەواو بون
 كە لەكتیبي(إغاثة اللفان من مصاید الشيطان) دا نوسیویەتى.
 شتیكى زۆر ھەل دەكەن كە ھەندى لہ قوتابخانە و نە خووشخانەكان
 بە ناوی ئەوہوہ ناو دەننن.

ھەرۆھا فارابیش پاشكوو شوین ھەلگری فیکرو بیرو بۆچونی
 قرچۆكى ئەغریقى بو، بپروای بە ئایینی كۆنى یۆنانى ھەبو لەگەل
 كۆمەلێك دا ھەلاتن بۆ ولاتی فارس لەشارى (جند یسابور) دواى
 بەفەلە كردن(دیان) و ھەلگێرانەوہى پاشاكان لەئىسلام، شارێكى

پیرۆزیان خۆیان گۆتهنی دروست کرد، به شیۆه یه کی
بیردۆزهیی (نظریاً) فارابی سه ره تا دهستی پی کردو به شیۆه ی
کرده کیش (حمدانی قه رمه تی) ئەستیره په رستی (الصائی) چه رانی
جی به جی ی کردو هه ندی خه لکی تریش له شاری (هجر) رایان
په راند. ئەوانه ئەوه بون که به رده په شه که (الحجر الأسود) یان
دزی و حورمه تی موسلمانان یان ئەتک کردو حاجیه کانیان کوشتن.
وه (ابن عربی) یش به فه لسه فه ی ئەفلاتونی تازه و ئەو بیرو
بوچونه جوله که یی و ئەغریق و فه له بیانه ی که (إخوان الصفا) هینا
بویانه ناو فیکری ئیسلامی له گه ل فیکری فارسی کۆن (بنه په تی -
الأصل) کار تی کرا بو، که بپروایان به یه کیه تی بون (وحدة الوجود)
هه بو که ئیسلام له بن و په گو و پيشاله وه هه ل ده وه شینیت.
یه کیه تی بون (وحدة الوجود) و اتا خوا و بونه وه ر (العالم) به یه ک شت
ده زانن و ده لێن خواش وینه یه که یابه شی که له جیهانی
دروستکراو، وه خوای به رزو بی هاوتاو به ته نی راسته و خو و
له نه بونه وه بونه وه ری دروست نه کرده، به لکو عه قل دروستی
کرده، عه قل خو ی خوای له جیاتی خو ی داناوه بو دروست

کردنى بونەوەر(بە پىيى بىرو بۆچونى ئەو بىر قىرچۆك و بۆگەنانە بى دەبىي خوا جىگىرى عەقل بىت خۆ پەنا دەگرم بەخوای تاك و تەنيا لەو بىرە بۆگەن و شەيتانىانە . وەرگىپر). ھەر وەكو ئەم لادەرانە نكۆلى لەبونى سزای پۆژى دوايى ھەمىشەيى دەكەن و بپروايان پىيى نى . جىگەي داخە كە بىرو بۆچونى ئەوانە لە قوتابخانە دواناوەندى و ئامادەيەكاندا فيرى رۆلەكانمان دەكرىت، و قوتابخانە و نەخۆشخانە و فەرمانگاكانيان بەناو وە ناو دەنن .

منيش گوتومە : زۆر زۆر پىويستە لەسەر موسلمانان كە رۆلەكانيان لە فيكرەي بۆگەنى ئەو فەيلسوفانە و وينەي ئەوان بپاريزن و ئاگاداريان بكەن وەكە ھەرگيز بەو فيكرە بۆگەنانە كار تى نەكرين ھەوليش بەن بۆ گۆرپىنى ناوى ئەو خەستەخانە و قوتابخانەي كە بەناوى ئەوانە وە ناو نراون و بەناو ئىسلاميە پەسەنەكان ناو بنرىنەو ھەك قوتابخانەي پشتيوانان(الأضرار) قوتابخانەي كۆچ كەران(المهاجرين) . ھەر وەھا خەستەخانەكانيش ھەك خەستەخانەي أبوبكر، عمر، عثمان و علي يابەناوى ھاو لەنەو ھە ناو بنرىن ، بە پىيى فەرمودەي پيغەمبەر ﷺ

که فہرمویہ تی: {من رأى منكم منكراً فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه، ومن لم يسطع فبقلمه، وذلك أضعف الإيمان} (۱۳۶).



هه له كان له بواری حه رام کردن و حه لال کردن دا

۱- هه له: (لیم حه رام بیئت، له سه ر ته لاق، له ژیانمدا لیم حه رام بیئت، له دینم دا حه رام بیئت) له بواری سویند خواردندا.
 نه مه ش یه کیکه له گوناچه کانی زمان. که مروؤد به زمانی خوئی
 بی گوئی دانه دین هندی شت له سه ر خوئی حه رام ده کات
 له کاتی کدا که خوای کار به جی له سه ری حه لال کردوه. هه روه کو

(۱۳۶) أ. رواه مسلم.

ب - واته: هه ر یه کیکه له ئیوه که سیکی دیت خراپه و گوناچیکی ده کرد با به دست و به هیژ بیگی پرتیه وه و نه هیلی نه و کاره خراپه نه نجام بدات، وه که نه وه ی لی ی بدات به ندی بکات و سه رزه نشتی بکات، خو نه گه ر نه یوانی به ده ست و به هیژ بیگی پرتیه وه له ترسی توش بونی فیتنه با به زمان پی ی بلی: برا نه وه کاریکی خراپ و گوناچه مه ی که وو وازی لی بیئنه، وه نه گه ر نه مه شی پی نه کرا با به دل پی ی ناخوش بیئت و به و کرده وه خراپه پازی نه بیئت، دیاره نه مه ش کزترین ئیمان و باوهره نه و که سه هه یه تی. وه رگیژ.

خوای گه وره ده فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (۱۳۷).

سه بارهت به دارشتنی یاسای حه رام کردن و حه لال کردن
 ئه وه ته خوای گه وره له سه رزه نشتی هاوبه ش په یدا که ران و
 کافره کانی قوره یشد کاتی ئه و شتانه ی خوا له سه ری حه رام کرد
 بون له مانگه کانی حه رامدا حه لالیان کرد بو له قورئانی پیروز دا
 ده فهرموی: ﴿إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحْلُونَهُ
 عَامًا وَيَجْرُمُونَهُ عَامًا لِيُواطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنَ لَهُمْ
 سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ (۱۳۸). هه روه ها خوای

(۱۳۷) أ. سورة التحريم: (۱).

ب - واته: ئه ی پیغه مبه ر^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} ئه وه بوچی ئه وه ی خوا بو ی حه لال کردویت، تو
 له سه ر خۆتی حه رام ده که یت؟! (جا ئه و حه رام کردنه چ خواردن ی هه نگوین بیئت، یان
 چونه لای خاتو ماریه ی هاوسه ری بیئت) ئایا تو رازی بونی خیزانه کانت ده ویت؟
 یاله پیئاو رازی کردن ی خیزانه کانت ئه وه ت کرد؟ خوای گه وره لی خۆش بوو خاوه ن
 به زه بییه و زو لی خۆش ده بیئت و زور میهره بان به خشنده یه . ته فسیری گولشه ن
 ب ۱۴۹۲. وه له (المکتبه الشامله التفاسیر / تفسیر الطبری / سورة التحريم الآية ۱). وه رگتیر.

(۱۳۸) أ. سورة التوبة: (۳۷).

گه وره ده ربارهی هاوبهش په یداکه ران که به مرداره وه بویان

ب - واته: وشه ی (النسیء) واتا دواخستن و یا پتر کردن، له سه رده می پیغه مبهه
 ابراهیمه وه سه لامی خوای له سه ر بیت له هه ر سالی کدا چوار مانگ خوای گه وره شه پو
 کوشتاری تیدا حرام کردن که سی مانگیان ده که ونه سه ر یه که به دوا ی یه کتری دا دین و
 پی یان ده گو تریت مانگه کانی هه ج. تاما ویه که عه ره به کان له سه ر هم ده ستوره
 پویشتن و کوشتارو شه پریان له گه ل یه کتری دا نه ده کرد، به لام تاسه ر خو یان پی پانه گیراو
 که وتنه فزو فیل دروست کردن هه روه کو به نو ئیسرا ئیلیه کان که خوای گه وره پاوه ماسی
 له پوژی شه ممه دا ئی قه ده غه کربون نه وان ده چون له پوژی هه یینی دا چالی یان له دوه ری
 به حر دا ئی ده دا و پوژی یه که شه ممه ده چون ماسی یه کانیان ده گرتن بویه خوای گه وره ئی
 یان تو ره بو سزای دان، نه مانیش ده چون به که یفی خو یان مانگی که له و مانگه هه رامانه ی
 که خوا ئی هه رام کربون هه لال ده کردو شه پریان تیدا ده کرد، به که یفی خو یان
 وبه گویره ی هه وا و ناره زوه کانی خو یان سالی که هه رامیان ده کردو سالی که یس هه لالیان
 ده کرد، بویه خوای گه وره ده فهرمو ی دواخستنی هه رامی نه و مانگه بو باز دان به رسه ر
 فه رمانی خوای گه وره ته نیا هه وا و ناره زوی خو یانه و پتر به قول دا چونه له کوفرو
 سه رکه شی وکله ره قی خو یان و خوای گه وره ئی یات قبول ناکات و سزای سه ختیان
 ده دات، نه مه ته نیا ری خو ش کردن و پازاندنه وه ی کارو کرده و کانیانه و به س، نه وه ی
 خوای گه وره بوی دانا ون و به یاسا هه رام و هه لالی بو پارشتون هه ر نه وه یه و ناگو ری ت،
 هه رگیزا و هه رگیزا خوای گه وره ری نوما یی و هیدایه تی کافران و بیبا وه پان نادات، چونکه
 نه وان خو یان نه و ری گه ی کوفه ریان هه ل بژاردوه و خوازیاری هیدایه ت و ری گه ی راست
 نین و نایانه وه ی ت. وه ری گری، به سود وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ال ۴۷۰-۴۷۶.
 وه له (المکته الشامله تفسیر القرطبی و تفسیر ابن کثیر سورة التوبة/الآیه: ۳۷).

دهگوت (سهربرایوی خوا - ذبیحة الله) دهفهرموی: ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أُولِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ (۱۳۹).

ئەم دەسته‌واژانه له جیگه‌ی سویند خواردنن به‌غیری خوا که به‌ه‌مو واتایه‌کیانه‌وه دژو پیچه‌وانه‌ی شه‌ریعه‌تی خوان. وه‌ئه‌گەر له‌گوتنی وشه‌ی ته‌لاق که ده‌لی: (علی الطلاق والحرام) ته‌لاق دانی خیزانه‌که‌ی بی‌ت ئه‌وه به‌پاستی ته‌لاقی ده‌که‌وی‌ت و ده‌بی له‌گه‌ل ژنه‌که‌ی له‌یه‌ک جیا‌ببنه‌وه.

(۱۳۹) ۱. سورة الأنعام: (۱۲۱).

ب - واته: ئه‌ی موسلمانینه گۆشتی ئه‌و گیاندارانه مه‌خۆن که له‌کاتی سهربریندا ناوی خویان له‌سه‌ر نه‌براییت، دیاره بیگومان خواردنی ئه‌و گۆشتانه کارێکی خراپه‌ و لادانه له‌فرمانی خوی گه‌وره‌ و ه‌رامه، چونکه شه‌یتان چ ئاده‌می بی‌ت وچ جنۆکه ده‌چنه‌ بن گوی ی دۆسته‌کانیان و ه‌انیان ده‌ده‌ن که موجداه‌له‌تان له‌گه‌ل دا به‌ن و سه‌باره‌ت به‌و گۆشتانه‌وه‌ له‌ئین ه‌رام نیه‌ و بیخۆن، وه‌سه‌باره به‌ه‌رام نه‌بونی ئه‌و گۆشتانه‌ی که ناوی به‌ته‌کانی ئه‌وانی له‌سه‌ر برابیت. جائه‌گه‌ر ئیوه‌ش به‌قه‌سه‌ی ئه‌وانتان کردو له‌و گۆشتانه‌تان خوارد و گوی رایه‌لیتان کردن، بیگومانه که ئیوه‌ش وه‌ک ئه‌وان ده‌بن و له‌وان ده‌بن و ده‌بنه‌ هاوبه‌ش په‌یدا که‌رو ده‌چنه‌ ریزی ئه‌وانه‌وه. ته‌فسیری گولشه‌ن ب له‌وه‌رگێپ.

۱- راستیه که ی: (سویند ده بیّ ته نیا به خوا بخوریت و به هیچ شت و به هیچ که سی تر نه خوریت، ده بیّ بلّیت به خوا، به په روه ردگاری که عبه). پیغه مبه رسول ﷺ فه رمویه تی: { مَنْ كَانَ خَالِفاً فَلْيُخْلِفْ بِاللّهِ أَوْ لِيُصْنُتْ } (۱۴۰).

۲- هه له: (ئه وه بیرو بۆچونه کانی وه هابییه کانه- افکار وهابییه). له لای شیخیک دم خویندو ئه وه فه رموده یه ی پیغه مبه رسول ﷺ دم ده خویند که ابن عباس په زاو په حمه تی خوا له هه ردوکیان بیت ریوایه تی کرده که پیغه مبه رسول ﷺ فه رمویه تی: { إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللّهِ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّهِ } (۱۴۱).

(۱۴۰) أ. رواه البخاري.

ب - واته: هه که سیک که سویندی خوار با ته نیا سویند به خوا بخوات یان با بیّ دنگ بیت و سویند بیجگه له خوا به هیچ که سو به هیچ شتیکی تر نه خوات. وه رگیږ.

(۱۴۱) أ. رواه الترمذي صحيح.

ب - واته: ئه گه ر داوای یارمه تی و سه رخستن وه هه شتیکت کرد ته نیا داوا له خوا بکه و داوا له هیچ که سو له هیچ شتیکی تر مه که. وه ئه گه ر هانات برد ته نیا هاناو مه ده د بۆ خوا به روه رو بۆ هیچ که سو بۆ هیچ شتیکی تر مه به وه رگیږ.

جابه‌پاستی ئه‌و شروؤفه کردن و لیک دانه‌وه‌یه‌ی النووی سه‌رنجی
 پاکیشام که گوتویه‌تی: (ئه‌گه‌ر هه‌ر که سیک داوا‌ی شتیکی ده‌کردو
 عاده‌ت وابو ئه‌و داواکاریه له‌توانای خه‌لکی دانه‌بو، واته‌ مروؤف
 نه‌یده‌توانی ئه‌نجامی بدات و له‌توانا و ده‌سه‌لاتی ئه‌و دانه‌بو، به‌لکو
 ته‌نیا له‌توانا و ده‌سه‌لاتی خوا‌ی گه‌وره‌دا بو، وه‌کو داوا کردنی
 پینومایی و هیدایه‌ت دان و زانستی و عیلم پیدان و شیفا و چاک
 بونه‌وه‌ی نه‌خۆش‌وته‌ندروستی باش و له‌ش ساغی. ئه‌وه‌ ده‌بی
 ته‌نیا داوا له‌خوا‌ی په‌روه‌ردگار بکریت و له‌غه‌یری خوا داوا
 نه‌کریت، به‌لی له‌م بوارانه‌دا داوا کردن و هانا بردن بو
 دروستکراوه‌کانی خوا‌ی گه‌وره دروست نیه و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک
 نابیت کاریکی تابلی ی بیزراوه و هاوبه‌شی په‌یدا کردنه).

جابه‌و شیخه‌م گوت: لیک دانه‌وه‌و واتای ئه‌م فه‌رموده پیروژه‌ی
 پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نیت که به‌هیچ شیوه‌یه‌ک دروست نیه
 داوا کردن و هانا بردن به‌غه‌یری خوا ببردیت. له‌وه‌لامدا گوتی:

- نه‌خیر دروسته !!

- به‌لگه‌ت چی یه که دروسته؟

که وام گوت شیخ له م قسه یه م تورپه بوو هاواری کردو گوتی:
 - پورم ده لئی: یاشیخ سعد هاوار (که له مزگه و ته که ی خوی دا نیژرا
 بو، وه همیشه هاواری ده کردی یه و هانای بو دهر د) به پورم
 ده گوت: پوری ئه وه نه گهر هاواری ده که ییته به فریات ده که ویته و
 سودی لی وهر ده گری؟ ده ی گوت: به لئی، هاواری ده که می و
 داوای لی ده که م ئه ویش لای خوا واسیته م بو ده کات و شیغام دیت
 وله نه خوشی و ته نگو چه له مه و نه هامه تیه کان پرزگارم ده بیته !!

منیش پیم گوت:

- ماموستای به ریژ ، لای خوی تو پیاویکی زانا و شاره زایت و
 ته مه نیکی دریژت له ناو زانایان و زانست و کتیب خویندنه وه دا
 به سهر بردوه ، که چی عه قیده و بیرو باوه په که ت له پوریکی
 نه فام و نه خوینده واروه وه رده گریته . مانا و داوای ئه و له شیخ
 سعد به به لگه دینیته وه بو پاساوو دروستی هانا بردن و داوا کردن
 له غهیری خوا !!

گوتی:

- دياره تو بېرو باوهرې وه هابيت هيه و كه ده چيه عمره كردن
كتيبي وه هابي له گه ل خوځدا د پښته وه و نه فكرانه ليره شدا بلاو
ده كه يته وه !!!

ئاخر من هيچ شتيكم دهر باره ي وه هابيه ت نه ده زاني ته نيا
نه وه نه بي كه له زانا كانم ده بيست كه ده يان گوت: وه هابيه كان
پيچه وانه ي خه لکن و پرويان به پياو چاكان و نه وليايان و
که راماتيان نيه، پيغه مبهريان خوش ناوي و نه مانه و گه لي تاوان و
بوختاني دروزنانه ي تر که بويان هل ده به ستن. منيش له دلي
خوځدا گوتم: عه جه با نه گهر نه وه وه هابيه به پرويان به وه هه بيټ
که نابي هانا له غه يري خوا بکريټ و داوا هانا بو هيچ شتيكي تر
ببريټ، به لکو ده بي ته نيا هانا و داوا له (الله) بکريټ و هر نه
شيفا هينه ره و چاک کړدنه وه له نه خوځشيان ته نيا (الله) بيټ، چون
ده بي پيغه مبهريان خوش نه ويټ. پيويسته له سه رم که به دواياندا
بگه ريم و بيان ناسم و بزائم وه هابيه ت چي يه و بچمه بنج و
بناوانيانه وه. بويه عه ودال و خولياي دوزينه وه يان بوم و ده ستم
کرد به پرسيار کردن له و کومه له. گوتيان: نه وانه جيگه ي

تایبه تیان هیه که ئیوارانی پینج شه ممه تیّی دا کۆده بنه وه، و
 دهرسی ته فسیری قورئان و فهرموده کان و شه ریعته و فیهقی تیّدا
 ده خوینن و ده لئینه وه. ئیدی ئه وه بو له گه ل کوره کانم و هندی
 له گه نجی پۆشنبیر چوین بو لایان، چوینه هۆلکی گه وره و
 دانیشتین و چاوه پروانی ده ریمان ده کرد، پاش ماوه یه ک
 شیخیکی گه وره و به ته من هاته ژورو سه لامی لی کردین و یه ک
 به یه ک له لای راسته وه دهستی پی کردو توّقه ی له گه ل دا کردین،
 ئه مجار له سه ر کورسیه ک دانیشت و که سیش له به ری هه ل نه ستا،
 له دلی خوّمدا گوتم به راستی ئه مه زانایه، خو به که م زانو
 موسلمانیکی مل که چه و چه ز ناکات خه لکی له به ری هه ل بستن.

شیخ دهستی کرد به ده رس سه ره تا گوئی: إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ
 وَنُشْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، .. تا دواپی ئه و خوتبه ی که پیغه مبه ر
 له سه رتای ده رسه کانی و وتاره کانی دا پی ده کردنه وه، و
 به زمانی عه ره بی پاراو قسه ی ده کرد، فهرموده کانی ده هینانه وه
 راستی و ناراستی ریوایه ته کانی ده هینانه وه و باسی ده کردن.
 هه ر جاریک ناوی پیغه مبه ری صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ببردایه سالواتی له سه ر لی

دهدا، له کۆتایی دا هه ندی پرسیارم له سه ر وه ره قه نوسین و بۆیم نارد، ئه ویش هه موی به به لگه ی قورئان و سوننه ت وه لام دامه وه . هه ندی له ئاماده بوان مناقه شه و لیک دانه وه یان له سه ر ده کرد، ئه ویش ده ستی به پوی هیچ که س و پرسیار که ریکه وه نه ده نا . له کۆتایی دا گوته ی: زۆر سوپاس و ستایش بو خوا که ئیمه موسلمانین و سه له فین، هه ر چه نده هه ندی له خه لکان پیمان ده لێن: که ئیمه وه هابین. ئه مه ش گه مه کردنه به له قه ب و ناز ناو پلارو ته شه ن و توانج ته ی گرتن، دیاره ئه مه ش له ئیسلامدا قه ده غه یه و خوای گه وره لی ی قه ده غه کردوین هه روه کو ده فه رموی: ﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا﴾^(۱۴۲). له پابردوو له کۆنیشدا ئیمامی شافعی شیان به رافزی له قه له م دابو ئه ویش به م شیوه یه وه لامی ده دانه وه وه ده وی گوته:

(۱۴۲) أ. سورة الحجرات: (۱۱) .

ب - واته: هه رگیز ته رو توانج و ناوو ته ره ی ناشیرین له یه کتری مه گرن و به ناوی ناشیرین بانگی یه کتر مه که ن چونکه ئه وه له سیفاتی موسلمانان ناوه شه یته وه . وه رگیزی.

إِنْ كَانَ رَفِضاً حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ فَلْيَشْهَدْ التَّقْلَانَ أُنِي رَافِضِي (١٤٣)

ئيمه ش بهر په رچي ئه وانه ي که به وه هابيه ت تومه تبارمان ده که ن
ده د هينه وه و پي يان ده ليين:

إِنْ كَانَ تَابِعَ أَحْمَدَ مَتَوْهَباً فَأَنَا الْمُقَرَّبَانِي وَهَابِي (١٤٤)

(مه به ست به احمد پيغه مبهري خوشه ويسته که له ناو قورئاندا هاتوه).
جا که له محازره که بوينه وه له گه ل گه نجه کان هاتينه د هرو زور
سه رسام بوين به عيلم و زانست و مل که چي و خو به که م زانينه که ي و
گويم لي بو ده يان گوت: به راستي ئه مه زاناي راسته قينه يه !!!

٢- راستيه که ي: (بانگه شه ي سه له في) (١٤٥) واته ئه وانه ي که کار
به قورئان و سوننه تي پيغه مبه ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده که ن و شوين که و ته ي

(١٤٣) واته: ئه گه ر خو ش ويستني ئالو و بنه ماله و خاوو خيزاني احمد که پيغه مبهري
خوشه ويسته صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و له سه ر قورئان و سوننه ت پويشتن رافزیه ت بي ت و له دين دهرچون بي ت
ده با جنو که و مروفه کاني سه ر پوي زه وي به شاهيد بن که ئيمه رافزين، واته ئيمه دين
ويستين. و هر گير.

(١٤٤) واته: ئه گه ر شوين که و تني سوننه تي احمد که پيغه مبهري خوشه ويسته
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و هابيه ت و وهابي بون بي ت ئه و من بريارم داوه که وه هابيم يا وه هابي بم. و هر گير.
(١٤٥) سه له في: واته: پيشينه، واته پيغه مبه ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و هاوه له به پرزه کان و شوين که و توان و
زانا تي کو شه ره کان و چوار ئيمامه کان و ئه وانه ي که شوين ئه وان ده که ون هه تا دنيا دنيا يه

پیشینه ی پیاو چاکان و به گویره ی فه مو تیگه یشتنی ئه و
 پیشینه پیاو چاکانه که بریتین له پیغه مبه رسول الله ﷺ وهاوه له
 به ریزه کان و شوین که وتوان و زانیانی تیگۆشه ر. سه له فیه ت
 بانگه شه یه بو ته نیا خواپه رستی و یه کتاپه رستی خواو بنج
 داکوتانی ئه وه ی که خوی گه وره بو ی جی گیر کردوین و ئه و
 شه ریه ته ی که خوی بو ی دارشتوین و ئه و په رستشی و به ندایه تی
 کردنه ی که (الله) بو خوی بو ی دیاری کردوین ئاوا ئه نجام بدریت.
 هه روه ها ئه وه ی که پیغه مبه رسول الله ﷺ بو ی دیاری کردوین. هه روه ها
 بانگه شه بو یه کتاپه رستی ناوو سیفه ته به رزو جوانه کانی خوا
 ده که ن به بی هیچ وی چواندن و په ک خستن و گۆرانکاریه ک (تأویل)
 بو کردن و لادانیک به م لاو به و لادا. بی تی خستنی هیچ بیرو بو

پی یان ده گوتریت سه له فیه کان. جاهه ر که سیگ شوین که وته ی پیغه مبه روهاوه له
 به ریزه کان بیته و به پی ی قورئان و سوننه ت بیوات به ریوه و له هه موبواره کانی ژبانی دا
 په نگ بداته وه ئه وه سه له فیه ئه گه ر بو خوشی نه لی سه له فیم یان نه زانیته که سه له فیه
 ئه وه هه ر سه له فیه پی ی خوش بیته یان نا. وه رگیژ.

چونیکى هه‌له و قرچۆك و بۆگه‌ن و بى ناوه‌رۆك و بى بىنج و
 بنه‌وانىك. وه‌ك له‌پۆژگارى ئه‌مپۆدا په‌چاوه‌كړین و ده‌ی بینین.
 وه‌هه‌ول دده‌ن بو حوكم كردنى شه‌ریعه‌تى خواى
 په‌روه‌ردگار(الله) گيان به‌باشترین شیوه‌یه‌ك كه خواى گه‌وره بو
 خوى بوى داناوین و بوى دارشتوین و پى پازیه. بى به‌كافر كردنى
 خه‌لكى و تیرۆرو توقانندن و تىك دان و پوخاندن و كاوه‌كردنى
 كوشت و كوشتارىك. هۆنه‌ر پاستى گوتوه كه ده‌لى:

فكل خیر فی اتباع من سلف وکل شرّ فی ابتداء من خلف (۱۴۶)



هه‌له‌كان له‌بوارى مافى موسلمانانه‌وه

(۱۴۶) واته: هه‌مو خپرو به‌ره‌كه‌ت و خوښيه‌ك له‌شوین كه‌وتنى سه‌له‌ف دایه‌و، هه‌مو شه‌پرو
 خراپى و ئاژاوه‌یه‌كیش له‌داهینان و بیدعه‌ی خه‌له‌ف دایه. وه‌رگیز.

۱- هه‌له: (فلان كهس له هيدايه‌تي خوا به‌دوره، ياله‌به‌هه‌شه‌ته‌وه دوره، ياله‌لي‌ خو‌ش بون و لي‌ بوردي خواوه‌ دوره). ئه‌م قسانه له كاتي‌كدا ده‌گوتري‌ت كه‌يه‌كي‌ك ده‌بينن له‌گوناهاندا پو‌چوه و زي‌ده‌په‌وي ده‌كات، وه‌ك لي‌ بي‌ ئومي‌د بون ئه‌و قسانه‌ي له‌باردا ده‌ليني.

۱- راستيه‌كه: داواي هيدايه‌ت و پي‌نومي‌ي خوا بو‌ فلان كهس ده‌كه‌ين، يا داواي لي‌ خو‌ش بوني خواي بو‌ ده‌كه‌ين).

جاله‌و كاته‌دا به‌بن بري‌و بي‌ ئومي‌د بون له‌و كه‌سه‌و بگوتري‌ يا وا به‌بيرو هوش دا بچي‌ت كه‌ئه‌وه له‌هيدايه‌تي خواو گه‌رانه‌وه و تو‌به كردن به‌دوره كاري‌ك و گوماني‌كي خراپه‌و (تالي - سويند خواردنه) له‌سه‌ر خواي گه‌وره به‌بي‌ عيلم و زانست و شاره‌زايي بون. ئه‌وه‌ته خواي گه‌وره و به‌رزو بي‌ هاوتا ده‌فه‌رموي‌ت: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾^(١٤٧). هه‌روه‌ها خواي گه‌وره ده‌فه‌رموي‌ت: ﴿قُلْ يَا عِبَادِي

(١٤٧) أ. سورة الإسراء: (٣٦).

ب - واته: مه‌كه‌وه داواي شتي‌ك يان قسه‌و گفتاري‌ك كه‌په‌يوه‌ندي به‌تو‌وه نيه ياخود زانباري‌و شاره‌زاي‌ت ده‌راره‌ي نيه، چونكه موسلمان هه‌رگيز نابي‌ بكه‌وي‌ته داواي گومان و خو‌ي پي‌وه خهريك بكات و كاتي خو‌ي پي‌وه بكو‌ري‌ت. هه‌روه‌ها هه‌ر شتي‌ك هه‌ر

اللَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
 جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٨﴾. ههروهها له پیغه مبهروهه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 هاتوه که دهی فهرمو پیاوئک دهی گوت: {والله لا يغفر الله لفلان

کارئک، هه رقهه و گفئارئک هیچی له بارهوه نه زانئت نابئ بلئ ی ئمه وایه و ئمه وانیه.
 هه رشتئک عئلم و زانست پئ ی نه بو تئ بئنی و هه لوئسته ی له سه ر مه که و له خووه بئ
 زانست قسه ی تئدا مه که چونکه گوئ و چاوو دل و ئه وانه هه موئان له به رامبه ریاندا
 به بر پرسیاری، هه ر گوناهئک و هه ر سه ره پؤییه ک به هه ر کامئکیان بکه یت لئ یان به ر
 پرسپاریت. وه رگئپ.
 (١٤٨) أ. سورة الزمر: (٥٣).

ب. واته: ئه ی محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به و به ندانه م بلئ که رئگه ی چه وتیان گرتوه و ملیان
 له به ر گوناه و بئ دئنی و سه ر پئچی من و سه ر که شی و که لله ره قی ناوه، باله ره حمه ت و
 به زه یی من بئ ئومئد نه بن، چونکه هه ر کاتئک ئه وان تۆبه بکه ن و به راستی بگه رئنه وه بؤ
 لای من و شوئین به رنامه که ی من بکه ون و رئگه ی راستی قورئان و سوننه ت بگرنه به ر، و
 له هه مو بواره کانی ژئانیاندا ره نگ بداته وه من لئ یان خوؤش ده بم و له هه مو گوناهه کانئان
 ده بورم و له پؤژئ دواپی دا ده یان خه مه به هه شتی به ریتی خوومه وه. چونکه خوای گه وره
 لئ بو رده و به خه شنده و به به زه ییه. وه رگئپ، به سه ود وه رگرتن له ته فسئری گولشه ن
 ب١٢١٤.

وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لَا أَغْفِرُ لِغُلَّانٍ فَإِنِّي قَدْ
عَفَرْتُ لِغُلَّانٍ وَأَخْبَطْتُ عَمَلَكَ} (١٤٩).

سه رچاوه و ئاکامی کاروبارو حالی خه لکی یه کیکه له کاره
په نهانه کان (الغیب) و له خوای گه وره به ولاره که سی تر نایزانیّت و
په ری پی نابات.

٢- هه له: به کار هیئانی وشه ی (منم یا نه وه منم من، بو من یاهی
منه، هی منه یا له منه وه یه) بو مه بهستی خو به زل زانی و له خو
بایی بونه وه به کار بهینرین.

٢- راستیه که ی: (فلان کوپی فلان) . نه وه ته پیغه مبه روسته
هه همیشه قه ده غه ی ده کرد که وشه ی (من - أنا) له کاتی مؤله ت

(١٤٩) أ. رواه مسلم.

ب - واته: والله خوای گه وره له فلان که س خووش نابیّت، خوای گه وره له قسه ی
نه م پیاوه قه لس و توپه ده بی و ده فه رموی: کی ده توانی به سه ر منه وه سویند بخوات
که من له فلان که س خووش نابم، واته هه ر که سیک ده ست دریزی بکاته سه ر مافه کانی من و
له بری من برپیار بدات و بلّیت: خوا له فلان که س خووش نابیّت، خو نه وه کیلی من نیه،
نه وه من به پیچه وانه وه له فلان که س خووش بوم یا خووش ده بم و کرده وه باشه کانی نه ویش
په ش ده که مه وه له وه خووش نابم. وه رگیتر.

وهرگرتن بۆ چونه مالان يا كه ده رباره ي شتيكى نادياره وه بدوى،
يا خود له پوى خو به زل زانى و لوت به رزیه وه بیت به کار بهینریت.
له جابري كورى عبدالله وه ده گيرنه وه كه گوتويه تى: (أَتَيْتُ
النَّبِيَّ ﷺ فِي ذَيْنِ كَانَ عَلَى أَبِي فِدَقَّقْتُ الْبَابَ فَقَالَ مَنْ دَا ؟ فُقُلْتُ أَنَا
فَقَالَ أَنَا أَنَا كَانَتْ كَرِهَهَا) (١٠).

این القیم له (زاد المعاد) دا نوسیویه تى و ده لى: له وشه كانى (من -
أنا) و (هى منه - لي) و (همه یا لای منه یائه وه له منه وهیه -
عندي) و ریا بن زوریش و ریا بن و لى یان دوربکه ونه وه، چونکه ئه و
سى وشه و زاراوانه بون شهیتان و فیرعه و و قارونیان توش کردو
سه ریان به قوردا چوو توشى به لای گه وره ی کردن، چونکه
هۆکارو پالنه ریکى به هیزن بۆ خو به زل زانى و کیبر: ئاخى کاتى
شهیتان له وه لامى خواى گه وره دا کاتى خواى په روه ردگار فرمانى

(١٠) أ - متفق عليه ٦٢٥٠.

ب - واته: هاتمه لای پیغه مبه ر ﷺ ده رباره ی قه رزیک كه لای باوكم بو له ده رگا كه م
دا فهرموى: كى یه؟ گوتم: منم. ئه ویش به توربه ییه وه فهرموى: ئه وه چى یه منم منم؟
وهك ئه وه ی پى ی ناخوش بیت، چونکه گوتم منم و ناوى خو م هه ل نه دا. وهرگير.

کرنووشی ریز گرتنی به سهر شهیتاندا دا بؤ ئاده م گوتی: ﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ﴾ واته من له و باشترم و منت له ئاگر دروست کردوه و ئه ویشته له قورپ. هه روه ها خۆبه زل زانی و ته که بوری فرعه ون و خۆ به خوا زانینی کاتی گوتی: ﴿لِي مُلْكٌ مِصْرَ﴾، یان وه لّام دانه وه ی قارون کاتی داوای ده رکردنی زه کاتیان کرد له مالّ و سامانه بی ژماره که ی که خوای گه وره پی ی به خشی بو له ئه نجامی دوعا بؤ کردنی موسادا (عليه الصلاة والسلام) جابؤ مالی خۆم به به لاش بده مه خه لکی گوتی: ﴿إِنَّمَا أُتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي﴾، واتا من ئه و مالّه م به ماند بون و زانست و زانیاری و ئازایه تی و ره شیدی و ده ست و قامه تی خۆم په یدا کردوه ئه وه موسا سه رانه م لی ده ستینی بؤ بیده مه خه لکی. هه موی مایه ی خۆبه زل زانی و ته که بوره وه بو خۆیان لی بایی و خۆیان لی گؤرا. [به کورتی قسه کانی ابن القیم کۆتایی هات].

۳- هه له: به موسلمان گوتن: (فلانه که س کافره، یا به خوا فلان که س کافره) واته به کافر دانانی خه لکی موسلمان. دیاره ئه مه ناشیرین ترین وشه و دهسته واژه یه که که به رامبه ر به مافه کانی

موسلمانان بکریّت. زور جار هندی له موسلمانان به و که سانه دهلین که نایه ته بهر دلّیان یان رقیان لی یه تی و خوشیان ناون جاله بهر هر هویه ک و هوکاریک بیّت. وه له فه رموده دا هاتوه که ده فه رموی: {أَبْمَا امْرِئٍ قَالَ لِأَخِيهِ يَا كَافِرٌ فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا إِنْ كَانَ كَمَا قَالَ وَإِلَّا رَجَعَتْ عَلَيْهِ} (۱۰۱).

۳- راستیه که ی: (فلان که س گوناچاره، فلان که س یاخی بوه) به که سیّک ده گوتریّت که له خوا یاخی ده بیّت و سه ریچی له فرمانه کانی خوی په روه ردگارد ده کات، یا سه ریچی له فرمانه کانی دایک و باوکی دا ده کات. ئه وه ته پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رموی ه تی: {كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَائِينَ التَّوَّابُونَ} (۱۰۲).

(۱۰۱) أ. رواه مسلم.

ب - واته: هر که سیّک به یه کیکی تر بلّی: ئه ی کافر ئه وه ئه و قسه یه بو یه کیکیان ده گه ریته وه. ئه گه ر هات و ابو ئه و قسه یه ی که پی ی گوتبو ئه وه بهر ئه و ده که ویت، خۆ ئه گه ر واش نه بو ئه وه ئه و وشه ی کافر بونه بوخوی ده گه ریته وه. وه رگنر.

(۱۰۲) أ. حسن رواه أحمد.

٤ت هه‌له: (خوا روت رهش کات، دهم و چاوت خواته‌وه، بیچمت خواته‌وه).

٤- راستیه‌که‌ی: (خوا هیدایه‌ت و رینومایت بکات، خوی گه‌وره چاکت بکات و بت هینیت‌ه‌وه سه‌ر پیگه‌ی راست). ئه‌وه‌ته پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: { لَا تَقُولُوا قَبْحَ اللَّهِ } (١٥٣). ئه‌وه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌راستی ئه‌مه جورئه‌ت کردنه و چوئن ده‌توانیت له‌سه‌ر خواو به‌رامبه‌ر به‌خوا زات بکه‌یت ئه‌و جووره قسانه بکه‌یت به‌بی زانست و عیلم دهم له‌کاروباری نهینی خوا وهر بده‌یت.

٥- هه‌له‌به‌خه‌لکی بلی‌ی: (هه‌ی که‌ره، هه‌ی گیسک، هه‌ی سه‌گ).

ب - واته: هه‌مو ئاده‌میزادیک هه‌له ده‌کات به‌لام باشترینی هه‌له‌کاران ئه‌وانه‌ن که‌تۆبه ده‌که‌ن و له‌هه‌له‌کانی خویمان په‌شیمان ده‌بنه‌وه و ده‌گه‌رینه‌وه بو‌لای خوی گه‌وره و چاکاکه کار ده‌بن. وه‌رگێڤ.

(١٥٣) أ. صحیح أخرجه البخاري في الأدب المفرد.

ب - وه‌اته: هه‌رگیز به‌یه‌کتری مه‌لین: خوا روانت ره‌ش بکات یادوعای خراپ له‌یه‌کتری بکه‌ن. وه‌رگێڤ.

پیغهمبه رسول الله ﷺ فرمویه تی: { لاتقل لصاحبك یا حمار، یا کلب، یا خنزیر
فیقول یوم القيامة: أترانی خُلِفْتُ کلباً، أو حماراً، أو خنزیراً } (۱۵۴).

ئەو قسە یە ی که به و که سە ی دەلی که ناکۆکی له گەڵ دا هە یە و پی
ی دەلی (هە ی کەرە، هە ی گیسک، هە ی سەگ) و لە م جوۆرە
قسە و دەستەواژانە، لە دو پوهوه خراپن:

أ - یە که میان ئەو هە یە ئەو قسە ی که پی ی دەلیت درۆیه (واتە:
به قسە ی ئەو نیە خوای گەرە به مرۆف دروستی کردوه نە ک به کەر
یا به سەگ و به بەران).

ب - دوه میان ئەو هە یە که نازاری دەرونی به رامبەرە که ی دەدات
چونکه مرۆف به و جوۆرە قسە ناشیرینانە نازار دەخواو چونکه
سوکایه تی پی کردنە و سوکایه تی له گەڵ دا دەکات).

ئەم وشە و دەستەواژانە پیچەوانە ی ئەو وشە و دەستەواژە یە
که زۆر جار له کاتی پیویستی دا به کار دەهینریت وە ک بلی (هە ی

(۱۵۴) أ رواه ابن أبي شيبة، وفيه عن مجاهد وغيره. أنظر: معجم المناهي اللفظية ص ۳۵۱.

ب - واتە: به براهەت یا به برادەرە کەت هەرگیز مەلی: هە ی کەرە، یا هە ی سەگەن
یا هە ی بەران چونکه پۆژی قیامەت پیت دەلیت: ئایا تۆ منت بینی به شیوه ی سەگ
دروست کرابم، یە له شیوه ی کر دابم، یاله شیوه ی بەران؟! وەرگێر.

سته مکار - یاظالم) و له و شیوانه ریگه ی پیدراوه که بۆ پیویستی (الضرورة) به کار بهینریخت، چونکه که م وایه مرۆقه کان سته مکار نه بن جابۆ نه فسی خۆی یان بۆ مرۆقه کان ده وری خۆی هه تاکو بۆ گیان له به ره کان ده و روبه ری خۆیشی .
(هه مان سه رچاوه ی رابردو)

منیش ده لیم: ئه م وشه ره ق و توندو تیژو قیزه ونانه که موسلمان به برای موسلمان خۆی ده لیت پیچه وانه ی ئه و زانیاری و ئامۆژگاریانه یه که له قورئانی پیروزو فه رموده کان پیغه مبه ر ﷺ دا هاتون. ئه وه ت خوای گه وره و په روه ردگار ده فه رموی: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ (١٥٥).

ئاده م خوای گه وره له قور دروستی کردو له پوچی خۆی فوی پیدا کردو گیانی به به رنا هه روه کو له قورئانی پیروزدا ئه م

(١٥٥) أ. سورة الإسراء: (٧٠).

ب - واته: ئیمه ئاده میزادمان زیز لیناوه و به رزو شکۆدارمان کردوه به هۆی ئه وه ی بیروهۆشو زانست و زانیاری و توانا و هه ول و کۆششمان پی به خشیوه و به سه ر هه مو گیان له به روکانی ترمان به رزوجیا کردۆته وه به عه قل و هۆشو به جوانترین شیوه ش دروستمان کردوه . وه رگیپر . له فه سیری گولشه ن ب ٧٢١ ل ٢٢١ .

هه والهي پي ڀاڳه ياندوين، مرڻه ڪانيس هه مويان وه چهي
 ئاده من (عليه السلام) و له و ڪه وتونه وه. جاگوتني مرڻه به ڀراڪهي
 خوي (ههي ڪهر، ههي سهگ) درو بوختانيڪه و به قورئان ده ڪريٽ
 واته خوا په نامان بدات به درو خستنه وهي قورئان و بوختان ڪردنه
 پي ي، به تايبه تي ڪه پي ي بلئي ي: (ڪوري سهگ - ابن ڪلب).
 نه وه جنيوه به ئاده م (عليه السلام)، چونڪه نه و باوڪي نه و
 ڪه سهيه ڪه جنيوه ڪهي پي ده لئي ي هه روه ها باوڪي هه مو
 مرڻه ڪاني سه روي زهوي يه. هه روه ڪو
 پينغه مبه روي ^{صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} هه رمويه تي: {لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
 لِنَفْسِهِ} (١٥٦). ده ي هه روه ڪو باباي موسلمان پي ي خوش نه بيٺ
 ڪه س پي ي بلئي (ڪهره، ههي سهگه، ههي گيسڪ) نابي پيشي
 خوش بيٺ و هه ز بڪات به ڪه سي تريش بلئي (ڪهره، هه سهگه،

(١٥٦) أ. رواه البخاري.

ب - واته: برواتان نيه هه ٽاڪو نه وه ي بوخوت ده ته ويٺ و پيٺ خوشه بو برا
 موسلمان ڪه خوش نه ته ويٺ و پيٺ خوش نه بيٺ، واته بو خوت چيٺ ده ويٺ و
 ده خوازيٺ ده بي بو برا موسلمان ڪه شت هه روا. وه رگير.

هه‌ی گیسک)، و هه‌ر قسه‌یه‌کی تری له‌م جووره قسه‌و وشه ناشیرین‌و پیسانه نابئ زمانی هه‌لئیت به‌که‌سی تری بلئیت.

ده‌ی ئه‌گه‌ر بروداری موسلمان به‌ژیری و به‌به‌رچاو پۆشنیانه‌وه‌سه‌یر بکات. که‌ئه‌و وشه‌و قسه‌ ناشیرین‌و قیزه‌ونانه ئاراسته‌ی هه‌ر که‌سیک بکات ده‌زانئیت که‌ئاراسته‌ی خو‌ی ده‌کات، چونکه‌ ئه‌گه‌ر به‌هه‌ر که‌سیک بلئیت ئه‌ویش پئیت ده‌لئیت‌وه‌ که‌واته خو‌ی جنیوی به‌خو‌ی داوه‌، خو‌ که‌پیشته‌ نه‌لئیت‌وه‌ پی‌ی ناخۆشه‌و نه‌فسی ئازار ده‌خوات، ئه‌وجار ئه‌وه‌ی پیشی ده‌لئیت برای موسلمان‌ی خۆته‌ جاپئیت خۆش بیته‌ یا نا، بته‌وی‌ یان نه‌ته‌وی. هه‌روه‌کو خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾^(١٥٧).

بۆیه‌ باشتر وایه‌ موسلمان‌ی بروداری ژیری دانا که‌هه‌ر کاتیک که‌سیکی تر ئه‌و قسه‌ ناشیرینانه‌ی وه‌ک (سه‌گ، حوشتر، که‌ر، هئستر، به‌راز) هه‌تا‌کو وشه‌ی (سته‌مکار، تاوانبار، گوناحبار،

(١٥٧) أ. سورة الحجرات: (١٠).

ب - واته: بروداران برای به‌کترین به‌نیعمه‌تی ئایینی پیروزی ئیسلام. وه‌رگیز.

فاسق، کافر) یش و گه لئ قسه و قسه لۆکی ناشیرینی تری له م
 جورانه ی پی گوترا باوه لام نه داته وه و بهرپرچیان نه داته وه،
 بازور له سه رخۆ و هیدی و هیمن بیّت و قسه ی نه رم و نیانی له گه ل
 دا بکات و بلّی: (ئاخر من برای تۆم) نه گه ر من که ر یاسه گ
 یابه رازو فاسق و کافر بم، تۆش وه ک منی چونکه من برای تۆم
 ههروه ک پیّم گوتی، ده ی من هه ر چیه ک بم ، تۆش هه ر وای.
 ده ی که واته چۆن جنیو به خۆت ده لئ ی!!! نابی وه لامی قسه ی
 ره ق به ره ق بده یته وه به لکو ده بی به پیچه وانه وه بیّت^(۱۵۸).
 ههروه کو خوای گه وره ده فه رموی: ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
 ﴿۱۵۹﴾. ده بی تۆ هه له ی به رامبه ره که ت راست بکه یته وه، چونکه

^(۱۵۸) من ئو په نده کوردیه به راست نازانم که ده لئ: (له جیگه ی سندانئ قور زه لقوه رته)
 ئو په نده له ده سته ی شه ر خوازانه وه سه ری هل داوه و شه ره نگیزه کان دروستیان
 کردوه، چونکه نه گه ر قسه ی ره ق که به ره ق وه لام دراوه یه وه سه ر ده کیشی بۆ شه رو
 ئاژاوه و فیتنه ی گه وره ی لئ ده که ویتته وه و چه ندان که س ده کوژرین و به هه زاران مال و
 شارو ئاوه دانی و ولات کاول و ویران ده بن. ئاخر په راسو خۆی خواره نه گه ر بته وی
 راستی بکه یته وه بیگومانه که ده شکئ و راست نابیتته وه. ئه و کات زیانی پتر بو
 له سو ده کانی. وهرگێر.

^(۱۵۹) أ. سورة فصلت: (۳۴).

ئەگەر تۆ بە باشى و قسەى جوان و نەرم و رېك و پېك وە لامت دايە وە ئە و خۆى لە خۆى دا پە شيمان دە بېتە وە و داواى لى بوردنت لى دە كات. ھە روھە فەر مودەى خواى گە ورە كە دە فەر موى: ﴿وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ (١٦٠).

شتىكى زۆر نامۆ و سە يرو جىگەى داخە كە زۆر جار ھە يە باوك بە كۆرە كەى دە لى: كۆرپى سە گ، كۆرپى كە ر... تە. ئە وە وە ك ئە وە وايە كە بلى: بابت كە رە، ياسە گە و تۆ بېچوہ ياكۆرپى كە رى. ٥- پاستىيە كەى: باشتر وايە بلى ي: خواى گە ورە چاكت بكات و ھىدا يە تت بدات و رېنومايت بكات. ھە روھە باشتر وايە دوعاى خىرو باش بۆ مندالە كانت و بۆ سە رپېچى كە رو گوناخبارو

ب - واتە: تۆ وە لام بە باشترين شىوہ بدە وە، لە جىگەى قسەى خراپ تۆ قسەى باشرو چاكوخاى بکە، قسەى خراپ ھە ل بگىرە وە بۆ قسەى باش و ئاشتى خوازانە. لە بە رامبەر ھە مو كە رە وە يە كە خراپدا كە رە وەى چاك بکە وە رگىر. (١٦٠) أ. سورة النحل: (١٢٥).

ب - واتە: بە باشترين شىوہ وە لاميان بدە نە وە و بە و شىوہ يەى لە قسە و گفطارو دە مە تە قى ي ئە وان باشتر و ژىرانا تر بېت و بە بە لگە و بە نىشانەى باشتر و بە ھىز تر وە لاميان بدە نە وە. وە رگىر.

خرابه کارو سته مکار بکهیت نهک قسهی ناشیرین و هه له یان پی بلّیت چونکه هه له به هه له چاره سهر ناکریت، به لکو خوای گوره دو عاکهت وهر بگریّت و خوای گوره هیدایهت و رینوما بیان بکات چاک بین و بینه وه سهر ریگهی راست.

۶- (حرام زاده - ابن حرام، زوّل، کوری زینا). واتا دایکی زینای کردوه ئه و کورهی له ئه نجامی زینا کردن پهیدا بوه و له ریگهی حه رامه وه نهک له ریگهی شه رعیا نهی حه لاله وه (که به کوردی خو مان پی ی ده گوتریت زوّل. وه رگیژ). به م جو ره به ئا فره تیکی موسلمان ده لّین: زینات کردوه، یازینا که ره، که ده بی بو گواهی (شاهیدی) ئه مه چوار شاهیدان بینیت، دیاره ئه مه ش کاریکی قوس و گران و دوره. گه ر ئه مه ی بو نه کرا ده بی داری حه ددی لی بدن که بریتیه له هه شتا دار هه روه کو خوای گوره له قورئانی پیرو زدا و له سورته تی النور دا ده فه رموی: ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ

وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦١﴾. ههروهه دهفه رمویت: ﴿١٦١﴾ إِنَّ
 الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْعَافِيَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعْنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٦٢﴾ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا
 كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾ يَوْمَئِذٍ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ
 الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿١٦٤﴾.

(١٦١) أ. سورة النور: (٤).

ب. واته: ئه و كه سانه ی كه ئافره تی داوین پاك تاوانبار ده كه ن، كه ئه وانه هیهچ
 داوین پیسی و به درشه و شتیه کیان ئه نجام نه داوه و پاكنو له ئه نجام دانی كاری پیسو
 چه په لی به دورن. وه كه ئه وه ی بلین فلانه كه س زینای كرده، یا به دره وشته و خیانه ت
 له میرده كه ی خوی ده كات، ئه گهر ئه وانه بدرینه دادگا و بهر دهستی قازی و دادگایی
 بكرین ده بی چوار شاهیدی عاقلی موسلمانى بالغی عدل ئاماده به كه ن شاهیدیان بۆ
 بدات كه راست ده كات ئه و ئافره ته ی ئه و ده لیت زینای كرده ب هه ر چواریان یه كه دهنگ
 بن كه به لئى چاوی خویان دیوانه ئه و ئافره ته له گه ل فلان پیاوه دا ئه و تاوانه یان ئه نجام
 داوه. خو ئه گهر چوار شاهید نه یه ننو پی یان نه سه لمیتریت ئه وه ده بی به هه شتا دار
 شه للاقیان لئى بدریت كه پی ی ده گوتریت (حد). ئه مجار جار یكى تر ئه وانه به شاهیدیش
 وه ر ناگیرین، چونكه ئه وانه له دین ده رچون واته فاسقن. وه رگێڤر. له ته فسیری گولشه ن
 ب. ٢.

(١٦٢) أ. سورة النور: (٢٥، ٢٣).

۶- راستیه که وی حه لال زاده، خوی گه وره چاکت بکات و هیدایه تت بدات.

۷- هه له: گوتنی وشه و زاراو هی (الأصولین - ده قخوازن) به و موسلمانان هی که به راستی و به گویره ی قورئان و سوننه تی پیغه مبه رسول الله ﷺ ده ستیان به دینه که یانه وه گرتوه.

ئه م وشه و زاراو هیه رۆژئاواییه کان له موسلمانان یان ناوه بۆ ئه وه ی واله خه لکی بگه یه نن که ئه وانه فیکرو بیرو بۆ چونیان ره ق هه لاتوه و ئیدی له کار که وتوه و که لکی نه ماوه،

ب - واته: گومانی تیدا نیه که ئه وانه ی ئافره تی بپواداری ساده و دور له گوناح و داوین پاک به بوختانی داوین پیسی و به دره وشتی تاوانبار ده که ن نمونه ی (عبدالله کوری ئوبه ی) ئه وانه له دنیا و له رۆژی قیامه تیشدا نه فره ت لیکراون و له ره حمه تی خوا به دورن و سزایه کی زۆر گه وره و به سفت و سوئی یان هه یه له رۆژی قیامه تدا، له رۆژیکدا ئه وانه زمان و ده ست و قاچه کانی خۆیان شاهیدیان له سه ر ده دن له سه ر ئه و بوختانه گه وره یه ی که کردویه، له رۆژی قیامه تدا چون هه قه خوی گه وره ئه و حساب و لپیچنه وه یان له گه ل دا ده کات و سزایان ده دات، جا ئه و جار بۆیان در ده که ویت هه ق ته نیا له لای خویبه و ته نیا به هه ق و دادپه روه ری ده جو لیته وه و سه تم له که س ناکات به لکو ئه وه ی وه ری ده گرنه وه ئه بنجامی کرده وه کانی خۆیانه و خۆیان سه تمیان له خۆیان کردوه. وه رگیپر به سود وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ۸۹۷.

ئىسلام وموسلمانان دژى چەمكى ئازادى و پيش كەوتنن، وه بؤ پەرته وازەبون و دابړ دابړ بونى ئايينى به كارى دههينن بؤ ئەوهى بتوانن به سەر بىر بؤچون و عه قیده و فيكرى موسلماناندا زال بېنو فيكرى ئىسلامى كپ بگه نه وه، به داخه وه هه نديك له ميديا و پراگه ياندنه ئىسلاميه كانيش تى ي كەوتون، ده ستیان كردوه به پراگواستن و پراگه ياندنى ئە و فيكره و بىرو بؤچون و ئە و هه والە دژانهى ئىسلام و موسلمانان به نه فامى و بؤ ئاره زوه كانى دؤسته كانيان كار ده كەن و خزمه تى دوژمنانى خويان و ئايينه كه يان ده كەن، يا خود له غه ره زو بوغزى دهر و ن و ئاره زوه تايبه تيه كانى خويانه وه ئە م كاره سه رچاوهى گرتوه، دهى ئە م كاره ده كەن بؤ يارمه تى و هاريكارى كردنى دوژمنانى ئىسلام و موسلمانان^(۱۶۳).

(^{۱۶۳}) هه ولتيكى لىبراوانه يان وه پى خستوه و هه ر به رده وامه بؤ دابړ دابړ كردنى موسلمانان و پەرته وازە بون و گروپ گروپ كردنيان. به پيلانى خويان سه رها قوتا بخانه يان له ولاتانى ئىسلامدا دامه زراند بؤ مه به ستى دور خستنه وهى زانست و خويندن و نوسين و فير بون له حوجره و مزگه وته كان و كه وتنه بانگه شه كردن له دژى ئە م پروسه يه و دور خستنه وهى موسلمانان و وه لاتانى زانست و زانياريه شه رعى و ئايينيه كان و له بهر يه ك

هەل تەکاندنی مزگەوت و حوجرەکان و خویندن و فیڕ کردنی مەنەجی کوفری پۆژ ھەلات و پۆژئاوا و بلۆ کردنەوہی فیکرو ئەدەبیات و ئەخلاقى نائىسلامى لەناو چىن و توێژەکانى مۆسڵماناندا. ئەمجار بەپوت کردنەوہى ئافەرەتان و تیکەل کردنى یان لەگەل پیاواندا بەناوى ئازادى و شارستانى تى نوئى و مۆتەمدنى لەشویئە گشتى یەکان و کارگە و فەرمانگەکان و دام و دەزگا حیزبىيەکان و نەهیشتنى حەیا و شەرەف و غیرەت و ئەخلاقى تى. دواتریش بلۆ کردنەوہى نەزەعەى فیکرى وقەومىيەت لەناو مۆسڵماناندا کە لەمانەدا گشتى سەرکەوتنیان بە دەست ھینا و دواتریش دروست کردنى حیزبىيەتى یان خستە ناو ھەمۆ گەلانى مۆسڵمانانەوہ کە بەمە ھەتا ئەندامانى یەکەمىن خانە و شانەى کۆمەلگەیان لە یەک دابریوہ کە خیزانە ھەمۆ کەسیان کرد بە گز یەکتى دا برا لەگەل برا، ژن لەگەل مێرد، باوک و مندالەکانیان لە یەک کردوہ تە دوژمن، خزمیان بە خوینی خزم تینو کردوہ... تەد. ھەرۆھ کو چۆن توانیان لە پریگەى بلۆ کردنەوہى بىرى شۆفئینىستى نەتەوہ پەرسى تەواوى گەلانى مۆسڵمان لیک دابری دابری بکەن و پەرتەوازە و لە یەکیان دور بخەنەوہ.

بە داخەوہ زۆریک لە مۆسڵمانان بەم داوہ و بەم ھەنگوینى ساختە ئاسایە فریویان خواردوہ و ھەل خەلە تاون و دواى ئەم باھوزە ناشەرعیە کە وتون و پى ئۆریک بە لکو ھەمۆ دەزگاکانى پراگە یاندن و نوسەران و بەناو پۆشنبریانى مۆسڵمانان کەوتە ناو ئەو داوہ و ھەرچى بىرو زادەى فیکرى بۆگەنى ئەوان واتە دوژمنانى ئىسلام و مۆسڵمانان ھەبو گواستەوہ و دل و دەرون و ھۆش و گوشى مۆسڵمانان پى بۆگەنیان کردن و ھەرچى ھەوالى دژایەتى و دوژمنایەتى دژ بە ئىسلام و مۆسڵمانان ھەبو ھینایانە ناو مال و ولاتانى مۆسڵمان نشین و ئامانجى تابیەتى خویمان ھینایە دى و وەک پەيامبەر و ھەلگری ئەو ماکە بۆگەنە بون و بونە تە کلک و وابەستە و بەکری گىراوى دوژمنانى ئىسلام و دەستى کوفرو

۷- راستیه که ی: چه مکی راست و ته او بو وشه ی (الأصولین) له ئیسلامدا بریتیه له زانایانی پایه به رزی ده ست گرتو به ده ق و بنچینه و بنه ره ته کانی ئاین واته به قورئان و سوننه ت له گه ل بونی توانای ته او بو هه لئنجانی حوکه کان له و ئاینه دا واته له قورئان و سوننه تی پیغه مبه رسول الله ﷺ . (به ریز شیخ عبدالعزیز بن باز ئه مه ی هیئاوه).

۸- هه له : (نیو چاوانت به رزق نیه)، (هیچ گه شبینی و ئومیدیکم به ده م و چاوت نیه).

پیویسته له سه ر موسلمانان ئه م جو ره قسه و ده سته واژه ناشیرین و نابه جی یانه واز لی بهینن، چونکه ئه مه جو ریکه له پرو پاگهنده و ده م و هردان له په نهانزانی (غه بیزانی). دیاره غه بیبیش له خوای گه وره به ولاره که سی تر نایزانیته و په ی پی نابات هه روه کو خوای په روه ردگار خو ی ده فه رمویت: ﴿قُلْ لَأَيَعْلَمُ مَنْ فِي

دوژمنانی بابو بپیری خو یان په لکیش کرد بو ناو خاوو خیزان و شه رف و ناموسی خو یان تا کۆمه لگای موسلمانانیا ن به و ده رده گه یاند که ئیستا پی ی گه یوه . و هرگیز.

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْعَيْبِ إِلَّا اللَّهُ ﴿١٦٤﴾. ئەمە و لەو دەستەواژانەدا
 پەش بینی دەبینرێت. ئەوەتە پیغەمبەر
 ﷺ فەرمویەتی: { لَا طَيْرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأَلُ قَالَوْا: وَمَا الْفَأَلُ؟ قَالَ: الْكَلِمَةُ
 الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ } (١٦٥).

پیغەمبەر ﷺ هەمیشە حەزی لەگەش بینی بوو و خۆشی
 دەویست و پقی لەپەش بینی دەبوو. جاموسلمان مادام ئەو
 قسە و دەستەواژانەی بۆ خۆی پێی خۆش نەبیّت نابێ بۆ براو
 خوشکە موسلمانەکانیشی پێی خۆش بیّت. واتە مادام پێی

(١٦٤) أ. سورة النمل: (٦٥).

ب - واتە: ئەو محمد ﷺ بەمرۆفەکان رابگەینە ئەوەی چە هەرچی لەزەوی و ئاسمانەکاندا
 هەیه غەیب نازانیت تەنیا زاتی پاکی خۆی پەروردگار نەبیّت، وەلخوا بەولاوە کەسی
 تر نازانیت کە ی پۆزی قیامەت دادیّت و کەیش مردووەکان زیندو دەکێنەوه. وەرگێر.
 (١٦٥) أ - رواه البخاري.

ب - واتە: پەشبینی بەتاقی کردنەوهی بەخت لەئێسلامدا نیو بەلکو گەش
 بینی هەیه، باشتترین شت گەش بینی. گوتیان: گەش بینی (الفأل) چیه؟ فەرموی:
 وشە ی خێرو چاکە و باش کە لەیه کێچکاتانەوه ببیسترت. وەرگێر.

خۆش نیه که س ئه و قسانه ی پی بلی نابی به که سی تریش بلیت و بو که سانی تری به په ووا بزانیّت.

۸- راستیه که ی: ده م و چاوت خیری لی ده باری، هه میسه هه ز به ده م و چاوو پوت ده که م و گه ش بینم به م پوه جوانه ت و خیری لی ده باریت. چونکه موسلمانان راسته قینه و برواداری ته ووا هه میسه ئه وه ی بو خوی ده یه وی بو برا و خوشکه موسلمانان که شی ده ویّت.

۹- هه له: (نه فره ت له فلان که س بی، یا به براهه ی خوی بلیت: نه فره تی خوات لی بیت).

چونکه نه فرین کردن ده رکردن و دور خستنه وه یه له په حمه ت و به زه یی خوی گه وره، ده ی ئه وه ی که پی ی ده لیت داوا کردنه یادوعا کردنه له براهه ی که له په حمه ت و به زه یی خوا دور بخریته وه ئه مه ش حه رامه و هه رگیز نابی ئه م ده سته وازانه به یه کتری بلین، چونکه پی نه مبه رسول الله ﷺ فه رمویه تی: {لَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقْتَلِهِ} (۱۶۶).

(۱۶۶) أ. رواه البخاري مسلم.

هروهها پیغه مبه رسول ﷺ فهرمویه تی: {لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَانِ وَلَا لِلْعَانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبِذِيِّ} (١٦٧).

٩- راستیه که ی: ٠ خوا هیدایه تی فلان که س بدات و چاکی بکات و پیگه ی راستی نیشان بدات، خوادا هیدایه تت بدات). و به کار هینانی ئەم جوړه قسه نه رم و باش و ناشتیخوزانه. چونکه پیغه مبه رسول ﷺ فهرمویه تی: {لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ}

١٠- هه له: (گه یشته مه نزلگای دواپی خوئی - ذهب إلى مثواه الأخير). که مه بهستی له گوړه. ئەم دهسته واژیه ش هه له یه چونکه مه نزلگا و شوینی کو تایی هه ر که سیك بریتیه له به هه شت یا خود دوزه خ له روژی هه ستانه وه دا(یوم القيامة). خوای گه وره له قورثانی پیروژدا ده فه رمویت: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ شَفَعُوا فِي النَّارِ لَمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ (١٦٨). ههروهها له نایه تیکی تر دا ده فه رموی: ﴿خَالِدِينَ

(١٦٧) أ. رواه مسلم.

ب - و اتا که ایمان له په راویزی (١٥٦) و له لاپه ره (٥٤٨) نوسیوه. وه رگتیر.

(١٦٨) أ. سورة هود: (١٠٦).

فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٦٩﴾.

ههروهه پيغه مبرور ﷺ فه رمويه تي: {يُؤْتِي بِالْمَوْتِ كَهَيْئَةِ كَبَشٍ
أَمْلَحَ فَيُنَادِي مُنَادٍ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَسْرِيُونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ هَلْ تَعْرِفُونَ
هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ هَذَا الْمَوْتُ وَكُلُّهُمْ قَدْ رَأَاهُ، ثُمَّ يُنَادِي يَا أَهْلَ النَّارِ
فَيَسْرِيُونَ وَيَنْظُرُونَ فَيَقُولُ: هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ هَذَا

ب - واته: ئه وانه ئى كه له دنيا دا پيگه ئى به دبەختى و چاره په شيان هه ل بژاردو
له بهرنامه كه ئى خوا دور كه وتنه وه و ياخى و سه ركەش بون و خواپه رست نه بون له ئاگرى
دۆزه خدانو له ناله نال و هه ناسه بپكئى ئى سهخت و ناخۆش دان، هه ناسه بپكئى ئى ئاگرين و
زوخاو. وه رگيڤر.
(١٦٩) أ. سورة هود: (١٠٧).

ب - واته: ئه وانه ئى كه له ئايه ئى ١٠٦ دا باسمان كردن له و ئاگرى دۆزه خه دا
هه تا هه تايه ئى ئى دا ده ميئننه وه و نه مرن له و ئاگره و كۆتاييان نيه و نايه نه ده ر هه تاكو
زه وى و ئاسمانه كان بميئن، مه گه ر خوا ئى گه وره خۆى ويستى له سه ر بيټ و بريارى خۆى
بگۆرئيت بۆيان و لى يان ببورئيت ده نا كئى توانا ئى هه يه بريارو فرمانى خوا بگۆرئيت؟، ده ئى
خوا ئى گه وره هه رچيه كئى بيه ويټ بيكات ده يكات و بريار هه ر بريارو فرمانى ئه وه، كارايه
له كارو فرمانه كانى خۆى دا. وه رگيڤر. به سود وه رگرتن له ته فسيري گولشه ن ب ٢ ل ٥٧٦.

المَوْتُ وَكُلُّهُمْ قَدْ رَأَهُ، فَيُذَبِّحُ ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ،
وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ { (١٧٠).

(١٧٠) أ. رواه البخاري.

ب - واته: له پوژى قيامه تدا مردن له سهر شيوهى بهرانيكى ته سمهري پرهش باوى جوان و قه شهنگ دینن، بانگ دهریک بانگ دهکات: ئهري هو خه لکى بهه شت و ئهى بهه شتيان، بهه شتیه کان هه مویان پاده بن و قلاغ ده بن و سهير ده کهن: بانگ دهره که ده لئى:

- ئهري ئیوه ئه مه (واته ئه م بهرانه) ده ناسن؟ ده لئین:

- به لئى، ئه وه مردنه.

وه هه مویان ده بیینن. ئه مجار بانگ دهره که بانگ ده کاته وه وه ده لئى:

- ئهري هو خه لکى ناو دۆزه خو ئهى دۆزه خیان، ئه وانیش هه مویان پاده بن و قولاغ ده بن و

سهير ده کهن، بانگ دهره که ده لئى:

- ئهري ئیوه ئه مه (واته بهرانه که) ده ناسن؟

- به لئى، ئه وه مردنه.

هه مویان ده بیینن. ئه مجار بهرانه که سهير ده بن یا سهير ده بېردی، ئه مجار بانگ

دهره که بانگ ده کات وه ده لئى:

- ئهى ئه هلى بهه شت و ئهى بهه شتيان ئه وه مردن سهير بېردا وه نه ما ئیدی مردن نه ما و

ئیه وه له م بهه شته دا بو خۆتان نه مرن و تازه مردن نابیننه وه وه ئه مه ژيانى هه تا هتايتانه.

وه نه مجاریش پوه ده کاته دۆزه خیان وه ده لئى: ئهى ئه هلى دۆزه خو ئهى دۆزه خیان ئه وه

به چاوى خۆتان بینیتان مردن سهير بېردا ئیدی مردن نه ما، ئیوهش ئه وه ژيانى هه تا

۱۰- راستیه که ی (ئوه ئه ویش به ره و گۆر پۆیشت، ئه ویش کۆتایی ته مه نی هات و به ره و گۆر خلۆر بوه وه، ئیستا فریشته کان پرسیری لی ده که ن،:

- خوات کی یه؟، ئایینت چی یه؟ وه ده رباره ی ئه و پیاوه ی که له ئیوه و له خۆتان نیردرا بو، ره وانه کرا بو بۆ ئه وه ی به رنامه و په یامه که ی خواتان پی رابگه یه نیت چی ده لی ی؟.



هه ئه کان له بواری حال و گوزهرانی موسلمانان

۱- هه له: (دهست گرتنی هه ندی له ئافره تان به جله وی کاروباری موسلمانان).

هه تایانه و جاریکی تر مردن نابیننه وه و ئیوه له م دۆزه خه دا نه مرن و تازه نایه نه ده ره وه. وه رگیزی.

ئەم دياردەيە لە زۆرئێك لە وولاتانی موسلماناندا بلأو بۆتەو، بە شىوہەيەكى وا حال گەيوەتە ئەو پادەيە كە ئافرەتان بەرز ترين پلە لە دەوڵەتدا وە دەست بپنن لە ھەندئ لە وولاتانی ئىسلامى دا. لە كاتئێكدا پيغەمبەر ﷺ فەرمويەتى: { لَنْ يُفْلَحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ } (١٧١).

ئەو تە سەلامى خاوى لى بىت كاتى بىستى كە گەلئێك ھەن لە وولاتى (سبأ) كە سەرۆكە كە يان ئافرەتە كە ناوى بەلكيس (بلقيس) بو، پوژ پەرست بون. بە تۆبزی ھيئا نىە ژيەر دەستى خوى و موسلمانى كردن و لە پوژ پەرستى وە بەرەو خوا پەرستى و يەكتا پەرستى (الله) ى ھيئان و بەلكيس ولاتە كە ى خستە ژيەر حوكمى سەلامى خاوى لى بىت.

١- راستىە كە ى: (ئەو ەيە كە دەبى ھەميشە كاروبارى موسلمانان بدريتە دەستى پياوانئێكى لە خوا ترس و خوا پەرست و خو لە خوا پاريزو بە ھيزو بە توانا بۆ ئەو ەيە بتوانيت بەندەكانى خوا بەرەو

(١٧١) أ. رواه البخاري.

ب - واتە: ھەر گەل و كۆپو كۆمەلئێك جلەوى كاروبارىيان بە دەستى ئافرەتەو ە بىت سەر كەوتو نابىت. وەرگرت.

خواب پرستی و کاری چاکه و چاکخواری و خوورپه و شتی به رزو جوان به ریّت و جلّه و کیش بکات. چونکه پیاوان بلیّ ی و نه لّیّ ی همیشه له ئافره تان به هیژ ترو به تواناترن، چونکه خوی گه وره وای دروست کردن ده بیّ دوگیان ببن و مندالیان بیّت و مندله به ری بکه ن و به ره کانی دوا پوژی گه ل په روره ده بکه ن و کاری مالّ ریّک بخه ن و خیزانداری بکه ن، به مه ش ئه ریّک ده که ویّته سه رشانیان و ده بیّته هوی سست بون و بیّ هیژی ناتوانایی جه ستیی درونی و نه په رزان بوّ هه لسوراندنی کاروباری ده ولّه ت و دام و ده زگا خزمه تگوزاریه کان به هه مو باره کانیه وه. خوی گه وره ده فه رموی: ﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ (۱۷۲).

(۱۷۲) أ. سورة النساء: (۳۴).

ب. واته: پیاوان سه ره رشتیاری ئافره تان به و شیوه یی که هه ندیکتان به سه ره هه ندیکتانه وه به هیژو سه ره رشتیاری و له به رنه وه ی خوی گه وره جه ستی پیاوی وای دروست کردوه که به رگه ی کاریگه ره ده ره کیه کان بگریّت و توانا و غیره تی پتر پیّ به خشیه بوّ ئه وه ی بتوانیّت کارو ئیشه قورسه کان راببه پیننیت و بزق و پوژی په یدا بکات و به رگری له ئایین و ولات و شه ره فو ناموس بکات و هه روه ها به رپرسه له به خشین و

جانئ ڳر ئافرهت کارباری گشتی و کۆمه لایه تی ڳرته دهست ئه و
 ئاڳای له ماله خنجیلانه که ی نامینیت و به لایه کی تره وه سه رقالم
 ده بیته و که شکۆله که ی کون ده بیته و ده بیته مازو چنی کون
 له کۆش ماله که ی تیك ده چیت و منداله کانی وه ک پیویست بو
 په روه رده ناکرین و مروقیکی ته و او ی راسته قینه یان لی درناچیت
 و ئه و سوۆزو خولقه ی نابیت وه ک ئه وه ی که دایکی خو ی
 په روه رده ی ده کات. ئه مه ته ئافره تیك که به ریوه به ری
 قوتا بخانه یه که ده لی:

- به یانی زو چومه سه ر کاره که م له قوتا بخانه و کوپه بچکۆله که م
 نه خو ش بو ده ڳریا به لام به ناچار ی به جیم هیشته، کاتی
 که ڳه رامه وه مال دیتم وا مردوه، زور له م کاره م په شیمان بومه وه

مال خه رج کردن و ماره یی دان و ئه رکی به خیو کردنی مال و خیزان و ژنه که ی له سه ر شانه .
 بویه ده بی ئافره تی خوا په رسته و موسلمان و پرواداری پابه ند گو ی رایه لی ئه و یاسای
 سه ر په رشتیاریه بیت که خوی ڳه وره بوی دارشته وه و سه ریچی نه کات و فه رمانی خوا
 به جی بڼه یه نیت. وه رځپړ.

له و کاره‌ی که کردم. به‌لام تازه په‌شیمانی دادی نه‌دام، کوره‌که‌م له‌پیناو ته‌ماحی دنیاو کاره‌که‌مدا مردو له‌کیسم چو.
 ۲- هه‌له: (واز هینان و کارنه‌کردن به‌حوکمی شه‌ریعه‌تی ئیسلام له‌ولاتانی ئیسلامی دا).

۲- راستیه‌که‌ی: پی‌ویسته له‌سه‌ر هه‌مو حکومه‌ته‌کان که‌ته‌نیا حوکم به‌شه‌ریعه‌تی ئیسلام بکه‌ن و واز له‌هه‌مو به‌رنامه‌و حوکمی‌کی غه‌یری به‌رنامه‌و حوکمی ئیسلام به‌ینن که‌دژی به‌رنامه‌و شه‌ریعه‌تی ئیسلامه بو ئه‌وه‌ی خودای گه‌وره له‌دنیاو له‌قیامه‌تدا سه‌رکه‌وتوو سه‌رفرازیان بکات. ئه‌وته‌ خوای گه‌وره له‌سه‌ره‌تای سوره‌تی (المائدة) دا به‌سی شیوه‌ پیمان ده‌فه‌رموی:

- أ - ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ (۱۷۳).
 ب - ﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ (۱۷۴).

(۱۷۳) أ. سورة المائدة: (۴۴).

هه‌ر که‌سیک حوکم به‌به‌و شه‌ریعه‌ت و به‌رنامه‌یه نه‌کات که‌خوای په‌روه‌ردگار بو‌ی ناردونه‌ خوار ئه‌وه کافره‌و له‌دین ده‌رچوه، چونکه به‌به‌رنامه‌و شه‌ریعه‌تی خوا‌پازی نیه‌و به‌رنامه‌و شه‌ریعه‌تیکی تری پی‌باشتره‌و سرده‌میانه‌ تره‌. وه‌رگیز.
 (۱۷۴) أ. سورة المائدة: (۴۵).

- ج - ﴿وَمَنْ لَّمْ يُحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (١٧٥) .
- د - ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ (١٧٦) . ههروهه

ب - واته: هه ره که سێک به حوکم و بهرناوه و شهریعه تی خوا پازی نه بیته و کاری پی نه کات واته حوکمی پی نه کات و جوئ له حوکم و شهریعه ته ی خوا حکم و بهرنامه یه کی تر بگریته بهر حوکمی پی بکات ئه وه به دلناییه وه سته مکاره و له دین هه لگه پاوه یه . وه رگێر .
(١٧٥) أ . سورة المائدة: (٤٧) .

ب - واته: هه ره که سێک به حوکم و شهریعه تی خوا پازی نه بیته و بیجگه له بهرنامه و شهریعه تی خوی پهروه رداکار به بهرنامه و شهریعه تیکی تری دژ به بهرنامه ی خوی گه وه بکات، بلئ ئه وه بهرنامه یه که لکی حوکم پی کردن ناگریته له رۆژگاری نه مپوی جیهانگه رای واته (عولمه) دا ئه وه به دلناییه وه فاسیقه واته له دین ده رچوه و هه لگه پاوه یه . وه رگێر .
(١٧٦) أ . سورة النساء: (٦٥) .

ب - نه خێر، سویند به پهروه رداکاری تو ئه ی محمد ﷺ ئه وانه بریوان نیه یاته واونیه هه تاکو هه ر کیشه و گرفتیک که له نێوانیاندا پهیدا و سه ری هه لدا نه ی هیننه وه لای توو به تو ی حال نه کن، ئه و جار که تو حوکمت بو داو کیشه که ت بو حال کردن هیچ گرفتیکیان نه بیته و به حوکمه که ی تو پای بن و هیچ شتیک له دل و دهرونیاندا نه مینیت و به ته وای خو بدنه ده ست حوکمی توو به حوکمه که ت پازی بن و هیچ دو دلێه کیان له دل و دهروندا نه مینیت . وه رگێر

خوای گوره رو ده کاته پیغه مبه ره که ی و صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پی ی
 ده فهرمویت: ﴿وَأِنْ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ (۱۷۷).

جائه گهر هر که سیک یا هر حاکم و سه روک و سه رکده یه ک و
 هر به پرسیک به غه یری حوکم و به نامه و شه ریه تی خوای
 په روه ردگار کاری کردو پی ی و ابو و بیرو باوه پی و ابو که به نامه و
 شه ریه تی خواجه که لکی حوکم کردن نایه، یا خود پی ی و ابو
 که به نامه ی خوا ئه مپو بو حوکم کردن ناشی و به نامه یه کی تری
 دست کردی پی ی با شتر بو، یا خود ته نانه ت پیشی و ابی که غه یری
 به نامه ی خوا یه کسانه به به نامه و شه ریه تی خوا و وه که یه کن،
 ئه وه به دلنیا ییه وه کافره و به کورای زانایانی ئیسلام له نایینی
 پیروزی ئیسلام ده رچوه .

(۱۷۷) أ. سورة المائدة: (۴۹).

ب - واته: ئه ی محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حوکم به و به نامه و شه ریه ته بکه که خوای په روه ردگار بو ی
 ناردو یته خوار، دوا ی ه و او ئاره زوی جوله که کان و دیا نه کان مه که وه و وریابه لات نه دهن
 له و به نامه و شه ریه ته پا که ی که خوای خوت بو ی ناردو یته خوار. دیا ره هر قسه و
 فرمانیک که خوای گوره ئاراسته ی پیغه مبه ره که مانی ده کات، ته نیا و تاییه ت نیه به و
 به لکو ئه وه خیتا بیک ی گشتی یه و بو ه مو گرو هی مرؤفه له سه ر روی زه وی. وه رگیږ.

به لّام ئه گهر به غه ییری به رنامه ی خوا حوکمی ده کردو له هه مان کاتدا پی ی و ابو به رنامه که ی خوا له هه مو به رنامه ده سترده کان باشتره و ددانی به تیرو ته سه لی و ته واویه تی شه ریه تی خوا هه بو، به لّام خۆی له م بواره دا که م و کورپی و که مته رخمی ده نواند له به کار هیئان و حوکم کردن به به رنامه و شه ریه ته که ی خوا واته به قورئان و سوننه ت و ددانی به هه له ی خۆی داده هیئا و خۆی به گوناح بار ده زانی، ئه وه سته می له نه فسی خۆی کردوه و که وتۆته ناو گوناحه گه وره کانه وه . ئه و که سه ، ئه و سه رکرده و ئه و به رپرسه پیویسته له سه ری که تۆبه بکات و بگه رپیتته وه بۆ لای خوا و حوکم و دادوه ری به و که ته لۆک و پرۆگرام و به رنامه یه بکات که خوای گه وره بۆی نار دوینه ته خوار.

جاهه ر کاتیك موسلمانان حوکم و فه رمانپه وایی کردن و دادوه ریان جوئ له به رنامه ی خوا کردو وازیان له به رنامه که ی خوا هیئا، خوای گه وره توشی نه دامه تی و سه رشۆری و بی ده سه لاتیان ده کات و هه رچی سه ره رزی و که رامه ت و ریزیان هه بو لی یان داده رنیئت و نامیئیت، خه لکی بیئاوه رو له دین دورو

سته مکارانیان به سهر دا زالّ ده کات تاتۆبه نه که نونه گه پینه وه بۆ قورئان و سوننه تی پیغه مبه ره که یان صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و حوکم به شه ریعته و بهرنامه که ی خوا نه که ن.. ئه وه ته خوی گه وره ده فه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ (١٧٨).

٣- هه له: (پیرۆز بایی کردن له ناموسلّمانان به بۆنه ی سهری سالی له دایک بون و جه ژن و بۆنه کانی تری ناموسلّمانان و چون بۆ شوینی ئاهه نگ گێرانیان به تایبه تی چون بۆ که نیسه کانیان و به شداری گردنی که یف خۆشیه کانیان به ههر شیوه یه بیته).

٣- راستیه که ی: (نابی پیرۆز بایی سهری سالی له دایک بون و گشت جه ژن و بۆنه کانی تر له ناموسلّمانان بکریت، چونکه به م کارهت ددان به بون و دروستیه تی جه ژن و بۆنه کانیان داده نییت و

(١٧٨) أ. سورة محمد: (٧).

ب - واته: ئه ی بیواداران و ئه ی ئه و که سانه ی برآواتان هه یه ئه گه ر ئیوه بۆ سه رخستن و چه سپاندنی ئایینی خوا هه ولّ بدهن و تیبکۆشن به سه رو به مالّ ئه و به دلناییه وه خوی گه وره به سه ر دوژمناندا سه رتان ده خات و دلّتان به هیزو قایم ده کات و هیزو تواناتان پیّ ده به خشیت و پیّ دامه زواتان ده کات تابتوانن له بهر ده م دوژمنانی ئیسلام و موسلّماناندا خۆراگرو وره بهرز بن. وه رگێر، به سود وه رگرتن له ته فسیری گولشه ن ب ١٣٠٠.

به جه‌ژن و بۆنه‌کانیان پازیت له کاتی‌کدا دروست نیه موسلمان به‌دروشمه کوفریه‌کانیان پازی بیټ. خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿

وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ (١٧٩).

له‌ئین القیم په‌زاو په‌حمه‌تی خوای لی بیټ‌وله (أحكام أهل الذمة) وه پراگۆیزراوه که‌نوسیویه‌تی و ده‌لی: زانایان هه‌مو له‌سه‌ر ئه‌وه پیکن که‌نابی پیرۆز بایی و جه‌ژنانه و ده‌ست خۆشی له‌بۆنه‌و جه‌ژنه‌کانی کافران و بی‌باوه‌پان بکریت، هه‌روه‌ها دروست نیه‌و نابی له‌جه‌ژنه‌کانیاندا به‌شداری و هاریکاریان بکه‌یت و هه‌رگیز نابی بچیته شوین و جی‌گای ئاهه‌نگ گێرانه‌کانیان به‌تایبه‌تیش بو که‌نیسه‌و دیره‌کانیان که‌نیشانه‌ی سه‌لیبیان لی هه‌لواسراوه‌و بیجگه له‌خوای گه‌وره ده‌ی په‌رستن. که‌زۆر به‌داخه‌وه هه‌ندی له‌موسلمانان ئیستا له‌ئاهه‌نگ گێران به‌بۆنه‌ی سه‌ری سالی له‌دایک

(١٧٩) أ. سورة الزمر: (٧).

ب - واته: خوای گه‌وره هه‌رگیز پازی نابیت که‌به‌نده‌کانی پینگه‌ی کوفر بگرنه به‌رو پشت له‌به‌رنامه‌و شه‌ریعه‌ته‌که‌ی خوا بکه‌ن و به‌به‌رنامه‌ی کوفرو کافران پازی بن. وه‌گێر.

هه له كان له بواری مافی خه ئگی دا

۱- هه له: (گه وره م - السید) یان (سه یید فلان که س - السید فلان).
 ۱- راستیه که ی: (سید بنی) و (ال التعریف) ی ناسینه وه ی پیوه بلکینریت .
 چونکه وشه ی (السید) دروست نیه بو کافرو فاسقو دوپوه کان به کار بهینریت، چونکه پیغه مبه ر^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} فه رمویه تی: { لَا تَقُولُوا لِّلْمُنَافِقِیْنَ سَیِّدًا اِنَّ یَکُ سَیِّدَکُمْ فَقَدْ اَسْتَحَطَّتُمْ رَبَّکُمْ } عَزَّ وَجَلَّ (۱۸۱).
 به کار هیئانی نه و وشه یه دروست نیه مه گهر بخریته پال گه ل، یاتیره و خانه واده که ی وه ک بلی ی گه وره ی خیللی فلان یان فلانه خیل (سید بنی فلان) و هه رگیز له زمانی عه ره بییدا (ال) ی ناسینه وه ی پیوه نالکینریت واته نه م وشه یه به په هاو سه ره به خو له مافی که س نبه بدریته پالی مه گهر دهم راست و پیش سپی هوزوتیره و گه له که ی خو ی بیت و له گه لی دا به کار بهینریت.

(۱۸۱) أ. صحیح رواه أبو داود.

ب - واته بو دوپو دهغه له کان وشه ی (السید - گه وره مان) به کار مه هیئن، چونکه نه گهر نه وانه بکه نه گه وره ی خو تان و به گه وره ی خو تانیان بزائن و به دهم راست و پیش سپی خو تانیان بزائن نه وا په روه ردگاری به رزو به تواتای خو تان له خو تان توپه کردوه. وهرگیپ.

کاتیځ پشتیوانان(الأنصاریون) سه عدی کوری معاذیان به سواره گوی در یژیک هیئایه وه که له جه نگیځدا بریندار ببو پیغه مبه رسول الله ﷺ پی ی گوتن: {قوموا إلی سیدکم} (۱۸۲). وه له ریوایه تیکی تری غیری ریوایه تی بوخاری دا هاتوه {قوموا إلی سیدکم فأنزلوه} (۱۸۳). ئەم فەرموده یه هیچ به لگه نیه له سه رهستان له بهر ئەو که سانه ی که دین بۆلاتان، چونکه پیغه مبه رسول الله ﷺ ئەو قسانه ی له روی پشتیواناندا(الأنصار) کردو پی ی گوتن له بهر گه وره که تان هەل بستن و له سه ره گوی گوی در یژه که دای به زینن چونکه ئەو بریندار بو. ئەو ته نه پیغه مبه رسول الله ﷺ و نه کۆچبه ران(المهاجرون) هیچیان له بهر سعد بن عبدالله هەل نهستان (۱۸۴).

(۱۸۲) أ. رواه البخاري.

ب - واته: له بهر گه وره که تان هەل بستن.

(۱۸۳) أ. حسن.

ب - واته ههستن گه وره که ی خۆتان بئینه خواره وه له سه ره پشتی ئەو گوی در یژه وه دای گرن، ئەو برینداره . وه رگیځ.

(۱۸۴) به لām ئەو که سه ی که دیت بۆلات له مال وه یان له هر شوینیکی تربیت میوانی تۆیه و به میوانی هاتوه بۆلات ئەو ده بی له بهری ههستی چونکه ریز گرتنی میوان

هه له کان له بواری ناکارو رهوشته کانی خه لکی دا

۱- هه له: (گۆته ی هندی کهس بهو که سانه ی که له گه رماو یا خود له سه راو (المرحاض) دینه دهر (شیفایه) ئه ویش له وه لامدا ده لی:) خوا شیفای تۆش بدات).

۱- راستیه که ی: ده بی بلی: (السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته).

وه سوننه ت وایه ئه و که سه ی که له گه رماو یاله سه راو دیته دهر ده بی بلی: (خودایه داوای لی بوردنت لی ده کهم - غفرانک) هه روه کو له فه رموده ی راستدا هاتوه که أبو داود ریوایه تی کردوه (غفرانک) . چونکه وشه ی (شفیتیم - شیفاتان هاتبی یا خوا شیفای دابن یا خوا ی گه وره بیکاته شیفای بۆتان) نه له پیغه مبه ر صَلَّى و نه له هاوه له به پیزه کانه وه نه هاتوه و ئه وان ئه م وشه و زاراوانه یان به کار نه هیناوه، ده ی که ئه وان نه یان گوتبی و ئه مرؤ ئیمه به کاری بهینین ئه وه دهرچونه له مه نه هجی پیشینه ی پیوا چاکانی خۆمان، دهرچونیش له سه ر ریگه و پهیره وو

سوننه ته و له فه رموده ی راستی پیغه مبه ردا هاتوه که هه ر که سیک بریوی به خوا و به یۆژی دواپی هه بیته ده بی پیزی میوانی بگریته. وه رگتیر.

صبح النور) و له ئیواراندا ده لئین: (ئیواره باش - مساء الخیر). وه
 نه وهی تریان له وه لامدا ده لئ: (ئیواره پویشن - مساء النور).
 دیاره نه مانه هیچیان دروست نین بو ئیمه ی موسلمان، چونکه
 نه مه لاسایی کردنه وهی جوله که و دیانه کانه (مه سیحیه کان) له
 ئاکار و په وشت و عاده ته کانیاندا.

۲- راستیه که ی: له به یانی و له ئیواران و له هه مو کاته کاندای پیویسته
 له سه ر موسلمانان که سه ردانی یه کتریان و چونه لای یه کتری و
 گه یشتنه یه کتری سه لام له یه کتری بکه ن و بلئین: (السلام علیکم
 ورحمة الله وبرکاته). به گویره ی فه رموده ی پیغه مبه ر ﷺ: { لاتدخلون
 الجنة حتی تؤمنوا ولا تؤمنوا حتی تحابوا أولا أدلکم علی إذا فعلتموه
 تحاببتم أفشوا السلام بینکم } (۱۸۶). نه و جار له دوای نه و سه لام کردنه

(۱۸۶) أ. رواه مسلم:

ب - واته: ناچنه به هه شته وه هه تاکو به روا نه هینن، وه به رواشتان نیه هه تاکو
 یه کتریتان خووش نه ویت، دهستی یه کتری نه گرن و هاریکاری یه کتری نه که ن و ناموژگاری
 یه کتری نه که ن و فرمان به چاکه نه که ن و قه ده غه ش له خراپه نه که ن... تد. فه رموی: ئایا
 شتیکتان پی نه ئیم و شتیکتان فیتر نه که م نه گه ر بیکه ن یه کتریتان خووش ده ویت، دیاره
 بی گویمان ئیمه ش ده لئین به لئ: ئه ی په سولی خوا، به داک و بابه وه به قوریانت بین،

ده توانن بَلِّين: (مەرحەبا ئەي گەلۆ، خۆي گەورە بەيانيان بەخێرو بەرەكەت بەسەردا بکاتەوه، خۆي گەورە ئیوارەتان بەخێر بەسەردا بگێریتەوه یانئیوارەتان باش) چونکە ئەگەر واتان کرد ئیوه پێچەوانەي سەلام کردنی ناموسلمانانەکا دەبن. وه له فه رموده دا هاتوه { من تشبه بقوم فهو منهم } (١٨٧).

٣- هه له: (بسم الله الرحمن الرحيم) کردن له کاتی نان خواردندا.

چونکە ئەمه بۆ سەره تاو دەسپێکی نامه نوسین و له سەره تای سورەته کانی قورئان شه رعیه و دەنوسریت.

٣- پاستیه که ی: (بسم الله) به ته نیاو به س.

عبدالله کورپی عمر گوتویه تی: نابی به ته واوی بخویندریت هەر وه کو له المستدرک (١/١١) ی حاکم دا هاتوه، وه (السیوطی) یش له (الحاوی) داهیناویه تی وباسی کردوه که داهینراوه واته بیدعه یه یه کی

فهرموی: زۆر سەلام له یه کتری بکن، له هەر شوینیک به یه کتری گیشتن سەلام له یه کتری بکن هه میشه هه وال پرسی یه کتری بکن. وه رگێر. (١٨٧) أ. صحیح رواه أبو داود.

ب - واته: هەر که سیک خۆی به هەر که سو گەلو قەومیک بچوینیت ئەوه له وانە.

وه رگێر.

بِيزْرَاهُ . پِنْعَمْبِرُ رَسُوْلِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَمُوهُ تِي : { إِذَا أَكَلْ أَحَدُكُمْ فَلْيَذْكُرْ اسْمَ اللهِ تَعَالَى فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اللهُ تَعَالَى فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ } (١٨٨).

هه وهكو له پشه وه گوتمان ناو هینانی خوا به ته واوه تی له سه ره تای سوره ته کانه وه ده گو تریّت ته نیا سوره تی (التوبة) نه بیّت ، هه روه ها له ده سته پیکی نامه نویسندا ده نوسریّت .

٤- هه له: (ته مه نی دریزی بو تو به جی هیشت بیّت - البقیة فی حیاتک ، أحسن الله عزاءک - خوی گه وره غم و په ژاره تان نه هیلی) ، یابلی ی به شداری غم تانین له کاتی سه ره خووشی و پرسه دا . چونکه نه گه ر مه به ست له وه بیّت که بلی ی نه و ته مه نه ی که جی ی هیشت و له به ری مابوه وه بو کوره که ی یابو براکه ی یابو خزمه کانی به جی هیشت بیّت نه وه هیچ واتایه کی تیّدا نیه چونکه

(١٨٨) أ. صحیح رواه أبو داود.

ب - واته: نه گه ر هه ری که کی ده سته ی کرد به خواردن باناوی خوا بیّنیت و بلی (بسم الله) ، خو نه گه ر له سه ره تی ده سته پی کردنی له بیری چو نه و هه ر کاتیک له بیری هاته وه بایه کسه ر بلی (بسم الله أَوَّلُهُ وَآخِرُهُ) . وه رگیږ .

ئەو مردوھ تەمەنی خۆی ھەر ئەو ھەندە بو کە خۆای گەورە بۆی دانابو، تەمەنی ھیچ لەبەر نەماو ھەتەو ھەتا بۆ کە سو و کاری بەجی مابیت. ھەر و ھەکو خۆای گەورە دەفرموی: ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ (۱۸۹).

۴- راستیە کە ی: (إن الله ما أخذ وله ما أعطى، وكلّ شيءٍ عنده بأجل مسمی فالتصبر ولتحتسب - ھەر شتیک کە خوا بیباتەو ھە خۆیەتی و، ھەر شتیکیش بدات ھەر ھە ئەو، ھەمو شتیک لای خوا بۆ کاتیکی دیاری کراو ھە کۆتاییە کە ی بۆ دیاری کردو، دە ی ئارام بگرن و بۆ ئەو ھە پاداشتی خۆتان و ھەر بگرن ھە لای پەر و ھەردگاری خۆتان).

۵- ھەلە: (خۆچواندنی پیاوانی بروادار بە پیاوانی بی باو ھەر لە تاشینی پێش و درێژ کردن و بەردانەو ھە سمیل و بۆیە نەکردنی موی سپی).
 ۵- راستیە کە ی: واجب وایە کە (پیشەکان نە تاشن و بەریان بدەن ھەو ھە سمیلەکان کورت بکەن ھەو ھە موه سپیەکانیش بۆیە بکەن).

(۱۸۹) أ. سورة الأعراف: (۳۴).

ب - واتە: ئەگەر تەمەنیان کۆتایی پێ ھات نە دەم ژمێرێک پێش دەکەوێت و ھە دەو ھە کەوێت. و ھەر گێز.

پیغهمبر ﷺ فہرمویہ تی: { اَعْمُوا اللَّحْيَ وَجُزُوا الشَّوَارِبَ وَغَيْرُوا شَيْبَكُمْ وَلَا تَسْبَهُوا بِالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى } (۱۹۰).

۶- ھەلە: (خواردن و خواردنەوہ بە دەستی چەپ)

۶- راستیە کە ی: (خواردن و خواردنەوہ بە دەستی راست و ھینانی ناوی خوا لە سەرھتای دەست پئی کردن کە بریتیە لە (بسم اللہ). و ھەنگەر لە بیری چو کە بیری ھاتەوہ بلی (بسم اللہ اَوَّلُهُ وَآخِرُهُ). و ھەپیغەمبر ﷺ فہرمویہ تی: { إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَدَا شَرِبَ فَلْيَشْرِبْ بِيَمِينِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرِبُ بِشِمَالِهِ } (۱۹۱).

۷- ھەلە: (من سروشت و تەبیاتیکم ھە یە ھەرگیز ناتوانم بیگۆرم).

(۱۹۰) أ. صحيح رواه أحمد.

ب - واتە: ریشە کانتان بەر بدەنەوہ و سەمیلە کانتان کورت بکەنەوہ. موی سپیتان بگۆرن و خۆتان بە جۆلە کە و دیانە کان مە چۆینن. و ھەرگێڕ.
(۱۹۱) أ. رواه مسلم.

ب - واتە: ئەگەر بە کێک لە ئێوہ خوارد و خواردنەوہی خوار بابە دەستی راستی بخوار بخواتەوہ، چونکە شەیتان بە دەستی چەپی دەخواو دەخواتەوہ. و ھەرگێڕ

ئەمەش وشە يەكە يادەستە واژە يەكە و ھەميشە بۆ سەپاندنى
پاي خۆو خۆ سەپاندن و سور بون و پيدا گرتن لەسەر ھەلۆيستی
ھەلەى خۆى بەرامبەر بەپرکا بەرەكەى و كەسانى تر.

۷- پراستیەكەى: (بلى سىفەتیکم تىدايە لەخوام داوايە كەبم
بوریت و داواى تەندروستی و لەش ساغى و چاك كردنمى لى دەكەم
و خۆم دەدەمە دەستى خواى بەرزو بى ھاوتا و فەرمانەكانى خوا
بەسەر چاوم). خواى گەرە دەفەرموى: ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ
وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۱۹۲).

إبن القیم رحمہ اللہ گوتویەتى: ئیسلام بریتيە لەمل كەچى و گوى
پايەلى و خۆدانە دەست خواى گەرە و تاك و تەنيا و بەتەنيا خواى

(۱۹۲). سورة البقرة: (۱۱۲).

ب - واتە: نەخیر وانیە وەكو جولهكەكان دەلین كەھەر ئیئە دەچینە
بەھەشت، بەلكو ئەو كەسە ھەچیتە بەھەشت و لای خواى پەرورەدگار پاداشتى خۆى
و ەردەگریتە و ە و پىزى لى دەگریت و موژدەى خۆشى و كامەرانى و بەختە و ەرى پى
دەدریت كە بەپراستی خۆى دابیتە دەست خواى گەرە و لەخوا بەولواھ كەسى ترو ھیچ
شتىكى تر ناپەرستیت و داوا لەكەسى تر ناكات و ھانا لەغەبرى خوا بۆ ھیچ شتىكى تر
نابات و چاكە و چاكە كارى كردبیتە پيشەى خۆى. وەرگىر، لەتەفسىرى گولشەن ب ۴۹۱.

گهوره (الله) بپه رستی و مل که چو گوی پاپه لئی و فه رمانه برداری خوا بیت له و کارانه ی که پی ی رازیه و دور که وتنه وه له و کارانه ی که پی ی ی ناپازیه هه روه کو چۆن خۆی ده فه رموی: ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ سورة البقرة: (۱۱۲) ..

موسلمان دوا ی ئه وه ی ئه رکو فرمانه کانی خوا ی جی به جی کرد ئه وه ی له سه ری پیویسته له یارمه تی و په حمه تی خوا بی ئومید نه بیته، چونکه بی گومانه که خوا ی گه وره سه ری ده خات و پشتی ده گریته و پاداشتی کرده وه چاکه کانی خۆی و هه رده گریته وه، گرنه گ ئه وه یه بابای موسلمان به گویره ی قورئان و سوننه ته که ی پیغه مبه رسول الله ﷺ بپروات به پیوه و سه برو ئارام و خۆپاگری هه بیته و له سه ر ته نگ و چه له مه و ناخۆشیه کان. خوا ی گه وره ش پشتی ده گریته و هاریکاری ده کات و سه ری ده خات. هه میشه تۆبه بکات و پشت به خوا ببه ستیته و هه مو سروشت و سیفاته خراپه کانی بگۆریته.

۸- هه له: (ئه وه ی قسه به من ده لئی، یان ئه وه ی قسه ی من رهت ده کاته وه هیشتا له دایکی خۆی نه بوه). ئه مه ش وشه گه لیکن

بهرامبهر بهرکه بهرایه تی نیوان دوان یان چهند که سیک ده گوتریت له ولاتانی ئیسلامی عه ره بی و غهیری عه ره بی، که دروو خویه زل زانی تیدایه و ئه مین بونه له مه کری خوا (الله) گیان، لاف و گه زاف لیدانی ئه وهی که ئه وهی ده توانی کاریک بکات هیشتا له دایکی خوی نه بوه، چونکه له راستی دا ئه مه پرو پاگه نده و لاف لیدانی غه یب زانی و ناگا بونه له کاره په نهانیه کان. خوی گه وره ده فه رموی: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (۱۹۳). هه روه ها پیغه مبه ر ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} ده فه رمویه تی: ﴿لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ﴾ (۱۹۴).

وه بو هیچ که سیک نیه هه رکه سی بی و هه ر چۆنیک بیت و له هه ر شوینیک بیت لافی ئه م ئه رکه لی بدات. چونکه ئه مه ته نیا

(۱۹۳) أ. سورة النمل: (۶۵).

ب. - واته: ئه ی محمد ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} یان بلی: هه رچی له ناسمانه کان و زهوی دان غه یب نازانن ته نیا خوی گه وره نه بیت، ئه وانه بو خوشیان نازانن که ی زیندو ده کرینه وه، که س نازانیت خوی گه وره که ی مردوان زیندو ده کاته وه. وه رگتیر.

(۱۹۴) أ. سورة النمل: (۶۵).

ب. - واته له خوا به و لاهه که سی تر غه یب نازانیت و ناگای له هیچ نیه. وه رگتیر.

لهئەرك و فرمانه كانى (الله) يه و بهس.. ئەو كه سهى ئەو قسانه بكات ئەوه به نه فامى و به نه زانى شتێك ده لى كه له ماف و كار هه كانى خوايه و هيچ په يوه ندى به وه وه نيه و شتێك به بى زانست به رامبهه به خوا ده لى ت. خواى بالا ده ست و كار به جى ده فه رمو يت: ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ (١٩٥).

٨- راستيه كهى: (هه تاكو ئىستا كهس نه بوه قسهى من پهت بكات وه). هه چهنده ئەمەش باش نيه وازى لى به ئىت باشترو له پيشتره به پى ي فه رمودهى ئىمامى مالك كه ده لى: هه مو كه سيك قسه كانى وه ريش ده گيرين و په تيش ده كرينه وه واته

(١٩٥) أ. سورة الإسراء: (٣٦) .

ب - واته: مه كه وه دواى كارێك يا قسه يه ك نايزانیت و عىلم و زانياریت پى نيه و گومان لى تى هه هه ، چونكه مرؤف هه رگيز نابى بكه و يته دواى گومان و هه تاكو به ته واوى بوى پون نه بى ته وه نابى بريارى له سه ر بدات، هه ر له خو يه وه بلئ ئەم هه وايه و ئەوه وايه . كورد گۆته نى به دواى كلأوى با بر دو مه كه وه . ئاگا دار به گوى و چا وو دل ئەمانه هه مو يان له ئاستياندا به رپرسى جابزانه چۆن يان به كار دى نى ت و له چى به كار يان دى نى ت. وه رگى تر، له ته فسى رى گولشه ن ب ٧١٢.

لیئشی وەر دهگیریت و لیئشی وه ناگیریت ته نیا پیغه مبه ر
 ﷺ نه بیئت.

۹- هه له: گوته ی هه ندی که س (فاتیحه بۆ گیانی فلان که س کاتی
 بیستنی مردنی که سیک یا چونه ناو گوپرستان، ئەمەش کاریکی
 داهینراو و تازه گریه واته بیدعه یه و و له ئیسلامدا نیه، چونکه
 نه پیغه مبه رو نه خه لیفه راشدینه کانی و نه هاوه لآن و نه شوین
 که و ته کان و نه پیشینه ی پیاو چاکان ئەمەیان نه گوتوو نه یان کردوه.

۹- راستیه که ی: دوعا و پارانه وه له بهر خوا به رحمت و به زهیی و
 لی بوردن و لی خوش بون بۆ فلان که س بکریت. پیغه مبه ر ﷺ
 دوا ی ناشتنی مردویک به هاوه له کانی فه رمو: { استغفروا لأخیکم
 وسلوا له التبت فإنه الآن یسأل } (۱۹۶).

۱۰- هه له: فلان ئایهت و فلان ئایه تم له بیر چوه ته وه - نسبت آیه کذا
 و کذا).

(۱۹۶) أ. صحیح رواه الحاكم ونحوه.

ب - واته: داوا ی لی خوش بون بۆ براكه تان بکه ن و داوا ی زمان دامه زراوی بۆ
 بکه ن له کاتی وه لأم دانه وه ی فریشته کان، چونکه ئەو ئیستا پرسیا ری لی ده کریت.
 وەرگرت.

۱۰- راستیه که ی: (فلان نایه ت و فلان نایه تم له بیر بردراوه ته وه - نَسِيْتُ آية كذا وكذا) به قورس خویندنه وه ی سینی وشه ی (نَسِيْتُ)، به پی ی فه رموده ی پیغه مبه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: {بِئْسَ مَا لِأَحَدِهِمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيْتُ آية كيت وكيت بَلْ نُسِيْ وَاسْتَذْكُرُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفْصِيلاً مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ} (۱۹۷).

۱۱- هه له: گوته ی هه ندی که س که له پوژی جه ژندا به خه لکی تر ده لئین (لی بوردن بو خواو پیغه مبه ری خواجه)، یائه و قسانه ی هه ندیک به هه ندیکی تری ده لئین: (تو له ژیر پاریزگاری خواو پیغه مبه ری خواو صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دابیت).

ئه م جوړه دهسته وازانه دروست نیه و جوړیکه له زیده پوی ی له بهرز تر نرخاندنی پیغه مبه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و پیا هه لدانی ئه وتو

(۱۹۷) أ. متفق عليه.

ب - واته: خرابترین شتیک ئه وه یه که بلی ی فلان نایه ت و فلان نایه تم له بیر چوته وه، به لکو بلی له بیرم بردراوه ته وه. هه همیشه دهوری قورئان بکه وه چونکه قورئان له وشتریکی گنجی به هیزه خیرا تر له میشک و سینگى مؤفف ده رده چیت و له ده ستت به ره لا ده بیت. ده بی هه همیشه بیلیته وه، دهنه له بیرت ده شیته وه. وه رگی.

که شایسته‌ی نه و نیه و له مافی خوی تی په پاندوه و به لکو نه وه له نړک و پله و پایه و مافی خوی گه وره یه و بهس.

نه وه ته پیغه مبه رسول الله ﷺ فله رمویه تی: { لَا تَطْرُونِي كَمَا أَطَرَتِ النَّصَارَى ابْن مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدَ اللَّهِ وَرَسُولُهُ } (۱۹۸).

(تطروني) واته زیده پویی کردن له پیاهاه لدان و مه دح کردن. ناخر نه و له دواي مردنی ناتوانیت داواي لی خوش بون و لی بوردن و پاراستن له به لا و موسیبه ت و شیفا و چاک بونه وه له خوا بکات، نه وه ته خوی گه وره ده فله رموی: ﴿ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴾ (۱۹۹). ه ه ه روه ها

(۱۹۸) أ. رواه البخاري.

ب - واته: نه وه ندهم پیا دا ه ل مه دن و به رزم مه که نه وه ه روه کو چون فله کان کوری مریه میان به رز کرده وه و سه ریان لی شیاو بردانه پله ی خواجه تی. دلنیا بن منیش وه ک ئیوه به نده یه کی خوام و پیم بلین به نده ی خوا و نیردراوی خوا. وه رگیږ. (۱۹۹) أ. سورة الشورى: (۲۵).

ب - واته: ته نیا هر خواجه که توبه ی خه لکی و ه رده گریت و له خه لکی ده بوریت و لی خوش ده بیت و له خراپه و گوناچه کانتان خوش ده بیت، وه ه رچه کی ئیوه نه نجامی بدهن و بیکن له چاکه و له خراپه ناگای لی یه تی و هیچی لا ون نابیت. وه رگیږ.

پيغه مبه روي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رمويه تي: { يَافَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ سَلِّبِي مَا شِئْتِ مِنْ مَالِي لَا أُعْنِي عَنْكَ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا } (٢٠٠).

ئاخر پيغه مبه روي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لي بوردن و لي خوش بوني به دهست بايه بو
 كچه كه ي خوي ده تواني رزقي دنيا و حيسابي قيامه تيشي بو
 مسوگر بكردايه، نه وه ي كه له كار هسات و به لاكان دهت پاريزي
 ته نيا (الله) يه و بهس، نه ك پيغه مبه ره كه ي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه و هه تا پوژي
 قيامهت و كو كردنه وه ي هه مو خه لكي له ده شتي كو كردنه وه
 (الحشر)، هيچ شتيكي به دهست نيه تابتوانيت شيفاعهت بكات،
 چونكه نه و كاتيش واته له قيامه تيشدا دواي زنجيره
 مراجعه يه كي خه لكي بو لاي پيغه مبه ران عليهم الصلاة والسلام
 تاده گاته پيغه مبه ري صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ئيمه و مؤله تي پي ده دريت له لايه ن

(٢٠٠) أ. رواه البخاري.

ب - واته: نه ي فاتيمه ي كچي محمد لومالي دنيا چيم داوا ده كه ي داوا بكه به لام
 بو قيامهت له به ردهم خوي گه وردها هيچم پي ناكريت و ناتوانم به رگري هيچت لي بكه م
 بو خوت له دنيا دا هه تاكو ماوي خه مي خوت بخو شتيك بوخوت كو بكه وه بو نه وه پوژه
 سهخت و گرژه كه كه س ده رناچيت ته نيا به كرده وه باشه كاني دنياي خوي نه بيت. وه رگري.

خوای په‌روه‌ردگار هوه بو شيفاعت كردن ئه و كات ده‌رگای شيفاعت ده‌كریته‌وه .

۱۱- راستیه‌كه‌ی: (خوای به‌رزو بیّ هاوتا له‌ئیمه‌ش و له‌ئیه‌ش قبول بکات و خویش بیّت) یان بلیّ: (تو له‌ژیر پارێزگاری خوای گه‌وره‌ دابیت و به‌س).^(۲۰۱)، چونکه له (الله) به‌ولاوه كه‌سی تر ناتوانیّت بت پارێزیّت و لیّت ببوریّت و گوناچه‌كانت ببوری ئه‌گه‌ر جیهانیان له‌سه‌ره‌تاوه تاكوّتایی جیهان به‌جنوکه و مرۆقه‌وه كۆببنه‌وه بیانیه‌وی سوډیكت پیّ بگه‌یه‌نن ناتوانن مه‌گه‌ر خوای گه‌وره بوّی نوسی بیت، یا خود بیانیه‌وی زیانیكت پیّ بگه‌یه‌نن ناتوانن مه‌گه‌ر ویستی خوای له‌سه‌ر بیّت و خوا بوّی نوسی بیت. ئه‌مه‌ فه‌رموده‌ی پیغه‌مبه‌ره صلی اللہ علیہ وسلم نه‌ك قسه‌ی هه‌واو ئاره‌زوی خویمان.

^(۲۰۱) چونکه له (الله) به‌ولاوه هیچ كه‌سی تر ناتوانیّت بت پارێزیّت و لیّت ببوریّت و گوناچه‌كانت ببوریّت ئه‌گه‌ر جیهانیان له‌سه‌ره‌تاوه هه‌تا كوّتایی جیهان به‌جنوکه و به‌مرمۆقه‌كانه‌وه كۆببنه‌وه بیانیه‌وی سوډیكت پیّ بگه‌یه‌نن ناتوانن مه‌گه‌ر خوای گه‌وره ویستی له‌سه‌ر بیّت و بوّی نوسی بیت، یا بیانیه‌وی زیانیكت پیّ بگه‌یه‌نن ناتوانن مه‌گه‌ر خوای گه‌وره ویستی له‌سه‌ر بیّت و بوّی نوسی بیت. ئه‌مه‌ فه‌رموده‌ی پیغه‌مبه‌ره صلی اللہ علیہ وسلم نه‌ك قسه‌ی هه‌واو ئاره‌زوی خویمان وه‌رگێر.

۱۲- هه له: ئه وهی له جه ژنه پیرۆزه و بۆنه کاندای خه لگی به یه کتری ده لئین: (کل عام و أنتم بحیر - هه مو سالیکتان به خووشی و شادی به سه ردا بگه ریته وه).

چونکه ئه مه له پیشینه ی پیاو چاکانه وه نه هاتوه، پیشینه ی پیاو چاکانیش بریتین له: پیغه مبه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هاوه له به ریژه کان و شوین که وتوان و پیشه واوو زانا به ریژه کان.

له لایه کی تریشه وه ئه م رسته یه یا ئه م دهسته واژه یه سوننه تیکی شه رعی ده فه وتین. گوتنی (کل عام و أنتم بحیر) پشت گوی خستن و لادانه له و شوینه واره راسته ی که له هاوه له به ریژه کان وه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هاتوه و چه سپاوه. چونکه ریگه ی راست گرتن و چاکه کردن بریتیه له شوین که وتن و وه دوا که وتن و شوین پی هه لگرتنی پیشینه ی پیاو چاکان، نه ک شوین که وتنی کویره ری و به دوا که وتنی هه واو ئاره زوه کان غه یری ریگه ی پیشینه ی پیاو چاکان.

۱۲- راستیه که ی: تۆقه کردنی ئافره تان له گه ل ئافره تان و پیاوان له گه ل پیاوان و دوعا بۆ یه کتری بکه ن و بلین: (تقبل الله منا ومنکم - خوی گه وره له ئیمه و له ئیوه ش وه ربگریت). چونکه له پیش جه ژن دا رۆو گرتنه یان چه ج کردنه بۆیه پیوستیتان به دوعا و نزاو پارانه وه

هه يه بۆ ئه وهى خواى گه و ره ئه و به ندايه تى و په رستشسى و دروشمه ئىسلاميه تان لى وه رىگرييت.

۱۳- هه له: به رپا كردن و زيندو كردنه وه و ياد كردنه وهى بۆنه و جه ژنه جوړبه جوړه كان و ئاههنگ گيړانى وهك ئاههنگ و ياد كردنه وهى جه ژنى له داىك بون و سه رى سالى له داىك بونى مه سيح (عليه الصلاة والسلام) جه ژنى له داىك بونى مندا ل و گه و ران، جه ژنى سه رى سال، جه ژنى داىك (عيد الأم)، وله م جوړانه.

۱۴- پاستيه كهى: (ته نيا زيندو كردنه وهى جه ژنه شه رعيه كان و به س، كه بريتين له جه ژنى پوژو شكاندن (په زان) و جه ژنى قوربانى كردن. پيغه مبه روست صلى الله عليه وسلم فه رمويه تى: { من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد } رواه البخاري. واته: هه ر كه سيك شتيك بخاته سه ر ئه و به رنامهى كه ئيمه هينا و مانه واته ئايينى پيروزى ئىسلام ئه وه لى و هه رناگيرييت و به سه ر چاوى خوى داده درييته وه.

۱۵- هه له: (ئه گه ر نه چوباما ناو مزگه وت جزدانه كه م يا پيالوه كه م لى نه ده دزرا. ئه م يبرو بۆچونه و گوتنى ئه م ده سته واژه يه په خنه و په خنه گرتنه له توانا و ته قديرى خوا دواى پودانى قه ده ره كه. چونكه خواى گه و ره هه مو ئه و شتانهى كه توشى مؤفد ده بن له خيرو له شه ر

پیش دروست کردنی دای پشتون و بوی دیاری کردوین، نهك هر کاتی دروست کردنی مړوځ به لکو پیش دروست کردنی هه مو دنیا ش بوی دیاری کردوه. ئەمەش یه کیکه له کاره بۆگه نه کانی شهیتان که ده یخاته دل و دهرونی مړوځه وه کانه وه (تلبیس من ابلیس) بۆ ئه وهی بیته بهر په رچیک بۆ چونه مزگه وت و نوږو جهاماعت کردن و دروست کردنی مزگه وت هکان، خوای گه وره ده فهرموی: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ (۲۰۲).

۱۴- راستیه که ی: (خوای گه وره هه مو شتیکی به نه اندازه و به پرږه و بۆ کاتیکی دیاری کراو دانه وه و هر چیه کیشی بویت ده ی کات)، پیغه مبه روست ^{صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} فهرمویه تی: {فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا وَلَكِنْ قُلْ قَدَرٌ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلِ الشَّيْطَانِ} (۲۰۳).

(۲۰۲) أ. سورة القمر: (۴۹).

ب. واته: هه مو شتیکیمان به بر واته بۆ کاتی دیاریکراو و ماوه یه کی کاتی و به نه اندازه و به پرږه دروست کردوه. وهرگتیر. به سود وهرگتن له ته فسیری گولشه ن ب ۲.
(۲۰۳) أ. رواه البخاري.

۱۵- (عَبَادُ الشَّمْسِ بِنْدَةٍ رَّوَّضَةٌ مَبْسُوتَةٌ لَهَ كَوْلَةٍ بِرِّوْضَةٍ يَهِيهِ
 كَهَنَؤُاىِ رِوْهَ كَيْكَه) (٢٠٤) واته رَؤْژ پهرست دياره گومانى تيدا نيه
 كه نه مه به هيچ شيويه كه دروست نيه چونكه هه رگيز هيچ
 رِوْهَ كَيْكَه و دره ختِيك رَؤْژ ناپهرستن به لكو هه مو شتِيك له م
 بونه وهره دا خوا (الله) په رستن. هه روه كوخواى گه وره له سورتهى
 حه جدا ده فهرموى: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن
 فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ
 النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ
 يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾* (٢٠٥). په رستراوى به هه ق ته نيا خواى
 په روه ردگار (الله) يه و به س.

ب - واته: هه رگيز مه لى: من نه گهر نه وام بگردايه و نه وام نه گردايه، ناواو ناواو ده بو،
 به لكو بللى: قه دهرى خوايه و هه رچى بيه ويته ديكات و كه سيش ناتوانيت رينگرى بكات.
 وه رگيز.
 (٢٠٤) له كورده وارى خو ماندا پيى ده گوتريت گوله به رَؤْژه كه له مى عه ره به كان باشتره و
 هيچى تيدا نيه كه سهر بؤ دروست نه بون بگيشيت. به واتا گولى رَؤْژه و له گه ل رَؤْژدا
 ده گهرت له به يانيه وه تائيواره رو له رَؤْژه. وه رگيز.
 (٢٠٥) أ. سورة الحج: (١٨).

۱۵ - راستیه‌که‌ی: (گولّه به‌پوژّه یا خوله‌کی پوژ - دوار الشمس)
چونکه له‌گه‌ل پوژدا سه‌لکی ده‌سوپرته‌وه‌و له‌گه‌ل خولگه‌ی پوژدا
ده‌سوپرته‌وه له پوژه‌لاته‌وه تارپوژئاوا، وه‌یا هر
ده‌سته‌واژه‌یه‌کی تر بیټ که‌یادو بونی به‌ندایه‌تی نه‌بیټ بۆ غه‌یری
خوای گه‌وره وه‌ک چاودی‌ری پوژ(مراقب الشمس) و له‌م جوړانه،
ئه‌وانه به‌ویستی خوا هیچیان تی‌دا نابیت.

۱۶- هه‌له: (نه‌فره‌تی خوا له‌و نه‌خوشیه‌ی منی به‌هیلاک برده‌وه
پینگای هه‌مو شتیکی له‌من گرتوه).

ب - واته: ئایا نابینیت خوای په‌روه‌ردگار هه‌رچی له‌زه‌وی و ئاسمانه‌کاندا هه‌یه
سوژده‌ی بۆ ده‌بات هه‌روه‌ها پوژو مانگو هه‌مو ئه‌ستیره‌وه هه‌ساره‌کان و ده‌شت و چۆل و
چپاکان و شاخ و داخ و دارو دره‌خت و گژو گیاکان گشت و گیانداره‌کان و می‌شو و مه‌گه‌زوو
ژۆریک له‌مرۆفه‌کانیش سوژده‌ واته کپنۆش بۆ خوا ده‌بن، وه‌ژۆریکیش له‌مرۆفه‌کان
بیباوه‌پن و خوای گه‌وره سزای سه‌ختیان ده‌دات، به‌هۆی یاخی بون و سه‌ر که‌شی
خۆیانه‌وه خوای گه‌وره سوک و ریسوایان ده‌کات له‌دنیا و له‌قیامه‌دا که‌س پیزیان لی
ناگریټ و به‌چاوی سوکه‌وه سه‌ریریان ده‌کات و هه‌یچ که‌سیکیش ناتوانیت ئه‌و سوک
ریسوایه‌یان له‌سه‌ر لابیات و رزگاریان بکات، خوای گه‌وره‌ش هه‌رچه‌کی بویت ده‌یکات و
که‌سیش ناتوانیت پینگر بیټ له‌به‌ر ده‌م ویست و ئیراده‌وه ده‌سه‌لاتی بی سنوری خوای
گه‌وره‌دا. وه‌رگپ. به‌سود وه‌رگرتن له‌ته‌فسیری گولشه‌ن ب ۲ ۸۴۱- ۸۴۲.

ئەمە پيس ترين و گەورە ترين گوناخە دزێوه کانه، چونکه نه فرين کردنه له شتيك و له قە دەريك كه خواي گەورە بۆي داناويت كه بريتيه له و نه خۆشيهي كه خوا به خه لات بۆي ناردوي و پييت به تاقى ده كاته وه، دياره ئەمەش دەبيته پەخنه گرتن و پازى نه بون به قە دەرى خواي گەورە (الله) **جل جلاله**.

وه دروست نيه بۆ باوه پدارانى موسلمان كه زمان پيس بن، به گويره ي فرموده ي پيغه مبه صلى الله عليه وسلم كه فرموده ي: **{لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَانِ وَلَا بِاللَّعَاتِنِ وَلَا الْفَاحِشِ}** (٢٠٦).

١٦- راستيه كه ي: (هه رچي خوا داينا بيته هه ر ده بيته و هه ر هه يه و هه رچيه كي بيه ويته ده يكات، ئيمه هي خواين و هه ر بۆ لاي ئەو ده گه ريينه وه - قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ). خواي

(٢٠٦) أ. رواه البخاري.

ب - واته: بروادار نابي نه فرينكه رو لومه و له قە ب بگريته و خراب و داوين پيس و زمان پيس بيته. وه رگيري.

گه وره ده فهرموی: ﴿فَلِإِنَّمَا يُؤِثِقُ الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِعَيْرِ حِسَابٍ﴾
(۲۰۷).

۱۷- هه له: له حه جدا ئه مه و ئه وه م زیان کرد، له عه مره دا ئه مه و
ئه وه م زیان کرد، یا له تیکۆشان (الجهاد) دا ئه مه و ئه وه م زیان
کرد. دیاره ئه مه ش شتیکی ناراسته و دروست نیه، چونکه خه رج
کردنی مال له پینا و خوادا یۆ به ندایه تی کردن و په رستشی خوای
گه وره زیان کردن نیه، به لکو سود و قازانجی راسته قینه ئه وه یه
ئه وانه به هه له دا چون که وایر بکه نه وه و وا بلین. خوای گه وره
ده فهرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ هُمْ
الْجَنَّةَ﴾ (۲۰۸).

(۲۰۷) أ. سورة الزمر: (۱۰).

ب - واته: ئارام گران و خۆرشاگران و خۆله خوا ترسانی پی دامه زراو به رده وام بی
حساب پاداشتیان ده دریته وه و ماندو بونیان به خه سار ناروات. وه رگێر.
(۲۰۸) أ. سورة التوبة: (۱۱).

ب - واته: خوای پهروه ردا گران و مالی له برودار کپیوه به به هه شت. واته
پاداشتی کرده وه باشه کان و به ندایه تی و په رستشیه کانی بروداران به به هه شت
ده داته وه. وه رگێر.

- ۱۷- راستیه‌که‌ی: له‌حه‌جدا ئه‌مه‌نده و ئه‌وه‌نده م خه‌رج کرد.
- ۱۸- هه‌له: (علي محمد إبراهيم) به‌بی دانانی وشه‌ی (ابن - کوری).
- ۱۸- راستیه‌که‌ی: (علي بن محمد بن إبراهيم - علی کوری محمد کوری إبراهيم). ئه‌وه‌ته پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده‌رباره‌ی نه‌فسی خو‌ی فه‌رمویه‌تی: {أنا النبي لا كذب أنا ابن عبدالمطلب} واته: من پیغه‌مبه‌رم و هیچ درو‌ی تیدا نیه که‌من کوری عبدالمطلب.
- وه‌پیشینه‌ی پیاوچا‌کان له‌هاوه‌له به‌پیزه‌کان و شوینکه‌وتوانیان ئاویان ناوو کونیه‌یان له‌خۆ دنا وه‌کو أبوبکر که‌ناوی خو‌ی عبدالله کوری قحافه‌ بوه، وه‌عمر بن الخطاب و عثمان بن عفان، علي بن أبي طالب و غه‌یری ئه‌وانیش.
- ۱۹- هه‌له: گوتنی: (تعس الشيطان - روی شه‌یتان ره‌ش بی‌ت - یا شه‌یتان به‌دبه‌خت بی‌ت - یا شه‌یتان بد‌ریت). هه‌ر کاتیک مالاته‌که‌ی یائوتومبیله‌که‌ی یا ئه‌و شته‌ی که‌لی ی ون بوه دۆزیه‌وه.
- ۱۹- راستیه‌که‌ی: گوتنی: (بسم الله - به‌ناوی خوی په‌روه‌ردگار).
- له‌ (أبي الملیح) وه‌ه که‌ئه‌ویش له‌پیاویکه‌وه گیراویه‌ته‌وه که‌گوتویه‌تی: له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دا بوم و لاخه‌که‌م ون بو بو،

دیتمه وه و گوتم: شهیتان روی رهش بیټ. پی ی فرموم: {لَاتَّقُلْ
تَعَسَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ: ذَلِكَ تَعَاظَمَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الْبَيْتِ
وَيَقُولُ بِقَوْلِي، وَلَكِنْ قُلْ بِسْمِ اللَّهِ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَصَاعَرَ حَتَّى
يَكُونَ مِثْلَ الذُّبَابِ} (٢٠٩).



هه له كان له بواری ناواناندا

۱- هه له: ناوانان یابانگ کردنی ژن به ناوی میرده که یه وه
یا به پیچه وانه وه، و به ناوی بابی خوی ناونه نریټ یابانگ نه کریټ)،
وه ک بلی ی: سُها عرفات له کاتی کدا که عرفات میردی سُهایه،
عبدالله یاشلیر له کاتی کدا که عبدالله میردی شلیره و نه ک باوکی،

(٢٠٩) أ. صحیح رواه [و داود والنسائي.

ب - واته: مه لی: شهیتان روی رهش بیټ، نه گه ر وات گوت نه و نه وه نده گه وره
ده بیټ تابه قد خانویه کی لی دیت و ده لی به هیزو توانای خومه، به لکو بلی: بسم الله
جانه گه ر وات گوت: شهیتان نه وه نده بچوک ده بیټه وه تاوه کو میشتیکی لی دیت. وه رگیټ.

بدریته پال میړده که ی نه ک باوکی. دیاره ئه مهش کاریکی هه له یه و له ده ستوری کافران و بیباوه رانه نه ک موسلمانان.

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ (٢١٠).

١- راستیه که ی: (ده بی ژنان به ناوی باویکیانه وه ناو بنرین و یابانگ بکرین و بدریچنه پال ناوی باوکیانه وه نه ک هی میړده کانیانن هه روه ها پیاوانیش به هه مان شیوه نه ک به ناوی ژنه کانیان. وه ک شلیری کچی فلان که س یاسهای کچی فلان که س و بدریته پال ناوی باکیانه وه.

٢- هه له: (ناو نانی شته کان به غه یری ناوی خوځانه وه) وه ک ناو نانی: سوی بانکه کان به قازانچ و سودی بانکه کان، وه نانوانی (مه ی - الخمر) به (خواردنه وه روحیه کان)، وه ناو نانی زینا و داوین پیسی به (په یوه ندیه سیکیسه کان).

(٢١٠) أ. سورة الأحزاب: (٥).

ب - واته: منداله کان به ناوی باویکیانه وه ناویان بنین و بانگیان بکنن چونکه ئه مه لای خوای گه وره په سنده و راست ترو دادپه روه ریانه تره. وهرگتیر.

۲- راستیه‌که‌ی: (ناو نان به‌و شتانه‌ی یابه‌و ناوانه‌ی که‌خوای گه‌وره‌ی پی‌ی لی ناو، که‌له‌م ناوانه‌دا سودو قازانجیکی زوری تیدایه). وه‌ک ناسینه‌وه‌ی خه‌لک وات یه‌کتری ناسینه‌وه، هه‌روه‌ها ناسینی هه‌موئه‌و شتانه‌ی که‌خوای گه‌وره‌ه‌رامی کردونچ ناوه‌که‌ی وچ سیفاته‌کانی بو دور که‌وتنه‌وه لی یان دوا‌ی ئه‌وه‌ی زیانه‌کانی یان ئاشکرا بون و سزا دان بوئه‌وه‌ی هه‌رامه‌کانمان به‌چوکی نه‌یه‌ته به‌رچاو دوا‌ی گوپینی ناوه‌ ناشیرینه‌کان. خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ (۲۱۱). هه‌وه‌ها

(۲۱۱) أ. سورة البقرة: (۲۷۸-۲۷۹).

ب - واته: ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی که‌به‌راستی بروتان هه‌یه ده‌ی خۆتان له‌خوای خۆتان پیاڕین و ئه‌و سوانه‌ی (الربا) له‌سه‌ر خه‌لکتان ماوه‌ وازیان لی به‌ینن و ئیدی لی یان وه‌رمه‌گرن ئه‌گه‌ر راست ده‌که‌ن و ده‌لین ئیمه‌بروادارین وه‌ری مه‌گرن چونکه‌ هه‌رامه‌، خۆئه‌گه‌ر وانه‌که‌ن و واز له‌و سوانه‌ نه‌هینن و هه‌ر سور بن له‌وه‌رگرتنیان و به‌رده‌وام بن له‌سو خواردن دیاره‌ شه‌رو جه‌نگ له‌گه‌ل خوا ده‌که‌ن و خۆتان ئاماده‌ بکه‌ن بو جه‌نگ کردن له‌گه‌ل خوا و پیغه‌مبه‌ری خوادا. به‌لام ئه‌گه‌ر په‌شیمان ببه‌وه‌و توبه‌ بکه‌ن و وازتان هینا له‌و سوانه‌ی که‌له‌سه‌ر خه‌لکی مابوو لی‌تتان نه‌ستاندن ئه‌وا مافی خۆتانه‌ ده‌ستمایه‌ و

ده فہرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ ﴿٢١٦﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ
عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنتَهُونَ﴾ ﴿٢١٧﴾. ہر وہا
ده فہرموی: ﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزُّبَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ ﴿٢١٣﴾.

قہرزہ کانتان وەر بگرنه وه و هك خوی كه پیتان داون . ئیوه نهسته م بکن و
نهسته میشتان لی بکریت واته نه قازانچ له قهرزه کان وەر بگرن نه قهرزه کانیشتان بپوات و
مالی خوتان وەر بگرنه وه . ده بی ئه مهش بزانی ئه م ئایه ته ئه و موسلمانانه ناگریته وه
که له بنه په تدا به موسلمانان له دایک بون، چونکه ئه وانه هه ر که له دایک بون سویان لی حه رامه
به لکو ئه وانه دهگریته وه که پيشندا بیباوه ر بون و دوا یی باوه ریان هیناوه ئه وه ی پیش
موسلمان بونی خواردویه تی لی ی بوراوه و ده بوریت به لام له دوا ی موسلمان بونی وه ته واو
ئو سوانه شی که ماونی ده بی ازیان لی بینیت . وه رگی ی، به سود وه رگرتن له ته فسیری
گولشه ن به ال ۱۱۳۴.

(٢١٦) أ. سورة المائدة: (٩١، ٩٠).

ب - واته: ئه ی بپواداران مه ی و قومارو سه رپیرین بۆ به ته کان و ئه زلام که له زه مان ی
نه فامی دابه کاریان دینا کاتیک نیازی کردنی کاریک، شتیکیان هه بایه، که بریتی بون له سی
داره تیر به بی سه ره تیر، یه کیکیان لی ی نوسرا بو خوا فه رمانی داوه، یه کیکی تریان
له سه ری نوسرا بو خوا فه رمانی نه داوه و سی یه میان هیچی له سه ره نه نوسرابو
جابیه که وه ئو دارانه یان ده سوپانده وه و هه ر کامیکیان ده رپچوا یه به قسه یان ده کرد،

خۆ ئەگەر ئەوی شپپه که واته ئەوهی هیچی له سەر نه نوسرابو دهر بچوايه ئەوا جارێکی تر دهیان سوپرانده وه هه تاكو به کێکی تر له دوه کانی دهر ده چو. ئەوانه پيسنو له کاری شه يتان لێ يان دور بکه ونه وه و وازيان لێ بهینن بۆ ئەوهی سهر که وتوو سه رفرارو به خته وه ر بن، گومانی تیدا نيه که شه يتان به هۆی خوار دنه وهی مهی و قومار کردنه وه دورژمانيه تی وناکۆکی و پقو کينه ده خاته نيوانتانه وه له يادو زيکری خواو له نوێژه کانتان دور ده کاته وه ده بېته ئاسته نگێک له نيوان ئیوه و خواي گه وره دهی که واته ئەوه ئیوه که ی وازی له دهینن، يان ئەوه وازی لێ ناهینن تاسه لامهت و سه رکه وت و پاک بن؟ وه رگێپ. ته فسیری گو لشه ن ب ۳۰۶.

(۱۳) أ. سورة الإسراء: (۳۲).

ب - واته: هه رگیز توخنی زیناو داوین پيسی مه بن و لێ ی دور بکه ونه وه چونکه به راستی داوین پيسی کارێکی زۆر خراب و به در په وشته کی زۆر قیزه ون و سوک و پيسوايه ، زیناو داوین پيسی زۆر جار کوشتنی لێ ده که ویته وه چ ئافره ته که وچ پياوه که ياکوشتنی منداله که پيش له دايک بون يا خود دواي له دايک بون، هه روه ها لێ که وتنه وهی فیتنه و ئازاوه و دورژمانيه تی له نيوان هه ردولا، هه روه ها تیک دانسی سوننه تی خیزانداري و که وتنه وهی وه چه کان که خواي گه وره دای ناوه به شپوه يه کی شه رعيانه و نه ناسينه وهی وه چه کان، هه روه ها په يدا بون و سه ره له دانه قه يره کچی و مانه وهی زۆرێک له ئافره تان، چونکه که گومانيان لێ کرا ئیدی که س دايان نتوه ریتي و نايان خوازن. بيجگه له مانه و به سوکايه تی سه ير کردنيان زیناو داوین پيسی ده بېته ئەگه ری بلاو بونه وهی گه لێ نه خۆشی پيس که هه رگیز چاره سه ريان نيه ژيانی مرقا يه تی ده خاته مه ترسيه وه وه که نه خۆشی ئايدزو سوزه نه که و گه لێ نه خۆشی تری له م جورانه که ئیستا

گورهیه و بهس و کهسی تر ناتوانی نازناوو کونیهی خوئی پیوه لی بدات.

۴- راستیه کهی: کونیه دانان بهو نازناوو سه رناوانه ی که دروستن وهک (باوکی عبدالله - ابي عبدالله، باوکی عبدالرحمن - ابي عبدالرحمن، باوکی عبدالحکم - ابي عبدالحکم). پیغه مبه رسول ﷺ فه رمويه تی: {إِنَّ أَحَبَّ أَسْمَائِكُمْ إِلَى اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ} (۲۱۶). وه له فه رموده ی المقدام کورپی شریح کورپی هانیءدا که به وه فد له گه ل قه ومه که ی دا هاته لای پیغه مبه رسول ﷺ گوی ی لی بون بانگیان ده کرد (ابی الحکم) پیغه مبه رسول ﷺ بانگی کردو پی ی گوت: {إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَكَمُ وَإِلَيْهِ الْحُكْمُ فَلِمَ تُكْفَىٰ أَبَا الْحَكَمِ فَقَالَ إِنَّ قَوْمِي إِذَا اخْتَلَفُوا فِي شَيْءٍ أَتَوْنِي فَحَكَمْتُ بَيْنَهُمْ فَرَضَىٰ كِلَا الْقَرِيفَيْنِ قَالَ مَا أَحْسَنَ مِنْ هَذَا فَمَا لَكَ مِنَ الْوَلَدِ قَالَ لِي شُرَيْحٌ وَعَبْدُ اللَّهِ وَضُمُّسَلِمٌ قَالَ فَمَنْ أَكْبَرُهُمْ قَالَ شُرَيْحٌ قَالَ فَأَنْتَ أَبُو شُرَيْحٍ} (۲۱۷).

(۲۱۶) ا - رواه مسلم.

ب - واته: خو شه و یستری ن او وه کانی نیوه لای خوا عبدالله و عبدالرحمن. وه گپیر.

(۲۱۷) ا - صحیح رواه النسائي.

ب - واته: ته نیا (الله) حاکمه و حوکم هه ر بو نه و ده گه ریته وه.

۵- هه‌له: ناوانان به‌هه‌ندی ناوی وا که بۆنی پاک کردنه‌وه و ساف کردنی ده‌رونیانی (التزکیة) تیدا بیټ له‌ژه‌نگو ژاری گوناح و تاوانه‌کان وهک: (برة) - چاکخواز یا باشخواز، خلیفة الله - جینشینی خوا، وکیل الله - وه‌کیلی خوا، و غه‌یری ئه‌مانه‌ش). پیغه‌مبه‌ری ﷺ خوا قه‌ده‌غهی کردوه که به (برة) ناو بنرین، وه‌فه‌رمویه‌تی: { لَا تَزُكُوا أَنْفُسَكُمْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِأَهْلِ الْبَيْتِ مِنْكُمْ } (۲۱۸).

- نه‌وه بۆچی به (أبا حکم) ناوت ده‌به‌ن؟

- قه‌مه‌که‌م نه‌گهر کیشه و ناخوشیه‌کیان ده‌که‌وته نیوان ده‌هاتنه لای من و منیش کیشه‌که‌م بۆ

حمل ده‌کردن جاهه‌ردو لا پی رازی ده‌بون و به‌و ناوه‌وه منیان بانگ ده‌کرد.

- نه‌وه کاریکی باشه و نه‌وه باشتر نیه، تۆ چه‌ند کورت هه‌ن؟

- سی کورم هه‌ن شوره‌یح و عبداللهء مسلم.

- کامه‌یان گه‌وره‌که‌یانه؟

- شوره‌یح؟

- ده‌تۆ باوکی شوره‌یحیت - أبو شریح). وهرگێر.

(۲۱۸) أ - رواه مسلم.

ب - واته: خۆتان به‌پاک و بی‌گوناح مه‌زاننن چونکه هه‌ر خوا ده‌زانیت کس له‌نیوه پاک و

بی‌گوناحه و کس له‌خه‌لکی چاکه‌کارانه و کس بی‌گوناحه و کس بی‌هه‌له و په‌ئه‌یه. وهرگێر.

ج - ده‌ئین زۆر به‌داخه‌وه هه‌زاران کهس هه‌ن که ناوه‌کانیان شه‌رعین و له‌ناوه‌خۆشه‌ویسته‌کانن

لای خوی گه‌وره و به‌لام ناوه‌کانیان خه‌سار کردوه و زۆریکیان هه‌ر خواش ناناسن و بی‌باوه‌رو

۵- راستیه که ی: ده بیّ مندالله کانمان به و ناوه شه رعایانه ناو بنیّین که دروستن وهك (زهینه بن أسماء، عبدالله، عبدالرحمن، و... له جوړ ناوه شه رعایانه. ئه وه ته (جویریة) كچی الحارثی خزاعی، پیشترا ناوی (برة) بو پیغه مبه رسول الله ﷺ ناوه که ی گوړی بو (جویریة) هه روه کو له فهرموده ی راستی مسلم دا هاتوه.

هه ر به م جوړه ش دروست نیه ناوانان به (خليفة الله، وکیل الله) چونکه وه کیل ئه و که سه یه که له بری وه کیل داره که ی (موگله) هه لس و که وت و کار ده کات و ده بیته جیگری. وه خوی گه وره ش تاك و ته نیا و پاک و بیگه رده و به توانایه و پیویستی به جیگرو وه کیل نیه و که س توانای جیگرتنه وه ی ئه وی نیه. به لکو ئه و خوی جینشینى به نده کانی ده کات واته خوی هاریکارو پشتیوانی به نده کانی خوی ده کات و کارو باریان هه لّ ده سوړینیت و

مولجیدن و زفتی کومه لگای نیسلامین. خوی گه وره هیدایه تی ئه وانیش و ئیمه ش بدات. ئامین وهرگیر.

به‌رپوه به‌ری ژيانپانه . ئه‌وه‌ته پيغه مبه‌ر صلواته عليه وسلم فه رمويه تي: {اللَّهُمَّ
أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ} (٢١٩).

٦- هه‌له: ناو نان بوناوی ناشيرين و قيژه ونو ناخوش وهك: (حرب
- جهنگ يا شهر، عاصيه - ياخي بو، مرة - تال فطس - گوژالك) و
گه‌لی ناوی تری له م جوړانه .

٦- راستيه كه‌ی: ناو نان به‌ناوی خوش وپړ و اتاو جوان و باش و
شهرعيانه وهك: (حسن، حسين.. له م جوړه ناوه خوش و باش و
واتادارانه .

پيغه مبه‌ر صلواته عليه وسلم ناوی (حسن) ی زور حه‌ز لی بوو خوشی ده‌ويست
و هه‌ميشه گه‌ش بين بو پي‌ی . بويه سوننه‌ت وايه هه‌ر ناويکت
له‌منداله کانت نا ده‌بی تيپر بمينيت و لی ورد بيته‌وه كه‌ده‌بی و اتای
ته‌واوو خوش و پړ و اتای هه‌بيت كه‌دوا پروژ ئه‌و منداله به‌ناوه‌كه‌ی
خويه‌وه بنازيت، وه‌ده‌بی ئه‌و ناوانه‌ی كه‌وه‌رده‌گيرين له‌واتا

(٢١٩) ا - رواه مسلم.

ب - واته: ئه‌ی خوی په‌روردگار تو‌هاوړی و هاوډهم و هاوکارى له‌سه‌فه‌ره‌كه‌ماندا و هه‌ر
تو‌پشتيوانيت، جي‌نشين و هاريکاريشي له‌مانه‌کگه‌ماندا و پشتيوانی مال و منداله‌کانمانيت.
وه‌رگير.

بنه پرتیه که ی دابریژریت و واتیه کی به سودی هه بیته، دزیوو ناشیرین نه بیته. له م فهرموده یه ی ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} رابمینه که فهرمویه تی: {غَفَارُ غَفَرَ اللهُ لَهَا وَأَسْلَمَ سَأَلَهَا اللهُ وَعُصِيَّةُ عَصَتْ اللهُ وَرَسُولُهُ} (٢٢٠).

ئه گهر ده ته ویت کاریگه ری ناوه کان له واتا و سه رچاوه ی ناوه کانه وه بزانیته له م فهرموده یه ی سعید کوری المسیب رابمینه که له باوکی یه وه گتپارویه تیه وه و ئه ویش له باپیره وه: {مَا اسْمُكَ؟ قَالَ حَزْنٌ قَالَ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ لِأَغْيَرِ اسْمًا سَمَّانِيهِ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمَسِيبِ فَمَا زِلْتُ الْحَزُونََ فِينَا بَعْدُ} (٢٢١).

(٢٢٠) أ - رواه البخاري.

ب - واته: ئی بوردی خوای گه وه ئی بوردی، وه پاریژرا و سه لاهته خوای گه وه سه لاهته و پاراستویه تی، وه یاخی بو له خوای پیغه مبه ری خوا یاخی یه و خوای پیغه مبه ری خوای له خوی تورده و یاخی کردوه. وه رگتپ.

(٢٢١) أ - رواه البخاري.

ب - واته: ناوت چی یه؟ ناوم (حزن) ه، نه خیر تو (سهل) ی. گوتی: ناویک ناگورم که باوکم ئی ی ناوم. جا کوری المسیب گوتی: هه تاکو ئیستاش ناوه که ی نه گوری و هه ر به (الحزونة) مایه وه، واته دن ته نگی و خه مبه ری یاواتای زه ی ره قین و بی فه رو بی بیت و چه قین. وه رگتپ.

(الجزونة) واتا زبرى و ئهستورى يارهقى وهك زهوى رقىن و چهقىن و بى سود، ههروهها زهوى دهشت و ئاسان و بهپيت.

ئهم كورتهيه كهله (تحفة المودود) ص ۱۲۰-۱۲۵

وهرگراوه كوتايى هات.

وهكورى عمرهوه رضي الله عنه دهگيرنه وه كه پيغه مبهروست صلى الله عليه وسلم ناوى (عاصية)ى گورى به (جميلة) واته ناوى ياخى به جوانه گورى. كاتى حسنى ئيمامى على رضي الله عنه له دايك بو ناوى نا (حرب) به لام كاتى هاته مالىان فهرمى: {أروني ابني ما سميتُموه قال قلتُ حرباً قال بل حسن} (۲۲۲).

۷- ههله: گوتهى ههندى كهس (التطرف الدينى - توند پهوى له ئايين دا) بو ئه و كه سانهى كه دهستيان به راستى و وهك خوى به ئايينى ئيسلامه وه گرتوه به توند په و نازه ديان ده كه ن.

۷- راستيه كهى: (پوچون له ئايين دا).

(۲۲۲) أ - صحيح رواه أحمد.

ب - واته: كوره كه م بهدى، ناوتان ناوه چى؟ گوتى: گوتم: نامان ناوه (حرب) فهرمى: نه خيبر، ناوى (حسن) ه. وهرگير.

هەر كه سېك ئەم زاراوەيان بۆ بە كار بهيئا كه له دین دەرچوه و
 زیاده پۆیی كردوه. قسه زانان (أهل اكلام = المحدثون) له سه رتای
 سه دهی پانزهی كۆچی ئەم زاراوەیان به كار دینا (التطرف الديني)
 كه تیايدا زۆرینهی گه نجانی موسلمان بۆ لای خوا گه رانده وه و
 پابه ند بون به پایه كانی ئیسلام و له سه ر خو و په وشت و ئاكارى
 ئیسلام دەرپۆن و بانگه شه بۆ ئیسلام ده كه ن. جائه و موسلمانانه ی
 كه ئەوا بونیه كسه ر به كۆنه په رست و ده مارگیرو دوا كه وتوو له م
 جۆره سیفاته ناشیرینانه یان ده ده نه پال.

ئایینی خوا له نیوان زیده په ویی و نه رم و شلی یه . واته مام
 ناوه نده . زانایانی ئیسلام له هه مو چه رخ و كات و ساته كاندا زیده
 پۆیی و توند په وی یان قه ده غه كردوه . پاستیه كان و تای
 ته رازوه كان له پۆژگاری ئەمپۆدا سه ره بن و پیچه وانه بونه ته وه ،
 بابای بڕوادارو تۆبه كه ر بۆ لای خوا و خوا په رستانی راسته قینه
 تان و ته شه ره لێ دهریڤن و لیوی یان لێ باده ده ن و به چاوی
 سوكه وه سه یریان ده كه ن و هه زاره ها زاروه ی ناشیرین و
 قیزه ونیان لێ ده نیڤن و فشاریان بۆ دینن و جۆره ها ئابلوقه ی

ئابوری و سیاسی و ئەخلاقى و جوگرافى و لوژىكى و جوړه‌ها
 جهنگى دهرونیان له‌گه‌ل دا به‌کار ده‌هینن و هه‌ر ته‌نیا توژه
 پشیکیان پیوه ببینن ئیدی ئەو هه‌مو باره قورسانه‌یان ده‌خه‌نه
 سه‌ر شان و نیشانه و هه‌زاره‌ها نیشانه‌ی پرسپاریان ده‌خه‌نه
 سه‌ر!! جوړه‌ها سیفه‌تى خراپى ده‌دنه پال و به‌ریز په‌رو
 زیده‌روو توند روو...تد. ناوزه‌دى ده‌که‌ن. له‌نانو خه‌لکى دا ناوى
 ده‌زپینن تاخه‌لکان لی‌یان دور بکه‌ونه‌وه، به‌قسه‌و
 ئاموژگاریه‌کان و بانگه‌وازه‌کانیان بو لای خوا بپوا پى نه‌که‌ن و
 به‌چاوى نامووه سه‌یریان بکه‌ن. به‌م شیوه‌یه به‌ر به‌بانگه‌وازی
 خواو بانگ کردنى خه‌لکى بو لای خوا ودینى راسته‌قینه‌ی خوا
 دور ده‌خه‌نه‌وه.

له‌هه‌مو شتیک به‌دبه‌خت ترو تال ترو ناخوش ترو خراپ
 ترئه‌وه‌یه که‌ئه و لی‌شاوه بوگه‌نه له‌جوله‌که‌و دیانه‌کانه‌وه
 سه‌رچاوه‌ی گرتوه و له‌ویوه هاتوه. زور به‌داخه‌وه موسلمانانیش
 به‌نه‌فامى و تى نه‌گه‌یشتن له‌دینه‌که‌ی خویمان باوه‌شى بو
 ده‌گرنه‌وه و زوریش به‌شانازیوه وه‌رى ده‌گرن و هه‌لى ده‌لوشن و

بهره و پیری ئەو بانگه وازبۆ گەنەى مزگینى دەرانەو (التبشیریه) هەرۆه کو خۆیان دەلین دەچن و پیادهى دەکەن و لای خواو قورئان و سوننەتى پیغه مەرە کەیان ﷺ کە بریتیه لە دینی راستە قینەى (الله) پشت گوئى دەخەن و وازى لى دەهینن. دیاره گومانى تیدا نیه کە ئەمەش دەردیكى کوشندەیه و دنیاو قیامەتە فیرو دەدات.

۸- هەلە: (أم المؤمنین - دایكى برواداران) کە هەندى لە میردان ئەم زاراوہیە بۆ ژنەکانیان بە کار دەهینن و پى یەو بە بانگیان دەکەن. یا هەندى لە میردان بە ژنەکانیان دەلین: (مدام) کە زاراوہیە کى فەرەنسیە و لە موسلمانانەو دەورە و خو چواندە بە بیگانەى ناموسلمان (کافران - بیانیه کان).

بە کار هینانى (أم المؤمنین - دایكى برواداران) خوئى لە خوئى دا حەرەمە و نابى بە کار بهینریت. چونکە ئەم زاراوہیە کە بە کار هات دەخوازیت میردە کەى پیغه مەرە بریت. چونکە تەنیا پیغه مەرە (عليهم الصلاة والسلام) دەشى بە خیزانەکانیان بلتیت (أم المؤمنین - دایكى برواداران). وە زاراوہ بیانیه کانى وە (مدام،

مسس) وئەو جۆرانه هیچ پەيوەنديەکیان بە موسلمانانەوه نیه و
 هی کافرو بیباوهره کائز و بۆ ئیمه دروست نین.
 ۸- راستیه کهی: (أم عبدالله - دایکی عبدالله) یادایکی فلان کهس
 کونیهی به ناوی منداله کانیه وه بیته، یابلیتیت: (خیزانم - زوجتی، یا
 هاوسهره کهم، یاخۆشه ویسته کهم یادایکی منداله کانم)
 له بری (مدام، مسس و... تد).



هه ئه كان له بواری مافی ناموسلماناندا (غیر المسلم)

۱- هه له: گوتهی (براکه م - أخي) بۆ ناموسلمانان، یاخود
 زه رده خه نه و پیکه نین له پوی دا بۆ دل نه رم کردن و سه رنج
 پراکیشانی و داوا کردنی خۆشه ویستی و ئولفاته بۆی.
 ۱- راستیه کهی: پیویسته به ناوی خۆیه وه بانگی بکهیت، فلان یا
 کوپی فلان.

چونکه برایه تی له گه لّ بیّ باوه پاندا نیه و دروست نیه به برا بانگی بکهیت و برایه تی ته نیا له نیوان برایه تی ره گهزی واته له دایک و باوک یاله شیر پیدان (الرضاعة) داهیه دواى ئه م برایه تی له نیوان موسلماناندا واته برایه تی ئایینی ههیه، هیچ گومان و دو دلی نیه که کافران و بیّ باوه پان برای دینی موسلمان و پرواداران نین. خوای به رزو بیّ هاوتوا و به ته نیّ له سه ر زمانى نوحه وه بوآن ده گپرتیه وه و ده فه رموی: ﴿إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ﴾ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ (٢٢٣). ههروه ها ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (٢٢٤).

(٢٢٣) أ - سورة هود: (٤٦-٤٥).

ب - واته: نهی پهروه دگارا نه وه کورپی من بوئه خیزانی من بو، توش په یمانت پیدام که نه ندامانی خیزانه که م بو پرگار ده که یت، خوایه گیان توش هه رگیز پیچه وانیه په یمانی خوت نیست و په یمانت هه قه و دیته دی و تو خاوه نی چاکترین فه رمانزه ایی و حوکمیت. خوای پهروه دگاریش وه لای دایه وه و فه رموی: نهی نوح نه و کورپت له نیوه نیه و بیباوره و کارو کرده وی کافران و بیباوره پان نه نجام ددهات، داواى شتیکم ئی مه که که ناگاداری چاکى و خراپه که ی نیت و هیچی ئی نازانیت. من ناگادارت ده که مه وه و ناموزگاریت ده که م که جاریکی تر

۲- هه‌له گوتنی (مسیحی - دیان یافه‌له) به‌نه‌صرانیه‌کان.

۲- راستیه‌که‌ی: (نصرانی - نه‌سرانی) چونکه‌ خوای‌گه‌وره‌ ناوی‌ ناون‌ نه‌سرانی‌یه‌کان. هه‌روه‌کو‌ خوای‌گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ (٢٢٥). ئه‌وه‌ش‌ له‌به‌ر‌ ئه‌وه‌یه‌ چونکه‌ گیرانه‌وه‌ی‌ فه‌له‌کان‌ (النصارى) بۆ‌ مه‌سیح‌ پیغه‌مبه‌ر‌ (عليه الصلاة والسلام) دواى‌ ناردنى‌ پیغه‌مبه‌رى‌ ﷺ ئیمه‌ و ئایینی‌ پیروزی‌ ئیسلام‌ راست‌ نیه‌ و دروست‌ نیه‌، چونکه‌ ئه‌وان‌ هه‌لوه‌شاونه‌وه‌ (نسخ)، ئه‌گه‌ر‌ پاستیان‌ بکردایه‌ و راست‌ بانایه‌ بر‌ویان‌ به‌ محمد ﷺ ده‌هینائى‌

داواى‌ شتى‌ وا‌ نه‌که‌يته‌وه‌و‌ نه‌چيته‌ ریزی‌ نه‌فامه‌کانه‌وه‌و‌ قسه‌ وکارى‌ نه‌که‌یت‌ که‌ له‌قسه‌ و کارو‌ کرده‌وه‌ی‌ نه‌فامه‌کانه‌. وەرگێر، له‌ته‌فسیری‌ گوئشه‌ن‌ ب‌٥٦٠. وه‌له‌ (المکتبه‌ الشاملة / التفاسیر تفسیر ابن‌ کثیر / سورة هود: الآیة ٤٥-٤٦. / قرص‌ سیدی).

(٢٢٤) أ - سورة الحجرات: (١٠).

ب - واته‌: بر‌واداران‌ هه‌مو‌ بر‌ای‌ یه‌کن. وەرگێر.

(٢٢٥) أ - سورة المائدة: (٥١).

ب - واته‌: ئه‌ی‌ ئه‌و‌ که‌ سانه‌ی‌ که‌ بر‌واتان‌ هیناوه‌ هه‌رگیز‌ جوئه‌که‌ و دیانه‌کان‌ واته‌ نصرانیه‌کان‌ به‌دۆستی‌ و پشتیوانی‌ خۆتان‌ مه‌گرن‌ و هه‌رگیز‌ مه‌بن‌ به‌دۆستی‌ ئه‌وان‌ و هه‌ندیکتان‌ مه‌بنه‌ دۆست‌ و برادره‌ی‌ هه‌ندیکتان‌ له‌گه‌ ئیانادا‌ و یارمه‌تیان‌ مه‌دن‌ چونکه‌ ئه‌وانه‌ به‌ راستی‌ دۆستایه‌تی‌ و پشتیوانی‌ ئیوه‌ ناکه‌ن. وەرگێر.

موسلمان ده بون. وده مسیح بؤ خوی له وانه بی به ریه. نه وهت پیغه مبرمان صلی الله علیه و آله فه رمویه تی: {لعن الله اليهود والنصارى اتخذوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ} (۲۲۶).

۳- هه له: ناوانان و بانگ کردنی هه ندی له خه لکی بؤ جوله که به زاراو هی (ئیسرائیلی)، وه به جوله که ده لین: (ده و له تی ئیسرائیل). دیاره نه مه ش له دو پوه وه هه له یه:

أ- ناوانانی مروقی جوله که (یهودی) به ئیسرائیلی، نه مه هه لچه یه کی پون و ئاشکراو گه وره یه، چونکه ئیسرائیل ناوی (یعقوب) ه سه لامی خوی له سهر بیت که پیغه مبرمی خوا بوه. که واتا که ی عبدالله (عبدالله) ز که له دو وشه پیک هاتوه (إسرا = بنده، وه ایل = الله) = په ستر او = خوی گه وره. که واته ناتوانی نه م زاراو یه له کاتی زه مپ کردن و شوینی ناشیریندا به کار بهینیت. چونکه نه و جوله کانه له سهر ریگه ی نه و نه ماون

(۲۲۶) ا- رواه البخاری.

ب- واته: نه فره تی خوا له جوله که و دیانه کان بیت که مزگه وتیان له سهر گوری پیغه مبرانیان دروست کرده، یا گوری پیغه مبرانیان کرده به مزگه تا و شوینی به ندایه تی تیدا کردن، که نه مه دروست نیه هاو بهش په پیدا کردن گه وره یه. وهرگیز.

ئەو لەوانە بى بەريە . هەتا ئەگەر لەسەر رېگەي ئەويش ماين هەر دروست نيه بۆ؟ چونکه دينى يعقوب و پيغەمبەرانى دوا ئەويش و هەمو ئايينه كانيان بەهاتنى محمد ﷺ و ئايينى پيرۆزى ئىسلام هەمويان هەلۆهشاونه وه و کاریان پى ناکریت و لى يان وه رناگریت، بەلکو دەبى پى يان بگوتريت جوله که .

ب - دانانى زاراوهى (دهولەتى ئيسرائيل) بۆ جوله که، ئەمەشيان هەلەيه کى زلو پونى تره که بگه پينریته وه بۆ سەر (ئيسرائيل) که يعقوب پيغەمبەر وه ئەو له و دهولەته جوله که يه بى بەريه وه ستوپاکه .

ج - ناوانانى جهله که و دهولەته که يان به (ئيسرائيل)، بهلگه يه له سەر پابه ند بونيان به دینه که ی خۆيانه وه ئەوه دەسه لميتى . به پيچەوانه ی هەندى له دهولەته ئىسلاميه کان که دهولەته کانى خۆيان به (سۆشيلیستى = الإشتراکيه، و ديموکراسى = الديمقراطية) ناو ناوه و شانازيشى پيوه ده که ن و ئەوه ی له بيريان نه بیت ئايينه پيرۆزه که ی خۆيانه، که ئايينى ئەوانيش واته ئايينى پيرۆزى ئىسلام له هەمو ئايين و پيچبازو رپچکه يه کى تر پراستره، چونکه

له لایه ن خودی خواوه هاتوته خوارو هه مو ئایینه کانی پیش خوی هه لوه شان دۆته وه و کاریان پی ناکریت.

۳- راستیه که ی: ده بی به جوله که کان بگوتریت (جوله که - الیهود) چونکه خوی گه وره وای ناو ناو ن، نه وه ته خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ﴾ (۲۲۷).

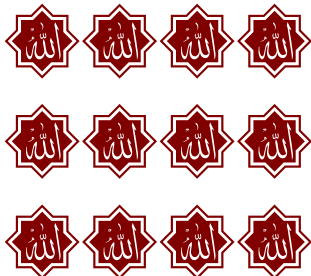
کۆبونه وه ی جوله که کان له فه له ستین ئه مپۆ، کوشتن و کوشتاری جوله که کان زۆر ئاسان ده کات هه ره وه کوه فه رموده دا هالتوه: {لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ فَيَقْتُلُهُمُ الْمُسْلِمُونَ حَتَّى يُخْتَبِيَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ فَيَقُولُ الْحَجَرُ أَوْ الشَّجَرُ يَا مُسْلِمُ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ إِلَّا الْعَرَقَدَ فَإِنَّهُ شَجَرُ الْيَهُودِ} (۲۲۸).

(۲۲۷) أ - سورة التوبة: (۴۰).

ب - واته: جوله که ده بیان گوت: عوزه ی کوری خوییه. وه رگێر.

(۲۲۸) أ - سورة التوبة: (۴۰).

ب - واته: پۆزی قیامهت دانایه هه تا کو مسلمانان شه ر له گه ن جوله که کاندایه که ن و ده بیان کۆژن و راویان ده نین و جوله که کان له دوای چلپ و چال و دارو دره خت و به رده کاندایه خۆده شان هه وه، دارو به رده دره خته کان هاوار ده که ن بانگ ده که ن و ده نین: نه ی موسلمان وه ره نه وه



هه ئه كان له بواری مافی مردواندا

۱- هه له: (خویندنی سوره تی فاتیحه، یاسوره تی یس یا هر سوره تیکی تری قورئان له سه ر مردوان). چونکه قورئان بو زیندوان هاتۆته خوار بو ئه وهی وه ک بهرنامه و که ته لۆک ژیان کاری پی بکریت نه ک بو مردوان و له سه ر گۆپی مردوان بخوینریت، که ئه وان تازه کرده وه یان نه ماوه له دنیا دا تازه پچران و ئیدی ماوه یان له سه ر دنیا دا ته واو بوه و کاتی پا داشت وه رگرتنه وه و سزاو تۆله یان هاتوه و لی ره به ولاوه له ژیا نی به رزه خ دان تارۆژی هه ستانه وه و زیندو بونه وه:

جوله که یه له دوا ی منه وه خوی شار دۆته وه وهره بیکۆژه، ته نیا دره ختی غه رقه د نه بی ت ده نگ ناکات و دره ختی جوله که کانه و لایه نگیری نه وانه. وهرگیب.

أ- خَوَايَ بِالْأَدَهْسْتِ وَكَارِبِهْ جِيْ دَهْ فِهْ رَمُوَيْتْ: ﴿لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا

وَيَحَقِّقَ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ (٢٢٩). هه روهها خَوَايَ گه وره

ده فِهْ رَمُوَيْتْ: ﴿وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ (٢٣٠).

ب - پيغه مبه روسته صلى الله عليه وسلم فِهْ رَمويه تي: ﴿لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ﴾ (٢٣١). ئەم فِهْ رَموده يه

(٢٢٩) أ - سورة يس: (٧٠).

ب - واته: نيهه قورئانا نمان بۆ پيغه مبه ر نارهه خوار بۆ نه وه ي زيندوه كان يائه و كه سانه ي كه ژيرو و ناقل و چاو و دنيان زيندو هوشياره پي و ريباو ناگادار بكاته وه و بترسينييت، هه روهها نه وهش كه هه قه و له پوزي قيا مه تدا دوچار به كافران و بي باوه ران ده بيت پي رابگه يه نييت كه دنيا بن ده يانگاتي و هه روا به ناسني وهك به رزه كي بانان بسوي دهرناچن چونكه له دنيا دا به قسه و به گوي ي نه و قورئانه يان نه كردو برويان پي نه هينا و دل رهق و ملهورو لامل بون. وه رگير، به سود وه رگرتن له ته فسيري گوئشه ن ب ١١٥٨ ل ٣١٣. والمكتبة الشاملة/ التفاسير/ تفسير الطبري / سورة يس: الآية: ٧٠.

(٢٣٠) أ - سورة النجم: (٢٩).

ب - واته: له رزي قيا مه تدا مروف روبه روي نه ناخوشي و نه خوشي نابيته وه بيجگه له پاداشتي نه و كارو هه ول و تيكوشانه ي كه له دنيا دا كردويه تي، واته به ره مه ي كارو هه ول و تيكوشانه كاني خوي ده چنيته وه كه له دنيا دا نه نجامي دابون، چونكه له وي كر كردن نه ماوه ته نيا چنينه وه يه جا خراب يا چاك و خوش به ختي. وه رگير.

(٢٣١) أ - مسلم ٧٨٠.

ثاماره به وه دهکات که گورستانه کان جیگی تیدا خویندنی
 قورئان نین به پیچه وانهی ماله کانتان که ده بی قورئانیا تیدا
 بخویند ریت و وه کاریشی پی بکریت. ههروه ها ئه م کاره واته
 خویندنی قورئان له سهر گورپ له سهر مردوان نه له پیغه مبه رسول الله ﷺ و
 نه له هاوه له به ریزه کانه وه ﷺ نه هاتوه، به لکو ئه وه ی که له وانه وه
 بومان هاتوه و چه سپاوه دوعا کردن بوه بو مردوه کانیا.

پیغه مبه رسول الله ﷺ که مرویچکیان ناشت له سهری پاوه ستاو
 فهرموی: { اَسْتَعِزُّوْا لِأَخِيكُمْ وَسَلُّوْا لَهُ بِالَّتَّيْبِ فَإِنَّهُ الْآنَ
 يَسْأَلُ } (۲۳۲).

۱- پاستیه که ی: (دوعا و پارانه وه به لی خوش بون و پزانندی
 به زهی و په حمه تی خوا به سهر مردوه کاند). ئه وه ت خوی

ب - واته: ماله کانتان مه که نه به گورستان، نوژیان تیدا بکه نه و قورئانیا تیدا بخوینن،
 چونکه شهیتان نه و ژورو نه و مالانه رادهکات که سورته ی (البقره) ی تیدا ده خوینریت. وهرگیر.
 (۲۳۲) ا - حسن رواه ابو داود.

ب - واته: داوای لی خوش بون بو براکه تان بکه نه و داوای زمان دامه زراوی و زمان پاراوی بو
 بکه نه بو نه وه ی و هلامی پرسباره کانی پی بدریتته وه، چونکه نه و فیستا پرسباری لی ده کریت.
 وهرگیر.

گوره ده فهرمویت: ﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا
إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ (۲۳۳). وه پیغه مبهری

خۆشه ویست و سَلَامُ عَلَیْهِمْ هاوه له کانی وا فیر کرد بون که ده چونه ناو
گورستان ئەم دوعایه بخوینن: ﴿ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّا
إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِکُمْ لَاجْمُونَ ﴾ (۲۳۴).

۲- هه له: داوای دوعا کردن له مردوان و داوای پیداو یستیه کان و
لادانی به لاو موسیبهت و ناخۆشیه کان لی یان و داوای شیفای
نه خۆشه کانز ئەمه هه له یه کی زل و گهره و مه ترسی داره چونکه:

(۲۳۳) أ - سورة الحشر: (۱۰).

ب - واته: نه وانهی که له داوای برواداره پیشینه کان که مه بهست له کۆچ که ران و پشتیوانانه
دین به پیزوهه باسی پیشینانی خۆیان ده که ن و دوعایان بو ده که ن و ده ئین: نهی په ره وردگار
له ئیبه و نه و برواداران هه خوش بیه که له پیش ئیبه وه هاتن و رویشتن، نهی خوی په ره وردگار:
هیچ پرق و کینه و به غز مه خهره دلمان هه به رامبه ر به و که سانه ی که بروایان هیناوه و موسلمانن،
نهی خوی گهره به راستی تو خاوه نی سۆزو به زهیی و که ره می زۆریت و که ئیک میهره بانیت. وه رگێر
له ته فسیری گوئشه ن ب ۱۴۵۵.

(۲۳۴) أ - مسلم.

ب - واته: سه لامی خواتان له سه ر بیته نهی خانه ی برواداران ئیوه رویشتن و به ویستی
ئیبه هه به شوینتانا دین و په یوه ندیتان پیوه ده که یین. وه رگێر.

أ - داواى جىّ به جىّ كردنى پيداويستيه كان له مردوان هيچ سوڊيكي نيه چونكه ئه وان نابيستن و گوىّ يان له تو نيه كه داوايان لى ده كه هيت و هاواريان ده كه هيتى. ئه وه ته خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ (٢٣٥).

ب - داوا كردنى پيداويستى له وان و دعواى ئه وان بوّت لاي خوا هاوبه ش پهيدا كردنى گه وره يه (الشرك الأكبر) ه خوا په نامان بدات. خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ (٢٣٦). هه روه ها پيغه مبه ر

(٢٣٥) أ - سورة فاطر: (٢٢).

ب - واته: چون مردوان كه مردن و چونه ناو ئه و گوږه وه ئيدي هيچ نابيستن و سوڊ له هيچ شتيك نابيستن و كرده وه كانيان به مردنيان كوتايي هات و نه ده بيستن و نه سوڊ له كرده وه كانى ئيه وه رده گرن چونكه كاتى خوى له دنيا دا باوه ريان به بانگه وازى ئيسلام و پيغه مبه ر ﷺ نه بو و ريگه ي هيدا يه تيان نه گرت به ر ئه و كافر و بيباوه رانه ي ئيستاش به هه ما شيوه هيچ نابيستن و ريگه ي هيدا يه ت ناگر نه به ر. وه رگير. به سوڊ وه رگرتن له (المكتبة الشاملة/ التفسير/ تفسير ابن كثير/ سورة فاطر: الآية: ٢٢ قرص سيدي.

(٢٣٦) أ - سورة يونس: (١٠٦).

ب - واته: به هيچ شيوه يه كه داوا له كه س و له و شتانه مه كه كه ناتوانن نه سوڊت پى بگه به نن و نه زيان ن ده ي نه گه ر ئه و كاره ت كرد ئه وه تو له سته مكارانيت واته له هاوبه ش پهيدا كه ررانييت. وه رگير.

وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرْمُوِيَه تى: {الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ} (٢٣٧). كه واته دوعا كردن

به ندايه تى كردنه ههروهك نوپژو زهكات و به ندايه تيه كانى تر. ههروهكو چۆن نوپژ دروست نيه بۆ غه يري خوا بكرىت هه ر به م شبيوه يه ش دوعاو پارانه وه له غه يري دروست نيه و هيچ داوايهك له مردوان مه كه ن چونكه هاوبه ش پهيدا كردنى گه وره يه .

٢- راستيه كه ي: دوعا كردن بۆ مردوان بكه ن و خيرو سه ده قه يان بۆ بكه ن ، له وانه ش بلاو كردنه وه ي كتييب و چاپكراوه ئيسلاميه كان و گه لى كارى خيرو چا كه ي تريس . پينغه مبه ر و سَلَّمَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرْمُوِيَه تى: {إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَالدِّ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ} (٢٣٨).

(٢٣٧) أ - الترمذي حسن صحيح ٢٩٦٩.

ب - واته : دوعا كردن خوى له خوى دا به ندايه تى كردنه . وه رگيپر .

(٢٣٨) أ - رواه مسلم .

ب - واته : مروؤف كه مرد ئيدى كاره كانى ده بچريزن و هيچ شتيكى بۆ ناچيبت ته نيا له سى ره وه وه نه بيبت نه ويش بريتين له مانه ي خواره وه :

١ - چا كه يه كى به رد هوام (صدقه جاريه) وهك دروست كردنى مزگه وتيك ، ريگايهك ، پرديك . تد .

٢ - زانست و زانباريهك كه فيرى خه لكى كرد بيبت و دواى خوى سويدى لى ببينريتا .

٣ - مندائيكى باش چ كورو چ كج كه دواى خوى دوعاى خيرى بۆ بكات . وه رگيپر .

۲- هه‌له: (دانانی گولۆ درهخت و گه‌لای دارو درهخت له‌سه‌ر گۆرپه‌کان.)

چونکه پینغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شتی وای نه‌کردوه و له‌هه‌مان کاتیشدا خۆ جواندنه به‌گاورو فه‌له و دیانه‌کان.

۳- راستیه‌که‌ی: خیر کردن و مالّ به‌خشیته‌وه به‌سه‌ر هه‌ژارو ده‌ست کورت و نه‌داره‌کاندا، ئه‌و پارهی‌ی که‌به‌و گولۆ بخورو ئه‌و شتانه‌ی ده‌ده‌یت بۆ مردوه‌که‌ی بکه‌ خیر چاکتره. که‌سودی هه‌مو بۆ زیندوه‌کان و هه‌م بۆ مردوه‌کانیش هه‌یه، یاخود بیده به‌مالّ و مندالیّ مردوه‌که‌.

۴- هه‌له: (هه‌لّ به‌ستنی گۆرپو به‌ردی به‌رز به‌رز چه‌قاندن له‌سه‌ر گۆرپو بۆیه کردن و نوسین له‌سه‌ر گۆرپه‌کان.)

چونکه پینغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: { نَحْيُ أ، يُجَصِّصُ الْقَبْرَ، وَأَنْ يُنِي عَلَيْهِ } (۲۳۹). هه‌روه‌ها: { نَحْيُ أَنْ يَكْتُبَ عَلَى الْقَبْرِ شَيْءٌ } (۲۴۰).

(۲۳۹) أ - رواه مسلم.

ب - واته: پینغه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قه‌ده‌غهی کردوه که‌گۆرپه‌کان به‌گه‌چ و چیمه‌نتۆ هه‌لّ بیه‌ستین، هه‌روه‌ها قه‌فه‌ز بۆ دروست کردن و خانوو بینا دروست کردن دروست نیه و حه‌رامه. وه‌رگێڕ.

۴- راستیه که ی: (دانانی بهردیک یا کیلیکی ئاسایی له سهر گۆره کان بۆ ئه وهی بناسرینه وه . ههروه کو چۆن پیغه مبهه ﷺ بهردیکی له ژور سه ری عثمانی کورپی مظعون داناو فه رموی: { **أتعلم علی قبر أخي، وأدفن إليه من مات من أهلي** } (٢٤١).

۵- هه له: (به گه وره و پیروز دانانی گۆره کان، و ئاهه نگ گێران له سهر گۆره کان و پیا هه لدانیان). چونکه ئه م ئاهه نگ گێران و پیا هه لدانانه ده بیته هۆی لادان و پیا هه لدان و زیده پۆیی و هه له کردن و قۆل له کراس هینان ده رو سه ره له دەدات بۆ هاو به شی پهیدا کردنی گه وره . ئه وه ته یه کی له هۆنه رانیان ده لیت: (هذا قبر عنت الوجوه له!! - ئه و گۆره ده م و چاوه کان له ئاستی دا مل که چن) . دیاره ئه مه ده برینیکی ترسناک و مه ترسی

(٢٤٠) أ - صححه الحاكم وواقفه الذهبي.

ب - واته : پیغه مبهه ﷺ قه ده غه ی کرده که نابی هیچ شتیک له سهر گۆرو کیلی گۆره کان بنوسریت. وه رگێر.

(٢٤١) أ - رواه أبو داود بسند حسن.

ب - واته : بۆ ئه وهی گۆری برا که م بنا سه وه وه هه رچی له خاو خیزانی شم مردن لای بیان نیژم . وه رگێر.

داره و کوفره و پیچه وانه‌ی قورئان و سوننه‌ته، چونکه که خوی گوره له قورئانی پیروزدا ده‌فه رموی: ﴿وَعَنْتَ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ (۲۴۲). چونکه سه‌رو چاوه‌کان ته‌نیا بۆ خوا سه‌رشۆر ده‌که‌ن، له‌خوا به‌ولاره بۆ هیچ که‌س و هیچ شتیکی تر سه‌ر شۆر و مل که‌چ نابن.

۵- پاستیه‌که‌ی: (دوعا کردن بۆ مردو، وداوای لی‌خۆش بون و به‌زه‌یی خویان بۆ بکه)

۶- هه‌له: له‌مافی مردودا بلیت: (قدّس الله روحه - خوا گیانی پیروز بکات).

دیاره ئەمه‌ش دروست نیه و حه‌رامه چونکه وه‌که ئەم پسته و ده‌سته‌واژه و ده‌برینانه نه‌له‌پنجه‌مبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و نه‌له‌هاوه‌له به‌پریزه‌کان و نه‌له‌پیشینه‌ی پیاو چاکانه‌وه نه‌هاتوه. زانایانیش ده‌لین: ئەگه‌ر دوعا بۆ هاوه‌له به‌پریزه‌کان بکه‌یت ئەوا ده‌بی بلی

(۲۴۲) أ - سورة طه : (۱۱۱) .

ب - واته : له‌و رۆژه‌دا ده‌م و چاوه‌کان واته هه‌مو مروّقه‌کان مل که‌چ ده‌بن بۆ خوی به‌توانا و هه‌رگیز نه‌مرو ژبانی بی‌کوتایی. وه‌رگیز. له‌ته‌فسیری گۆنشه‌ن ب ۷۸۴.

ی: ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمِهِمْ﴾ - په زای خویان لی بیت، وه بؤ غه یری ئه وانیش ده بی بلی
 ی: (یرحمهم الله) - واته خوا په حمو به زه یی خوی برپړیثیت
 به سه ریاندا).

۶- راستیه که ی: با شتر وایه له مافی مردواندا دوعا بؤ مردوه که
 بکه یت و بلی ی: (یرحمه الله) - واته خوا په حمی پی بکات و به زه یی
 پیدا بیته وه).



کومه نیک نزاو پارانه وه (دعاء) له قورئان و له سوننه ت دا

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا
 مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا
 تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا

تُحْمَلُنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ
مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿سورة البقرة:
(٢٨٦).

﴿قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سورة الأعراف: (٢٣).

{ اللهم أنت ربِّي لا إله إلا أنت خلقتني، وأنا عبدك، وأنا
على عهدك ووعدك ما استطعت، أعوذُ بك من شرِّ
ما صنعت، أبوءُ لك بنعمتك عليّ، وأبوءُ بذنبي، فاغفر لي،
فإنه لا يغفر الذُّنوبَ إلا أنت } ((رواه البخاري)).

{ اللهم إنا نعوذُ بك من أن نُشركَ بك شيئاً نعلمه،
ونسْتَغفركَ لِمَا لا نعلم } ((رواه أحمد بسند حسن)).

{ اللهم أعوذُ بك من شرِّ ما عملتُ، ومن شرِّ ما لم
أعمل } ((رواه مسلم)).

{ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِي، وَمِنْ شَرِّ بَصْرِي، وَمِنْ شَرِّ لِسَانِي، وَمِنْ شَرِّ قَلْبِي، وَمِنْ شَرِّ مَنِيَّتِي } ((رواه أبو داود والترمذي والنسائي)).

{ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي، وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ خَطِيئَتِي وَعَمْدِي، وَهَزْلِي وَجَدِّي، وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ } ((متفق عليه)).

كات ژمبیر ۲/۱۵ پاش نیوه پوی پوژی ۸/۱۰/۱۴۲۹ ک - ۷/۱۰/۲۰۰۸ ل. له نوسینی کۆمپیوتته ری بومه وه.

